

Electrifying Tomorrow

Aastaaruanne 2022

AS Harju Elekter
Konsolideeritud majandusaasta aruanne 2022
Äriregistri number: 10029524
Aadress: Paldiski mnt.31, 76606 Keila
Telefon: +372 674 7400
Audiitor: AS PricewaterhouseCoopers
Majandusaasta algus: 1. jaanuar 2022
Majandusaasta lõpp: 31. detsember 2022
Majandusaasta aruandele lisatud dokumendid:
• sõltumatu vandeaudiitori aruanne
• kasumi jaotamise ettepanek
• täiendavad lisad

Ühingu konsolideeritud majandusaasta aruanne .pdf formaadis Euroopa ühtse elektroonilise aruandlusvormingu (ESEF) märgistuseta. Originaaldokument on esitatud masinloetavas .xhtml formaadis Nasdaq Tallinna börsile ja allkirjastatud digitaalselt
(Link: <https://nasdaqbaltic.com/statistics/et/instrument/EE3100004250/reports>).

www.harjuelekter.com | info.he@harjuelekter.com

Sisukord

Juhatuse esimehe pöördumine	4	TASUSTAMISARUANNE	82
TEGEVUSARUANNE	6	Juhatuse liikmete tasustamine	83
Harju Elektrist lühidalt	7	KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	85
Harju Elekter kontsern	8	Konsolideeritud finantsseisundi aruanne	87
Olulised sündmused	9	Konsolideeritud kasumiaruanne	88
Jätkusuutlikkus Harju Elektris	11	Konsolideeritud koondkasumiaruanne	88
Äritegevuse ülevaade	49	Konsolideeritud rahavoogude aruanne	89
Aktsia ja aktsionärid	69	Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne	90
		Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	91
HEA ÜHINGUJUHTIMISE TAVA ARUANNE 2022	73	Juhatuse kinnitus konsolideeritud majandusaasta aruandele	133
Üldkoosolek	74	Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	134
Juhatus	75	Kasumi jaotamise ettepanek	144
Nõukogu	77	Nõukogu allkirjad 2022. a majandusaasta aruandele	145
Juhatuse ja nõukogu koostöö	80	Täiendavad lisad	146
Mitmekesisuspoliitika	80	Jätkusuutlikkuse aruandluse (GRI) sisukord	147
Teabe avaldamine	80		
Finantsaruandlus ja auditeerimine	80		
Täiendavad juhtimisorganid ja komiteed	81		
Auditikomitee	81		

Tugevat vundamenti laduv kriisiaasta

TIIT ATSO
juhatuse esimees

2022. aasta algas Harju Elektris optimistlikult, kuid juba esimeste kuudega sai selgeks, et ees ootab järjekordne ehk kolmas kriisiaasta. Tellimusmahte suurendanud kliendid, oluliselt paranenud tarneahelad ja materjalide-komponentide hinnad sattusid taas keerulisse olukorda pärast Venemaa täiemahulise sõjategevuse alustamist Ukrainas.

Tarneahelate toimimiseks suurendasime laovarusid ning majandustulemuste parandamiseks alustasime klientidega keerulisi läbirääkimisi hinnatõusudeks. Ühekordseid mahakandmisi arvesse võtmata, õnnestuski majandustulemusi teisel poolaastal parandada.

Koos uue strateegiakava kinnitamisega sai peaaegu lõpule viidud 2020. aastal alustatud grupisisene restruktureerimine. Oleme viinud kõik tootmisettevõtted ühise Harju Elektri kaubamärgi alla, võtnud kasutusele tunnuslause

Electrifying tomorrow ning liitmistega jätnud alles igas asukohariigis vaid peamise – fokuseeritud tegevusega tootmisettevõtte.

Pärast 2022. aastal toimunud muudatusi kontserni nõukogus, anti juhtkonnale mõjusam ja vastutusrikkam roll kontserni juhtimises. Moodustati tugev, ekspertidest koosnev kontserni juhtkond ning alustati ettevõtete tsentraalsemat juhtimist eelkõige finantsjuhtimises-kontrollis, tootmises-tarneahelas ja müügis-turunduses. Järkjärgult loome ühtsena toimiva Harju Elektri kontserni.

Keerulisse olukorda jätsid meid 2022. aastal pikaajsete finantspartneritena toimunud Põhja-maade pangad, kes kevadest alates kontserni likviidsusseisu järjest keerulisemasse seisut viisid ning eelnevalt antud lubadustest taganesid. Rootsi uue tehase väljaostuks puudus pikaajne finantseering ja pidime ajutiselt kasutama kogu vaba likviidsust.

Olukorda parandas aasta lõpus sõlmitud laenuleping kohaliku Coop pangaga, kes hindas kontserni kapitaliseeritust, tagatise ja jätkusuutlikke tegevusi. Kuigi kontserni kapitaliseeritus on endiselt tugev, siis kiirelt kasvavad intressimäärad on uus ja täiendav risk meie likviidsusele ja majandustulemustele. Oleme võtnud eesmärgiks vähendada võõrkapitali, mistõttu alustasime juba eelmisel aastal laovarude vähendamise programmi. Teeme seda eesmärgipäraselt ning peamiselt *lean*-metoodikate rakendamisega tootmisettevõtetes.

Sõda Ukrainas ja energiakriis on edasi lükanud rohepöörde eesmärkide täitmist lähiaastatel, kuid kiirendanud pikaajaliste sihtide ja tähtaegade täitmist. Energiakriis ja rohepöörde motiveerivad meie kliente veelgi enam elektrifitseerimisse investeerima. Kliendid on järjest nõudlikumad ning näevad tulevikus eelist ettevõtetel, kes juba täna panustavad keskkonnasõbralikku ja sotsiaalselt vastutustundlikku tootmisesse.

Oleme järjepidevalt oma jätkusuutlike tegevuste avalikustamist parandanud, tehes samme, et jätkusuutlik tegutsemisviis siduda oma igapäevategevustega ning soodustada seeläbi ka äritegevuse kasvu. 2022. aastal kinnitasime Harju Elektri kontserni jätkusuutlikkuse strateegia, mis keskendub neljale teemale, mis on fookuseks viie aasta vaates (2022–2026) – kliendikeskus, töötajad, keskkond ning vastutustundlik juhtimine.

2023. aastaks on laotud kindel vundament ja tunneme, et oleme ettevõttena tugevamas seisus kui kunagi varem. Uus strateegiakava sisaldab konkreetseid samme ühtse kontserni toimimise tugevdamiseks. Lõpetatud on pikalt kestnud investeerimiskava – meil on kaasaegsed tehased ning sisseseade Eestis, Leedus, Soomes ja Rootsis. Kontsernil on hea likviidsus ja kapitaliseeritus ning tugev juhtimisstruktuur.

2023. aasta põhieesmärgiks on jätkata ärisuundade ülevaatust ning seada fookus tootmise tõhusamaks muutmisele, toodete tähtaegsele valmimisele ning kinnisvarainvesteeringute portfelli kasvatamine läbi uue toomishoone rajamise väljaüürimise eesmärgil. Lõpetatud on jae- ja hulgikaubanduse aktiivne äritegevus Eestis, kus paar aastat tagasi võetud riskid realiseerusid 2022. aastal. Harju Elektri strateegia, mis on integreeritud jätkusuutlikkuse eesmärkidega, keskendub järgnevatel aastatel tööstustoodangu ja projektide müügiimahtude ning kasumlikkuse kasvule.

TIIT ATSO
juhatuse esimees

Tegevusaruanne

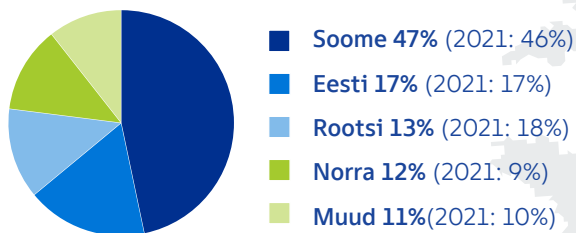
Harju Elektrist lühidalt	7
Harju Elekter kontsern	8
Olulised sündmused	9
Jätkusuutlikkus Harju Elektris	11
Äritegevuse ülevaade	49
Aksia ja aktsionärid	69

Harju Elektrist lühidalt

Kes me oleme

Harju Elekter on rahvusvaheline tööstuskontsern, millel on laialdane kogemus kestlike elektrijaotuslahenduste pakkumisel. Harju Elekter kontserni juured ja peakontor on Eestis ning tootmisüksused asuvad neljas riigis: Eestis, Soomes, Rootsis ja Leedus.

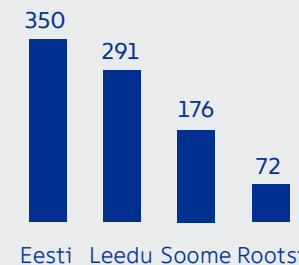
Müügitulu osakaal turgude lõikes

Käive 2022

175,3 M€

Töötajate jagunemine riikide lõikes

Töötajaid kokku

889

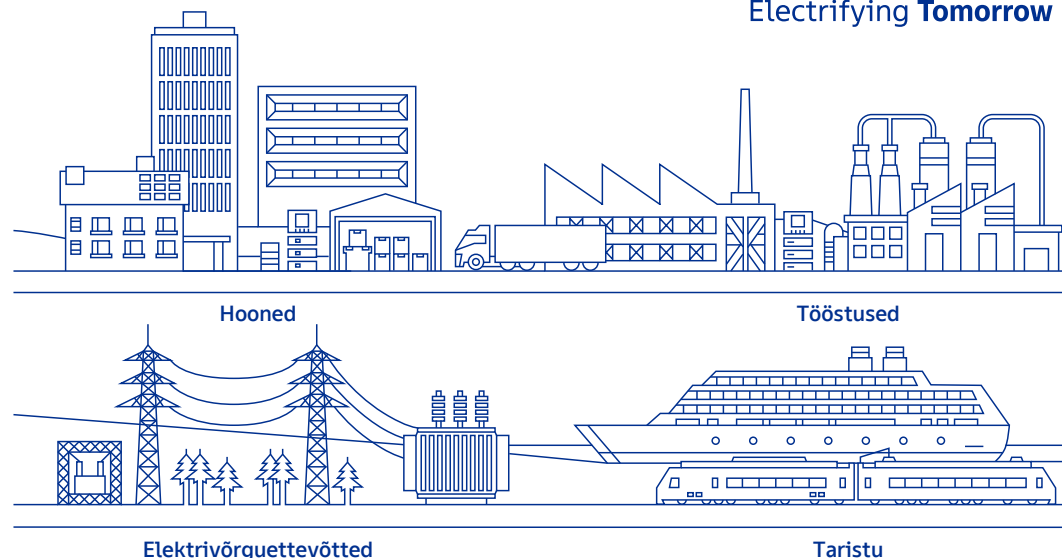
Mis me teeme

Harju Elekter panustab tuleviku-kindlate elektrijaotuslahenduste pakkumisega jätkusuutlikkumasse ühiskonda.

Me projekteerime, toodame ja paigaldame elektrijaotuslahendusi elektrivõrguteenuste ettevõtetele, tööstustele, taristule ning avalikele ja ärihoonetele.

Electrifying Tomorrow

KOOSTÖÖ

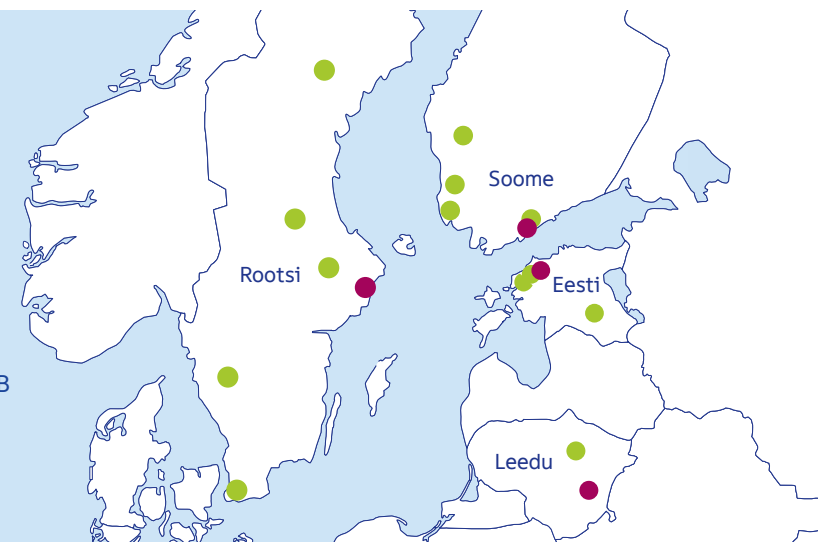
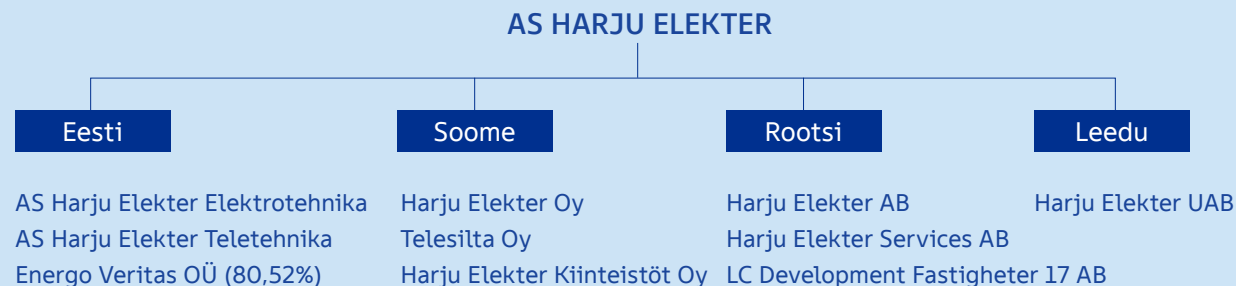
USALDUSVÄÄRSUS

ARENG

Meie väärtused

Harju Elekter kontsern

Seisuga 31.12.2022

AS-i Harju Elekter osalus tütaretevõtetes

on reeglina 100%, kui ei ole märgitud teisiti.

EESTIS

AS HARJU ELEKTER

Keilas paiknev kontserni emaettevõte, mis tegeleb HEG ettevõtete vahelise koostöö koordineerimise ja juhtimise ning tööstusliku kinnisvara haldusega

AS HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA

Keilas asuv elektriseadmete tootja energiajaotus-, tööstus- ja ehitussektori tarbeks

AS HARJU ELEKTER TELETEHNIKA

Keilas asuv kliendikohaste lehtmetail-toodete valmistaja elektrotehnika ja telekomi sektorile

ENERGO VERITAS OÜ

Elektrimaterjalide ja -seadmete müügiorganisatsioon

SOOMES

HARJU ELEKTER OY

Elektriseadmete tootja energia-, tööstus ja taristusektorile asukohaga Ulvilas, Keraval ja Kurikkal

TELESILTA OY

Uusikaupunkis asuv laevaehituse elektritööde ettevõte

HARJU ELEKTER KIINTEISTÖT OY

Tööstusliku kinnisvara haldusfirma Soomes

LEEDUS

HARJU ELEKTER UAB

Mitmikajamite, MCC ja elektrijaotussüsteemide inseneriale ja lepingulisele tootmisele spetsialiseerunud ettevõte Panevėžys

ROOTSIS

HARJU ELEKTER AB

Energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike KP/MP seadmete ning tehniliste hoonete tootja ja turustaja infrastruktuuri-, ehitus- ja taastuvenergiasektorile Malmös, Stockholmis, Borlänges, Borås, Luleås ja Västerås

HARJU ELEKTER SERVICES AB

Tööstusliku kinnisvara haldusfirma Rootsis

LC DEVELOPMENT FASTIGHETER 17 AB*

(Harju Elekter Services AB 100% tütar)
Västeråsi teha haldav ettevõte

Strategilised investeringud

(31.12.2022)

EESTIS

OÜ SKELETON TECHNOLOGIES GROUP (6,1%)
Superkondensaatorite arendaja ja tootja

SOOMES

IGL-TECHNOLOGIES Oy (10%)
Parkimis- ja e-mobiilsuslahenduste arendaja elektriautode laadijatele

* Kontserni struktuurimuudatuste täpsem ülevaade on välja toodud lk 110.

Olulised sündmused

Uus juhtkond

Harju Elektri nõukogu valis uueks juhatuse liikmeks ja finantsjuhiks **Priit Treiali**, kes asus ametisse 14. novembrist 2022. Sellest ajast on AS-i Harju Elekter juhatus kolmeliikmeline: esimees **Tiit Atso**, liikmed **Priit Treial** ja **Aron Kuhi-Thalfeldt**.

Harju Elekter Grupi tsentraalseks juhtimiseks loodi uus tugev juhtkond, kelle hulka kuuluvad lisaks juhatuse liikmetele **Tiit Luman** (*Chief Commercial Officer*) ja **Erko Lepa** (*Chief Operations Officer*). Kontserni juhtkonna liikmed on ka kõikide Harju Elektri tütarettevõtete nõukogudes, mis muudab

otsustamise ja juhtimise kiiremaks ja tõhusamaks. Juhtkonna loomise eesmärkideks on tugeva valdkonnateadmise ja -kogemuse lisamine rahvusvahelise kontserni juhtimisse, võtmevaldkondade tsentraliseerimine ning ühtse organisatsiooni kujundamine.

Uus tehas ja reorganiseerimine Rootsis

Harju Elektri Rootsi ettevõtte erinevad üksused otsustati koondada Västeråsi, kus valmis aasta lõpus uus 6282 m² suurune tootmishoone, mis kuulub täies mahus Harju Elektrile. Tegevuse reorganiseerimine Rootsis võimaldab tõhusamat tootmist, madalamaid logistika kulusid ning paremat tarnekindlust klientidele, mis on kasumliku kasvu eelduseks.

Börsijuubel

Harju Elekter tähistas veerand sajandi möödumist börsile minekust. 25 börsiaasta jooksul on kontsern käivet kasvatanud 22 korda ning ettevõtte turuväärtus on suurenenud peaaegu 10 korda.

Tegemist on Tallinna börsi kõige stabiilsema dividendimaksjaga – Harju Elekter on ainus ettevõtte Eestis, mis on maksnud dividende igal aastal alates börsile tulekust.

Kliendilepingud

 AS Harju Elekter Elektrotehnika sõlmis lepingu Euroopa Tuumauuringute Organisatsiooniga (CERN) madalpinge jaotusseadmete tarnimiseks. Harju Elektri jaoks annab leping võimaluse teha rahvusvahelise teadusorganisatsiooniga innovaatilist koostööd ning panustada uurimistehnoloogia arendusse.

 AS Harju Elekter allkirjastas Reimax Electronics OÜ-ga kavatsuste protokollid neile Allika Tööstusparki ligi 6000 m² tootmishoone projekteerimiseks, ehitamiseks ning pikaajaliseks välja rentimiseks.

 Telesilta Oy ja **Uudenkaupungin Työväne Oy** sõlmisid lepingu elektri-, automaatika- ja navigatsioonisüsteemide võtmed-kätte lahenduse tarnimiseks süvenduslaevale. Tarne toimub 2023. aasta lõpus ja laeva operaatoriks on Poolas, Gdynias asuv merendusamet.

 Harju Elekter UAB sõlmis Ameerika Ühendriikide Teraskorporatsiooniga, ärinimega **Exploratory Ventures LLC**, lepingu madalpinge ajamite ja MCC süsteemide tootmiseks nende Arkansase uude Big River Steeli tehasesse.

 Harju Elekter AB koostöö ühistranspordi eest vastutava administratiivasutusega **Region Stockholm** jätkus ning 2024. aasta veebruariks uuendatakse Odenplani metroojaama alajaam.

Ühtlasi sõlmis Harju Elekter **Gävle Energi AB-ga** lepingu, mille alusel uuendatakse 2024. aasta veebruariks Gävle regionis jaotusalajaam ning teostatakse projektiga kaasnevad ümberehitus- ja tsiviiltööd. Valmides panustab alajaam nii tööstus- kui ka eratarbijate elektrienergia vajaduse täitmisesse.

Strateegiline investering

Harju Elekter Oy suurendas osalust tehnoloogiaettevõttes **IGL-Technologies Oy** 5,5%-lt 10%-ni. Harju Elekter soovib osaluse kasvatamisega tugevdada kontserni tegevust e-mobiilsuse valdkonnas. IGL-Technologies Oy-ga jätkatakse elektriautode laadimissüsteemide tervikpakettide kättesaadavuse parandamist ning võrgustiku laiendamist nii Põhjamaade kui ka Baltikumi turgudel. Partnerluses on Harju Elektri rolliks laadimisseadmete riistvara arendus, tootmine ja müük ning IGL-il tehnoloogiliselt sobiva tarkvara pakkumine ning seadmete opereerimine.

Jätkusuutlikkus Harju Elektris

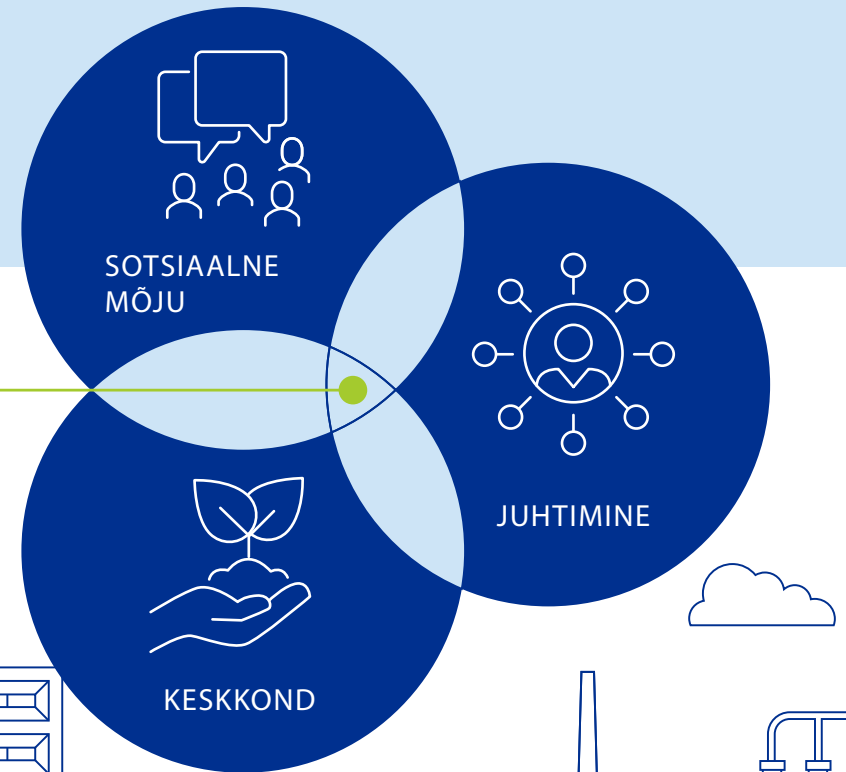
- Harju Elektri olulised teemad
- Kliendikesksus
- Kestliku arengu eesmärgid
- Töötajad
- Jätkusuutlikkuse strateegia
- Keskkond
- Huvipoolte kaasatus
- Vastutustundlik juhtimine
- Juhtimine
- Taksonoomia

Harju Elekter peab oluliseks panustada jätkusuutliku ühiskonna, äri-, elu- ja looduskeskkonna loomisesse ning mõistab, et see aitab pikas perspektiivis kaasa kontserni elujõulisusele.

Jätkusuutlikkusega arvestamine tähendab Harju Elektri jaoks vastutustundlikkust keskkonna-, sotsiaalse mõju ja juhtimise teemades (nn ESG vaade – *Environmental, Social, Governance*).

ESG

JÄTKUSUUTLIKKUS

Meie jätkusuutlikkuse püüdlusi mõjutavad ülemaailmsed eesmärgid kliimasoojenemise pidurdamisel (näiteks Pariisi kliimakokkulepe ja Euroopa Roheline Kokkulepe) ning rohepööre. Seetõttu jälgime, et ettevõtete tegevus oleks järjest tõhusam, keskkonnasõbralikum ja seotud uute innovatiivsete tehnoloogiate rakendamisega.

Ühtlasi panustab kontserni põhitegevusala ühiskonna jätkusuutlikkuse arengusse, toetades laiaulatuslikku elektrifitseerimist elektriseadmetega, mis aitab kaasa kliimaeesmärkide täitmisele. Ühest küljest võimaldavad võrku ühendatud elektriseadmed asendada keskkonna jaoks ebasõbralikud viisid energia saamiseks, teisest küljest on vaja välja vahetada vanad elektriseadmed uute keskkonnasõbralikumate vastu. Kuigi Harju Elekter ei saa tagada, et toodetud elektriseadmetes edastatakse ainult rohelist energiat, siis tänu üleilmsele püüdlusele ja nõudlusele liigub trend selles suunas, et elektrivõrk hakkab järgmise 20 aasta jooksul pakkuma üha keskkonnasõbralikumat elektrit.

Lisaks põhitegevusalale toetab Harju Elekter jätkusuutlikku arengut muude tegevusalade kaudu. Kinnisvara segmendis on eesmärgiks rajada nii enda kui klientide tarbeks aina energiatõhusamaid hooneid. Samuti panustab kontsern taastuenergia tootmisvõimsuse suurendamisesse päikeseparkide rajamisega.

Harju Elektri olulised teemad

2022. aastal analüüsisime ja uuendasime Harju Elektris olulisi teemasid (*Materiality Topics*). Hindasime missugust positiivset ja/või negatiivset mõju (majanduslik, keskkonna ja sotsiaalne vaade) avaldab organisatsioon nendele teemadele ning missugust mõju avaldavad need teemad Harju Elektrile. Samuti võtsime arvesse sisemiste ja väliste huvipoolte jaoks olulisi teemasid, mis mõjutavad nende otsuste langetamist. Antud analüüsi eesmärk on tagada, et ettevõtte on fokuseerinud oma ressursid ja tegevused teemadele, millele avalduv mõju on kõige suurem ning mis on meie huvipooltele kõige olulisem.

Sisemise huvipoolte vaate saamiseks palusime Harju Elektri tootmisettevõtete juhtrühmal, AS-i Harju Elekter laiendatud juhtrühmal ja nõukogul vastata sellele tarbeks loodud küsimustikule. Väliste huvipoolte (võtmetarnijad ja -kliendid) analüüsis võtsime arvesse nende enda olulisi teemasid, dialooge huvipooltega jätkusuutlikkuse teemadel ning nende ootusi Harju Elektrile. Samuti pidasime prioriteetide valikul silmas tähtsaid sektoripõhiseid teemasid, tulevasi direktiive ning peamiste huvipoolte ootusi (vt „[Huvipoolte ootused ja vajadused](#)”).

Need on kontserni ettevõtete strateegilise ja operatiivse juhtimise osad, mida arvestatakse juhtimisotsustes aluspõhimõtetenä. Seetõttu kajastab ka kontserni 2022. aasta aruanne ülevaadet kõigist nendest teemadest. Jätkusuutlikkuse fookusteemade olulisi aspekte kajastatakse lähtuvalt rahvusvahelisest jätkusuutlikkuse aruandluse raamistikust, GRI standardist, mille sisukord on leitav aruande viimastel lehtedel.

Harju Elektri olulised teemad on järgmised:

- 1 Kliendikeskus
- 2 Töötajate ohutus
- 3 Vastutustundlik juhtimine
- 4 Töötajate heaolu
- 5 Küberturvalisus ning andmekaitse
- 6 Keskkonnajuhtimine
- 7 Jätkusuutlik tarneahel
- 8 Kasvuhoonegaaside jalajälg
- 9 Ühiskondlik osalus

Kestliku arengu eesmärgid

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) Peaassamblee võttis 2015. aastal vastu säästva arengu eesmärgid (SDGs), mille siht on luua kogukonna, keskkonnakaitse ja kaasava majanduskasvu kaudu jätkusuutlik ühiskond kogu maailmas.

Oleme Harju Elektris hinnanud kõige suurema mõjukohaga SDG-deks 7, 8, 12 ja 13.

Teised SDG-d, mida toetame, kuid mille mõju on väiksem, on 3, 4, 5, 9, 16 ja 17. Prioritiseerimise protsessis võtsime aluseks mõjude hindamise, oluliste teemade analüüsi ning sisemiste ja väliste huvipoolte vaate. Keskendusime meie ettevõtte jaoks kõige olulisematele säästva arengu eesmärkidele, mille põhjal seadsime Harju Elektri jätkusuutlikkuse eesmärgid ja tegevuskavad.

Kestliku arengu eesmärk (SDG)	SDG alameesmärk	Kuidas Harju Elektris panustame eesmärki?
3 HEA TERVIS JA HEAOLU	SDG 3. Tagada kõigile hea tervis ja heaolu kogu elukaare jooksul	<ul style="list-style-type: none"> • Meie jaoks on oluline luua töökeskkond, kus meie töötajad ja koostööpartnerid tunnevad ennast ohutult. • Pakume erinevaid toetusi, et edendada oma töötajate tervist.
4 KVALITEETNE HARIDUS	SDG 4. Tagada kõikidele kaasav ja kvaliteetne haridus ning toetada elukestvat õpet	<ul style="list-style-type: none"> • Panustame Harju Elektris oma töötajate arendamisse läbi sise- ja väliskoolituste.
5 SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS	SDG 5. Saavutada sooline võrdõiguslikkus ning võimendada kõiki naisi ja tütarlapsi	<ul style="list-style-type: none"> • Otsustes lähtume käitumiskoodeksist. Pakume kõikidele töötajatele võrdseid võimalusi sõltumata töötaja soost.
7 TASKUKOHANE JA PUHAS ENERGIA	SDG 7. Tagada kõigile taskukohane, kindel, kestlik ja kaasaegne energia	<ul style="list-style-type: none"> • Pakume erinevaid lahendusi taastuvenergia allikate ühendamiseks olemasoleva toimiva elektritaristuga. • Panustame taastuvenergia tootmisvõimsuse suurendamisesse päikeseparkide rajamisega.

Kestliku arengu eesmärk (SDG)	SDG alameesmärk	Kuidas Harju Elektris panustame eesmärki?
 <p>SDG 8. Toetada kaasavat ja säästvat majandusarengut ja tööhõivet ning tagada kõigile inimväärne töö</p>	<p>8.3 Propageerida arengule suunatud tegevuspoliitikaid. Toetada viljakaid tegevusi, inimväärsete töökohtade loomist, ettevõtlust, loovust ja innovatsiooni ning ergutada mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomist, tehes muu hulgas kättesaadavamaks finantsteenused.</p> <p>8.4 Muuta kogu maailmas ressursside kasutamine tarbimises ja tootmises 2030. aastaks järkjärgult tõhusamaks ning püüda selle poole, et kooskõlas säästva tarbimise ja tootmise programmide kümneaastase raamistikuga siduda majanduskasv lahti kesk-konnaseisundi halvenemisest, kusjuures arenenud riigid peavad olema siin teenäitajaks.</p> <p>8.5 Saavutada 2030. aastaks kõikide naiste ja tütarlaste, sealhulgas noorte ja puudega inimeste täielik ja viljakas tööhõive ning tagada neile inimväärne ja võrdne tasu võrdse töö eest.</p> <p>8.8 Kaitsta töötajate õigusi ning toetada ohutute ja turvaliste töötingimuste loomist kõikidele töötajatele, sealhulgas võörtöötajatele, eelkõige naistele, ja ebakindlates töösuhetes olevatele töötajatele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Peame oluliseks tagada oma töötajatele ja partneritele ohutu töökeskkond ning piisavad töötingimused. • Meie äril on positiivne majanduslik mõju tööhõive kaudu.
 <p>SDG 9. Ehitada kohanev ja vastupidav taristu ning toetada kestlikku tööstuse arengut ja edendada innovatsiooni</p>	<p>9.2 Toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning suurendada 2030. aastaks oluliselt tööstuse osakaalu tööhõives ja sisemajanduse kogutoodangus, võttes arvesse kohalikku olukorda.</p> <p>9.4 Uuendada 2030. aastaks taristut ja moderniseerida tööstusharud, et need oleksid jätkusuutlikud. Selleks tõhustada ressursside kasutamist ja võtta kasutusele puhtad ja keskkonnaohutud tehnoloogiad ja tööstusprotsessid, vastavalt riikide suutlikkusele.</p> <p>9.5 Intensiivistada teadusuuringuid, suurendada tööstussektori tehnoloogilist suutlikkust kõikides riikides, eelkõige arenguriikides. Ergutada innovatsiooni ja suurendada 2030. aastaks oluliselt teadusuuringute ja arendustegevusega tegelevate töötajate arvu miljoni elaniku kohta ning avaliku ja erasektori kulutusi teadusuuringutele ja arendustegevusele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Panustame jätkusuutlike lahenduste tootestamisse ning süsiniku jalajälje vähendamisse läbi innovatsiooni ja digitaliseerimise.
 <p>SDG 12. Tagada säästvad tarbimis- ja tootmisviisid</p>	<p>12.2 Saavutada 2030. aastaks loodusvarade säästev majandamine ja tõhus kasutamine.</p> <p>12.4 Saavutada 2020. aastaks kemikaalide ja kõikide jäätmete keskkonnaohutu käitlemine kogu nende elutsükli jooksul. Vähendada oluliselt nende sattumist õhku, vette ja pinnasesse, et viia miinimumini nende negatiivne mõju inimtervisele ja keskkonnale.</p> <p>12.5 Vähendada 2030. aastaks vältimise, vähendamise, ringlussevõtu ja taaskasutamise oluliselt jäätmete teket.</p> <p>12.6 Stimuleerida ettevõtteid (eelkõige suurettevõtteid ja rahvusvahelisi kontserne) tegutsema säästvalt ning lisama säästmist käsitlev teave oma aruannetesse.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutame ressursse vastutusrikkalt ning rakendame toote elutsükli vaates ringmajanduse printsiipi. • Oleme pühendunud jäätmete vähendamise ning ringlusevõtu suurendamise. • Tagame, et kemikaale ja ohtlikke materjale käideldakse, hoiustatakse ja kõrvaldatakse keskkondlikult ohutul viisil.

Kestliku arengu eesmärk (SDG)	SDG alameesmärk	Kuidas Harju Elektris panustame eesmärki?
 <p>SDG 13. Tegutseda kiirelt ja otsustavalt kliimamuutuste ja nende mõjuga võitlemiseks</p>	<p>13.2 Lülitada kliimamuutustega võitlemise meetmed riiklikesse tegevuspoliitikatesse, tegevuskavadesse ja planeerimisse.</p> <p>13.3 Täiustada haridust, teadlikkuse suurendamist ning inimeste ja asutuste suutlikkust kliimamuutuste leevendamise, nendega kohanemise, nende mõjude vähendamise ja nende eest varase hoiatamise valdkonnas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Meie eesmärgiks on vähendada emissioone oma tarneahelas ning tõsta oma töötajate keskkonnaalast teadlikkust ning kompetentsi.
 <p>SDG 16. Kestliku arengu saavutamiseks toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, tagada kõigile õiguskaitse ning luua kõigil tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid</p>	<p>16.5 Vähendada oluliselt korruptsiooni ning altkäemaksude andmist ja võtmist mistahes vormis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lähtume oma tegevuses seadustest ja ettevõttes kehtestatud reeglitest. Tegeleme võimalike huvide konfliktidega ja väldime altkäemaksu, rahapesu ja korruptsiooni kõikidel tasanditel. Oleme seadnud kõrged standardid usaldusväärsele, avatusele ja aususele ning peame oluliseks tagada töötajatele, klientidele, koostööpartneritele võimalus teavitada turvaliselt läbi vilepuhumise kanali informatsioonist, mis viitab ebaseaduslikule või ebaeetilisele käitumisele.
 <p>SDG 17. Tugevdada kestliku arengu meetmete elluviimist ja elavdada üleilmset koostööd</p>	<p>17.16 Tugevdada säästva arengu ülemaailmset partnerlust, mida täiendab mitme sidusrühma vaheline partnerlus, mis koondab ja jagab teadmisi, tehnoloogilisi ja rahalisi vahendeid, et toetada säästva arengu eesmarke kõikides riikides, eelkõige arenguriikides.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Peame tähtsaks koostööd oluliste partneritega. Soovime luua dialoogi teiste vastutustundlike ja sarnaselt mõtleivate ettevõtetega, saada ise teadlikumaks ning anda rohkem ühiskonnale ja kogukonnale tagasi, et olla eeskujulik tööandja oma töötajatele.

Foto: Kaia-Kristiina Kirikal

Jätkusuutlikkuse strateegia

2022. aasta teises pooles koostasime Harju Elektris jätkusuutlikkuse strateegia, mille kinnitas juhtkond ning mis kehtib tervele kontsernile. Strateegia keskendub neljale teemale, mis on fookuseks viie aasta vaates (2022-2026). Sisendi fookusteemade valikuks andis oluliste teemade analüüs ning kestliku arengu eesmärgid. Neli teemat, millele

jätkusuutlikkuse strateegia toetub, on kliendikesksus, töötajad, keskkond ning vastutustundlik juhtimine. Näeme, et nendesse teemadesse saab Harju Elekter kõige rohkem panustada ning ühtlasi on need teemad, mis mõjutavad ettevõtet kõige enam. Neljale fookusteemale oleme määranud võtmenäitajad ning lühi- ja pikaajalisemad eesmärgid.

Strateegia ajakohalisust vaatame perioodiliselt üle ning vastavalt vajadusele uuendame. Alateemad, millele ei ole lisatud eesmärgi, plaanime täiendada 2023. aastal. Iga fookusteema peatükis on eraldi välja toodud, kuidas on valitud võtmenäitajad, eesmärgid ning tehtud analüüs aruandluse perioodile.

KOOSTÖÖS klientidega panustame kestlikku tulevikku

PÕHIFOOKUS

- Kvaliteet
- Kliendirahulolu

Loome kestlikke elektriseadmeid **MÕELDES TULEVIKULE**

PÕHIFOOKUS

- Kasvuhoonegaaside jalajälg
- Taastuvenergia
- Ressursitõhusus
- Ringsus

Meie jätkusuutlikkuse põhimõtted

ARENG ja meie inimesed on Harju Elektri keskmes

PÕHIFOOKUS

- Töetervishoid ja -ohutus töökeskkonnas
- Töötajate areng
- Töötajate rahulolu
- Mitmekesisus ning õiglane kohtlemine

Meie **USALDUSVÄÄRSUS** on vastutustundliku juhtimise tulemus

PÕHIFOOKUS

- Sotsiaalsed standardid
- Väärkäitumisest teavitamine
- Jätkusuutlik tarneahel

Huvipoolte kaasatus

Huvipoolte ootused ja vajadused

Harju Elektri jaoks on oluline usaldusväärne koostöö oma huvirühmadega. Peamiste huvipooltena oleme kaardistanud kliendid, töötajad, aktsionärid, tarnijad, kohaliku võimu ja kogukonna ning reguleerivad ja järelevalveasutused. Need on valitud vastavalt sellele, kellel on kõige suurem mõju Harju Elektri tegevusele ning keda organisatsioon kõige rohkem ise mõjutab. Klientide, töötajate ja tarnijatega suhtleme igapäevaselt. Suhtes kohaliku võimu ja elanike, reguleerivate ja järelevalveasutustega tõstatatakse vastastikku teemasid vajadusest lähtuvalt. Koostöös haridusasutuste, erialaliitude ja vabaühendustega peetakse silmas, et tegevused looksid mõlemale poolele väärtust.

Tänu aktiivsele suhtlusele erinevate huvipooltega, mõistame nende vajadusi ja ootusi meie tegevusele jätkusuutlikkuse alal. Meie kaasamise meetodid hõlmavad kohtumisi ja arutelusid, suulisi ja kirjalikke küsitlusi ning pikaajalist koostööd. Harju Elekter jagab oma huvipoolte rohelist maailmavaadet, mis inspireerib kontserni töötajaid ja annab selge sõnumi aktsionäridele Harju Elekter kontserni jätkusuutlikkusest.

Huvirühm	Olulisus Harju Elektrile	Huvirühma ootus	Peamised tegevused
Kliendid	<ul style="list-style-type: none"> Äri aluseks 	<ul style="list-style-type: none"> Sobiva kvaliteediga tooted ja optimaalsed lahendused konkurentsivõimelise hinnaga Jätkusuutlike, energiatõhusate ja tehnoloogiliste lahenduste portfoolio elektrienergia jaotuseks Koostööaldis ja lahendustele orienteeritud kliendikeskne organisatsioonikultuur Terviklik väärtusahel Õigeaegne tarne Eetiline käitumine ja korruptsioonivastatus Hea maine usaldusväärse ettevõttena, kellega on lihtne äri ajada 	<ul style="list-style-type: none"> Tootmis- ja väärtusahela tõhustamine (alates kliendisuhetest läbi disaini kuni teostuseni) Investeeringud tootearendusse Kohalik vaade ja võtmekontode professionaalne haldamine Kliendisuhete arendamine koosolekute, koolituste, messide ja külastuste kaudu Tõhus projektijuhtimine projekteerimisest hankimiseni ja tootmise planeerimisest lõppkliendini jõudmiseni Tegevuskoodeks ja rikkumistest teatamise süsteem Sertifitseerimine (ISO 9001, 14001, 45001, 27001) Börsil noteeritud ettevõtte Nasdaq Tallinna börsil
Töötajad	<ul style="list-style-type: none"> Terved, kompetentsed ja pühendunud töötajad on ettevõtte tõhusa toimimise ja rahulolevate klientide eelduseks Kriitiline ressurss äritegevuse järjepidevuse ja kasvu jaoks 	<ul style="list-style-type: none"> Tervist hoidev ja turvaline töökeskkond Karjääri ja individuaalse arengu võimalused Õiglane tunnustus ja tasu Õigeaegne tasustamine Õigeaegne ja selge kommunikatsioon strateegiatega, eesmärkide, edu ja muutuste kohta Kaasav organisatsioonikultuur Usaldusväärne tööandja 	<ul style="list-style-type: none"> Töötervishoiu ja tööohutuse standardi ISO 45001:2018 või töökeskkonna ja ohutuse sisejuhtimissüsteemi põhimõtete järgimine Regulaarne töökeskkonna riskianalüüsi läbiviimine Töötajate rahulolu uuring Arenguvestlused Koolitused Regulaarne tasustamissüsteemide ülevaatus Sisekommunikatsiooni parendamine Väärtuste programm
Tarnijad	<ul style="list-style-type: none"> Kliendi rahulolu suurendaja kvaliteedi, hinnakujunduse ja tarnevõime kaudu Jätkusuutlik tarneahela juhtimine 	<ul style="list-style-type: none"> Avatud, õiglane ja vastastikku kasulik partnerlus Selge nõudlus ja avatud suhtlus tarnijate valikul Jätkusuutlik tarneahela juhtimine Töötervishoiu ja ohutusstandardite järgimine Indekseeritud hinnad Ühispakumiste väljatöötamine 	<ul style="list-style-type: none"> Tarnijasuhete juhtimine Tarnijate käitumiskoodeksi loomine Riskitarnijate tuvastamine ja auditeerimine Tarnijate perioodiline hindamine Tarnija reklamatsioonide käsitlemine
Aktsionärid	<ul style="list-style-type: none"> Otsustajad üldkoosoleku kui ettevõtte kõrgeima juhtorgani kaudu 	<ul style="list-style-type: none"> Hea majanduslik käekäik ja kasvav aktsia hind Stabiilne dividend Kasv ja efektiivne toimimine Äristrateegia elluviimine Stabiilne ja jätkusuutlik ühingujuhtimine Riskijuhtimine Suurepärase maine 	<ul style="list-style-type: none"> Dividendipoliitika Lean protsesside juurutamine Harju Elekter Grupi strateegia elluviimine Käitumiskoodeksi uuendamine Järelevalve ja aruandlus Avatud ja aus suhtlemine huvirühmadega
Kohalik võim ja kogukond	<ul style="list-style-type: none"> Sostiaalne vastutustundlikkus Mõju mainele Aitab kasvatada tööjõu järelkasvu 	<ul style="list-style-type: none"> Eetiline käitumine Usaldusväärne tööandja ja sotsiaalselt vastutustundlik ettevõtte Majanduslikud investeeringud kohaliku heaolu nimel Koostöö koolide, ülikoolide ja kohalike kogukondadega 	<ul style="list-style-type: none"> Üliõpilasprogrammid ja praktikavõimalused Sponsorprojektid Tegevus sotsiaalmeedias, koostöö kohalike ajalehtede ja ühendustega Insenerihariduse edendamine
Reguleerivad ja järelevalveasutused	<ul style="list-style-type: none"> Mõju mainele ja äritegevusele Hindavad vastavust regulatsioonidele 	<ul style="list-style-type: none"> Seaduste ja määruste järgimine Keskonnajuhtimine ja vastavus Ohutusjuhtimine ja vastavus Läbipaistev raporteerimine 	<ul style="list-style-type: none"> Aruandlus ja teavitamine vastavalt nõuetele GRI nõuete järgimine aruandluses

Ühiskondlik osalus

Harju Elekter kontsern on aktiivne ja osavõtlik kogukonna liige ning toetab oma tegevusvaldkonnaga seotud sektori arengut riikides, kus asuvad ettevõtte äriüksused ja töötajad. Kontserni toetustegevuse eesmärk on olla püsiv partner ja seetõttu keskendub eelkõige pikaajaliste koostöösuhete loomisele ja arendamisele.

Harju Elekter on välja kujundanud sponsor-tegevuse kaks põhisuunda, mille järgi toetatakse eelkõige:

- haridust ja noorte tehnikahuvi;
- kohalikku noortesporti.

Hariduse ja noorte tehnikahuvi raames jätkab Harju Elekter koostööprojekte haridusasutustega, et arendada ja populariseerida inseneriharidust. Kohaliku noortesporti toetamiseks jätkab Harju Elekter Keila korv- ja jalgpalliklubide toetamist, sest ettevõtte väärtustab ajaloost ja peakontori asukohast tulenevalt oma panust Keila kogukonda.

Insenerihariduse toetamine

Harju Elekter annab Tallinna Tehnikaülikooli Arengufondi kaudu igal aastal bakalaureuse- või magistriõppe üliõpilastele omanimelisi stipendiume. Alates 2001. aastast on stipendiumiprogrammis osalenud 77 tudengit. 2022. aastal anti välja üks stipendium elektroenergeetika bakalaureusetaseme üliõpilasele.

Harju Elekter on 2016. aastast kuldsponsor tudengivormeli (Formula Student Team Tallinn) meeskonnale, mis koondab Tallinna Tehnikaülikooli ja Tallinna Tehnikakõrgkooli tudengeid. Alates 2013. aastast on nad hoidnud rahvusvaheliselt kõrget taset elektrivormelite projekteerimises. Sportliku kuvandi kõrval on tegemist ka haridusliku projektiga, mille eesmärk on tõsta hariduspraktika ja insenerihariduse kvaliteeti ning populariseerida tehnikateadusi. Uue eesmärgina on lisandunud keskkonnasäästlikkuse ja -teadlikkuse suurendamine ning elektromobiilsuse kompetentsi loomine Eestisse, kuna võisteldakse elektri jõul liikuvate saastevabade autodega.

Harju Elekter osaleb koostööprogrammides piirkondlike õppeasutustega. Võimalusel aidatakse tehnika- ja teaduslaborite sisustamisel ning luuakse kaasa teadus- ja uurimisprojektides. Kontserni ettevõtetesse korraldatakse regulaarseid üliõpilaste õppekäike ning ettevõtete töötajad panustavad oma teadmiste ja kogemustega tehnoloogiasuunaliste õppekavade arendamisse. Eesti

ettevõtetel on koostööprogrammid lisaks Tallinna Tehnikaülikoolile Tallinna Kutsehariduskeskuse, Tallinna Tehnikakõrgkooli, Tallinna Polütehnikumi ning Tallinna Ehituskooliga. Harju Elektri Soome ettevõtetel on tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika ja ametikõrgkoolidega: Satakunna ja Novia Ametikõrgkoolid, Tampere Tehniline Ülikool ja Turu Majanduskool.

Harju Elektri Leedu ettevõtte teeb pidevat koostööd piirkondliku Panevėžyse Elektrotehnika Kolledžiga ja Panevėžyse Kutseõppekeskusega, samuti Visaginase Äri ja Tehnoloogia Kutseõppekeskusega ning Leedu Mereakadeemiaga.

Sektori areng ja jätkusuutlikkus

Kontsern peab oluliseks panustada ühiskonda ka erialaliitude ja -organisatsioonide kaudu ning suunab teadmisi ja inimeste ajaressurssi teemadesse,

mis seisavad konkurentsivõime tugevdamise ning jätkusuutlike ja ohutute tootelahenduste eest. Organisatsioonide abil saame ajakohast informatsiooni, kaasa aidata tugeva ettevõtlus- ja majanduskeskkonna kujundamisele ning arvamust avaldada seaduse muudatustes. Erialaliitude liikmena saame oma valdkonna arengutes kaasa rääkida ja uute trendidega kursis olla. Harju Elekter koostöös Eesti Elektritööde Ettevõtete Liiduga (EETEL) tõstatab jätkuvalt elektriohutuse teemasid nii seadusandluses

kui ka laiemas avalikkuses. Harju Elekter on Eesti Masinatööstuse Liidu, Leedu Inseneritööstuste Liidu LINPRA, Soome Tehnoloogiatööstuse Liidu, Soome pakendite ümbertöötlemisturu RINKI ja teiste organisatsioonide liige.

Aruandeaastal tegi Harju Elekter koostööd Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja Riigikaitse Edendamise SA-ga, et abistada ja toetada Ukraina haiglaid, kaitseväge meditsiinipersonali ning võitlejaid.

 Kompetentsete inseneride pealekasv on tööstusettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime aluseks. Harju Elekter Leedu juht, Tomas Prūsas, Leedu Inseneritööstuste Liidu Linpra presidendina panustab inseneride järelkasvu ja sektori arengusse. Ta aitab eest vedada liidu tööd ja propageerida inseneriametit koolinoortele ning nende karjäärivalikute kujundajatele: õpetajatele ja lapsevanematele.

Leedu ettevõtte ühiskondliku tegevuse seas on märkimisväärseks ja edukaks sammuks osutunud 2021. aasta augustis avatud akadeemia, kus koolitatakse ettevõtte praegusi ja tulevaseid töötajaid. Akadeemia loomise eesmärgiks on Leedu noortes insenerivaldkonna vastu huvi äratamine ning olemasolevate töötajate kvalifikatsiooni tõstmine. 2022. aastal tunnustas Panevėžyse linn Harju Elektri akadeemiat #PanevėžysJungiasi auhinnaga inimeste potentsiaali suurendamise kategoorias.

Rohetiiger

2022. aastal ühines Harju Elekter Rohetiigri organisatsiooniga. Tegemist on sektoritevahelise koostööplatvormiga, mille missiooniks on luua ja rakendada loodusõbralikke praktikaid kõikides sektorites ning kujundada välja tasakaalus majandus.

„Rohetiigriga liitumises näeme mitmeid suurepäraseid võimalusi. Soovime luua dialoogi teiste vastutustundlike ja sarnaselt mõtleivate ettevõtetega, saada ise teadlikumaks ning anda rohkem ühiskonnale ja kogukonnale tagasi, et olla eeskujulik tööandja oma töötajatele“

Kaia-Kristiina Kirikal,
Harju Elektri jätkusuutlikkuse
ja kvaliteedijuht

Juhtimine

Alustasime aruandeperioodil Harju Elektri käitumiskoodeksi uuendamist ning avalikustame selle 2023. aastal. Koostasime kontserni tasandil ühtsed kvaliteedi, keskkonna ja töötervishoiu ning -ohutuse juhtpõhimõtted, mille tutvustamine ettevõttesiseselt toimub 2023. aastal.

Harju Elektri juhtimissüsteem põhineb kvaliteedi-, keskkonna- ja töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemi nõuetel.

Harju Elektri tütarettevõtted on sertifitseeritud vastavalt ISO 9001:2015 standardile ning kõik tootmisettevõtted omavad ISO 14001:2015 sertifikaati. AS Harju Elekter Elektrotehnika, Harju Elekter UAB ja Telesilta Oy protsessid on sertifitseeritud vastavalt töötervishoiu ja -ohutuse standardile ISO 45001:2018.

2017. aastast on Harju Elekter oma aruandluses järginud GRI (Globaalse Aruandlusalgatuse) põhimõtteid, mis aitavad organisatsioonil rõhuda jätkusuutlikkuse olulisusele ning tagada parem ESG-alane kommunikatsioon oma huvipooltele.

Jätkusuutlikkuse juhtimise struktuur

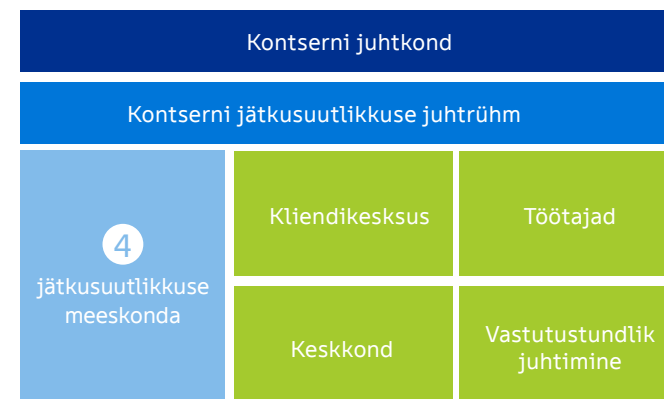
2022. aastal loodi Harju Elektris jätkusuutlikkuse juhi ametikoht, kelle ülesanne on juhtida jätkusuutlikkuse teemasid kontserni tasandil ning aidata ühtlustada kontserni üksuste protsesse ja eesmärke. Ühtlasi moodustati aruandeaastal jätkusuutlikkuse juht-rühm ning neli meeskonda vastavalt strateegia fookusteemadele, milleks on kliendikeskus, töötajad, keskkond ja vastutustundlik juhtimine.

Jätkusuutlikkuse juhtrühm vastutab organisatsiooni oluliste teemade ajakohastamise, Harju Elektri jätkusuutlikkuse strateegia loomise ning võtmenäitajate ja eesmärkide seadmise eest.

Samuti on juhtrühma roll tagada eesmärkide täitmine ning ettevõtte vastavus ESG-ga seonduvate määruste ja õigusaktidega. Jätkusuutlikkuse juhtrühma eestvedaja on kontserni jätkusuutlikkuse juht, kes allub otse juhatuse esimehele.

Jätkusuutlikkuse meeskonnad vastutavad jätkusuutlikkuse strateegia elluviimise ja üksikasjalike tegevuskavade koostamise eest kõigis tütarettevõtetes ning alluvad otse jätkusuutlikkuse juhtrühmale.

Kontserni juhtkond vastutab juhtpõhimõtete kinnitamise ja riskijuhtimise eest. Ühtlasi kinnitab juhtkond jätkusuutlikkuse strateegia ning jälgib selle elluviimist, saades perioodiliselt juhtrühmalt ülevaate strateegia rakendamise seisu kohta.

Küberturvalisus

Harju Elekter kontsernis oli küberturvalisus 2022. aastal ja on ka edaspidi üks prioriteetidest äritegevuse järjepidevuse tagamiseks. Kübermaailma järjest tõsisemate ohtude tõttu panime kontsernis tugevalt rõhku ennetustegevustele, et kaitsta äriprotsesse aja- ja ressursimahukate küberrünnete tagajärgede eest. Ühtlasi sai Harju Elektri Leedu ettevõtte 2022. aastal ISO 27001 infoturbe juhtimissüsteemi sertifikaadi.

2022. aasta tegevused kontserni küberturvalisuse edendamiseks:

- Tõstisime töötajate teadlikkust kübermaailma ohtudest ja viisidest nendega toime tulla. Sarnaselt 2021. aastale viisime kontserni ettevõtetes läbi küberhügieeni koolituse, et töötajatel oleks ülevaade ning teadmised, kuidas turvaliselt kübermaailmas tegutseda.
- Tegime olulisi investeeringuid turvalisema IT taristu tagamiseks ning juurutasime uusi tehnoloogilisi lahendusi.
- Tegime mitmeid muudatusi kasutajakontode turvalisuse tõstmiseks, et takistada tõhusamalt kontode väärkasutusi.

Riskijuhtimine

Harju Elektris vastutab kontserni juhtkond, et riskijuhtimine oleks strateegilise ja operatiivse juhtimise üks osa. Riskijuhtimise tegevuste ja protsessi toimivuse üle teevad järelevalvet auditikomitee ning grupi siseaudiitor.

Identifitseerime, juhime ning vähendame riskide mõju kontserni ettevõtetes, et saavutada finants- ja tegevuseesmärgid ning hoida ära mittesoovitud sündmused.

Riskianalüüsi raamistiku riskitaseme skoori moodustab mõju tõsidus ning tõenäosus, millal risk võib realiseeruda. Riskitaseme ja tegevuste ülevaatus toimub perioodiliselt juhtkonna koosolekutel, et õigeaegselt ennetada riske maandamismeetmete abil.

Riskianalüüsi protsess sai uuendatud 2022. aasta lõpus ning lisaks finantsriskidele arvestasime sotsiaalseid, keskkonnaalaseid ning juhtimise riske.

Keskkonna riskide vaates mõjutavad kontserni kõige rohkem rahvusvahelised ja Euroopa Liidu nõuded (nt CSRD – *Corporate Sustainability Reporting*, EU taksonoomia, Pariisi kliimakokkulepe ja Euroopa

Roheline Kokkulepe). Näeme, et nimetatud regulatsioonid pikas perspektiivis mõjutavad ettevõtte konkurentsivõimet ning seetõttu panustame nõuete täitmisesse ja läbipaistvasse raporteerimisse.

Töötajatega seonduvate riskide hulgast mõjutavad kõige rohkem töötajate kõrged ootused töötingimustele (sh paindlikkus, areng, palk), mis raskendavad värbamisprotsessi ning suurendavad vabatahtlikku voolavust. Riski maandamiseks oleme kontsernis loonud töötajatele läbipaistva tasustamissüsteemiga motivatsioonipaketi ning pakume kaasaegseid töötingimusi.

Tööohutuse vaates jälgime töötervishoiu ning -ohutuse juhtpõhimõtteid ning ärietika riskide maandamiseks oleme loomas uuendatud eetikakoodeksit, mille koolituse saavad kontserni töötajad 2023. aastal. Samuti tutvustame põhimõtteid oma võtmetarnijatele.

Küberturvalisuse riskide maandamise eesmärgil on fookuses pidevad ennetus- ja koolitustegevused.

Kontserni finantsriskide kohta saab põhjaliku ülevaate raamatupidamise aruande osast (vt Finantsriskide juhtimine).

Harju Elektri riskid jagunevad järgmistesse alamgruppidesse:

■ keskkond	■ regulatsioonid ning õigusaktid	■ tarneaהל
■ töötajad	■ infotehnoloogia	■ finantsriskid
■ ärietika	■ hädaolukorrad	■ ettevõtte juhtimine

KOOSTÖÖS klientidega panustame kehtlikku tulevikku

Pakume konkurentsivõimelisi ja ressursitõhusaid elektri jaotuslahendusi. Maksimaalselt kehtlike ja tulevikukindlate lahenduste pakkumiseks kasutame nüüdisaegseid tehnoloogiaid ja kaasame oma mitmekesisest oskuste pagasit. Täidame alati oma lubadused ja ei tee kvaliteedis järeleandmisi. Meie eesmärk on olla oma partnerite jaoks esimene valik jätkusuutliku ja turvalise tuleviku ehitamisel.

Harju Elektri kandvaks alustalaks on meie kliendid, kellele pakume jätkusuutlikke lahendusi elektrienergia jaotuseks ja juhtimiseks.

Meie eesmärk on luua ning hoida kestvaid ning jätkusuutlikke kliendisuhteid, mis täidaksid mõlema poole huve. Lähtuvalt Harju Elektri põhiväärtustest peame klientide vaates oluliseks konkurentsivõimelisust, innovatsiooni, kvaliteeti ning kliendiusaldust. Kõik need elemendid on omavahel seotud ning neid käsitletakse ühe tervikuna.

Harju Elekter pakub klientidele optimaalseid jätkusuutlikke lahendusi üha keerulisemas

energeetikamaailmas. Rohepööre, energia defitsiit, hajutatud elektrienergia väiketootmine ning liikuvad koormused (elektromobiilsus) lisavad päevast päeva täiendavaid väljakutseid võrkude stabiilsuse tagamisel. Uueks väljakutseks on energia tarbimise ja tootmise tasakaalustamine ning keskkonda koormavate fossiilsete kütuste asendamine keskkonnasõbralikumatega. Selle nimel teeme klientidega tihedat koostööd alates otsustus- ning tellimisprotsessist kuni seadmete eluea lõpuni. Vajadusel loome üheskoos uusi lahendusi, mis vastaksid kliendivajadustele ning kehtivate regulatsioonide nõuetele.

Klienti fookusesse seades oleme aruandeaastal koondanud Harju Elektri müügi- ja tootejuhtimise ühte tervet kontserni katvasse üksusesse, et omada terviklikku ülevaadet turu vajadustest ning

erinevatest tehnilistest võimalustest. Selle pinnalt saame pakkuda klientidele veelgi sobilikemaid ning konkurentsivõimelisemaid lahendusi. Valdav osa elektriseadmetest on pika elueaga ning toodete ja lahenduste juures tuleb arvestada kogu elukaarega. Seetõttu oleme tooteid arendades loonud võimalusi neid aja jooksul täiendada ning kasutanud seadmeid ja materjale, mille tootjad on juba tõestanud oma jätkusuutlikkust.

Klientide paremaks teenindamiseks, konkurentsivõime suurendamiseks ja tõhusamaks tootmiseks sai aruandeaastal loodud kontserniülene tootmisjuhtimise funktsioon, mis keskendub *lean*-kontseptsioonile üleminekule erinevates tootmisüksustes.

Peamine fookus	Võtmenäitaja	Eesmärk	Tulemused 2022. aasta seisuga	Järgmised plaanid
Kvaliteet	Tarnekindlus	> 90%	69%	Ühiste tarnekindluse jälgimise printsiipide seadmine (2023)
	Halva kvaliteedi kulu (COPQ – Cost of Poor Quality)	<0,1%	0,12% (Eesti ja Leedu tehaste tulemused)	Ühiste COPQ jälgimise printsiipide seadmine (2023)
Kliendirahulolu	Kliendirahulolu (NPS – Net Promoter Score)	> 80	70	Ühiste raporteerimise põhimõtete loomine kontserni ettevõtetes (2023)

Kvaliteet ja tooteohutus

Harju Elektri üheks oluliseks kvaliteedi näitajaks on tarnekindlus, mis on viimastel aastatel olnud meie kõige suuremaks väljakutseks. Tõrked tarneahelates on oluliselt pikendanud tarneaegasid. Kuigi tarneajad on esialgsetest lepetest pikemad, peame oluliseks klientidele pakkuda reaalseid tähtaegu. See aitab neil oma töid ja tegevusi paremini planeerida ning tulla toime ühistes keerulistes tarneahelates. Tarnekindluse saavutamiseks oleme suurendanud materjalide varusid, mis on osaliselt aidanud keerulises olukorras hakkama saada.

Aruandeaastal jäi kontserni kõikidel ettevõtetel nõuetele vastavate toodete õigeaegne tarne vahemikku 51-100%. Kontserniülene keskmine näitaja oli 73% (2021: 84%).

Meie eesmärgiks on pakkuda klientidele turvatunnet ning vähemalt 90% tarnekindlust.

Pakume klientidele ohutuid, töökindlaid, ning kestlikke seadmeid, mis on projekteeritud vastavalt kehtivatele normidele ning headele tavadele. Harju Elektri tooteks on elektrifitseerimislahendused, mis hõlmavad jaotus- ja komplektalajaamu, kesk- ja madalpinge jaotusseadmeid, päikesepaneele ja invertereid, elektriautode laadijaid, tehnilisi

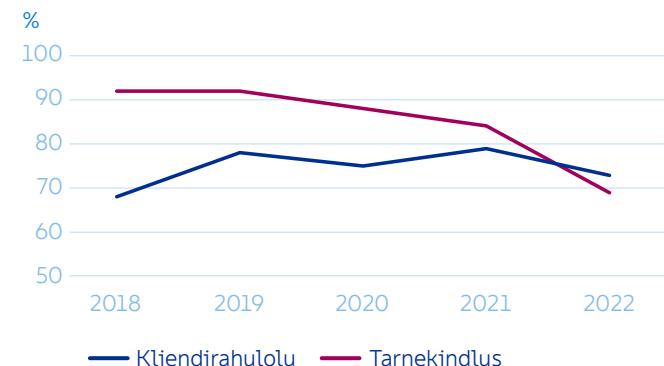
hooneid, aga ka releekaitse- ja juhtimissüsteeme ning sagedusmuundureid.

Harju Elektris lähtume põhimõttest, et kvaliteedis ei tingita. Toote kvaliteedi tagamine tarneahelas jaotub 3 etappi: sisendmaterjalide kvaliteet, sisemine kvaliteet ning kliendi reklamatsioonid. Harju Elektri ettevõtetes on loodud protsessid ning rutiinid avastamiseks ning vältimaks vigu võimalikult protsessi alguses ning kõrvaldamaks need enne toote kliendini jõudmist. Selle tarbeks teostatakse kontrolli sisendmaterjalidele, tootmisele ja toodetele enne kauba väljastamist. Tihti toimuvad suuremate projektide puhul ühised kontrollid koos tellija esindajatega (FAT). Kui mõni mittevastavus avastatakse hiljem kliendi juures, siis käsitletakse kõiki reklamatsioone võimalikult kiiresti, et toote tehnilised omadused saaksid nõuetekohaselt taastatud.

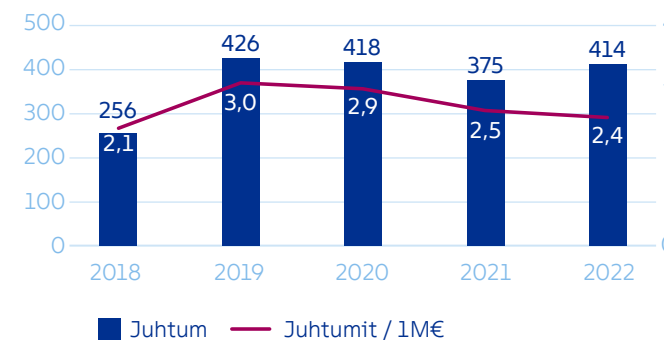
Aruandeaastal oli vigade arv sarnasel tasemel eelneva aastaga, 2,4 juhtumit 1M€ käibe kohta (2021: 2,5 juhtumit). Peamiseks põhjuseks on materjalide defitsiidi tõttu olemasolevatele lahendustele jätkuvalt uute alternatiivide otsimine ning järjest paranenud ning täpsem statistika. Samuti on püsinud halva kvaliteedi kulu stabiilne, jäädes alla 0,2% käibest. Aruandeperioodil oli see 0,12% käibest (arvestuses Eesti ja Leedu tehased) (2021: 0,19%).

Kontserni ajaloos ei ole viimase paarikümne aasta jooksul teada juhtumeid, kus kontserni ettevõtetes oleks tekkinud tootmisviga, mis oleks tekitanud valmistoote kasutamise ajal eluohtliku olukorra. Kontsernil on sõlmitud tootevastutuskindlustuse lepingud võimalike kahjujuhtumite korvamiseks.

Kliendirahulolu ja tarnekindlus

Reklamatsioonid

Kliendirahulolu

Harju Elektri jaoks on klientide tagasiside ja soovitude kogumine olulisel kohal. Kuigi kontserni ettevõtted kasutavad erinevaid meetodeid kliendi tagasiside kogumiseks ja analüüsiks, siis mõõdavad kõik üldist rahulolu, soovitusvalmidust ning toodete ja insenertehniliste lahenduste vastavust ootustele. Saadud tagasiside aitab kaardistada klientide üldist hoiakut ettevõtte suhtes, mõista põhjuseid ja teha järeldusi. Kõik kliendipöördumised registreeritakse, analüüsitakse ning saadud kiitus ja kriitika võetakse täiendava tähelepanu alla.

Võrreldes eelmise perioodiga kliendi rahulolu vähenes seoses tarnekindluse langusega, mis tulenes ülemaailmsest materjalidefitsiidist ning Ukraina sõjast tingitud tarneahelate ebakindlusest. Kontserni keskmine kliendirahulolu oli 70 punkti 100st (2021: 75). Eesmärgiks on saavutada keskmiseks kliendirahuloluks vähemalt 80.

Kliendid ja partnerid Harju Elektrist:

Aastaid tagasi otsisime Balti regioonist kindlat professionaalset partnerit ja Harju Elekter oli ilmselge valik. Koostöö Harju Elektriga tähendab, et peame ühistest kokkulepetest kinni ja väljakutseid lahendame omavahel heas koostöös. See on parim viis meie partnerluse arendamiseks ja edu saavutamiseks. Loodame, et säilitate sama erialase kompetentsi, mis on olnud seni ettevõtte liikumapanev jõud.”

Tuomas Juvonen,
peadirektor, Jean Müller Finland

Harju Elekter on usaldusväärne koostööpartner tänu oma professionaalsetele inimestele, pühendumusele, koostööle kõikidel tasanditel ja hästi täpsustatud päringutele. Harju Elektri partneriks valimise põhjused olid enamasti seotud nende teeninduse kiirusega – kiire reageerimisaeg ja kiire müügi järgne tugi.”

Olli Lehtonen,
müügidirektor, Siemens Osakeyhtiö

Järvi-Suomen Energia ja Harju Elektri koostöö on ehtne ja konstruktiivne partnerlus. Võime alati usaldada, et asjad lähevad nii nagu kokku lepitud. Tarned säilivad ja me saame seda, mida oleme tellinud. Harju Elektri professionaalid on kiired reageerijad ja väga uuendusmeelsed. Samuti on nad paindlikud partnerid projektide piloteerimisel ja uute seadmete testimisel.”

Mika Matikainen,
võrgudirektor, Järvi-Suomen Energia Oy

ARENG ja meie inimesed on Harju Elektri keskmes

Harju Elektri prioriteet number üks on tervishoid ja meie inimeste ohutus töökohal. Väga oluline on ka töötajate professionaalne areng, mille toetamiseks rakendame õppiva organisatsiooni põhimõtteid. Toetame ja kujundame ettevõtte kultuuri, kus mitmekesisus ja kaasatus on ühed põhiväärtustest ja eduteguritest.

3 HEA TERVIS
JA HEAOLU

4 KVALITEETNE
HARIDUS

5 SOOLINE
VÕRDOIGUSLIKKUS

8 INIMVÄÄRNE TÖÖ JA
MAJANDUSKASV

Harju Elektri personalistrateegia alusel on ettevõtte efektiivse ja tulemusliku tegutsemise peamiseks garantiiks inimesed oma teadmiste, oskuste, kogemuste ja motivatsiooniga. Meie töötajate areng liigub professionaalsuse, paindlikkuse, iseseisvuse ja kliendile orienteerituse suunas.

2022. aastal kinnitatud jätkusuutlikkuse strateegias on kokkulepitud fookusteemad, millele soovib ettevõtte rohkem panustada ja mis mõjutavad enim organisatsiooni tulemusi. Üheks fookusteemaks on töötajad ning prioriteediks töötajate tervis ja turvalisus. Lisaks toetatakse

igati töötajate professionaalset arengut, õppivat organisatsioonikultuuri ning töötajate kaasamist ja võrdset kohtlemist.

Peamine fookus	Võtmenäitaja	Eesmärk	Tulemused 2022. aasta seisuga	Järgmised plaanid
Töötervishoid ja -ohutus töökeskkonnas	LTIFR (kaotatud tööaja vigastuste sagedus)	< 3	10,8	<ul style="list-style-type: none"> Ühise intsidentide registreerimise süsteemi loomine grupi ettevõtetes (2023) Eesti metallitehases ISO 45001 sertifitseerimise läbiviimine (2023–2024)
Töötajate areng	% töötajaid, kes sai koolituse	100%	36% töötajatest osales väliskoolitusel	<ul style="list-style-type: none"> Grupiülesed juhtide arendamise ja e-õppe programmid (2026) Koolitustundide mõõtmise süsteemi arendamine grupi ettevõtetes (2023)
Töötajate rahulolu	Rahulolu uuringu vastamise määr	>80%	2021. aasta tulemus oli 66%	<ul style="list-style-type: none"> Grupi ettevõtetele ühise rahulolu uuringu välja töötamine (2023) Vabatahtliku voolavuse põhjuste analüüs (2023)
	Vabatahtlik voolavus	< 15%	26%	
Mitmekesisus ning õiglane kohtlemine	Töötajad vanusegruppide kohta	alla 30 aastased 24%, 30–49 aastased 52%, 50 aastased ja vanemad 24%	alla 30 aastased 21%, 30–49 aastased 55%, 50 aastased ja vanemad 24%	<ul style="list-style-type: none"> Palgalõhe analüüsi jaoks läbipaistva süsteemi loomine (2024)
	Palgalõhe	eesmärk määratlemisel	andmed puuduvad	

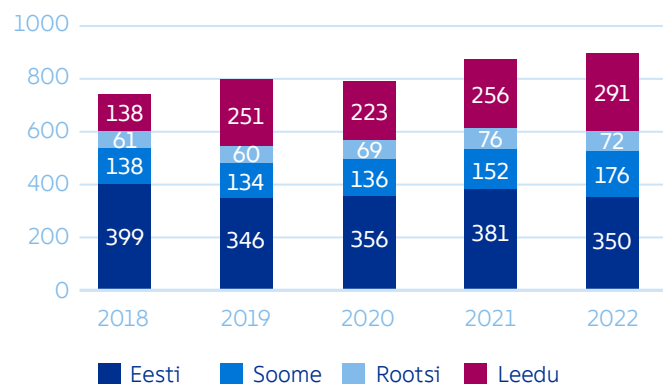
Töötajate statistika

Aruandeperioodi lõpu seisuga töötas Harju Elektris 889 inimest, mis on 24 töötajat enam kui aasta tagasi. Suurim töötajate juurdekasv oli Leedus seoses tehase laiendusega.

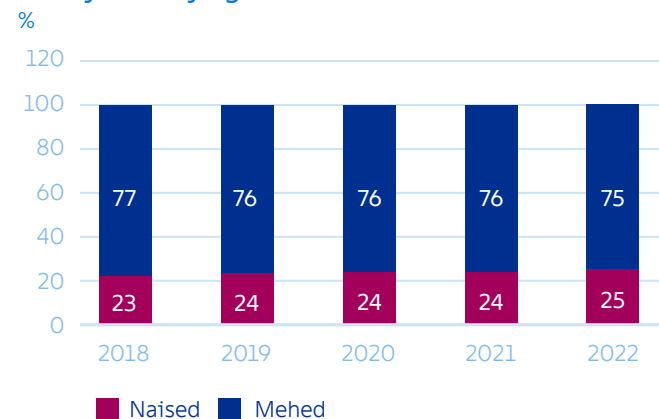
97% kõigist Harju Elektri töötajatest töötab täisajaga ning 98% tähtajatu töölepinguga.

Kontserni töötajaskonna sooline jaotus on olnud viie aasta vaates suhteliselt stabiilne ja naiste osakaal on püsinud 25% juures. See tuleneb kontserni põhitegevuse eripärast. 16 tippjuhust (nõukogu, juhatus ja tegevjuhid) 1 on naine.

Töötajate arv

Töötajad soo järgi

Töötajad aruandeperioodi lõpu seisuga

Töötajad	2021		2022	
	Kokku	Osakaal	Kokku	Osakaal
Töötajaid kokku	865		889	
sh juhatuse liikmed	12	1%	10	1%
sh administratiiv- ja insenertehniline personal	278	32%	305	34%
sh töölised	575	67%	574	65%
Tippjuhid (sh nõukogu ja juhatuse liikmed)	16		16	
sh mehed	15	94%	15	94%
sh naised	1	6%	1	6%
sh 30-49 aastased	9	56%	10	62%
sh 50-aastased ja vanemad	7	44%	6	38%
Uued töötajad	193		253	
sh Mehi	44	23%	66	26%
sh Naisi	149	77%	187	74%
sh alla 30-aastased	76	39%	103	40%
sh 30-49 aastased	97	50%	127	50%
sh 50-aastased ja vanemad	20	11%	23	10%
Lahkunud töötajad	122		224	
sh Mehi	28	23%	35	16%
sh Naisi	94	77%	189	84%
sh alla 30-aastased	40	33%	99	44%
sh 30-49 aastased	72	59%	94	42%
sh 50-aastased ja vanemad	10	8%	31	14%

Töökeskond, -ohutus ja -tervishoid

Järgime Harju Elektris sisemisi töökeskonna ja -ohutuse juhtpõhimõtteid ning protsesse ning vastame kohalduvatele õigusaktidele ning muudele asjakohastele nõuetele. Kontserni kõik ettevõtted on tõstnud tervishoiu ja ohutuse juhtimise strateegilisele tasandile.

Et tagada turvaline ja ohutu töökeskond, viime ettevõttes perioodiliselt läbi töökeskonna riskianalüüsi, mis hindab töökeskonna nõuetelevastavust, võimalikke riske ja töötajate soovide täitmist.

Kontsernis viiakse riskianalüüsi läbi nii ise kui ka usaldusväärse teenusepakkuja abiga. Töökeskonna

riskianalüüsi läbiviimine koosneb kolmest osast: töökoha ülevaatus, mõõtmiste korraldamisest ja töötajatega vestlustest, mis võimaldab töötajate kaasamise.

Ohtude tuvastamiseks ja ennetamiseks teeme perioodilisi töökohtade ülevaatusi ja viime läbi auditeid, reageerime muudatustele töökeskonnas ning kaardistame uute töökohtade loomisega töökeskonnast tulenevad ohud. Peame oluliseks dialoogi oma töötajatega ja seetõttu on neil võimalus teada anda potentsiaalsetest ohuolukordadest või riskidest. Analüüsi tulemuste põhjal koostame töökeskonna tegevusplaani, mille eesmärgiks on töötajatele ohutu ning tervisliku töökeskonna kujundamine.

Põhilisteks ohtudeks on Harju Elektri tootmis-ettevõtetes liikuvad tõstukid, raskuste käsitsi teisaldamine, teravad metallist komponendid, töövahendite kasutamine ebakorreksete töövõtete ja ning elektrilöögioht. Riskitaseme vähendamiseks

ning ohtude kõrvaldamiseks kasutavad ettevõtte ohjemeetmete hierarhiat.

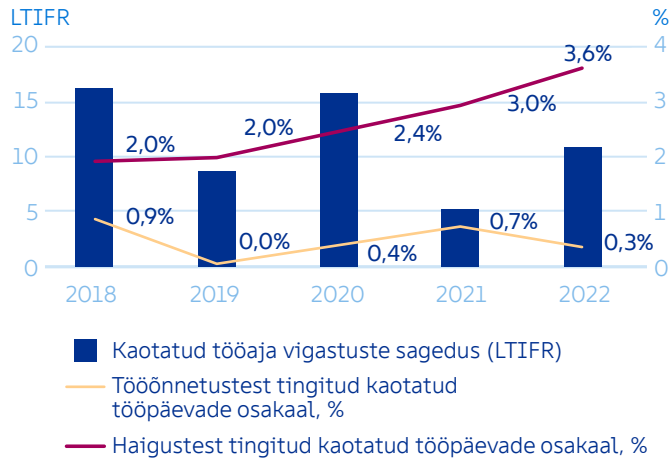
Ohtude likvideerimiseks oleme teinud muudatusi tootmisprotsessides ning tehases korraldanud tööd ümber. Näiteks on tootmises eraldi liikumisalad töötajatele ning liikuvatele sõidukitele. Lisaks loome ohutusjuhendeid, mille alusel on töötajatele kasutuseks antud isikukaitsevahendid ning tehtud töötajate ohutusalane juhendamine. Olulist rolli mängivad ka ohutusringkäigud, mille tähelepanekud aitavad ennetada tööõnnetusi.

Koostöös tervishoiu koostööpartneriga viime läbi töötajate tervisekontrolli vastavalt seaduses sätestatud korrale ja tervishoiuarsti määratud ajavahemiku järel. Teenusepakkuja kaardistab vaimse tervise seotud riske ning koostab terviseauditi aruandeid soovitusena töötajate tervise parandamiseks.

2022. aastal jätkati tegevusi COVID-19 riski maandamisega, et vältida haiguskoldeid tööl ning tagada töötajate ohutus. Selleks rakendasid ettevõtte vastavalt olukorrale karmimaid nõudeid: kaitsemaskide kandmine töökohal, pindade ja käte desinfitseerimine, külaliste vastuvõtmise piiramine, võimaluse korral töötajate kodukontoris suunamine.

Võtsime strateegia loomisel kasutusele uue mõõdiku: kaotatud tööaja vigastuste sagedus (LTIFR - *Lost Time Injury Frequency Rate*). LTIFR on tööõnnetuste, mille tervisekahjustuse tagajärjel töötajale on määratud töövõimetus, arvu suhe miljoni töötunni kohta. Eesmärgiks on hoida antud näitaja alla kolme (2022. aasta tulemus oli 10,8).

Tööõnnetused ja kaotatud tööpäevad

Tööõnnetustest ei lõppenud ükski surmaga ning samuti ei registreeritud ühtegi kutsehaiguse juhtu. Kontserni ettevõtetes oli tööõnnetustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal keskmiselt 0,3% ja haigustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal keskmiselt 3,6%. Tööõnnetuste hulk on küll suurem võrreldes eelmise perioodiga, aga kaotatud tööpäevade osakaal on madalam, sest tööõnnetustega kaasnes vähem kaotatud tööpäevi.

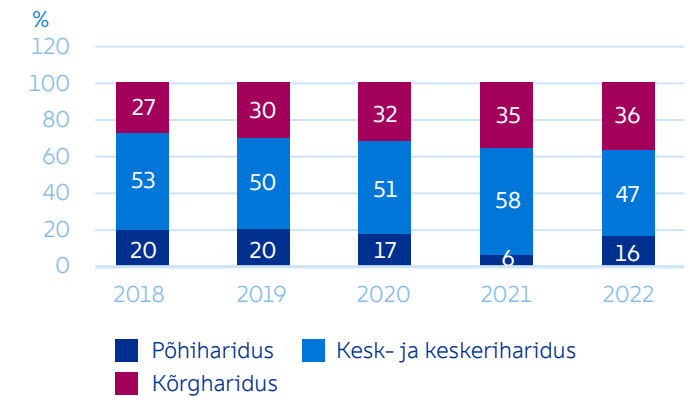
Eesmärkide saavutamiseks planeerime grupiülevalt tõsta fookust töökeskkonna ja -ohutuse teemadele. 2023. aastal alustame Eesti metallitehases ISO 45001:2018 sertifitseerimise ettevalmistusega. Kavatsime käivitada Harju Elekter kontserni ettevõtete ühise intsidentide registreerimise süsteemi, et intsidentide märkamise ja teadlikkuse tõstmise abil tagada ohutu töökeskkond ning vähendada tööõnnetuste arvu.

Tööohutuskultuuri edendamiseks korraldati aruandeaastal Eesti üksustes tööohutuspäev, mille raames tõsteti töötajate teadlikkust tervislikest töökohtadest. Peamiseks teemaks oli, kuidas hoida enda füüsilist ja vaimset tervist. Lisaks juurutati Eesti tehases digitaalne platvorm VITS, mis efektiivistab tööohutuse ja -tervishoiu protsesse.

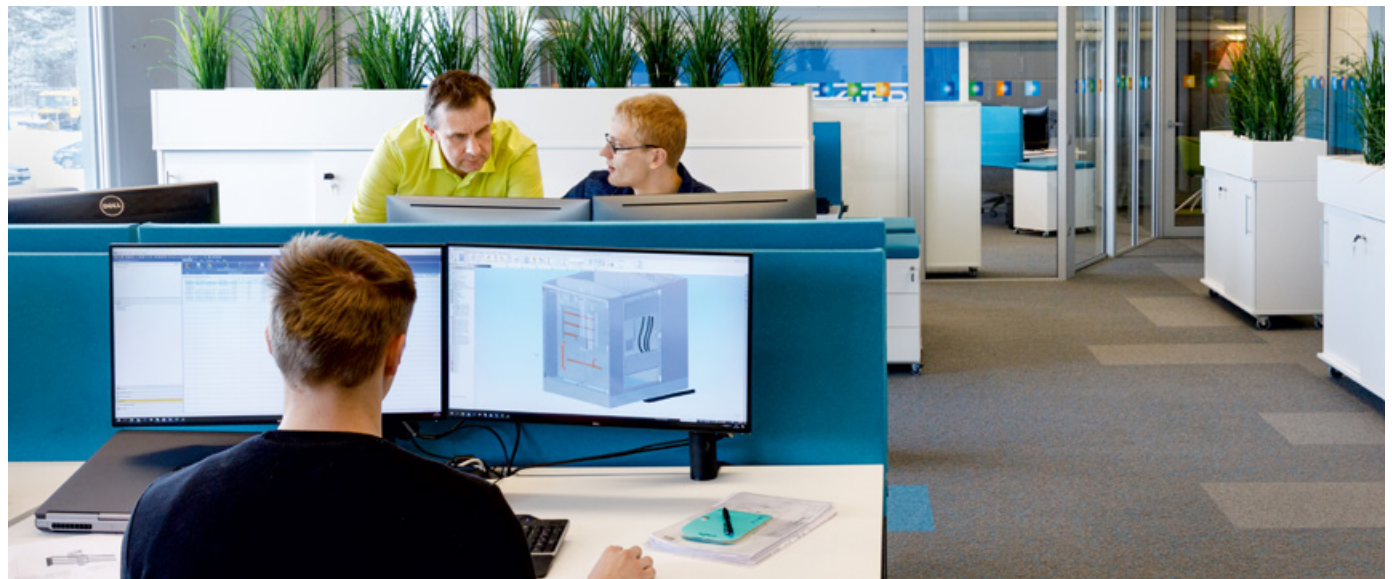
Töötajate arendamine ja järelkasv

Kontserni personali arendustegevuse eesmärk on töötajate igakülgse arengu toetamine, meeskondade tugevdamine ning kogemuste jagamine. Harju Elektris soodustatakse töö kõrvalt täiendava hariduse ning töötajate pädevuse ja erialakutsete omandamist. Aastate võrdluses on näha, et kõrgharidusega töötajate osakaal on kontsernis tõusnud.

Töötajate haridustase

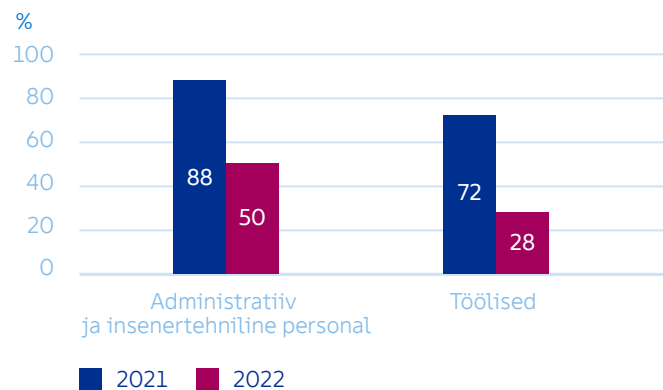
Usume, et töötajate kaasamine otsustusprotsessi on väga oluline selleks, et nad mõistaksid otsuseid ja oskaksid ettevõtet arengus toetada. Töötajate ootuste

ja tagasiside kogumiseks viiakse Harju Elektris iga-aastaselt läbi arenguvestlusi, mille käigus selgitatakse välja koolitusvajadus ning saadakse väärtuslikku tagasisidet ettevõtte ja juhtimise kohta. 2022. aastal toimusid arenguvestlused 84% (2021: 71%) administratiiv ja inseneritehnilisel personalil ja 57% (2021: 59%) tootmistöötajatel. Kõikides kontserni ettevõtetes jätkatakse uute töötajate sisseelamiskoolituste ja -kavade arendamisega, lisades sinna rohkem kontserniüleseid ja vastutustundliku ettevõtte põhimõtteid. Eestis alustati spetsiaalse erialase väljaõppeprogrammiga uutele töötajatele, Rootsisis võeti aruandeaastal kasutusele uus karjäärileht. Juhtidele mõeldud koolitused on andnud praktilisi vahendeid juhtimise parandamiseks ning juhiseid sujuvamaks koostöök.

Eestis alustati laiaulatuslikku *lean* juhtimise koolitusprogrammiga eesmärgiga rakendada meie tootmises nii uusi *lean*-filosoofia teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi meetodeid. Lisaks toimusid

Väliskoolitusel osalenute osakaal

koolitused esmajoones töötajatele, kellel oli vajadus erialaste teadmiste täiendamiseks või rotatsiooniks. Leedus jätkati koolitusakadeemias inseneride kvalifikatsiooni tõstmist ning töökohapõhist õpet. Kokkuvõttes on väliskoolituste mahud aruandeaastal majanduse keeruliste aegade tõttu vähenenud, rohkem on tehtud ettevõttesiseseid koolitusi. Väliseid koolitusisaid 50% administratiivsest ja inseneritehnilisest personalist ning 28% töölistest. Planeerime kontserni ettevõtetes arendada järgmisel perioodil koolitustundide mõõtmise süsteemi, et saada parem ülevaade missuguseid koolitusi on töötajad läbinud (grupiüleised koolitused, erialased koolitus jms). Lisaks oleme strateegia raames plaaninud 2026. aastaks juurutada kontserniülese koolituste ja e-õppe programmi. Hetkel jälgime, kui palju töötajatest on üleüldse saanud koolituse ning seadsime eesmärgiks 100%.

Inseneride järelkasvuks toetab Harju Elekter ülikoolide akadeemilist õpet praktiliste kogemuste ja teadmiste jagamisega.

Korraldame noortele ekskursioone ja töövarjupäevi, osaleme tudengiüritustel, pakume praktilist töökogemust ning oleme tudengitele abiks kursuse- ning lõputööde kirjutamisel, pakkudes võimalust kasutada kontserni ettevõtteid uurimisobjektina. 2022. aastal oli Harju Elektri kontserni ettevõtetes kokku praktilal 21 (2021: 29) õppurit ja tudengit. Selline võimalus loob

Harju Elektri ettevõtetele järelkasvu edasipüüdlikest ja arenemissooviga inimestest.

Töötajate rahulolu ja motivatsioon

Töötajate tagasisidel on Harju Elektri organisatsioonikultuuris oluline roll. Oleme strateegiliseks eesmärgiks võtnud kontserniülese rahulolu-uuringu läbiviimise ja määranud uuringu vastamise määraks 80%. Töötajate arvamuse väljaselgitamiseks tehakse rahulolu-uuring iga kahe aasta tagant. 2021. aasta uuring keskendus töö, töökaaslaste, juhtimiskultuuri ja arenguvõimaluste rahulolu mõõtmisele. Sellest ei õnnestunud osa võtta Rootsi üksusel reorganiseerimise tõttu. Rootsi ja Soome ettevõtted tegid omal initsiatiivil veidi lühema uuringu 2022. aastal. 2023. aastal viiakse rahulolu-uuring läbi ühtsetel alustel kontserniülesest ning kaasatakse sinna rohkem teemasid.

Rahulolu-uuringu tulemused riikide lõikes 2022. aasta seisuga

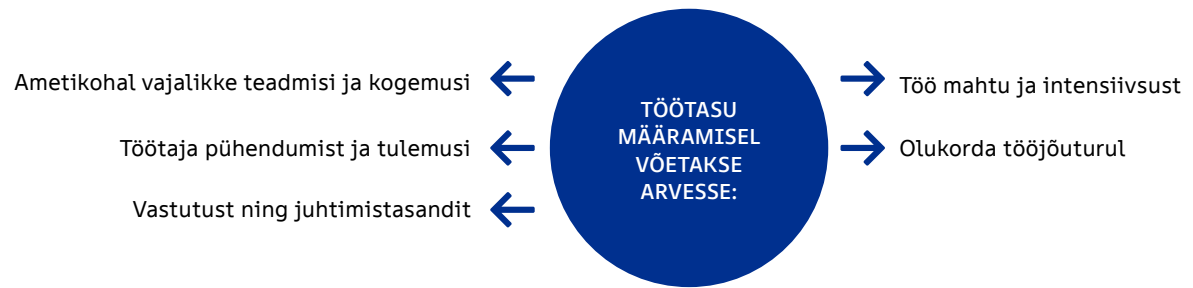
%	Eesti	Soome	Leedu	Kaalutud keskmine
Rahulolu	75	84	62	74
Vastamismäär	68	69	53	66

2022. aastal oli tööjõu voolavus (aasta jooksul vabatahtlikult lahkunud töötajate arv jagatud keskmise töötajate arvuga) Harju Elektri ettevõtetes 26%, mis on suurem kui 2021. aastal (15%). Töötajate voolavuse olulise tõusu Leedus tekitas suur arv uusi töötajaid, kes lahkusid osaliselt liiga keeruliste tehniliste oskuste ootuse ja ebapiisava sisseelamise toetamise

tõttu. Rootsi ettevõtte voolavuse tõusu on mõjutanud tootmisüksuste asukoha muudatus. Oluline on edaspidi täpsemalt analüüsida vabatahtliku voolavuse põhjuseid ja eesmärk saada näitajat väiksemaks.

Tööandjana peame väga tähtsaks, et meie töötajate töö ja eraelu oleks tasakaalus. Sellepärast ei soosi ettevõtte ületundide tegemist ja võimaldab töötajatele paindlikku tööaega. Inimesed, kelle tööülesanded seda võimaldavad, töötavad kodukontoris kombineeritult kontoritööga. Lisaks töö- ja eraelu tasakaalule peame oluliseks tagada toetav vaimne ja füüsilise töökeskkond. Koostöös töötajaga hinnatakse ära kodukontori töötingimused, tuginedes riskianalüüsile ja kodukontoris töötamise juhenditele. Viimased keerulised aastad on vaimse tervise riske suurendanud, töötajate toetamiseks on Harju Elektri ettevõtetes tehtud erinevaid uuringuid, viidud läbi seminare ja jagatud vaimse tervise toetamise teemalisi materjale. Vaimse koormuse leevendamiseks korraldatakse erinevaid füüsilise liikumise väljakutseid. Traditsiooniks on saanud suvel toimuv kontserniülene käimisvõistlus Harju Steps. Alates 2022. aastast pakutakse Eestis asuvate ettevõtete töötajatele tervisetootust, mille raames saavad nad valida sportimistoetuse või täiendava tervisekindlustuse vahel, vastavalt enda vajadustele. Lisaks on ettevõtetes tervisetoad koos massaažitoolidega ja muu toetava inventariga sundasendite leevendamiseks.

Kontserni tasustamispehmõtete eesmärk on õiglase, motiveeriva, läbipaistva ja seadusega vastavuses oleva tasustamise korraldamine. Tasustamispoliitika laiem eesmärk on strateegia elluviimiseks vajaliku

võimekuse, oskuste ja kogemustega töötajate värbamine, töötajate ja aktsionäride huvide ühildamine ning töötajate motiveerimine. Tasustamissüsteemid koosnevad põhi- ja muutuvtasudest, hüvitistest ja töötajatele suunatud soodustustest.

Töötasu suuruse määramise otsus peab olema objektiivne. Enamus ettevõtte töötajatel on võimalus teenida tulemustasu, mis on arvatud selgete ja läbipaistvate pehmõtete alusel.

Staažikatele töötajatele pakume täiendavaid soodustusi lisapuhkuse näol; riigikaitseliste õppuste ajaks säilitame osaliselt töötajate töötasu.

Parimal viisil töötajateni jõudmiseks, nende kaasamiseks, kuulamiseks ning avatud organisatsioonikultuuri loomiseks kasutame erinevaid võimalusi ja kanaleid. Harju Elektri ühtsuse suurendamiseks on eesmärgiks luua kontserni kõiki ettevõtteid ja töötajaid kaasavaid programme. 2022. aastal võeti kasutusele kontserniülene siseveeb info liikumise hõlbustamiseks ja ühise infovälja loomiseks. Töötajate tunnustamist toetab siseveebi loodud rubriik „Kiida kolleegi“, mille kaudu on kõigil töötajatel võimalik märgata ja tunnustada oma kaastöötajaid. Lisaks valitakse ja tunnustatakse iga aasta lõpus Aasta Kolleegi ehk inimesi, kes on esindanud kõige paremini Harju Elektri väärtuseid.

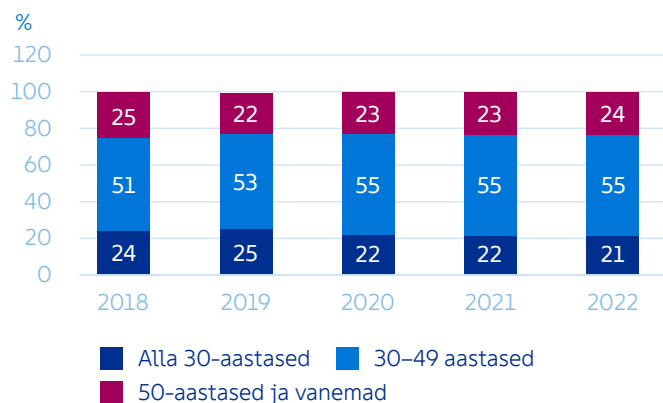

Osakonnajuht **Veikko Kivipõld** pälvis tänavu Aasta Kolleegi tiitli Harju Elektri väärtuse Areng kategoorias. Veikko on tänaseks olnud osa Harju Elektri perest enam kui 15 aastat. „Plaanisin esialgu tulla vaid korraks, läks aga nii, et järk-järgult õppisin uusi oskusi, töörolli ja nii kasvasingi osakonnajuhiks. Toetav ja kaasav kultuur ning tööandja poolt pakutavad võimalused on kõike seda võimaldanud.“

Mitmekesisus ja õiglane kohtlemine

Harju Elektris töötavad eri kultuuri-, hariduse, vanuse ja ametialase taustaga inimesed. Meie jaoks on oluline tagada, et kedagi ei diskrimineeritaks tema ea, soo, usu, päritolu, puude, perekonnaseisu või muude asjaolude tõttu. Need teemad on paika pandud ka kontserni käitumiskoodeksiga.

Töötajad vanuse järgi

Harju Elektri keskmine töötaja vanus on 40,7 aastat. Oleme eesmärgiks võtnud hoida töötajaskonda erinevates vanusegruppides, et ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamiseks oleks olemas noorte järelkasv ja vanema generatsiooni kogemuste jagamine.

Enim, 64%, on kontsernis töötajad staažiga vähem kui 5 aastat, samas on 18% töötajatest staaži rohkem kui 10 aastat. Harju Elektri edukas tulevik toetub pika staažiga oma ala professionaalide ning noorte tuleviku tipptegijate koostööle. Ettevõtte kestlikku arengut aitab tagada mitmekesine ja laialdase kogemuste pagasiga töötajaskond.

Oma personalipoliitikas lähtume kõigis värbamis- ja edutamisotsustes sooneutraalselt ja mittediskrimineerivalt võrdsetel alustel põhinevatest ja mõõdetavatest omadustest, nagu haridus, oskused ja kogemused, ning vajaduse korral õigusaktidest tulenevatest nõuetest. Vabade töökohtade täitmiseks korraldatavad konkursid on avalikud, kuid lisaks sellele teavitatakse tööpakkumistest ettevõttesiseselt. Julgustame oma töötajaid pidevalt arenema ja toetame töötajate meeskondade vahelist liikumist.

Harju Elekter aktsepteerib oma töötajate kuulumist ametiühingutesse. Ametiühingu kokkulepped on sõlmitud viies kontserni ettevõttes. Eestis tegutsevatel tootmisettevõtetel on konstruktiivne koostöö Keila Tööstusküla Ametiühinguga KETA, mille liikmeks on end registreerinud ligikaudu 20% ettevõtete töötajatest. Lähtuvalt majanduskeskkonnast vaadati aasta lõpus üle kollektiivlepingutes olevad soodustuste- ja tasusüsteemid ning ajakohastati neid. Kollektiivlepingus sätestatud kohustused ja hüved laienevad kõikidele töötajatele sõltumata ametiühingusse kuulumisest. Kontserni Leedu ettevõtte töötajad kuuluvad vabatahtlikkuse alusel kohaliku ametiühingusse ja Soome ning Rootsi ettevõtete töötajad kuuluvad kohalikesse erialaliitudesse.

Karjääripööre: kosmeetikust kvaliteedikontrolli inseneriks

Ieva Malinauskaitė kasutas võimalust osaleda elektriku kutseõppeprogrammis ning on suurepärase tõestuse, et vaid ühe aastaga on võimalik teha karjääris tõeline kannapööre ja omandada uusi oskusi. „Praegu töötan kvaliteediinsenerina, aga mul on veel palju küsimusi ja ma arvan, et tulevikus neid vähemaks ei jää, seega pean end kogu aeg täiendama ja juurde õppima,“ räägib Ieva. Ta lisab, et ettevõtte tegevuse spetsiifika tagab töötajale igati dünaamilise ja arengusõbraliku keskkonna. Tulenevalt sellest, et Harju Elektri Leedu tootmisüksus töötab projektipõhiste tellimuste alusel, tuleb ka töötajatel oma kompetentsi pidevalt täiendada ja teadmisi värskendada – tulevikku silmas pidades.

Loome kestlikke elektriseadmeid MÕELDES TULEVIKULE

Oma tõhusate ja vastupidavate elektrijaotusseadmete ja -lahendustega anname panuse saasteainete heitkoguste vähendamisse ja jätkusuutlikumasse tulevikku. Vähendame järjepidevalt oma süsiniku jala jälge ning juurutame ringmajanduse põhimõtteid kogu tarneahelas, et võidelda kliimamuutuste ja ressursside nappusega.

Harju Elektri üheks strateegiliseks fookusteemaks on keskkond. Keskkonnamõjude hindamise tulemusel defineerisime peamised keskkonnaaspektid, milleks on elektri- ja soojusenergia tarbimine tootmisruumides, komponentide ja materjalide

kasutamine toodetes, jäätmete teke ning transportteenuste kasutamine toote veol.

Vastavalt hindamise tulemusel valisime kõige suurematele mõjukohtadele võtmenäitajad ning määrasime eesmärgid (vt allpool olevat tabelit),

mis aitavad vähendada negatiivset keskkonnamõju ning leevendada kliimamuutusi. 2023. aastal teeme põhjalikuma materjalide kasutamise ning jäätmekäitluse analüüsi, mis aitab meil määrata nendele aspektidele võtmenäitajad.

Peamine fookus	Võtmenäitaja	Eesmärk	Tulemused 2022. aasta seisuga	Järgmised plaanid
Kasvuhoonegaaside (KHG) jalajälg	KHG jalajälje mõjuala 1 ja 2	Vähendada 50% aastaks 2026 (baasaasta: 2021)	<ul style="list-style-type: none"> Arvutasime mõjuala 1 ja 2 ning seadsime baasaasta Seadsime esimesed eesmärgid jalajälje vähendamiseks 2022: 3350,6 tCO₂e (2021: 3360,1 tCO₂e) 	<ul style="list-style-type: none"> Jätkuvad tegevused energiatõhususe ning taastuvenergia tarbimise suurendamiseks Mõjuala 3 möötmine Eesti tehastes ning emissioonide vähendamise eesmärkide seadmine (2023)
	KHG jalajälje mõjuala 3	eesmärk määratlemisel	andmed puuduvad	
Taastuvenergia	Investeeringud toodetava taastuvenergia koguse suurendamiseks	-	Päikesepaneelide tootmisvõimsus suurenes 140 kW (kogu tootmisvõimsus 2403 kW)	<ul style="list-style-type: none"> Uus päiksepark Västeråsi tehases (2023) Eesti tehastes taastuvatele allikatele üleminek (elektrienergia) (2023-2024)
	Tarbitud taastuvenergia kogu energia tarbimisest	100% aastaks 2026	29%	
Ressursitõhusus	Soojusenergia tarbimine (kWh/m ²)	Vähendada 15% 2026ks (baasaasta 2022)	58,2 kWh/m ²	<ul style="list-style-type: none"> Jätkuvad tegevused energiatõhususe suurendamiseks ning olmevee tarbimise vähendamiseks
	Elektrienergia tarbimine (kWh/käive*1000)	Vähendada 17% 2026ks (baasaasta 2022)	32,3 kWh/käive*1000	
	Olmevee tarbimine (m ³ /töötajate arv)	Vähendada 20% aastaks 2026 (baasaasta 2022)	9,1 m ³ /töötajate arv	
Ringsus	Võtmenäitaja määratlemisel	eesmärk määratlemisel	andmed puuduvad	<ul style="list-style-type: none"> Rohelise teekaardi loomine Eesti tehases (2023)

Harju Elektri keskkonnanäaspektide juhtimine põhineb kolmel põhimõttel

- 1 Keskkonnaseaduste, -määruste ja muude huvipoolte nõuete täitmine
- 2 Perioodiline keskkonnanäaspektide analüüs ja keskkonnamõju hindamine
- 3 Vajalike parendusmeetmete ja keskkonnanäjuhtimissüsteemi standardi ISO 14001 rakendamine kontserni tootmisettevõtetes

Harju Elektris ei toimunud 2022. aastal ega sellele eelnevatel aastatel mitte ühtegi keskkonnaseaduste või -määruste rikkumist.

Kasvuhoonegaaside jalajälg

Aruandeaastal alustasime Harju Elekter kontsernis eesmärkide seadmisega süsiniku jalajälje mõõtmiseks ning emissioonide vähendamiseks.

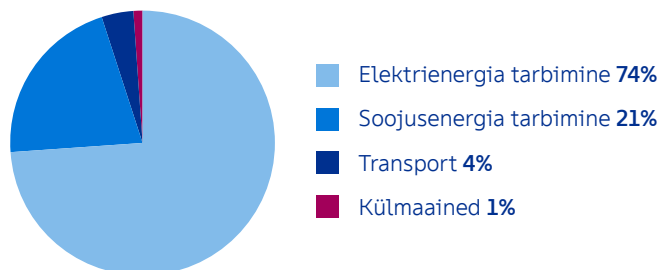
Kasvuhoonegaaside (KHG) jalajälg on arvatud järgides Kasvuhoonegaaside protokoll, mis on kõige sagedamini kasutatav ülemaailmne standard äritegevuse, väärtusahelate ja leevendusmeetmete KHG heitkoguste mõõtmiseks ja haldamiseks. Standard hõlmab seitsme kasvuhoonegaasi heitkoguste hindamist.

Valisime mõjualad 1 ja 2 ning baasaastaks võtsime 2021. Mõjuala 1 alla kuuluvad otsesed emissioonid ettevõtte omanduses olevatest või kontrollitud allikatest ning mõjuala 2 koosneb kaudsetest sisseostetud energia KHG heidetest.

Süsiniku jalajälje arvutuskäik hõlmab järgmisi kontserni ettevõtteid: AS Harju Elekter, AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Harju Elekter Oy, Telesilta Oy, Harju Elekter UAB, Harju Elekter AB. Piirid on defineeritud operatsioonilise kontrolli baasil ehk arvestatakse kõiki emissioone, mis tulenevad allikatest ning tegevustest, mille üle on Harju Elektri ettevõtetel otsene kontroll.

Aastal 2022 oli Harju Elekter ettevõtete kasvuhoonegaaside (mõjuala 1 ja 2) jalajälg 3350,6 tCO₂e, mis on madalam võrreldes eelneva perioodiga (2021: 3360,1 tCO₂e). Kõige suurema osakaalu moodustas ostetud ja tarbitud elektri- ning soojusenergia.

KHG jalajälg (mõjuala 1 ja 2)

tCO ₂ e	2021	2022
Bensiin	39,4	30,0
Diiseli	100,4	99,9
Vedelgaas	11,7	10,2
Maagaas	133,8	83,7
Külmaaine	0,2	20,9
Mõjuala 1	285,5	223,7
Ostetud elektrienergia	2553,7*	2429,0*
Ostetud soojusenergia	520,9*	677,0*
Mõjuala 2	3074,6	3106,0
tCO₂e /käive* 1 000 000	22,0	19,1

*tulenevalt teenuspakkujate poolt raporteeritavatest väärtustest on soojus- ja elektrienergia tulemused tCO₂ kohta.

Harju Elekter grupi süsiniku jalajälje 2021. aasta tulemused on tõendatud kolmanda osapooli poolt.

Aruandeaastal määrasime mõjualade 1 ja 2 emissioonide vähendamise eesmärgid. Aastaks 2026 plaanime vähendada KHG heiteid 50%. Selle saavutamise suurendades energiatõhusust ning tarbitud taastuvenergia osakaalu kogu tarbimisest.

2023. aastal alustame Eesti tootmisüksustes mõjuala 3 arvutamisega. Tegu on kaudsete emissioonidega, mis tekivad ettevõtte väärtusahelas ülesvoolu (sissetarne) ja allavoolu (väljatarne) suunatud tegevuste tagajärjel.

Taastuenergia tootmine

Oma ökoloogilise jalajälje vähendamiseks on Harju Elekter pööranud tähelepanu taastuenergia tootmisele ja kasutamisele. Päikesepaneelidesse investeerimise kaudu vähendab kontsern nii süsiniku jalajälge kui ka hoiab kokku ettevõtte energiakulusid.

Aruandeaastal suurenes Harju Elektri päikeseelektrijaamade portfell 140 kW võrra, kasvatades taastuenergia tootmisvõimsuse 2403 kW-ni. Rootsi Västeråsi tootmishoones käivitub 2023. aastal 308 kW võimsusega installeeritud päikeseelektrijaam.

2022. aastal tootsid kontserni päikeseelektrijaamad kokku 2273 MWh elektrienergiat, millest omatarbeks kasutati 230 MWh.

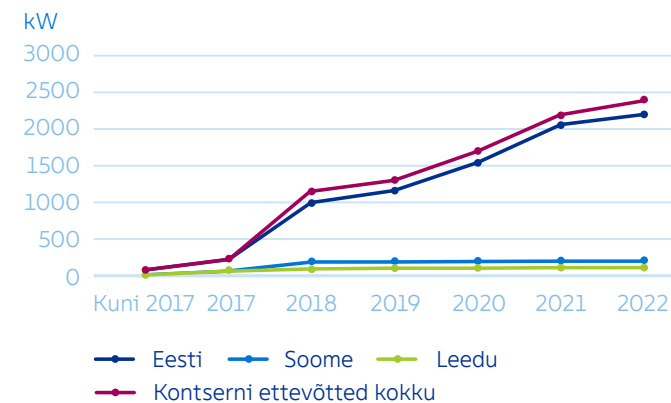
Aastaga kasvas taastuenergia toodang 1733 MWh-lt 2273 MWh-ni ehk ligikaudu 31%.

29% (2021: 23%) kontserni ettevõtete tarbitud elektrienergiast ning 4% (2021: 4%) tarbitud soojusenergiast pärines taastuvatest allikatest. Nii Harju Elekter Rootsi kui ka Leedu ettevõtted kandsid taastuenergiaga 100% elektrienergia tarbimise. Rootsi tehas tootis ise taastuenergiat 16% kogu tarbimisest ning Leedu tehas 5%. Oleme seadnud

2026. aasta eesmärgiks tarbida elektrienergiat 100% taastuvatest allikatest.

Päikeseenergia kasutamine moodustab kontserni enda ja rentnike praegusest energiatarbimisest aina suurema osa. Ka edaspidi soovib kontsern jätkata päikeseelektrijaamade integreerimist uutele ja renoveeritavatele tootmishoonetele. Suurem osa päikese elektrienergiast, 2043 MWh, müüdi otse hoonete rentnikele või elektrivõrku.

Päikesepaneelide võimsuse kasvatrend

Ressursside kasutamine

Energia

Kontserni ettevõtetes vähendatakse elektri- ja soojusenergia tarbimist nutikate ja säästlike tehnoloogiate ning energiatõhusate hoonete ehituse kaudu. Lisaks tütarettevõtete kasutuses olevatele hoonetele on oluline tagada energiasäästlikkus ka arendatava tööstusliku kinnisvara puhul Keila ja Allika Tööstuspargis ning Haapsalus.

Harju Elektri ettevõtted tarbisid 2022. aastal 5663 (2021: 5715) MWh elektrienergiat ja 3350 (2021: 3525) MWh soojusenergiat, mis võrreldes eelneva perioodiga jääb samale tasemele.

Oleme võtnud eesmärgiks energiatõhususe suurendamise kontserni ettevõtetes. Planeerime vähendada soojusenergia tarbimist koetava pinna kohta 15% (2022: 58,2 kWh/ m²) ning elektrienergia tarbimist käibe kohta 17% (2022: 32,3 kWh/käive*1000) aastaks 2026.

Soojusenergia tõhususe eesmärgid saavutamise ülekütmise vähendamise ja temperatuuride optimeerimisega, uute energiatõhusamate hoonete ehitamise, vanade tootmishoonete rekonstrueerimise, energiatõhusamate ventilatsiooni agregaatide kasutuselevõtmise ja soojussõlmede rekonstrueerimisega.

2022. aastal jätkati Eesti tehases vanade luminofoorlampide vahetamist LED-valgustuse vastu, ühtlasi paigaldati liikumisanduritega valgustid. Kontserni erinevate hoonete sise- ja välisvalgustuse

asendamine energiatõhusamatega on olnud pikaajaline tegevus, mille eesmärgiks on asendada kõik varasemad valgustid LED-valgustilahendustega. Järgmistel perioodidel liigume edasi teistes ettevõtetes luminofoorlampide vahetamisega.

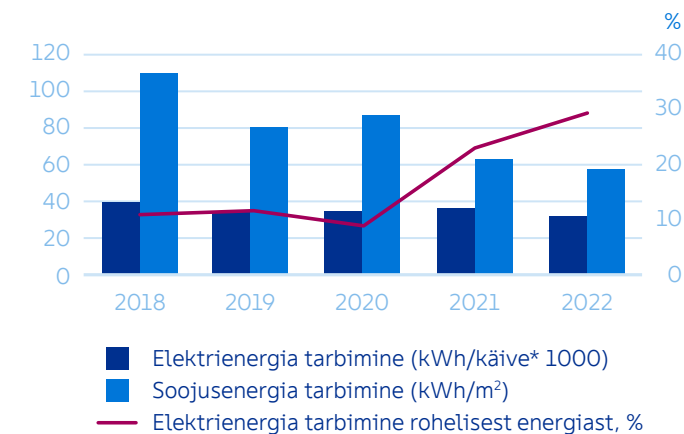
Harju Elektri ettevõtted vahetavad jõudu mööda välja vanu tootmismasinaid uute energiatõhusamate vastu eesmärgiga vähendada seadmete töötamiseks kuluvat energiat.

Tööstusliku kinnisvara arendamisel lähtub Harju Elekter keskkonnasäästlikkuse põhimõttest. Uusehitiste puhul hinnatakse põhjalikult, milline kütelahendus on antud hoonetele või tootmisviisile sobivaim. Kõik uued Harju Elektri poolt ehitatud hooned alates 2017. aastast on varustatud katusel olevate päikesepaneelidega ning seda põhimõtet järgitakse ka edaspidi. Vanemaid hooneid renoveeritakse jooksvalt energiatõhusamaks: soojustatakse seinu ja katuseid, kaasajastatakse kütte- ja ventilatsioonisüsteeme.

Sellised parendustegevused aitavad paremini vastata rentnike kasvavatele ootustele, väärtustada keskkonnahoidu ja säästlikumat energiatarbimist ning hoida kokku jooksvaid kulusid.

Harju Elektri tootmisettevõttes AS Harju Elekter Teletehnika on hoone tehnosüsteemidesse integreeritud soojuskasutussüsteem, mis võimaldas ettevõttel toota soojusenergiat jääsoojusest. Kokku oli see 82 MWh (2021: 66 MWh), mis moodustas soojusenergia üldtarbimisest 14%.

Energia tarbimine

Materjalid ja jäätmed

Harju Elektri jaoks on olulisel kohal ressurside taaskasutamine ning jäätmete ringlussevõtt, arvestades jäätmehierarhia põhimõtteid.

Kontserni tehastes tekivad tootmis- ja olmejäätmed. Tootmisjäätmed, mille hulka kuuluvad metallijäätmed (näiteks teras ja vask), plastjäätmed, ohtlikud jäätmed ja pakkematerjali jäätmed (kile, kartong, papp), sorteeritakse ning suunatakse kas taaskasutusse või ümbertöötlemisele. Olmejäätmed tekivad tootmisväliste tegevuste tulemusena.

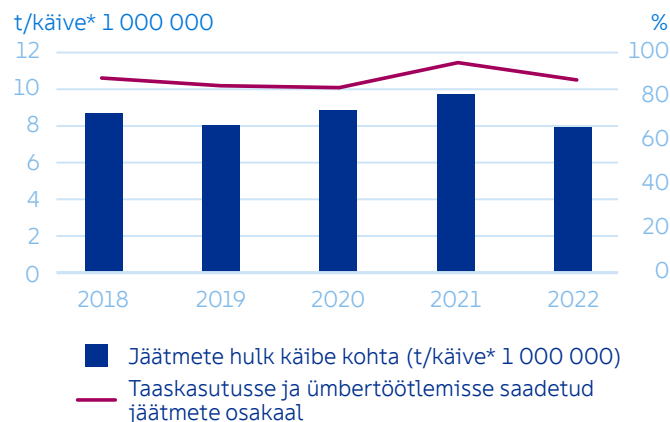
Metalli- ja pakendijääkide tekkimist vähendatakse tootmisprotsesside optimeerimisega. Suurem osa pakkematerjale taaskasutatakse nii majasiseselt kui ka toodete väljastamisel kliendile. Osade tarnijatega kasutatakse ringlevat taarat.

Metallitehase värviliinidel kasutatakse pulbervärve, mis on metallitööstuses üks soositumaid pinnatöötlusmeetodeid, kuna pulbervärvid ei sisalda lahusteid ega raskemetalle ja on seega keskkonnasäästlikud. Värviliinidel tekkivad värvijäägid kogutakse kokku ja taaskasutatakse.

Jäätmete sorteerimise ohjeks on koostatud jäätmekäitluse juhendid, markeeritud prügikonteinerid ja -kastid ning koolitatud töötajaid. Ettevõtetel on jäätmekäitluseks lepingulised ja usaldusväärsed

Jäätmed

partnerid, kes väljastavad kontserni ettevõtetele jäätmete statistika kohta infot.

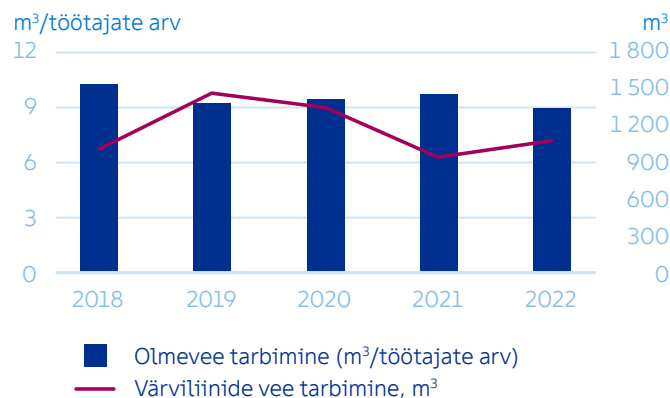
Ohtlike ning mitteohtlike jäätmete osakaal võrreldes eelnevate perioodidega langes.

Kontserni ettevõtted peavad oluliseks Euroopa direktiividele vastavust ja keskkonnasõbralike komponentide kasutamist oma toodetes ning seetõttu omavad REACH ja RoHS andmebaase, et olla kindel komponentide koostises.

Vee tarbimine

Harju Elekter kontserni vee tarbimine oli aruandeaastal 9,1 (2021: 9,3) ML. Peamiselt kasutatakse ettevõttes vett olmetegevusteks. Eesti lehtmatali tehases kasutatakse vett tootmises värviliini protsessides, mis moodustub 12% kogu vee tarbimisest. Võrreldes varasemate perioodidega on vee tarbimine samal tasemel. Määrasime eesmärgiks vähendada 2026. aastaks olmevee tarbimist võrreldes 2022. aastaga 20%.

Vee tarbimine

Toote elutsükkel

Harju Elektri eesmärk on pakkuda oma klientidele eelkõige turvalisi, veatult toimivaid ning kauakestvaid lahendusi, mis oleksid samal ajal jätkusuutlikud nii ühiskonna kui ka keskkonna vaates.

Elektripaigaldise elueaks arvestatakse reeglina 40 või enam aastat, mille tarvis on juba lahenduste loomisel vaja arvestada tulevikureservi ning elukaare lõpus materjalide käitlemisega.

Pikendatud eluiga ja taaskasutatavate materjalide suurem osakaal aitab kaasa elektripaigaldise keskkonna koormuse vähendamisele. Koos uute tehnoloogiate arenguga võetakse kasutusele ka keskkonda vähem koormavaid materjale (näiteks SF6 vabad seadmed), et tagada jätkuvalt Harju Elektri lahenduste ohutus ning töökindlus pikkadeks aastateks.

Parem ülevaade komponentide ja materjalide süsiniku jalajälje kohta annab meile võimaluse langetada informeeritud otsuseid, et vähendada elektripaigaldiste keskkonnamõju kogu elukaare jooksul. Seetõttu oleme 2023. aastasse planeerinud mõjuala 3 analüüsi ja rohelise teekaardi loomise Eesti tootmistehastes.

Meie USALDUSVÄÄRSUS on vastutustundliku juhtimise tulemus

Oma tegevuses juhindume nii seadusandlusest kui kõrgetest eetilistest standarditest. Meie juhtimispõhimõtted, töömeetodid ja struktuurid on läbipaistvad ning iga üksuse vastutus on selgelt paigas. Ebaseaduslikud ja ebaeetilised äritavad ning korrupsioon on meile vastuvõetamatud. Tugevdame suhteid oma partneritega ja loome uusi koostöösuhteid oma oskusi ja teadmisi jagades.

Toetume Harju Elektris ausatele, läbipaistvatele ja eetilistele juhtimispõhimõtetele kõigi oma huvirühmadega suheldes. Seetõttu oleme Harju Elektris fookusesse võtnud vastutustundliku juhtimise ning integreerinud need teemad oma jätkusuutlikkuse strateegiasse.

Peamine fookus	Võtmenäitaja	Eesmärk	Tulemused 2022. aasta seisuga	Järgmised plaanid
Sotsiaalsed standardid	% töötajatest on läbinud käitumiskodeksi koolituse	100%	Alustasime grupiülese käitumiskodeksi koostamist, mille avalikustame 2023. a alguses	<ul style="list-style-type: none"> Avalikustame uuendatud käitumiskodeksi ning koolitame töötajaid (2023) Tutvustame tarnijatele käitumiskodeksi (2023) Avalikustame ning tutvustame töötajatele erinevaid grupiüleseid juhtpõhimõtteid (kvaliteet, keskkond, töökeskkond ja-ohutus) (2023–2024)
	% võtmetarnijatest on aktsepteerinud meie käitumiskodeksi	100%	Tegime tarnijate käitumiskodeksi koostamise plaani	
	% töötajatele on tutvustatud uuendatud grupiüleseid juhtpõhimõtteid	100%	2022. aastal koostasime uuendatud juhtpõhimõtted	
Väärkäitumisest teavitamine	% töötajatest läbis väärkäitumisest teavitamise koolituse	100%	Alustasime ettevalmistustega, et seada üles väärkäitumisest teavitamise kanal	<ul style="list-style-type: none"> Väärkäitumisest teavitamise kanali üles seadmine Eestis ning töötajate koolitamine (2023) Väärkäitumisest teavitamise kanali üles seadmine teistes kontserni ettevõtetes (2023–2024)
Jätksuutlik tarneahel	% võtmetarnijaid on täitnud enesehindamise küsimustiku	100%	70% tarnijatest täitis enesehindamise küsimustiku	<ul style="list-style-type: none"> Tarnijate auditi plaani koostamine võttes aluseks enesehindamise tulemusi (2023) Tarnijate auditite läbiviimine vastavalt auditi plaanile (2023–2026)
	% planeeritud tarnija audititest on läbi viidud	100%	andmed puuduvad	

Aus ja eetiline äritegevus

Korruptsiooni (sh altkäemaksu andmine ja võtmine, huvide konflikt, ametiseisundi ja sellest tuleneva mõjuvõimu kuritarvitamine, omastamine) ja ebaausa konkurentsi (sh oskus- ja sisetabe levitamine ja selle kasutamine isiklikes huvides) suhtes valitseb kontsernis nulltolerants nii töötajatele kui ka partneritele.

Korruptsiooni ja ebaausa konkurentsi ennetamisel, vältimisel ja nendest tulenevate riskide maandamiseks oleme kokku leppinud teatud põhimõtted: näiteks suuremahuliste tehingute korral kaasame lisaotsustaja, et vältida muuhulgas ärielistest, perekondlikest või muudest sidemetest tuleneda võivat huvide konflikti. Töötajatel on keelatud võtta vastu ja anda kingitusi ning pakkuda hüvesid eesmärgiga mõjutada klienti endale või ettevõttele soodsamas suunas. Tegevustes järgime seadusi ning väljakujunenud tavasid ja norme.

Harju Elektri ettevõtete juhtimistasanditel oleme kehtestanud eeskirjad, juhendid ja suulised kokkulepped, mis aitavad suurendada läbipaistvust ja maandada maineriske ning selle kaudu hoida kontserni usaldusväarsust turul ja suhetes huvirühmadega. Võtmeisikud peavad deklareerima oma ettevõtlushuve ning siseinfo valdajad kinni pidama kehtestatud tegevusreeglitest. Selleks, et kontserni töötajad oleksid kursis vajalike juhiste ja kohustustega, tutvustatakse neile tööle asumisel töö sisekorrareegleid ning korraldatakse regulaarselt valdkonnapõhiseid koolitusi ja siseauditeid.

2022. aastal Harju Elekter kontsernis:

- ei registreeritud ühtegi korruptsioonist tulenevat vahejuhtumit, mistõttu ei vallandatud ühtegi kontserni ettevõtte töötajat, ei määratud vastavaid trahve ega esitatud ühtegi sellekohast kohtukaebust, mille käigus oleks lõpetatud äripartneritega sõlmitud lepinguid või peatatud nende uuendamine korruptiivse käitumise tõttu;
- ettevõtete tegevustes ei olnud mittevastavusi kehtivate regulatsioonidega (sh sotsiaal-, majandus-, ja looduskeskkonnas), mistõttu ei saadud rahatrahve ega mitterahalisi sanktsioone;
- ettevõtted ei panustanud poliitilistesse tegevustesse ei rahalise ega mitterahalise toetuse kaudu;
- pöörduti AS Harju Elekter Elektrotehnika poole kohtuasjus. Töötajate usaldusisiku ametikoha töökoormuse olulisel määral vähenemise tõttu oli ettevõtte sunnitud tegema usaldusisiku koondamise. Töötaja otsustas oma õigusi kaitsta Tööavaldluskomisjonis, kelle otsuses oli õiguslikke ebatäpsusi, mistõttu on juhtum antud kohtu lahendada.

Avatud organisatsioonikultuuri kujundamine aitab kaasa sellele, et töötajatel oleks vajalik informatsioon tööalaste otsuste tegemiseks ning juhtkond oleks teadlik kriitilistest, suurte majandusriskidega seotud tehingutest ning võimalikest mittevastavustest.

[Planeerime 2023. aastal uuendada oma käitumiskoodeksit ning viia läbi koolitused kõikidele kontserni töötajatele. Lisaks kavatsame tutvustada uuendatud juhtpõhimõtteid kvaliteedi, keskkonna, töökeskkonna ja -ohutuse valdkondades.](#)

Oma tegevustes oleme seadnud kõrgeimad standardid aususele, usaldusväarsusele ja avatusele ning jälgime, et meie tehingud vastaksid eetilistele normidele. Meie jaoks on oluline tagada, et meie töötajad, kliendid ja koostööpartnerid annaksid teada informatsioonist, mis viitab ebaseaduslikule, ebaeetilisele ja petturlikule käitumisele. Kui täna on võimalus rikkumisest või huvide konfliktist teatada e-posti teel peamiselt töötajatel, siis oleme sisse seadmas rikkumisest teatamise platvormi, kus kõikidel meiega töö- või ärialselt koostööd tegevatel isikutel on võimalus ilma survemeetodite järgnemiseta teatada ülalnimetatud rikkumistest.

Jätkusuutlik tarneahel

Sobivate ostutingimuste saamiseks peame heaks tavaks ostude korral hangete korraldamist ja alternatiivide kaalumist. Tarnija valikul lähtume tema tuntuusest, mainest ja usaldusväärsusest, kvaliteedist, tarnetingimustest ning hinnast. Peamised koostööpartnerid on pigem püsivad ning uusi otsime eelkõige siis, kui tekib vastav vajadus või turule tuleb uus toode.

Aruandeaastal oli fookuses tihe koostöö tarnijatega seoses globaalsete tarneahela probleemidega, mis tulenesid nii ostukomponentide hinnatõusust kui ka pikenenud tarneaegadest. Probleemide leevendamiseks ja lahenduste leidmiseks panid kõik kontserni ettevõtted rõhku tarnijate tulemuste seirele, pidevale suhtlusele ja tarnijaga ühiste lahenduste leidmisele. Riskide maandamiseks suurendasid ettevõtted oma laovarusid ning leidsid alternatiivseid tarnijaid.

Kontserni ettevõtete jaoks on oluline tarnijatega heade partnerlussuhete hoidmine ning pidev tagasisidestamine. Korraldatakse perioodilisi tarnijate hindamisi, mille käigus saadetakse tarnijatele tagasiside ning vastavalt tulemustele vaadatakse koos üle arenevõimalused.

Aruandeaastal viidi Soomes läbi viis auditit, mis võtsid arvesse kvaliteedi, keskkonna ja sotsiaalseid teemasid. Lisaks saatsime 56 kontserni suur tarnijale enesehindamise küsimistiku, mis käsitles järgmisi alamteemasid: strateegiline juhtimine, kvaliteedijuhtimine, tootmine, tootearendus, tarnijate käsitlemine, keskkond, tööohutus ja -keskkond ning sotsiaalne vastutustundlikkus. Enesehindamise küsimustiku täitis 70% tarnijatest.

Antud hindamise eesmärk oli kaardistada tarnijaga seonduvaid riske, hinnata tarnijate tulemuslikkust ning edendada jätkusuutlikkuse teemasid. Vastavalt tulemuste analüüsile planeerime 2023. aastal koostada kontserniülese tarnijate auditi plaani.

Kontserni tarnijatest 36%-ga on kokku lepitud kindlad sotsiaalsed ja keskkonnakriteeriumid. 2023. aastal koostame tarnijate käitumiskoodeksi, mille korral oleme määranud eesmärgiks tutvustada 100%-le võtmetarnijatest meie põhimõtteid.

Euroopa Liidu kestlike majandustegevuste taksonoomia

2020. aastal võttis Euroopa Liit vastu kestlike majandustegevuste klassifitseerimissüsteemi – Euroopa Liidu taksonoomiamääruse¹, mis seab kindlaks tingimused, mille alusel on võimalik majandustegevusi liigitada keskkonناسäästlikuks. Neid tingimusi täites panustavad kestlikud majandustegevused Euroopa Liidu keskkonناسäästmise saavutamisse.

Taksonoomiamääruse delegeeritud aktidega määratakse kindlaks nimekirja tegevustest, mida saab klassifitseerida keskkonناسäästlikeks. Neid

¹ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Määrus (EL) 2020/852.

² C(2021) 2800 final.

³ C(2021) 4987 final.

tegevusi loetakse taksonoomiamäärusega käsitletud tegevusteks. 2022. aasta lõpu seisuga on vastu võetud delegeeritud akt kliimamuutuste leevendamise ning kliimamuutustega kohanemise eesmärkide osas („kliimaakt“)². Kliimaaktiga käsitletakse üheksat majandustegevust, millel on suurim potentsiaal panustada kliimaeesmärkidesse.

Taksonoomiamääruse avalikustamisteabe nõuete³ kohaselt raporteerib Harju Elekter taksonoomiamääruses käsitletud ja käsitlemata majandustegevuste osakaalu müügitulust, kapitalikuludest ning tegevuskuludest. Vastavalt taksonoomiamääruse avalikustamiskohustuse rakendumise ajakavale hindab kontsern 2022. aastal käsitletud tegevuste kooskõla taksonoomiamäärusega ning raporteerib kooskõlas oleva müügitulu, kapitalikulude ja tegevuskulude osakaalu.

Harju Elektri 2022. aasta taksonoomia aruandeosa käsitleb tootmis-, energia-, ehitus- ja kinnisvaraalseid tegevusi.

Harju Elektri taksonoomiaga kooskõlas olevate majandustegevustega seotud toodetest või teenustest saadud müügitulu osakaal aastal 2022

	NACE kood(id)	Absoluutsumma	Osakaal	Olulise panuse kriteeriumid		„Ei kahjusta oluliselt“ kriteeriumid						Taksonoomiaga kooskõlas oleva käibe osakaal 2022
				Kliimamuutuste leevendamine	Kliimamuutustega kohanemine	Kliimamuutuste leevendamine	Kliimamuutustega kohanemine	Vee- ja mere-ressursid	Ringmajandus	Saastus	Elurikkus ja ökosüsteemid	
		EUR'000	%	%	%	jah/ei	jah/ei	jah/ei	jah/ei	jah/ei	jah/ei	
A. Taksonoomiaga käsitletud tegevused (A.1 + A.2)		42 430	24,2%	24,2%	0,0%							
A.1. Taksonoomiaga kooskõlas olevad tegevused		4 984	2,8%	2,8%	0,0%							0,0%
<i>sh 3.1 Taastuenergia-seadmete tootmine¹</i>	C27.1.2	4 241	2,4%	2,4%	0,0%		ei	ei	ei	ei	ei	0,0%
<i>sh 4.1 Elektrienergia tootmine fotogalvaanika-tehnoloogia abil</i>	D35.1.1	370	0,2%	0,2%	0,0%		Jah/ei ²	-	Jah/ei ²	-	Jah/ei ²	0,0%
<i>sh 7.7 Hoonete omandamine ja omandiõigus</i>	L68.2.0	373	0,2%	0,2%	0,0%		ei	ei	jah	ei	ei	0,0%
A.2. Taksonoomiaga käsitletud tegevused		37 446	21,4%									
<i>sh 3.1 Taastuenergia-seadmete tootmine¹</i>	C27.1.2	0	0,0%									
<i>sh 3.6 Muude vähese CO₂-heitega seadmete tootmine¹</i>	C27.1.2	34 495	19,7%									
<i>sh 4.1 Elektrienergia tootmine fotogalvaanikatehnoloogia abil</i>	D35.1.1	0	0,0%									
<i>sh 7.7 Hoonete omandamine ja omandiõigus</i>	L68.2.0	2 951	1,7%									
B. Taksonoomiaga käsitlemata tegevused		132 863	75,8%									
Taksonoomiaga käsitlemata tegevused		132 863	75,8%									
Kogukäive (A+B)		175 293	100,0%									

¹ Toetav tegevus² „Ei kahjusta oluliselt“ kriteeriumitele vastavad päikesepaneelid, mis on paigaldatud hoonete katusele.

Harju Elektri taksonoomiaga kooskõlas olevate majandustegevustega seotud toodetest või teenuste kapitalikulude osakaal aastal 2022

	NACE kood(id)	Absoluutsumma	Osakaal	Olulise panuse kriteeriumid		„Ei kahjusta oluliselt“ kriteeriumid						Taksonoomiaga kooskõlas oleva käibe osakaal 2022
				Kliimamuutuste leevendamine	Kliimamuutustega kohanemine	Kliimamuutuste leevendamine	Kliimamuutustega kohanemine	Vee- ja mere-ressursid	Ringmajandus	Saastus	Elurikkus ja ökosüsteemid	
		EUR'000	%	%	%	jah/ei	jah/ei	jah/ei	jah/ei	jah/ei	jah/ei	
A. Taksonoomiaga käsitletud tegevused (A.1 + A.2)		13 429	88,1%	88,1%	0,0%							
A.1. Taksonoomiaga kooskõlas olevad tegevused		12 847	84,4%	84,4%	0,0%							0,0%
<i>sh 4.1 Elektrienergia tootmine fotogalvaanikatehnoloogia abil</i>	D35.1.1	332	2,2%	2,2%	0,0%	-	Jah/ei ²	-	Jah/ei ²	-	Jah/ei ²	2,1%
<i>sh 7.1 Uute hoonete ehitamine, kontserni siseseks</i>	F41.2.0	11 200	73,5%	73,5%	0,0%	-	ei	ei	ei	ei	ei	0,0%
<i>sh 7.3 Energiatõhusust suurendavate elementide paigaldamine, hooldus ja remont¹</i>	F43.2.1	100	0,7%	0,7%	0,0%	-	Jah	-	-	Jah	-	0,7%
<i>sh 7.7 Hoonete omandamine ja omandiõigus</i>	L68.2.0	1 215	8,0%	8,0%	0,0%	-	ei	ei	jah	ei	ei	0,0%
A.2. Taksonoomiaga käsitletud tegevused		582	3,8%									
<i>sh 4.1 Elektrienergia tootmine fotogalvaanikatehnoloogia abil</i>	D35.1.1	141	0,9%									
<i>sh 7.1 Uute hoonete ehitamine, kontserni siseseks</i>	F41.2.0	0	0,0%									
<i>sh 7.3 Energiatõhusust suurendavate elementide paigaldamine, hooldus ja remont¹</i>	F43.2.1	0	0,0%									
<i>sh 7.7 Hoonete omandamine ja omandiõigus</i>	L68.2.0	441	2,9%									
B. Taksonoomiaga käsitlemata tegevused		1 815	11,9%									
Taksonoomiaga käsitlemata tegevused		1 814	11,9%									
Kokku (A+B)		15 243	100,0%									

¹ Toetav tegevus² „Ei kahjusta oluliselt“ kriteeriumitele vastavad päikesepaneelid, mis on paigaldatud hoonete katusele.

Harju Elektri taksonoomiaga kooskõlas olevate majandustegevustega seotud toodete või teenuste tegevuskulude osakaal oli aruandeaastal 0%.

Peamiste tulemusnäitajatega kaasneva teabe täpsustamine

1. Arvestusmeetod

Taksonoomiaga käsitletava osa hindamisel lähtus Harju Elekter kontsern taksonoomiamääruse avalikustamisteabe nõuete lisas I välja toodud tulemusnäitajate kirjeldustest ning lugeja ning nimetaja määratlustest⁴. Ettevõtte kasutas tulemusnäitajate määratlusi taksonoomiaga käsitletud tegevuste osakaalu arvutamiseks, arvestades, et 2022. aasta aruande tulemusnäitajateks on taksonoomiaga käsitletud tegevuste osakaal müügitulust, kapitalikuludest ning tegevuskuludest. Lugeja määramise aluseks olid taksonoomiamääruse kliimaakti lisades I ja II⁵ välja toodud tegevuste kirjeldused.

Müügituluga seotud tulemusnäitaja – Nimetajasse arvestati müügitulu, mis tekib kontserni tavapärase äritegevuse käigus ning mis on kooskõlas rahvusvahelise raamatupidamisstandardi IAS 1 §82 punktiga. Kontsern oma põhitegevusalana toodab ning müüb elektrijaotusseadmeid ja juhtaparatuuri ning mitmesuguseid metalltooteid. Lisaks teenib tulu elekrikaupade projekti- ja jaemüügist, tööstuskinnisvara rendilt ning elektriinstallatsioonitöödelt laevaehitussektoris. Lugejasse arvestati ettevõtte müügitulud tegevustest, mis vastavad kontserni hinnangul taksonoomiamääruse kliimaaktis välja toodud tegevuste kirjeldustele.

⁴ C(2021) 4987 final, lisa I, punkt 1.1.

⁵ C(2021) 2800 final.

Kapitalikuludega seotud tulemusnäitaja – Nimetajasse arvestati kontserni 2022. aastal tehtud investeeringud. Kontsern investeeris aruandeaastal materiaalsesse ja immateriaalsesse põhivarasse ning võttis arvele uusi IFRS arvestusest tulenevaid rendilepinguid. Lugejasse on kaasatud need kapitalikulud, mis on seotud taksonoomiamäärusega käsitletud majandustegevustega. Lisaks kuuluvad lugejasse ka kapitalikulud, mis on seotud toodangu ostmisega taksonoomiaga käsitletud majandustegevusest ja individuaalsete meetmetega, mis võimaldavad sihttegevustel muutuda vähese CO₂-heitega tegevusteks või tuua kaasa kasvuhoonegaaside vähenemise. Sh on arvestatud, et individuaalseid meetmeid rakendatakse 18 kuu jooksul.

Tegevuskuludega seotud tulemusnäitaja – Nimetajasse arvestati otseseid 2022. aastal tekkinud kapitaliseerimata arenduskulusid. Lugeja võrdub nimetajas sisalduva tegevuskulude osaga, mis on kontserni hinnangul seotud taksonoomiaga käsitletud majandustegevusega.

2. Teave taksonoomiamäärusele vastavuse hindamise kohta

Tegevuste kirjeldus ning selgitus vastavuse hindamise kohta

Taksonoomiamäärusega käsitletavate tegevuste kaardistamisel lähtus Harju Elekter kliimaakti tehnilistes sõelumiskriteeriumites välja toodud tegevuste NACE koodidest ning tegevuse kirjeldusest. Kliimaeesmärkidesse panustavad tegevused jagunevad taksonoomiamääruse kohaselt kolmeks: vähese heitega tegevused, toetavad

tegevused ning üleminekutegevused. Harju Elekter kontserni tegevused on nii vähese heitega tegevused kui ka toetavad tegevused. Kontsern ei hinnanud kliimamuutuste kohanemise tehnilisi kriteeriume sest ettevõttel puuduvad vastavad tegevusvaldkonnad.

Harju Elekter kontserni taksonoomiamääruses käsitletud tegevused on 2022. aastal järgmised:

- NACE C27.1.2, mis vastab taksonoomiamääruse kliimaakti tegevusele nr **3.1 Taastuenergia-seadmete tootmine**. Harju Elekter toodab päikese-, tuule- ja hüroelektrijaamadele alajaamasid ja muid elektrijaotusseadmeid. See on kliimamuutuste leevendamise kriteeriumite kohaselt toetav tegevus taastuenergia tootmiseks. Kontsern ei saa aruandeperioodil hinnata antud tegevuste kooskõla teiste kliimaeesmärkide ohustamise osas, sest ei ole hinnanud toodete ringsust ning keskkonnamõju. 2023. aastal viib Harju Elekter läbi süsiniku jalajälje arvutamise ja roheauditi, mis aitab järgnevatel perioodidel vastavat hinnangut anda.
- NACE C27.1.2, mis vastab taksonoomiamääruse kliimaakti tegevusele **3.6 Muude vähese CO₂-heitega seadmete tootmine**. Kontsern toodab elektrisõidukite laadijaid ja kütteseadmeid. Lisaks toodetakse toetava tegevusena alajaamasid ja muid elektrijaotusseadmeid, mida müüakse vähese CO₂-heitega laevade moderniseerimiseks ning ehituseks. Tegu on toetava tegevusega, mis aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisse. Harju Elektri tooteid kasutatakse lõpplahendustes, mistõttu puudub kontsernil piisav ülevaade, et hinnata antud projektide kooskõla tehniliste sõelumiskriteeriumitega.

- NACE D35.1.1, mis vastab taksonoomiamääruse kliimaakti tegevusele nr **4.1 Elektrienergia tootmine fotogalvaanikatehnoloogia abil**. Kontsern toodab ning müüb päikesepaneelide abil toodetud taastuvelektrienergiat. Tegevusel on oluline panus kliimamuutuste leevendamisele, sest tegevuse käigus toodetakse elektrienergiat, kasutades fotogalvaanikatehnoloogiat. Kontsern on hinnanud et päikesepargid, mis on paigaldatud põllu või metsa asemele kahjustavad keskkonna eesmärkide saavutamist. Katusele paigaldatud päikesepargid olulist kahju ei anna.
- NACE F41.2.0, mis vastab taksonoomiamääruse kliimaakti tegevusele nr **7.1 Uute hoonete ehitamine**. Kontsern investeerib uutesse energiatöhusatesse toomishoonetesse. Rootsi uue valminud hoone energiatöhususe määrgis vastab kliimamuutuste leevendamise tehnilistele sõelkriteeriumitele. Hoolimata, et ehitus projekteeriti ja teostati vastavalt ehitusnormidele, mis on kooskõlas Euroopa Liidu määrustega, ei saa kontsern täna kinnitada, et vastav tegevusala ei ohusta muid keskkonnasäästlikke eesmärke. Määrusest tulenevate kriteeriumite osas ei ole veel tehtud täiendavaid riskianalüüse.
- NACE F43.2.1, mis vastab taksonoomiamääruse kliimaakti tegevusele nr **7.3 Energiatöhusust suurendavate elementide paigaldamine, hooldus ja remont**. Kontsern investeerib energiatöhusate valgusallikate paigaldamisse ja asendamisse. Kliimamuutuse leevendamise sõelkriteeriumid on täidetud sest energiatöhusate

valgusallikae asendamine kontserni hoonetes vastab miinimumnõuetele, mis on sätestatud kohaldatavates siseriiklikes õigusnormides, millega rakendatakse direktiivi 2010/31/EL. Antud tegevus ei kahjusta oluliselt ühtegi määruses sätestatud keskkonna- või sotsiaalset eesmärki.

- NACE L68.2.0, mis vastab taksonoomiamääruse kliimaakti tegevusele nr **7.7 Hoonete omandamine ja omandiõigus**. Kontsern tegeleb tööstusliku kinnisvara arendamise, projektijuhtimise ning rentimisega. Peale 2020. aastat ehitatud Harju Elektri hooned vastavad kliimamuutuste leevendamise sõelumiskriteeriumitele, kus eneriamärgis tõestab vastavate hoonete kõrget energiatöhusust.

Kontsernil on enamus tarnijaid Euroopas, kus me näeme, et sotsiaalsete riskide tase on madalam võrreldes muude riikidega. Täpsema ülevaate vastava teema kohta leiab peatükist „**Jätkusuutlik tarneahel**“. Müügitulu, kapitalikulude ja tegevuskuludega seotud peamiste tulemusnäitajate topelt arvestamise vältimiseks vaadeldi igat majandustegevust projekti- ja tellimuspõhiselt. Lisaks kaardistati kontserniüleised tehingud.

3. Peamiste tulemusnäitajate taustteave

Müügitulu – Kontsern toodab elektrisõidukite laadijaid ja kütteseadmeid, arendab ja rendib tööstuslikku kinnisvara ning teenib tulu taastuenergia tootmisest. Toetava tegevusena toodab alajaamasid ja muid elektri jaotusseadmeid päikese-, tuule-, ja hüdroelektrijaamade ning vähese CO₂-heitega laevade tootmiseks.

Lugeja kvantitatiivne jaotus on välja toodud tabelis (vt tegevusi 3.1, 3.6, 4.1, 7.7).

Kapitalikulu – Kapitalikuludesse on arvestatud otsesed kinnisvara- ning päikeseelektrijaama arendusega seotud investeeringud. Individuaalse meetmena on arvesse võetud energiatöhusate valgusallikate paigaldamist ja uue energiatöhusa tootmispinna ehitust Rootsis.

Lugeja kvantitatiivne jaotus on välja toodud tabelis (vt tegevusi 4.1, 7.1, 7.3, 7.7).

Tegevuskulud – Tegevuskuludesse arvestatakse otseseid elektrisõidukite laadijate ja kütteseadmete arendamisel tekkinud tegevuskulusid. Aruandeaastal vastavaid kulusid ei olnud.

Äritegevuse ülevaade

- Finantskokkuvõte
- Tegevustulemused
- Majanduskeskkonna ülevaade
- Tegevussegmendid

KONTSERN	2022	2021	2020	2019	2018
KASUMIARUANNE (miljon eurot)					
Müügitulu	175,3	152,8	146,6	143,4	120,8
Brutokasum	12,3	17,9	21,2	18,2	16,0
Ärikasum	-4,5	3,2	6,5	3,3	2,4
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	-5,5	2,6	5,6	2,5	1,5
FINANTSSEISUNDI ARUANNE AASTA LÖPU SEISUGA (miljon eurot)					
Käibevara kokku	79,0	63,5	49,7	48,0	44,0
Põhivara kokku	92,5	84,0	65,7	59,9	54,2
Varad kokku	171,4	147,6	115,5	107,9	98,2
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	79,6	87,0	73,5	67,1	66,9
Omakapitali kordaja (%)	52,2	61,0	63,0	65,1	72,7
JUURDEKASVUTEMPOD (% võrreldes eelmise aastaga)					
Müügitulu	14,8	4,2	2,2	18,7	18,0
Brutokasum	-31,4	-15,7	16,3	14,2	4,0
Ärikasum	-242,0	-51,1	100,0	35,6	-55,7
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	-313,4	-53,3	126,1	59,1	-94,7
Varad	16,2	27,8	7,0	9,9	9,1
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	-8,5	18,3	9,6	0,2	-4,2

KONTSERN	2022	2021	2020	2019	2018
TULUSUSE SUHTARVUD (%)					
Brutokasumi marginaal	7,0	11,7	14,5	12,7	13,2
Käibe ärirentaablus	-2,6	2,1	4,5	2,3	2,0
Käibe puhasrentaablus	-3,2	1,7	3,8	1,7	1,3
Varade puhasrentaablus (ROA)	-3,5	2,0	5,0	2,4	1,7
Kasutatud kapitali tootlus (ROCE)	-4,5	3,3	8,1	4,4	3,3
Omakapitali puhasrentaablus (ROE)	-6,7	3,2	7,9	3,7	2,3
AKTSIA (EUR)					
Keskmine aktsiate arv (1000 tk)	18 134	17 855	17 740	17 740	17 740
Omakapital aktsia kohta	4,61	4,50	3,96	3,78	3,86
Aktsia sulgemishind	5,01	7,44	5,18	4,21	4,12
Puhaskasum aktsia kohta	-0,31	0,15	0,31	0,14	0,09
P/E suhe (kordaja)	-18,08	51,13	16,52	30,07	45,78
Dividend aktsia kohta	⁽¹⁾ 0,05	0,14	0,16	0,14	0,18
LIKVIIDSUSSUHTARVUD					
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	1,1	1,3	1,4	1,6	2,2
Likviidsuskordaja	0,6	0,8	0,9	0,9	1,5
PERSONAL JA PALGAD (tk)					
Keskmine töötajate arv	878	825	780	778	713
Töötajate arv perioodi lõpu seisuga	889	865	784	791	736
Palgakulu (miljon eurot)	27,1	23,9	21,3	21,4	18,6

(1) – juhatuse ettepanek

Suhtarvude arvutuskäik on esitatud aastaaruande täiendavates lisades leheküljel 146.

Majanduskeskkonna ülevaade

Maailmamajandus

Lõppenud aastal mõjutas maailmamajandust enim kõrge inflatsioon ja energia ning toormete hinnakasv. Samuti mõjutas majandust sõjategevuse tõttu Ukrainas Venemaale kehtestatud sanktsioonidest tingitud energiakriis Euroopas ja keskpankade intressimäärde tõusud. Majanduse kiire taastumine koroonakriisidest ning positiivsed vaated tulevikku said veebruaris Euroopas alanud sõjategevusest tugevalt rikutud. Täiendavat ebakindlust tekitas aasta jooksul järjest kiirenenud hinnatõus ja keskpankade poolt inflatsiooniga võitlemiseks rakendatud tihedad ja järsud baasintressimäärade tõusud. Hoolimata murepilvedest, kasvas maailma majandus Rahvusvahelise valuutafondi esialgsel hinnangul 2022. aastal 3% võrra, mis on ligi üks protsendipunkt vähem kui aasta varem prognoositi. Üle kümne aasta kestnud Euroopa Keskpanga ja Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi varaostu programmide ja muude majandust stimuleerivate toetusmeetmetega loodud „odava raha“ ajastu lõpp koos viimaste kümnendite kiireima intressimäärade tõusuga sundis enamusel ümber hindama tarbimisharjumused, kulud, investeeringud ning ärimudelid, mis omakorda avaldab mõju järgnevate aastate kasvuväljavaadetele.

Põhja- ja Baltimaad

Põhja- ja Baltimaade majanduskeskkond suutis 2022. aasta muutlikele oludele hästi vastu pidada. Esialgsel andmetel kasvas Rootsi, Soome, Läti ja Leedu majandus 2022. aastal 1-2% võrra. Piirkonna riike mõjutasid sarnased tegurid, mis kogu maailma majandust – kõrge ja kiirenev inflatsioon, geopoliitilised pinged, kõrged energiahinnad ja intressimäärade tõus. Tööhõive ja sisetarbimine püsis väga tugev aasta esimeses pooles. Teisel poolaastal oli näha kerget majanduslangust kvartalite lõikes, mille peamiseks põhjuseks on vähenenud sisenõudlus ja mõningane ekspordi ning investeeringute vähenemine.

Jätkuvad geopoliitilised pinged, inflatsiooni aeglane taandumine ja teisel poolaastal vähesel määral langenud majandus on oluliselt vähendanud optimismi järgmise aasta piirkonna riikide majanduskasvuks.

Eesti

Eesti majandus ei suutnud jätkata 2022. aastal kasvukurssi – sisemajanduse kogutoodang langes Statistikaameti esialgsel andmetel aastaga 1,3%. Majanduslanguse põhjused peituvad tugeva kasvuga võrdlusbaasis, ülikõrges inflatsioonis ja globaalsete, majanduslike ning geopoliitiliste tegurite tõttu halvenenud majanduskeskkonnas. Suurimat positiivse mõjuga koroonakriisist taastumist näitasid turism, majutus ja teenindusvaldkonnad. Negatiivse panuse andsid kinnisvara, energeetika, kaubandus ja finantstegevused. Aasta lõikes mõningast eratarbimise kasvu toetas kõrge tööhõive ja peamiselt sisserände toel kasvanud rahvastik, kuid aasta teises pooles pöördus langusesse ka eratarbimine. Vähenenud investeeringud, kõrged energiahinnad, märkimisväärselt tõusnud intressitasemed ja jätkuvalt väga kiire üldine hinnatõus koos geopoliitiliselt pingelise olukorraga ei loo soodsat keskkonda ega väljavaadet majanduskasvuks 2023. aastal.

Tegevustulemused

2022. aasta kujunes Harju Elektrile ajaloo raskeimaks. Vaatamata rekordilisele tellimismahule, mõjutasid esimese poolaasta tulemusi püsivad probleemid tarneahelates, mis väljendusid eelkõige materjalide hinnakasvus ning mitmete komponentide puuduses. Mitme kriisi tagajärjel mitmesaja protsendi võrra kallinenud materjalide ja komponentide hinnad, kvalifitseeritud tööjõu tasude suurenemine ning vajalike komponentide hilinemisega tekkinud ebaefektiivsus tootmises tekitasid vajaduse kriitiliselt üle hinnata pikaajaliste projektide lepingud ning nende võimaliku tulemuslikkuse. Kontsern moodustas mitmeid reserve võimalike kulude katmiseks ning kandis kulusse kahjumid juba sõlmitud tehingutest. Kontserni restruktureerimise ning edukate hinnaläbirääkimiste abil paranes oluliselt teise poolaasta äritegevuse kasumlikkus, kuid ühekordsete kulude tõttu lõpetas kontsern aruandeaasta kahjumiga.

Müügitulu

Vaatamata keerukatele oludele, jätkus trend müügitulu kasvus ning Harju Elekter saavutas ajaloo suurima konsolideeritud müügitulu, 175,3 (2021: 152,8) miljonit eurot. Tõusu taga on rekordiline hulk tellimusi ja nende suurenenud täitmine. Olulist mõju andsid ka õnnestunud hinnaläbirääkimised mitmete rahvusvaheliste klientidega, kes on olnud hinnakorrektsioonide suhtes vastutulelikud ning mõistnud, et tarnija jätkusuutlikkus on kliendile oluline.

Kontserni tegevus jaotub kahte segmenti: tootmine ja kinnisvara. Teised tegevused, mis ei ole nii suure osakaaluga, et moodustada eraldi kajastatavat segmenti, on esitatud koos kui muud tegevused.

Perioodide võrdluses kasvas müügitulu põhiliselt tootmisettevõtete ning kinnisvarasektori tegevusaladel. Tootmistegevus ehk kontserni põhitegevusala andis suurima osa müügitulust, 90% (2021: 87%). Kinnisvara ja muud segmenteerimata tegevused moodustasid kokku 10% (2021: 13%). Aastaga kasvas tootmissegmenti müügitulu 18,0%, olles 157,6 (2021: 133,5) miljonit eurot. Täpsema ülevaate segmentidest aruandeaastal leiab „Tegevussegmentide“ peatükist.

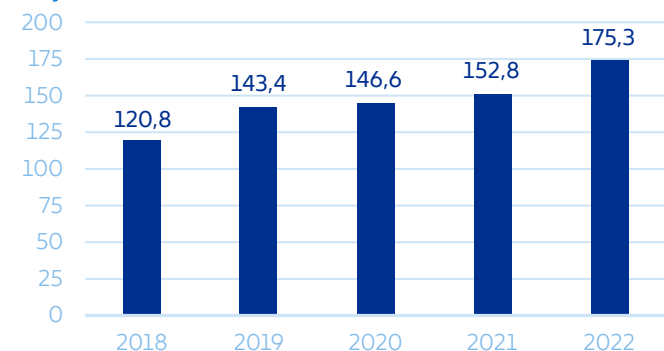
Kontsern jälgib müügitulusid kuue erineva tegevusala lõikes: elektriseadmete tootmine ja müük, elektri-kaupade projekti- ja jaemüük, muude metalltoodete tootmine ja müük, tööstuskinnisvara rent, elektriinstallatsioonitööd laevaehitussektoris ja muud teenused.

Elektriseadmete müügist teenitud müügitulu moodustas 85% kontserni müügitulust. Ülejäänud 15% teeniti metalltoodete müügist, elektri-kaupade projekti- ja jaemüügist, tööstuskinnisvara rendilt ning laevaehitussektori elektritöödelt.

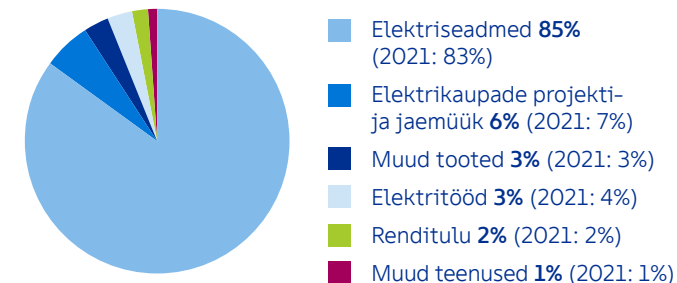
Konsolideeritud müügitulu suurenes kontserni põhi-tegevusalades, elektriseadmete müügist ja kinnisvara rendist, ning langes elektri-kaupade projekti- ja jaemüügist ning elektritöödest. Valdava osa aruandeaasta konsolideeritud müügitulu kasvust andis madalpingeseadmete, alajaamade, elektriautolaadijate ja päikesepaneelide süsteemide müügi suurenemine.

Harju Elektri müügitulu

miljonit eurot

Tegevusalade osakaal müügitulust

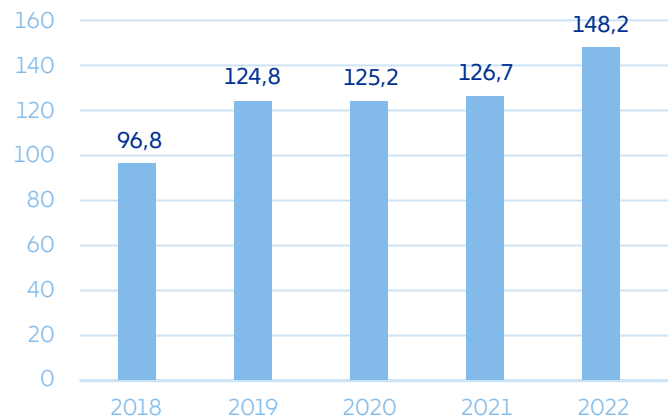

Märkimisväärseimaks projektiks oli eritellimusena valminud globaalse andmekeskuse energiavarustuse seadmed, mis toodeti Harju Elektri Leedu tehases. Tehasetooteliste konteinerlahenduste loomine kestis veidi üle poole aasta. Arendus- ja projekteerimisprotsess ning uudne tootmine käis koostöös rahvusvahelise partneriga ja meie mitmete tootmisüksuste inseneridega ning päädis keeruka täiskoormustestiga.

Müügitulu tegevusalade lõikes aastatel 2018–2022

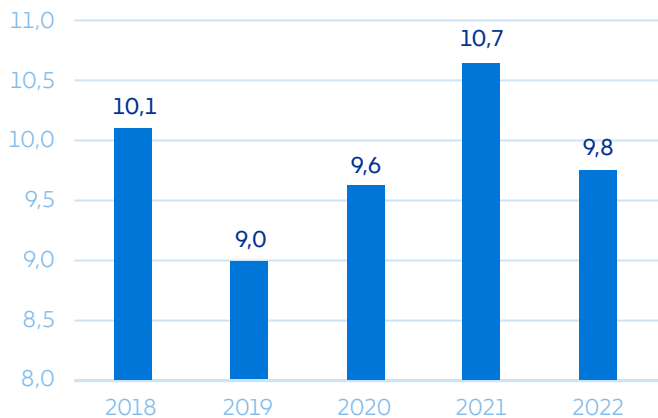
Elektriseadmed

miljonit eurot

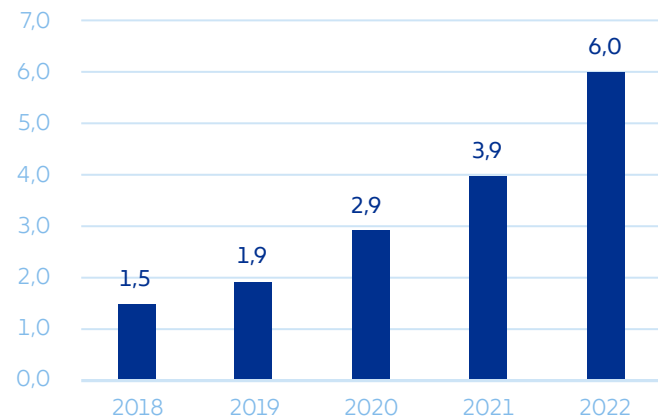
Elektrikaupade projekti- ja jaemüük

miljonit eurot

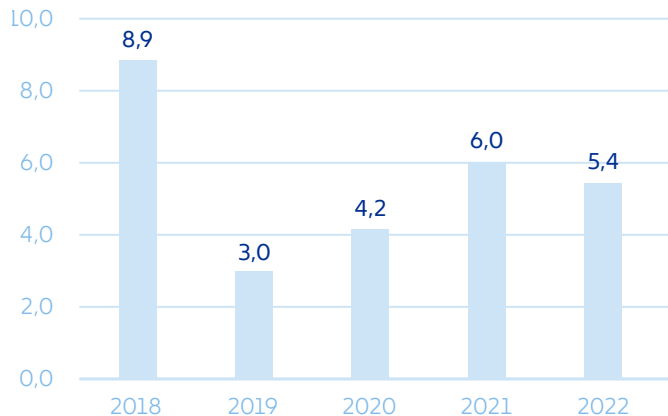
Muud tooted

miljonit eurot

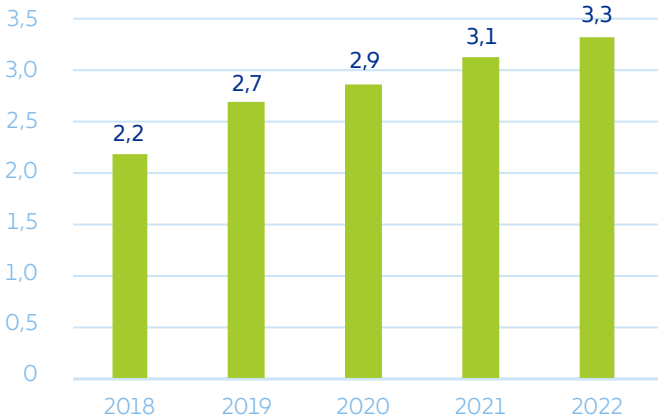
Elektritööd

miljonit eurot

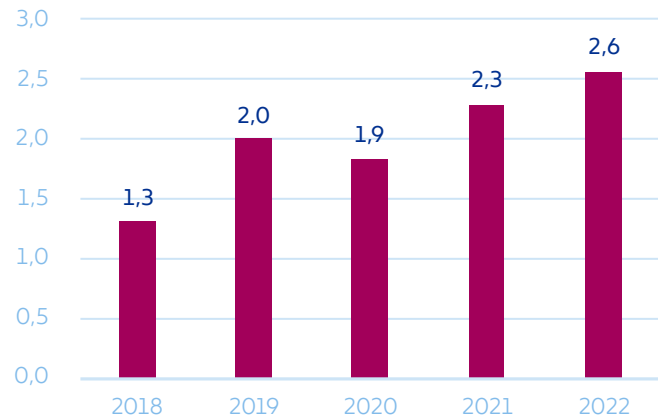
Renditulu

miljonit eurot

Muud teenused

miljonit eurot

Kontserni suurimad sihtturud on Eesti, Soome, Rootsi ja Norra, kuhu müüdi aruandeaastal kokku 89% (2021: 90%) kontserni toodetest ja teenustest.

Kontserni Eesti ettevõtted panustavad tegevusse koduturul, osaledes võimalikes elektriseadmete hangetes ning pakkudes erinevaid tööstuslikke rendipindasid äriklientidele. Kontsern müüs 2022. aastal Eesti turule 17% (2021: 17%) oma toodetest ja teenustest, teenides 30,3 (2021: 26,0) miljonit eurot müügitulu. Valdavalt teeniti tehasetooteliste komplektalajaamade tootmisest ja tarnimisest.

Soome turult teeniti 10,9 miljoni euro võrra enam müügitulu kui aasta varem, kokku 81,8 miljonit eurot. Kasv tuli põhiliselt madalpingeseadmete müügist tööstussektorile, kuid Soome tütarettevõtte tootevalikusse on eelneva aastaga võrreldes lisandunud ka ElektrA elektrisõidukite laadimisjaamade tooteperekond. Võrdlusperioodi tavapärasest väiksemat müügitulu mõjutasid enim tellimuste vähenemine seoses lumerohke ja külma talvega 2021. aastal, uute pikaajaliste tellimustega alustamine, kuid ka mõningased tarneraskused ja materjali defitsiit.

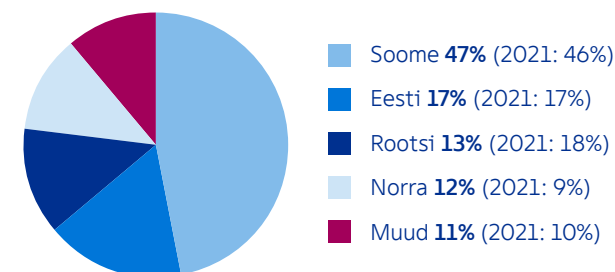
Harju Elektri suurim turg, Soome, moodustas aruandeaasta konsolideeritud müügitulust 47% (2021: 46%).

Rootsi turult teenitud müügitulu oli aruandeaastal 22,8 miljonit eurot ehk 4,8 miljonit eurot vähem kui 2021. aastal. Võrdlusbaas oli kõrge, kuna aasta varem oli Rootsi tütarettevõtte tavapärasest rohkem pooleli-olevaid raamlepingutega kaetud alajaamade projekte kohalikul turul. Rootsi turu osakaal kontserni müügituludest langes viie protsendipunkti võrra 13%-le.

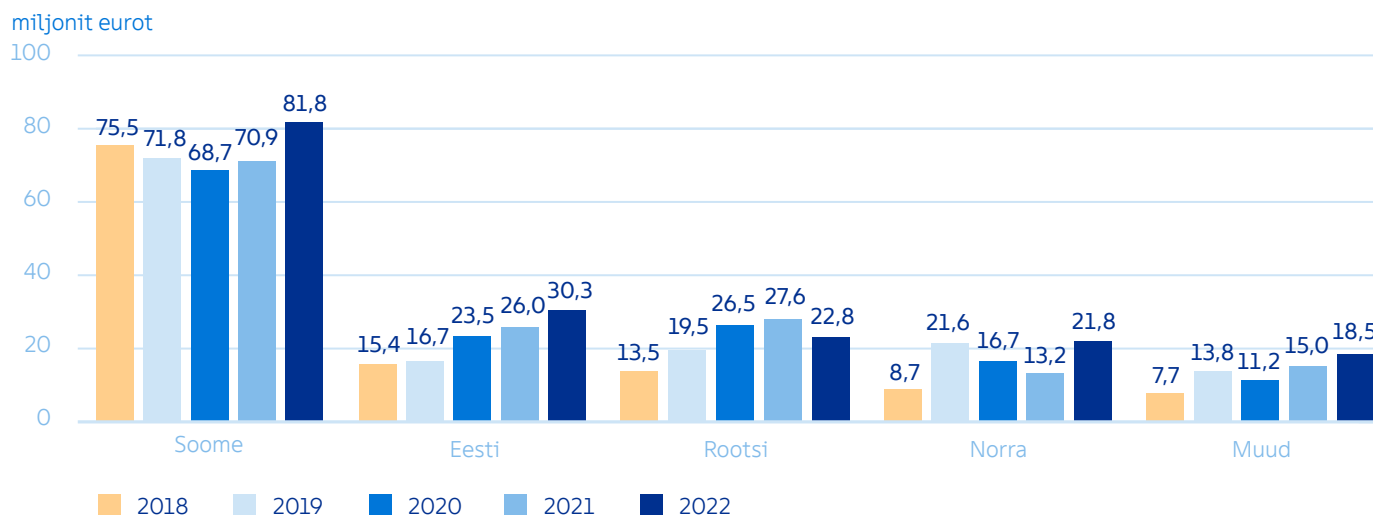
2022. aastal teenitud müügitulu Norra turult oli 21,8 miljonit eurot, mis on 65% enam kui eelneva aastal. Müügitulu kasv on tingitud madalamast laevandussektori tellimusmahust võrdlusperioodil. Norra turg moodustas aruandeaasta konsolideeritud müügitulust 12% (2021: 9%).

Kontserni muudest turgudest olid suurimad Holland, Saksamaa ja USA, kus teeniti müügitulu vastavalt 6,7 (2021: 5,0) miljonit, 5,8 (2021: 7,5) miljonit ja 3,9 (2021: 0,5) miljonit eurot. Muud turud andsid aruandeaasta müügitulust kokku 11% (2021: 10%).

Müügitulu osakaal turgude lõikes

Müügitulu turgude lõikes aastatel 2018–2022

Kulud

Harju Elektri aasta algas ootusrikkalt materjali hindade stabiliseerumise võimalusega. Olles veebruari keskaigaks ühele poole saanud materjali kättesaadavuse probleemidega, kooskõlastanud klientidega raamlepingute hinnad ning toibunud haiguslainetest, algas Ukraina-Vene sõda. Mitme ülemaailmse kriisi tagajärjel tekkinud materjalide ja komponentide hinnatõus, kvalifitseeritud tööjõu tasude suurenemine ning vajalike komponentide hiline mised jätsid tugeva jälje meie tootmise efektiivsusele. Äritegevuse kulud suurenesid eelneva aastaga võrreldes 20%, olles 179,8 (2021: 149,8) miljonit eurot.

Äritegevuse kuludest enim kasvasid müüdü toodete ja teenuste kulud, olles 163,0 (2021: 134,9) miljonit eurot. Kuludesse arvestati Energo Veritas OÜ varude allahindlus, 1,0 miljonit eurot, kuna kontsernil puudub käimasolevate vaidluste tõttu kontroll Enefit Connecti poolt arestitud laovarude üle. Lisaks moodustati 1,9 miljoni euro suurune eraldis kahjumlike lepingute katmiseks. Kontserni turustuskulud kasvasid eelmise aastaga võrreldes 6,1%, olles 5,6 (2021: 5,3) miljonit eurot ja moodustades kontserni äritegevuse kuludest 3,1% (2021: 3,5%) ning müügitulust 3,2% (2021: 3,4%).

Üldhalduskulud kasvasid eelneva perioodiga võrreldes 11,2 (2021: 9,7) miljon euroni, moodustades kontserni äritegevuskuludest ja müügitulust vastavalt 6,2% (2021: 6,5%) ja 6,4% (2021: 6,4%). Aruandeaasta üldhalduskuludesse arvestati Energo Veritas OÜ firmaväärtuse allahindlus 0,4 miljoni euro väärtuses, mis mõjutas ka aastast põhivarade kulumit.

Põhivarade kulumit arvestati aruandeaasta jooksul 4,8 miljonit eurot, mis on 0,7 miljonit eurot rohkem kui aasta varem. Kulumi suurenemine võrreldes eelmise aastaga tulenes ka mitmete investeeringute kasutusele võtmisest ning Leedu tehase laienduse arvele võtmisest 2021. aasta kolmandas kvartalis.

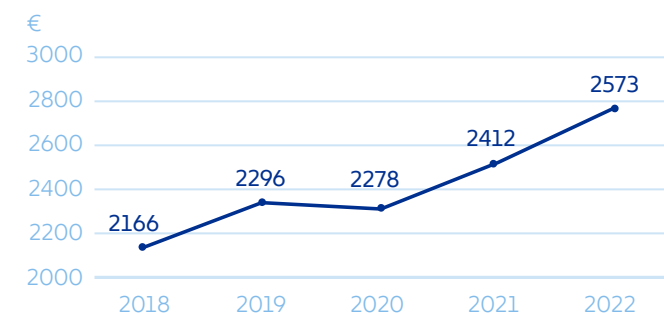
2022. aasta tööjõukulud kokku olid 34,4 (2021: 30,7) miljonit eurot, sh tööjõukuluna kajastatud aktsiaoptiooni programmide kulu 0,2 (2021: 0,2) miljonit eurot. Aruandeaasta keskmine kuu töötasu kontserni töötaja kohta oli 2573 eurot, mis oli 6,7% enam kui eelneval perioodil. Valdava osa tööjõukulude kasvust andis uue täiendava personali palkamine ning kõikidel turgudel tööjõupuudusest ja inflatsioonist tingitud palgasurve. Tööjõukulude määr kontserni müügitulust oli 2022. aastal 19,6% (2021: 20,1%).

Tulem

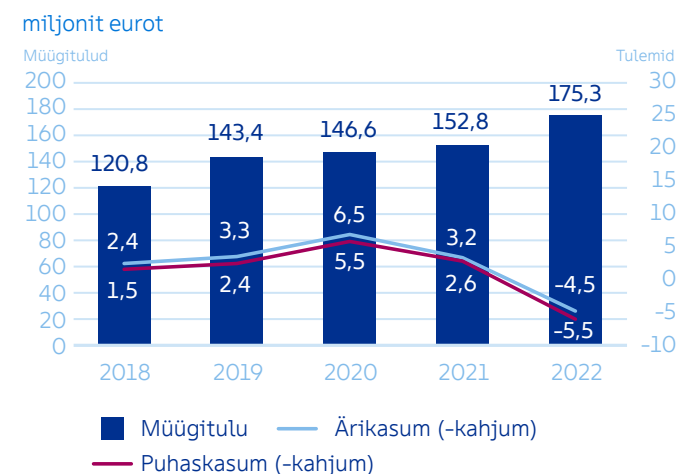
Harju Elektri 2022. aasta tulemusele sai saatuslikuks üksteise järel tekkinud väljakutsed - materjali ja põhikomponentide hinnatõus, tarneahelate tõrked, suurenenud energia hind ning maailmas järjepidevate kriiside mõjul hoogustunud inflatsioon. Et hoida tootmisüksused stabiilselt töös, tõsta tarnekindlust ja olla valmis rekordilise tellimusraamatu täitmiseks, hoidsid tootmisettevõtted kõrgemaid materjali varusid ning sõlmisid tarnijatega suuremamahulisi kokkuleppeid. Teiseks poolaastaks suudeti kasumlikkust parandada, kuid ühekordsete allahindluste ja eraldiste mõjul ei võimaldanud aasta tulemust päästa ning Harju Elektril lõpetas esmakordselt aasta kahjumiga.

Harju Elektri aruandeaasta brutokasum oli 12,3 (2021: 17,9) miljonit eurot. Brutokasumi marginaal langes võrreldava perioodi suhtes 4,7 protsendipunkti võrra 7,0-ni. 2022. aastal oli ärikahjum (EBIT) -4,5 (2021: ärikasum 3,2) ja puhaskahjum -5,5 (2021: puhaskasum 2,6) miljonit eurot. Puhaskahjum aktsia kohta oli -0,31 (2021: puhaskasum aktsia kohta 0,15) eurot.

Keskmine töötasu kuus kontsernis töötaja kohta

Müügitulu, puhas- ja ärikasum (-kahjum)

Muu koondkasum (–kahjum)

Finantsvara ümberhindlustest ning müükidest tekkinud kasumid ja kahjumid on kajastatud läbi muu koond-kasumi. Aruandeaastal finantsvara ümberhindlusest tekkinud netokahjum oli kokku 0,7 (2021: netokasum 12,3) miljonit eurot. Peamise osa 2021. aasta finantsvara ümberhindlusest andis OÜ Skeleton Technologies Group investeringu osaluse hinnanguline õiglase väärtuse muutus.

Noteeritud väärtpaperite osalisest müügist ning SIA Energokompleks müügist laekus kokku 1,3 (2021: 1,0) miljonit eurot, millest realiseerunud kasum oli 0,3 (2021: 0,3) miljonit eurot.

Finantsseisund

Kontserni varade maht suurenes aastaga 23,8 miljoni euro võrra 171,4 (31.12.21: 147,6) miljoni euroni. Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustasid käibevarad 46% (31.12.21: 43%) ja põhivarad 54% (31.12.21: 57%) varadest. Võörkapitali ja omakapital osakaal kontserni varades kujunes vastavalt, 54% (31.12.21: 41%) ja 46% (31.12.21: 59%).

Kontserni käibevarad suurenesid aruandeperioodi jooksul 15,4 miljoni euro võrra 79,0 (31.12.21: 63,5) miljoni euroni. Enamik käibevarade suurenemisest oli tingitud varude kasvust 10,0 miljoni euro võrra 37,1 miljoni euroni. Aasta tagasi oli kontsern raskustes tooraine ning komponentide kättesaadavusega, millest tulenevalt suurendati esimestes kvartalites kriitiliste toodete laovaruseid. Viimases kvartalis hinnati alla 1,0 miljoni euro väärtuses Energo Veritas OÜ varuseid. Aruandeperioodi lõpuks moodustasid materjalid kogu varudest 77%

(31.12.21: 69%). Ülejäänud osa moodustab lõpetamata ja valmistoodang. Varude väärtuse kasvu on mõjutanud olulisel määral ka materjali, komponentide ning pooltoodete omahinna kasv. Nõuded ostjatele ja muud nõuded ning ettemaksud vähenesid aruandeperioodil 3,2 miljoni võrra 32,7 (31.12.21: 35,9) miljoni euroni ning raha ekvivalendid kasvasid 9,2 (31.12.2021: 0,6) miljoni euroni.

Aruandekuupäeva seisuga oli kontsernil kohustusi kokku 92,0 (31.12.21: 60,7) miljonit eurot, millest lühiajaline osa moodustas 78% (31.12.21: 81%). Aasta jooksul kasvasid lühiajalised kohustused 22,0 miljoni euro võrra 71,3 miljoni euroni, sh ostjate ettemaksud suurenesid enam, 12,1 miljoni euro võrra. Enamik on klientide palvel varakult projektide tarbeks soetatud varude finantseerimiseks. Põhivara soetus, ärimahtude kasv ja suurenenud varude finantseerimine kasvatasid võlakohustusi 16,8 miljoni euro võrra. Lühi- ja pikaajalised võlakohustused jagunesid perioodi lõpus vastavalt – 24,4 (31.12.21: 16,9) ja 20,7 (31.12.21: 11,4) miljonit eurot. Västeråsi tehase ehituskulude ja uue kinnisvaraprojekti arenduse rahastamiseks sõlmis AS Harju Elekter ja Coop Pank AS aasta lõpus laenulepingu summas 10 miljonit eurot. Pikaajalisi laene ja liisinguid kasutati kinnisvarainvesteeringute ja kontserni tootmishoonete ehituste ning automaatsete tootmisseadmete finantseerimiseks. IFRS 16 „Rendilepingud“ arvestuspõhimõtete alusel kajastatud lühi- ja pikaajalised võlakohustused vähenesid 1,2 miljoni euro võrra 0,3 (31.12.21: 1,5) miljoni euroni. Kontserni omakapital vähenes 79,4 (31.12.21: 86,8) miljoni euroni, sh emaettevõtte omanikele kuuluv osa oli 79,6 (31.12.2021: 87,0) miljonit eurot.

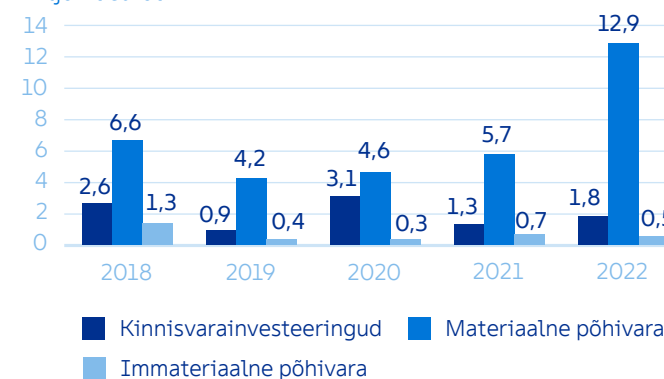
Investeeringud

Harju Elekter investeerib järjepidevalt ärivaldkonna arendustesse, et see tagaks tootmisprotsesside, tehnoloogilise põhivara, ärikinnisvara ja äritegevust toetavate IT-lahenduste jätkusuutliku toimivuse. Jätksuutlikkuse vaates peab Harju Elekter oluliseks panustada valdkondadesse, mis toetavad kontserni tegevust nii taastuvenergia kui ka roheline elektrienergia jaotus-, salvestus- ja tootmisrakendustega.

Kontsern investeeris 2022. aastal põhivarasse kokku 15,2 (2021: 7,7) miljonit eurot, sealhulgas kinnisvara-investeeringutesse 1,8 (2021: 1,3) miljonit eurot, materiaalsesse põhivarasse 12,9 (2021: 5,7) miljonit eurot ja immateriaalsesse põhivarasse 0,5 (2021: 0,7) miljonit eurot. Investeeringud erinevatesse varagruppidesse jagunesid riigiti: Eestis 2,4 (2021: 3,5); Soomes 0,3 (2021: 0,4); Rootsis 12,1 (2021: 0,3) ja Leedus 0,4 (2021: 3,5) miljonit eurot.

Investeeringud

miljonit eurot

Kõige olulisemad investeerimisobjektid 2022. aastal:

1. Tootmistehnoloogilise põhivarasse ja IT-lahendustesse

- Eesti tootmisettevõtte alustas ettevalmistusi kolme uue AMADA painutuspingi paigaldusega, mis võetakse kasutusse 2023. aasta esimeses kvartalis.
- Rootsi ettevõtte uude Västeråsi tehasesse soetati tootmistehnoloogilisi seadmeid.
- Kontserni kõikides ettevõtetes investeeriti IT-seadmetesse ning tootmis- ja protsessijuhtimissüsteemidesse.
- Kontserni kõikides ettevõtetes tehti taastuvinvesteeringud tööriistadesse ja tehnoloogiasse.

2. Kinnisvarasse (sh kinnisvarainvesteeringutesse ja põhivaralise kinnisvarasse)

- Valmis Rootsi ettevõtte tootmistegevuseks uus tehas Västeråsis (6282 m²).
- Allika Tööstuspargis, Saue vallas, valmis Laohotell III (2447 m²) ehitus.

- Omandati ligikaudu 3700 m² suurune kinnistu olemasoleva võimaliku tootmishoone laienduse jaoks Soomes, Ulvilas.

- Renoveeriti Eesti ja Soome tootmishooneid.

3. Taastuvenergia ja rohepöörde projektidesse

- Eestisse paigaldati valminud Allika Tööstuspargi Laohotell III hoonele ja Haapsalu tootmishoonetele päikeseelektrijaamad koguvõimsusega 139,8 kW.
- Västeråsi tehasele soetati päikeseelektrijaam koguvõimsusega 308 kW, mis käivitatakse 2023. aastal.

4. Finantsvarasse

- Soomes asuv tütarettevõtte Harju Elekter Oy suurendas osalust tehnoloogiaettevõttes IGL-Technologies Oy 5,5%-lt 10%-ni. Tehingu hind oli 0,2 miljonit eurot.

Rahavood

Raha ja raha ekvivalendid kasvasid aruandeaastal 8,6 miljoni võrra 9,2 miljoni euroni, võrreldaval perioodil vähenesid 2,2 miljoni euro võrra 0,6 miljoni euroni.

2022.aasta äritegevuse rahavood kokku olid 7,2 (2021: -0,5) miljonit eurot. Tootmisettevõtted soetasid olulises mahus teadaolevatele kliendiprojektidele vajalikke materjale, mille tõttu paigutati aruandeaastal varudesse 10,0 miljoni euro väärtuses rahalisi vahendeid. Äritegevuse nõuded ja ettemaksed kasvasid 3,0 miljoni euro võrra. Äritegevusega seotud

kohustuste ja ettemakstud tulude 14,6 miljoni eurosest kasvust moodustas valdava osa, 12,1 miljonit eurot, ostjate ettemaksu suurenemine.

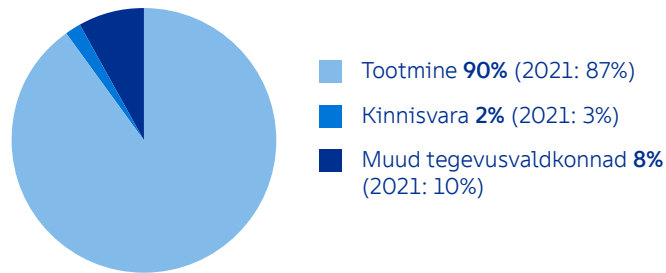
Investeermistegevusse paigutati 14,1 (2021: 7,0) miljonit eurot. Investeeringute eest tasuti kokku 15,5 (2021: 8,4) miljonit eurot, millest enamik on seotud Rootsis Västeråsi valminud tehasega. Väärtpaberiportfelli ja SIA Energokomplekss müügist laekus kokku 1,3 (2021: 1,0) miljonit eurot.

24. mail maksti 2021. aasta eest dividende summas 2,5 miljonit eurot, mis oli 0,3 miljonit eurot vähem kui

aasta varem. Lisaks laekus optsooniprogrammi raames aktsiakapitali sissemakseid 1,0 miljonit eurot. Lühi- ja pikaajalist laenu võeti juurde kokku 15,6 (2021: 8,1) miljonit eurot, millest aasta lõpus laekus Coop Pank AS-ilt 10 miljonit eurot. Viie aasta pikkust laenu võeti Västeråsi tehase ehituskulude finantseerimiseks ja uue kinnisvaraprojekti arenduseks. Lühi- ja pikaajalist laenu maksti tagasi 1,8 (2021: 5,8) miljonit eurot ning arvelduskrediit suurenes 4,6 (2021: 6,4) miljoni euro võrra. Kokkuvõttes laekus finantseerimistegevusest 15,6 (2021: 5,3) miljonit eurot.

Tegevussegmentid

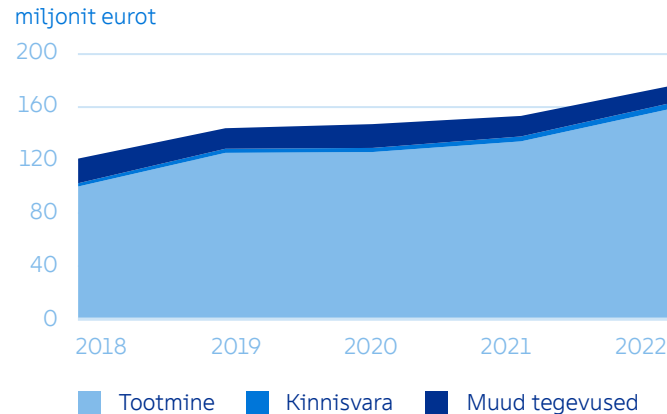
Segmentide müügitulude osakaal

Kontserni juhatus on määratlenud tegevussegmentid vastavalt ettevõtte peamistele äritegevusaladele. Harju Elektri kaks peamist tegevusvaldkonda, mida esitatakse eraldi segmentidena, on tootmine ja kinnisvara. Teised tegevused, mis ei ole nii suure osakaaluga, et moodustada eraldi kajastatavat segmenti, ja millega kaasnevad riskid ja hüved ei olnud oluliselt erinevad ja selgesti piiritlevad, on esitatud koos kui muud tegevused.

Tootmissegmenti iseloomustavad tegevused on elektrienergia jaotus-, lülitus- ja muundamisseadmete

Tegevussegmentide müügitulud

ning automaatika-, protsessijuhtimis- ja tööstuslike juhtimisseadmete disainimine, müük, tootmine ja järelteenindus.

Kinnisvarasegment hõlmab tööstusliku kinnisvara arendamist, projektijuhtimist, rentimist ning sellega kaasnevaid muid teenuseid rendipartneritele ja kontserni ettevõtetele.

Muud tegevused koondab enda alla finantsinvesteeringute juhtimine, elektrikaupade jae- ja projekti-müügi ning elektriinstallatsioonitööd laevaehituses.

Tootmine

Harju Elektri põhitegevusalaks on tootmine, mille kasumlikkuse ning tõhususe kasvatamine on kontsernile esmatähtis. Selle nimel jätkati aruandeaastal kontserni restruktureerimist, mille käigus korrastati juhtimist ja struktuuri ning kaasati juhtkonda kontserniülene tootmisjuhtimise.

Tootmise segment hõlmab elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmeid tootvaid tehaseid Eestis (AS Harju Elekter Elektrotehnika), Soomes (Harju Elekter Oy), Rootsis (Harju Elekter AB) ja Leedus (Harju Elekter UAB). Tehaste põhitoodangu moodustavad seadmed kesk- ja madalpinge elektrienergia jaotuseks (eri tüüpi alajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid), erinevad elektrienergia lülitus- ja muundamisseadmed ning automaatika- ja juhtimiskeskused energia-, tööstus- ja merendussektori ning taristu objektide tarbeks. Lisaks pakuvad tootmissegmenti ettevõtted ka erinevaid projekteerimis- ja inseneriteenuseid.

Samuti kuulub tootmise segmenti Eestis asuv AS Harju Elekter Teletehnika, mis valmistab lehtmataltooteid elektrotehnika ja telekomi sektorile. Lisaks on segmenti osaks Soomes asuv

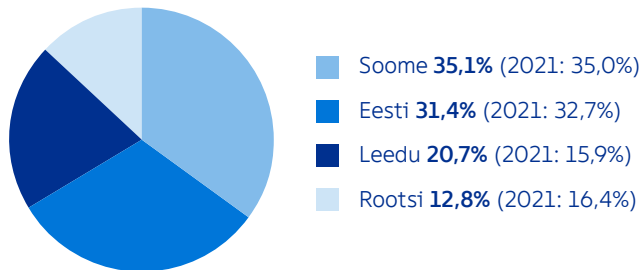
Harju Elekter Kiinteistöt Oy ja Rootsis asuv Harju Elekter Services AB, mille põhitegevuseks on kontsernile kuuluva ja tootmisettevõtete kasutuses oleva tööstusliku kinnisvara haldamine Soomes ja Rootsis. Tootmissegmenti kinnisvaraettevõtted ei mõjuta kontserni konsolideeritud müügitulu.

Tootmissegmenti aruandeaasta müügitulu kontserniväliselt klientidelt oli 157,6 (2021: 133,5) miljonit eurot.

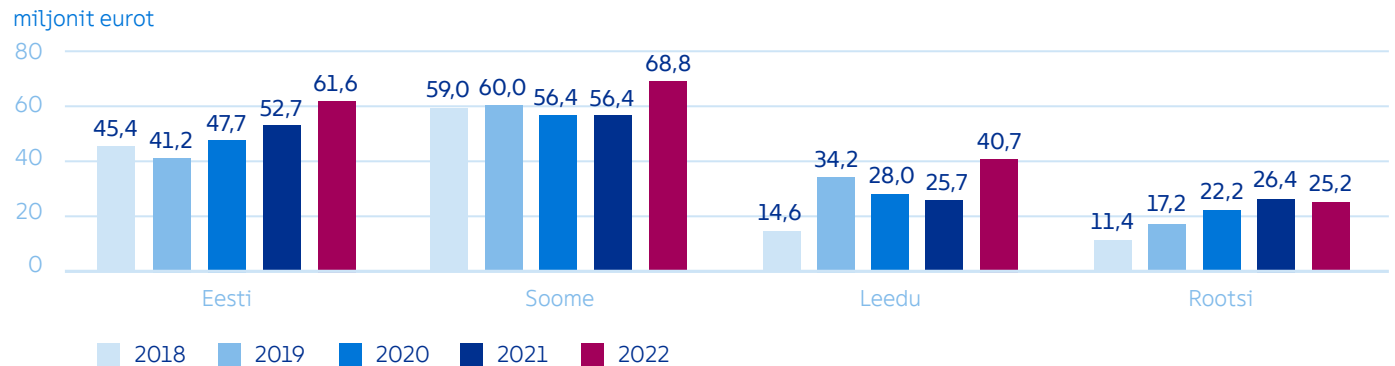
Hoolimata materjalide ja komponentide tarneahelate probleemidest, kasvas tootmissegmenti aruandeaasta müügitulu 18% võrra.

Kasvu toetasid peamiselt klientide rekordilised tellimused ning pidev ja sihipärane töö müügihindade tõstmiseks. Segmenti kontserniväline müügitulu moodustas konsolideeritud müügitulust 89,8% (2021: 87,4%). Tootmisettevõtetes töötas aruandeperioodi lõpuga kokku 820 (2021: 791) inimest ning aruandeaastal keskmiselt 810 (2021: 756) inimest, kellest ligikaudu 70% on tootmistöölised ja 30% administratiiv- ja insenertehniline personal.

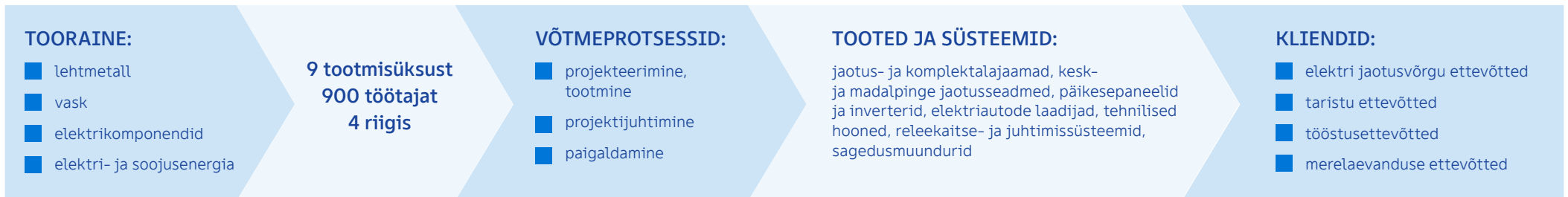
Tootmissegmenti müügitulu osakaalud riikide lõikes

Tootmissegmenti ettevõtete konsolideerimata müügitulud riikide lõikes

Tootmise tegevusvaldkonna väärtusahel:

Tootmine Eestis

Eestis tegutseb kaks tootmisüksust: AS Harju Elekter Elektrotehnika ja AS Harju Elekter Teletehnika.

AS Harju Elekter Elektrotehnika on Keila Tööstuspargis asuv juhtiv kesk- ja madalpinge elektriseadmete arendaja, tootja ja turustaja. Ettevõtte kasutuses on ligi 23 100 m² tootmis-, lao-, hoovi- ja kontoripindu. Ettevõttes töötas aruandeaasta lõpu seisuga 227 (2021: 243) inimest, neist viiendik müügi- ja tootearendusvaldkonnas. Aruandeperioodil töötas ettevõttes keskmiselt 242 (2021: 243) inimest.

AS Harju Elekter Teletehnika põhitegevuseks on erinevate lehtmetailtoodete tootmine energeetika- ja elektrotehnikasektorile ning allhanketööde

pakkumine teistele tööstusvaldkonna ettevõtetele. Lisaks põhitegevusalale on ettevõttel oma tootepere andmesidevõrgu sidekappide ja lisatarvikute näol, mida arendatakse, turustatakse ja toodetakse telekommunikatsiooni sektori klientidele nii Eestis kui ka mujal Euroopas.

AS-i Harju Elekter Teletehnika Keilas asuv 9000 m² tehas on oma tootmismahutudega üks suurimaid õhukeste lehtmetailtoodete valmistajaid lähipiirkonnas.

Ettevõttes töötas 2022. aasta lõpu seisuga 88 (2021: 99) inimest ja 2022. aastal keskmiselt 98 (2021: 96) inimest. Töötajatest umbes 80% on otseselt seotud tootmisprotsessidega ja 20% on kontoritöötajad.

Eesti tootmisettevõtete müügitulud kokku olid 2022. aastal 61,6 miljonit eurot, kasvades aastaga 16,9%. Müügitulu kasvu panustasid tugevalt mõlemad ettevõtted. Kasvu toetasid hinnatõusud varasematel aastatel sõlmitud hankelepingutes ning pidev sihipärane müügitöö. Müügitulu kasv tuli peamiselt alajaamade ning kaablijaotuskappide müügitulu suurenemisest. Aasta muutsid väljakutseterohkeks keeruline olukord materjalide ja komponentide

kättesaadavusega ning märkimisväärne sisendhindade kasv, mis tingis vajaduse planeeritud tootmisplaanide korduvaks muutmiseks.

Oluline osa kontserni Eestis valmistatud toodangust müüakse välismaale. Aruandeaastal moodustas ekspordi osakaal müügituludest 56,7% (2021: 62,5%) ning olulisemateks sihtriikideks Eesti ettevõtetele olid kontserni koduturud Soome ja Rootsi. Aruandeaasta müügitulu aitas kasvatada Caruna Oy ja E.ON Energidistribution AB-ga sõlmitud kehtivate raamlepingute edukas täitmine. Samuti eelneva aastaga võrreldes oluliselt kasvanud alajaamade ja kaablijaotuskappide tarned Eestis.

Jätkuvalt osaleb Eesti elektriseadmete tehas erinevates müügihangetes, kus aruandeaasta üheks märkimisväärseimaks võiduks oli juulis sõlmitud leping Euroopa Tuumauuringute Organisatsiooniga (CERN) madalpinge jaotusseadmete tarnimiseks. Kolmeaastase lepingu orienteeruv maht on üle 1 miljoni euro ning seda on võimalik pikendada kokku kahe jätkuaasta võrra.

Väljakutsuvaks tegid lõppenud aasta eelkõige kiired ja laiaulatuslikud toorainete kui ka erinevate elektriseadmete komponentide sisendhindade muutused. Tarneahelate probleemid tõid suuri katsumusi kasumliku ja efektiivse tootmisprotsessi töös hoidmisel ja laovarude haldamisel. Keerulistest oludest lähtuvalt hinnati ümber lepingud kogu kliendiportfelli ulatuses.

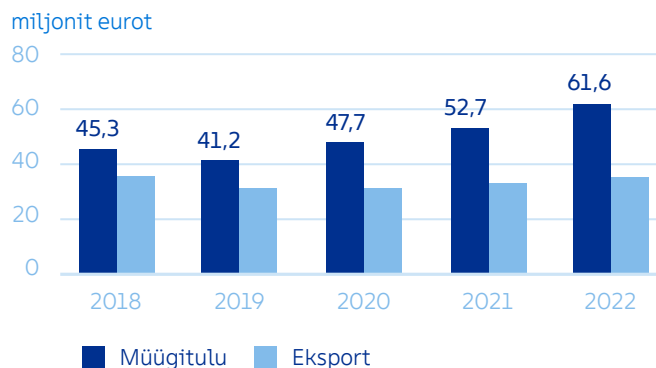
Aruandeaastal alustati ettevalmistusi AS Harju Elekter Elektrotehnika ja AS Harju Elekter Teletehnika

ettevõtete ühendamiseks, mis on kavandatud lõpule jõudma 2023. aasta esimeses kvartalis. Ühinemise ettevalmistamiseks määrati AS Harju Elekter Elektrotehnika uueks juhatuse liikmeks senine AS Harju Elekter Teletehnika juhatuse liige Alvar Sass. Ettevõtetes loodi ühine juhtimisstruktuur ja täiendati sisemisi protsesse toodete, tarnijate, koostööpartnerite, kvaliteedi ja töötajate suhtes. Protsesside ja juhtimispõhimõtete uuendamist alustati läbi *lean*-põhimõtete juurutamise. Kõrgendatud tähelepanu all oli endiselt kõik töötajate tervishoiuga seonduv.

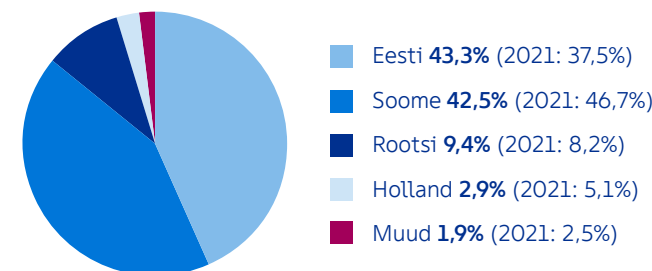
2023. aastal jätkub võtmeklientide teenindamine ja oluliste raamlepingute täitmine, kus fookus on kasumlikkuse kasvatamisel ning komponentide ja materjalide tarnekriisist tingitud häirete elimineerimisel. Jätkub pidev töö tööprotsesside ja tootmiseseadmete uuendamise ja planeerimisega ning kasumlikkuse kasvatamisega eesmärgiga hoida tootmise maksimaalselt kõrge hõivatus Eesti tehistes.

Müügitulu Eesti tootmisüksustes

Eesti tootmisüksuste müügitulu turgude viisi

Tootmine Soomes

Harju Elekter Oy-st on kujunenud üks juhtivaid tööstusautomaatika- ning elektrienergia jaotus- ja ülekandeseadmete tootjaid Soomes. Ettevõtte peakontor asub Ulvilas ning tehased Ulvilas, Keraval ja Kurikkal. Kokku on ettevõtte kasutuses ca 8600 m² tootmis-, lao- ja kontoripinda.

Harju Elekter Oy 2022. aasta müügitulu kokku oli 68,8 (2021: 56,4) miljonit eurot, kasvades aastaga 22%.

Oluline osa Soome toodangust müüakse väljapoole Soomet ning need jõuavad klientideni peamiselt tootjate ja eksportijate kaudu. Samas on Soome ettevõtte kontserni Eesti ettevõtete toodete maaletooja ja edasimüüja kohalikul turul. Eestist imporditud toodete vahendusmüük Soome turule moodustas 19,8 (2021: 17,2) miljonit eurot.

Kontserni Soome tootmisüksustes töötas aruandeperioodi lõpu seisuga kokku 141 (2021: 117) inimest, aruandeperioodi keskmine töötajate arv oli 130 (2021: 111) inimest. Umbes 60% töötajatest on hõivatud tootmises ja 40% juhtimis-, administratiiv-, arendus- ja müügitegevustes. Aruandeaasta üheks fookusteemaks olid töötajad ja nende heaolu.

Soomes toodetavad tooted on suunatud tööstus-, energiatootmis- ja -jaotussektoritele ning taristu- projektidele, kattes klientide vajadused alates toodete, programmide ja projektide väljatöötamisest kuni hooldusteenuse pakkumiseni. Tootevalik on lai ning tooteportfelli kuulub erinevaid kuni 20 kV tooteid ja lahendusi. Viimastel aastatel on jõudsalt arendatud Soome turule toodud ElektrA elektrisõidukite laadijaid, mille puhul on märgata ka kiiret nõudluse kasvu.

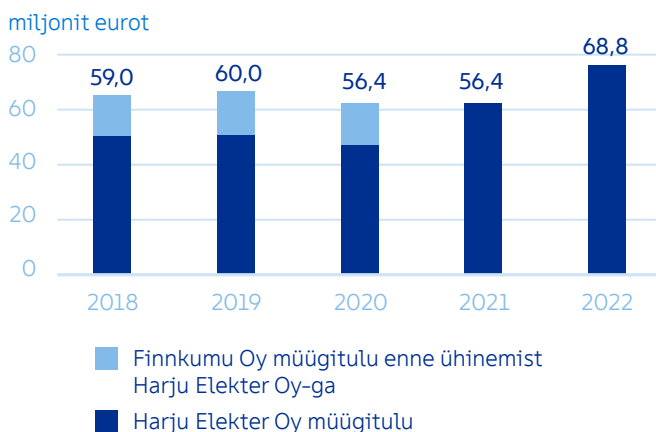
Aruandeaastal suurendas Harju Elekter Oy osalust IGL Technologies Oy-s 0,2 miljoni eurose investeeringuga 5,5%-lt 10%-ni. Koostöös jätkatakse elektriautode laadimissüsteemide tervikpakettide kättesaadavuse parandamist ning võrgustiku laiendamist nii

Põhjamaade kui ka Baltikumi turgudel, kus Harju Elektri Oy rolliks on laadimisseadmete riistvara arendus, tootmine ja müük.

Ulvila ja Kerava tootmisüksused on keskendunud peamiselt lepingulisele tootmisele, projektiteenustele ning tarnetele energia- ja tööstussektoris ning taristuprojektides. Nimetatud valdkondades keskenduti 2022. aastal peamiselt olemasolevate kliendilepingute täitmisele. Tellimuste efektiivne täitmine oli osaliselt endiselt raskendatud komponentide ja materjalide pikkade tarneaegade ning komponentide ja materjalide sisendhindade suurte kõikumiste tõttu.

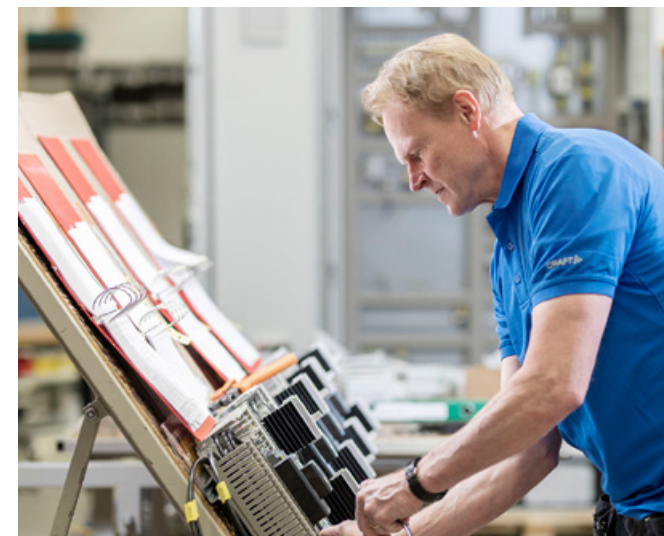
Kurikka tootmisüksus, kus kasutuses on 2500 m² tootmis- ja kontoripinda, on peamiselt keskendunud komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide tootmisele, sh projekteerib, toodab ja turustab seadmeid elektrienergia jaotussektori tarbeks Soome turule.

Müügitulu Soome tootmisüksustes

Kliendibaasis ega toodetes ei olnud aruandeaastal märkimisväärseid muutusi. Kurikka üksuses toodetud kvaliteetsetel alajaamadel on Soomes jätkuvalt hea maine ja pika tegevusaja jooksul on välja kujunenud kindel lojaalne kliendibaas.

Aruandeperioodi suurimad väljakutsed kõigis Soome tootmisüksustes olid seotud tarneahelate probleemide ja efektiivse planeerimis- ja tootmis-tegevuse korraldamisega.

Perioodi jooksul analüüsiti kõigi tootmisüksuste tegevuspõhimõtteid, kliendi- ja tarnelepinguid ning uuendati hinnastamis- ja juhtimispõhimõtteid.

Soome tootmisüksuste peamised edasised eesmärgid on seotud tootmisefektiivsuse suurendamisega. Samuti uuendatakse tooteportfelli ning juurutatakse hinnastamis- ja juhtimispõhimõtteid. Jätkuvalt keskendutakse tarneahelast tingitud takistuste vähendamisele ning panustatakse töötajate heaolusse ja arengusse.

Tootmine Rootsis

Tootmissegment Rootsis hõlmab tütarettevõtet Harju Elekter AB-d, mis on spetsialiseerunud energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike kesk- ja madalpingelahenduste väljatöötamisele ning nende tarnimisele infrastruktuuri-, ehitus- ja energiasektorile. Ettevõtte peakontor koos tootmis-, müügi- ja teenindusüksuse ning laoga kolis aruandeaastal Malmöst Västeråsi, kus valmis 2022. aasta detsembris uus moodne 6282 m²-ne tootmishoone koos vajalike lao- ja kontoripindadega. Aruandeaasta lõpus suleti ettevõtte tootmiskompleks Finspångis, kust tootmistegevus koliti üle vastvalminud Västeråsi tehasesse.

Ettevõttes töötas 31. detsembri seisuga 72 (2021: 76) inimest ja aruandeperioodil keskmiselt 69 (2021: 75) inimest.

Aruandeaastast alates kuulub tootmissegmenti 2010. aastal loodud Harju Elekter Services AB, millest kujundati ümber valdusfirma, mis omandas 2022. aasta detsembris Västeråsi uue tehasehoone. Ettevõttel muid tegevusi ei olnud.

2022. aasta müügitulu Rootsis oli 25,2 (2021: 26,4) miljonit eurot, mis on mõnevõrra väiksem võrreldes möödunud aastaga. Pärast mitmeid kiire kasvuga aastaid oli aruandeperioodil fookus ettevõtte struktuuri ja tegevuskohtade korrastamisel.

Rootsi üksus keskendub Rootsi turule, kus müüdi 88% (2021: 99%) toodangust ja teenustest.

Eestis toodetud toodete vahenduspääk Rootsi turule oli aruandeaastal 5,3 (2021: 3,2) miljonit eurot.

Suurimaks kordaminekuks lisaks valminud uuele tootmiskompleksile võib lugeda järjekordset elektriprojekti lepingut ühistranspordi eest vastutava administratiivasutusega Region Stockholm, kelle

tarbeks uuendatakse Odenplani metroojaama alajaama 2024. aasta veebruariks. Lepingu orienteeruv maht on 1,7 miljonit eurot. Harju Elektri uus projekt Stockholmi metroom haldava ja arendava Region Stockholmiga on koostööjätuks 2020. aasta sügisel alguse saanud Slusseni metroojaama ning 2021. aasta kevadel alustatud Albano ja Rådhuseti metroojaamade ajakohastamisele.

Aruandeperioodi suurimateks väljakutseteks olid ebakindlatest tarneahelatest tingitud lisategevused ja sellest tulenev ebaefektiivsus.

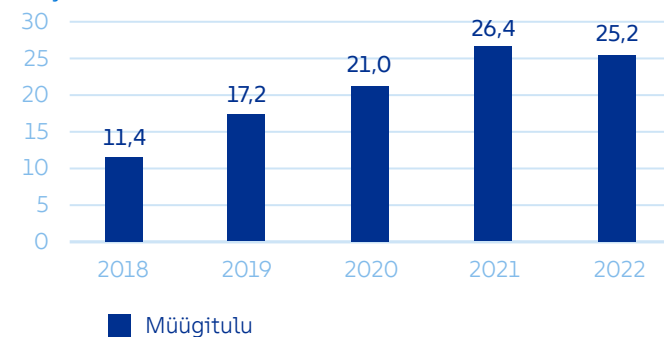
Seda mõjutasid ka sisendmaterjalide ja komponentide märkimisväärsed hinnatõusud. 2022. aastal jätkati mitmete sisemiste protsesside arendamist ja tegevuskohtade ümberpaiknemisest tingitud struktuuride ja põhimõtete uuendamist.

Järgmise aasta peamiseks eesmärgideks on struktuurimuutuste lõpule viimine ning uue Våsteråsi tehase kiire ja efektiivne täiskoormuse saavutamise. Lisaks keskendutakse aktiivsele müügitööle ja ärimahtude kasvatamisele.

Müügitulu Rootsi tootmisüksustes

miljonit eurot

Tootmine Leedus

Leedus asuv tütarettevõtte Harju Elekter UAB kuulub kontserni alates 2003. aastast. Ettevõtte fookus on suunatud süsteemiintegraatorite jaoks toodete ja lahenduste välja töötamisele ja lepingulisele tootmisele merendus- ja tööstussektoris, tarnides spetsiaalselt kliendi tarbeks välja töötatud energiajaotuse ja sagedusinverteri seadmeid. Ettevõtte peakontor ja tootmiskompleks asuvad Leedus Panevežyses. Ettevõttes töötas 31. detsembri seisuga 291 (2021: 256) inimest ning aruandeaastal keskmiselt 271 (2021: 232) inimest.

Tootmissegmendi Leedus teenitud müügitulu oli aruandeaastal 40,7 (2021: 25,7) miljonit eurot, kasvades aastaga 58%.

Aruandeperioodil paranes märgatavalt tavapärase majandustegevus, mis oli 2020. ja 2021. aastal tugevalt häiritud erinevate tervise- ja tarneahelakriiside tõttu.

Lisaks toetasid kiiret müügitulude kasvu varasematel aastatel tehtud investeeringud ja tehase tootmisvõimekuse laiendamine.

Panevežyses asuva 17 300 m² tehase toodangust 99% eksporditi aruandeaastal üle maailma erinevatesse

sihtriikidesse, millest olid olulisemad Norra, Saksamaa, Ameerika Ühendriigid, Rootsi, Holland ja Soome.

Aruandeaastal teeniti enamik müügitulust projekti-põhiste toodete ja teenuste väljaarendamisest, tootmisest ja müügist merendus- ja laevandussektorile. Tootesortimendis olid suurima osakaaluga erinevad sagedusmuunduriseadmete süsteemid ning elektri- ja kontrollkilbid. Kvaliteetsete toodete pakkumine merendussektorile on väga tugevalt seotud ettevõtte kõrgetasemelise inseneritöö võimekusega, kuna tellimused on seotud peamiselt projekti- ja kliendikohaste lahendustega, mida ei leidu standardkataloogides. Klientide huvi ja päringud ettevõtte toodangu vastu on väga

kõrged ja tellimusraamat oli aastalõpu seisuga rekordiline.

Tugeva müügitöö võiduks võib pidada märtsis sõlmitud lepingut Ameerika Ühendriikide Teras-korporatsiooniga, ärinimega Exploratory Ventures LLC, madalpinge ajamite ja MCC süsteemide tootmiseks. Need on mõeldud 1500 ajami juhtimiseks nende Arkansase uues Big River Steeli tehases. Tootmine ja tarded toimuvad kuni 2023. aasta aprillini. Lepingu orienteeruv maht on 10 miljonit eurot.

Endiselt jagus väljakutseid komponentide ja materjalide kohati prognoosimatu saadavuse, tarneaja ja hinnamuutustega. Tarneahelate ebaefektiivsus tekitas jätkuvalt keerukusi tootmistegevuse planeerimisel. 2022. aasta alguses mindi üle uuele ERP tarkvarale.

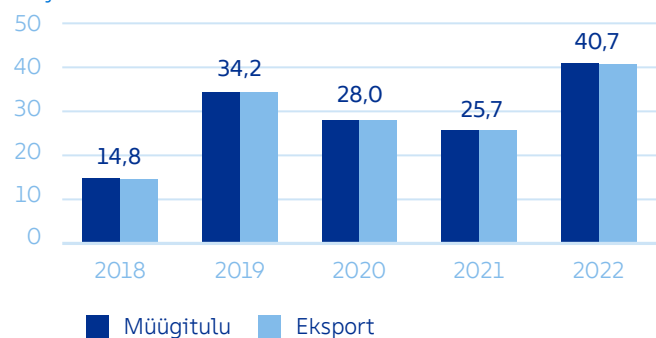
Lisaks aktiivsele müügitööle ja märkimisväärsetele investeeringutele panustati aruandeaastal jätkuvalt sisemiste protsesside arengusse, töötajate kvalifikatsiooni tõstmisse ja erinevatesse ühiskondlikesse tegevustesse.

Kokkuvõttes tõi 2022. aasta Leedu tehase jaoks väga suure käibekasvu ja tugeva tellimusraamatu edaspidiseks. Järgnevatel aastatel on peamiseks eesmärgiks lisandunud tootmisvõimekuse ja ressursside järjest efektiivsem rakendamine.

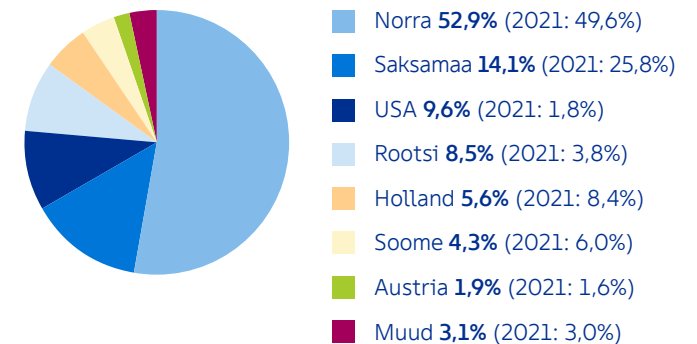

Müügitulu Leedu tootmisüksustes

miljonit eurot

Leedu müügitulu turgude viisi

Kinnisvara

Kinnisvarasegmeni tegevus hõlmab tööstusliku kinnisvara arendamist, hooldust ja rentimist; kinnisvara ja tootmisvõimsuse ülalpidamisega seotud teenuseid; ning teenuste vahendamist. Segmeni tegevust korraldab AS-i Harju Elekter kinnisvara-osakond, kus aruandeaasta lõpu seisuga töötas 5 (2021: 6) inimest.

Kontsernil on kinnistud tööstusparkides Eestis (Keila, Allika ja Haapsalu), Soomes (Ulvila, Kerava, Kurikka), Rootsis (Västerås) ja Leedus (Panevežys) – kokku 80 ha, millel asub 124,8 tuhat m² tootmis-, kontori- ja laopindasid. Kontsernivälisele klientidele renditakse pindu Keila, Allika ja Haapsalu tööstusparkides.

Aruandeaastal oli kinnisvara segmeni äritulu kokku 6,1 (2021: 5,6) miljonit eurot, millest kontserniväline müügitulu moodustas 4,4 (2021: 3,8) miljonit eurot, andes konsolideeritud müügitulust 2,5% (2021: 2,5%). Kinnisvarasegmeni müügitulust moodustas renditulu 75% (2021: 82%) ning kommunaal- ja muud teenused 25% (2021: 18%). Äritegevus oli stabiilne, välja renditavate pindade vakantsus madal ning märkimisväärsed muutusi rentnike osas ei toimunud. Aruandeaasta kontserniväline müügitulu on kasvanud eelkõige tänu 2022. aasta II kvartalis Allika tööstus-pargis valminud Laohotell III hoonele, mis on

täielikult välja renditud. Kinnisvarasegmeni müügitulu teeniti aruandeaastal Eestist.

Aruandeperioodil investeeriti kinnisvarasegmen- dis 1,8 (2021: 1,3) miljonit eurot. Suur osa aruan- deperioodi investeeringutest on seotud II kvartalis valminud Laohotell III ehitusega.

Kuna turul on nõudlus tööstusliku kinnisvara rendipindade järele, siis jätkatakse hoonete portfelli arendamist.

Töös on mitmed projektid, millest märkimisväärsim on juunis Reimax Electronics OÜ-ga sõlmitud kavatsuste protokoll Allika Tööstusparki tootmis- hoone projekteerimiseks, ehitamiseks ning pika- ajaliseks välja rentimiseks. Ligi 6000 m² hoone

projekteerimine on töös ning võimalik valmimine on planeeritud 2023. aasta lõpu. Kogu investeeringu maksumus on ligikaudu 6,5 miljonit eurot.

Muud tegevused

Muude tegevuste segmeni alla kuuluvad järgmised kontserni ettevõtted: Eestis AS Harju Elekter ja Energo Veritas OÜ ning Soomes Telesilta Oy.

Muude segmenteerimata tegevuste kontserniväline müügitulu kokku oli aruandeaastal 13,6 (2021: 15,4) miljonit eurot, vähenedes aastaga 12%. Müük teistele tegevussegmentidele oli 0,3 (2021: 0,2) miljonit eurot. Muud tegevused moodustasid 7,8% (2021: 10,1%) kontserni konsolideeritud müügitulust.

EESTI

AS Harju Elekter on kontserni emaettevõtte. Ettevõtte tegevus jaotub kaheks: kinnisvara ja muud tegevused. Tööstusliku kinnisvara arendamise ja rentimisega seotud tegevuste kõrval tegeleb emaettevõtte:

- kontserni ettevõtete koostöö koordineerimisega;
- nõukogu ja juhatuste kaudu tütarettevõtete strateegilise juhtimisega;
- kontserni rahavoogude juhtimisega;
- kontserniülese müügi-, turundus- ja tootejuhtimisega;
- kontserniülese tootmise ja sisseostu juhtimisega;
- investeringute planeerimise ja juhtimisega;
- äriarendusega;
- kontserni ettevõtete toetamisega personali-, infotehnoloogia-, kommunikatsiooni-, finants- ja õigusosalal.

Emaettevõtte muude tegevuste äritegevus moodustas konsolideeritud müügitulust 0,3% (2021: 0,3%). Emaettevõttes väljaspool kinnisvaraosakonda töötas aruandeperioodi lõpu seisuga 21 (2021: 16) inimest. Personali suurenemine on seotud põhivaldkondade tsentraliseerimisega.

Muude tegevuste hulgas on AS-i Harju Elekter investeringute juhtimine üks olulisemaid. Investeeringusportfell 31.12.2022 seisuga koosneb erinevatest noteeritud väärtpaperitest summas 1,4 (2021: 2,9) miljonit eurot, investeringust OÜ-sse Skeleton Technologies Group summas 21,8 (2021: 21,8) miljonit eurot ja IGL-Technologies Oy-sse summa 0,5 (2021: 0,25) miljonit eurot. Aruandeaastal võõrandati 14%-line SIA Energokomplekss osalus, et keskenduda põhitegevusalale.

EnergO Veritas OÜ on projektijuhtimisel põhinevale müügi- ja kaubandustegevusele suunatud ettevõtte, kellel olid aruandeperioodil müügikontor ja esinduskauplused Tallinnas ja Tartus. Ettevõttes töötas 31.12.2022 seisuga 9 (2021: 18) inimest ning aruandeperioodi keskmine töötajate arv oli 15 (2021: 17). EnergO Veritas OÜ 2022. aasta müügitulu oli 8,1 (2021: 9,6) miljonit eurot.

Tütarettevõtte EnergO Veritas OÜ ütles 2022. aasta mais ülesse raamlepingud Enefit Connect OÜ-ga, kes on esitanud raamlepingute rikkumiste eest EnergO Veritas OÜ-le nõuded ning kelle nõuete tagamiseks on kohtu otsusega ettevõtte laovarud arestitud ja sisuline äritegevus peatatud. Vaidluses pole saavutatud poolte vahel kokkulepet ning kokkuleppe mitte saavutamisel satub tütarettevõtte suure tõenäosusega makseraskustesse, likviidsuskriisi ja maksejõuetuseni. EnergO Veritase äritegevuse jätkumine on pigem ebatõenäoline.

SOOME

Telesilta Oy on Soomes Uusikaupunkis 1978. aastal asutatud elektritööde ettevõtte, mis on spetsialiseerunud laevade elektrisüsteemide projekteerimisele ning seadmete valmistamisele, paigaldamisele, seadistamisele ja hooldusele Soome turul. Ettevõtte pakub klientidele spetsiifilisi lahendusi, omatoodete osakaal on marginaalne. Telesilta Oy kuulub kontserni 2017. aastast. Lisaks Uusikaupunkile on ettevõttel üksused elektritöödeks Turu ja Rauma sadamates.

Ettevõttes töötas 31.12.2022 seisuga 34 (2021: 33) inimest ning aruandeperioodi keskmine töötajate arv oli 34 (2021: 33). Aruandeaasta müügitulu oli 5,5 (2021: 6,0) miljonit eurot, mis vähenes 8,3% võrreldes eelmise aastaga. Mõningane langus on tingitud võrdlusperioodil töös olnud suurest hulgast projektidest. 2022. aasta tööde portfell oli mitmekesine, millest olulisim oli 2020. aastal alustatud Soome Piirivalve tarbeks ehitatavate laevade elektritööde lepingu täitmine. Aruandeperioodi töövõiduks on aprillis sõlmitud 2,5 miljoni eurone leping elektri, automaatika- ja navigatsioonisüsteemide võtmed-kätte lahenduse tarnimiseks süvenduslaevale. Tarne toimub 2023. aasta lõpus ja laeva operaatoriks on Poolas, Gdynias asuv merendusamet.

Telesilta Oy 2023. aasta eesmärkideks on olemasolevate kliendilepingute efektiivne täitmine, tõhususe suurendamine ning tootmisvõimekuse kasvatamine.

Aktsia ja aktsionärid

ISIN kood
EE3100004250

Aktsia lühinimi
HAEIT

Lihtaktsiate arv
18 289 508

Arvestuslik väärtus
0,63 eurot

Noteerimise kuupäev
30.09.1997

Aruandeaastal täitus Harju Elektri 25 aastat börsil olekust. 1997. aastal oli AS Harju Elekter üks neist Eesti ettevõtetest, mis Tallinna börsi esimese aktiivsema liitumislaine ajal börsile läks, sealhulgas algusaastatel noteeritud mõnekümnest ettevõttest kaupleb tänaseni börsil vaid kuus.

Alates 2003. aastast on Harju Elekter olnud Tallinna börsi põhinimekirjas. Ettevõtte kõik aktsiad on börsil vabalt kaubeldavad ning iga aktsia annab võrdse hääle- ja dividendiõiguse.

Harju Elektri aktsionärid on võrdsed ning eraldi hääleõigust käsitlevaid piiranguid või kokkuleppeid ei ole. Ettevõttele teadaolevalt ei ole aktsionäride

omavahelistes lepingutes mingeid piiranguid seoses väärtpaperite võõrandamisega ega muid spetsiifilisi kontrolliõigusi.

Aruandeaastal realiseerus 2019-2022 töötajate optsooniprogramm. AS-i Harju Elekter nõukogu suurendas ettevõtte aktsiakapitali 170 700 euro võrra uute nimiväärtuseta lihtaktsiate väljalaskmise teel. Aktsiate märkimise aeg oli 15. juuli 2022 ja aktsiate väljalaske hind 3,98 eurot aktsia kohta. Kokku märgiti 270 953 lihtaktsiat arvestusliku väärtusega 0,63 eurot aktsia kohta. Aktsiakapitali suurendamise järgselt on AS-i Harju Elekter aktsiakapital 11,52 miljonit eurot, mis jaguneb 18,3 miljoniks nimiväärtuseta lihtaktsiaks.

Aktsia hind ja kauplemine

2022. aasta oli maailma majandusel ja börsidel keeruline. Aasta jooksul juhtus paljutki, mis investoritele ebakindlust ning ärevust põhjustasid –

Vene-Ukraina sõda, energiakriis, kõrge inflatsioon, jõuline tööhõive ja palgatõus, lisaks ka keskpanga intressimäärade tõusud. Nasdaq Tallinna börsiindeks langes aruandeaastal 11,71%.

AS-i Harju Elekter aktsia sulgus aasta viimasel kauplemispäeval 5,01 euro tasemel, vähenedes aastaga 32,7%. Kokku kaubeldi 0,9 (2021: 2,0) miljoni aktsiaga, sealhulgas tehingute maht oli kokku 5,6 miljonit eurot.

31. detsembri seisuga oli aktsiahinna alusel ettevõtte turuväärtus 91,63 miljonit eurot.

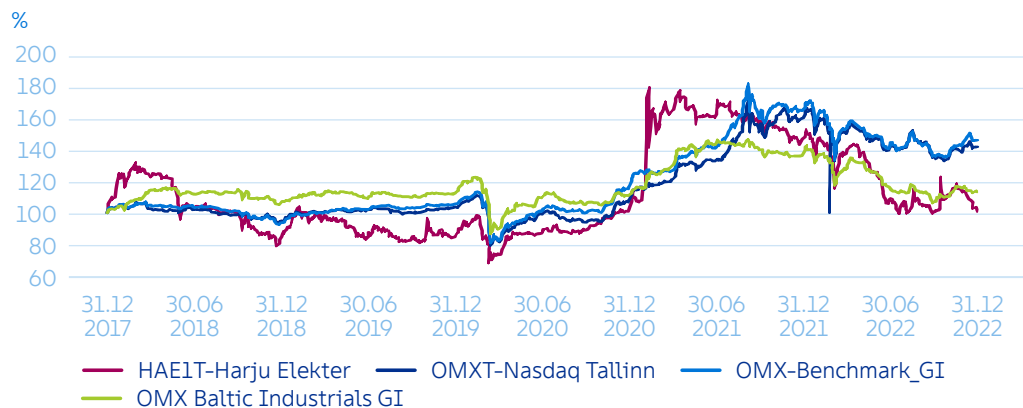
Aksia hind ja kauplemine

	2022	2021	2020	2019	2018
Keskmine aktsiate arv (tk)	18 134 463	17 855 220	17 739 880	17 739 880	17 739 880
Avamishind (eurot)	7,44	5,24	4,26	4,12	5,00
Kõrgeim hind (eurot)	7,74	10,50	5,26	5,20	6,68
Keskmine hind (eurot)	6,04	7,83	4,43	4,46	5,34
Madalaim hind (eurot)	4,85	5,20	3,20	4,01	3,89
Sulgemishind (eurot)	5,01	7,44	5,18	4,21	4,12
Sulgemishinna muutus (%)	-32,70	76,7	23,0	2,2	-17,6
Ettevõtte turuväärtus (miljonit)	91,63	134,06	91,89	74,68	73,09
Kaubeldud aktsiaid (tk)	929 491	2 048 865	1 160 598	531 415	1 100 773
Käive (miljonit eurot)	5,60	15,85	4,99	2,35	5,98
Puhaskasum aktsia kohta (eurot)	-0,31	0,15	0,31	0,14	0,09
P/E suhe (kordaja)	-	51,13	16,52	30,07	45,78
Dividend aktsia kohta (eurot)	⁽¹⁾ 0,05	0,14	0,16	0,14	0,18
Dividendimäär %	1,0	1,9	3,1	3,3	4,4
Dividend/puhaskasum %	-	96,2	51,0	100,9	206,6

(1)– juhatuse ettepanek

AS-i Harju Elekter aktsia hinna muutus võrreldes aktsiaindeksite muutusega aastal 31.12.2017–31.12.2022.

Harju Elekter aktsia hinna liikumine 2018–2022

AS-i Harju Elekter aktsia hind (eurodes) ja käive (miljonites eurodes) Nasdaq Tallinna Börsil ajavahemikus 31.12.2017–31.12.2022

Nasdaq Tallinn, <http://www.nasdaqbaltic.com/>

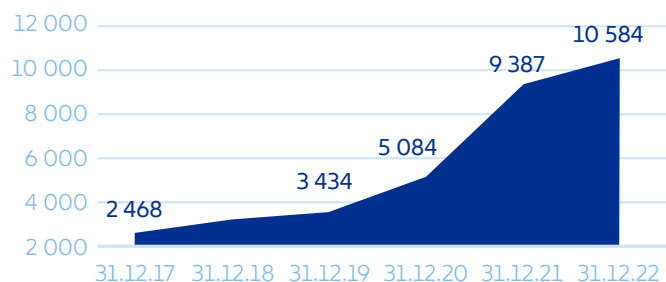
Aktsionäride struktuur

Seisuga 31.12.2022 oli AS-il Harju Elekter 10 584 aktsionäri. Viimase viie aastaga on Harju Elektri aktsionäride arv kasvanud 8 116 aktsionäri võrra, millest viimasel aastal lisandus 1197. Stabiilselt

suurenev aktsionäride hulk näitab, et Harju Elekter on investeerimisportfellides usaldusväärne. AS-i Harju Elekter suurim aktsionär on kohalikul kapitalil põhinev AS Harju KEK, millele kuulub 30,44% ettevõtte aktsiakapitalist. Harju Elektri aktsiaomandusest kuulub Eesti aktsionäridele 86,6%

(31.12.21: 86,3%), väliskapitali osalus on 13,4% (31.12.21: 13,7%). Seisuga 31.12.2022 kuulus ettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmetele otse ning kaudse osaluse kaudu kokku 4,12% ettevõtte aktsiatest (lisa 16 ja HÜT). AS-i Harju Elekter aktsionäride täielik nimekiri on leitav Nasdaq CSD kodulehel.

Aktsionäride arv

Aktsionäride jagunemine osaluse suuruse järgi

Osaluse suurus	Aktsionäride arv	Osa üldarvust %	Hääleõiguse %
Üle 10%	2	0,0	40,8
1,0–10,0%	7	0,1	20,3
0,1–1,0%	56	0,5	15,3
alla 0,1%	10 519	99,4	23,6
KOKKU	10 584	100,0	100,0

Üle 5% aktsionärid

31.12.2022	Osalus %
AS Harju KEK	30,44
ING Luxembourg S.A.	10,39
Endel Palla	7,46
Aktsionärid kelle osalus on alla 5%	51,71
KOKKU	100,00

Aktsionäride jagunemine riikide lõikes, seisuga 31.12.2022:

RIIK	Kokku aktsionäride arv	Aktsionäride arv (tk)			Kokku aktsiate arv	Aktsiate arv (tk)			Kokku aktsiate osakaal	Aktsiate osakaal (%)		
		Juriidilised	Era	Pangad ja esinduskontod		Juriidilised	Era	Pangad ja esinduskontod		Juriidilised	Era	Pangad ja esinduskontod
Eesti	10 475	841	9 633	1	15 840 222	6 703 424	9 115 390	21 408	86,6	36,6	49,9	0,1
Luksemburg	1	-	-	1	1 899 768	-	-	1 899 768	10,4	-	-	10,4
Rootsi	7	-	2	5	181 594	-	701	180 893	1,0	-	0,0	1,0
Soome	49	-	47	2	132 647	-	17 507	115 140	0,7	-	0,1	0,6
Leedu	5	-	-	5	118 056	-	-	118 056	0,6	-	-	0,6
Inglismaa	6	-	5	1	41 456	-	2 115	39 341	0,2	-	0,0	0,2
Muud riigid	41	-	30	11	75 765	-	10 547	65 218	0,5	-	0,1	0,4
KOKKU	10 584	841	9 717	26	18 289 508	6 703 424	9 146 260	2 439 824	100,0	36,6	50,1	13,3

Dividendid

Kontserni dividendipoliitika järgi makstakse dividendideks vähemalt kolmandik tavapärasest majandustegevuse puhaskasumist. Tegelik dividendimäär sõltub aga kontserni rahavoogudest ning arenguperspektiividest ja nende finantseerimise vajadusest.

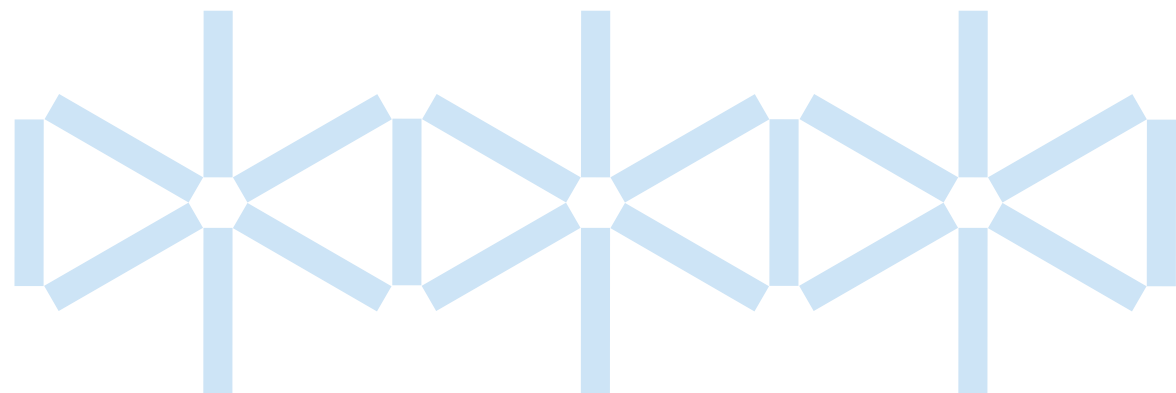
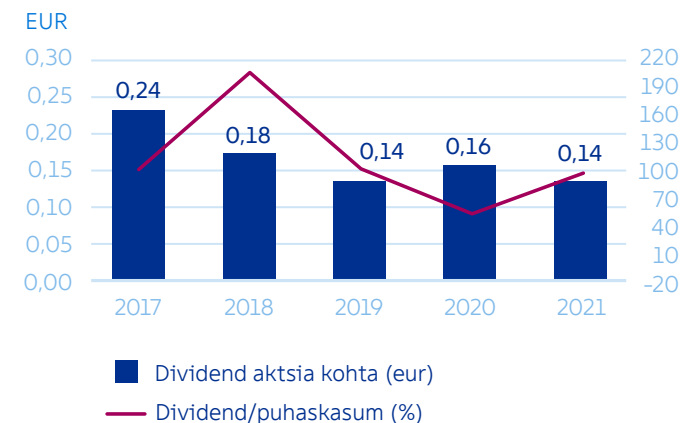
28. aprillil 2022 toimus AS-i Harju Elekter aktsionäride korraline üldkoosolek, kus kinnitati 2021. majandusaasta aruanne, kasumijaotuse

ettepanek ning otsus maksta aktsionäridele 2021. aasta eest dividende 0,14 eurot aktsia kohta, kokku 2 523 tuhat eurot. Dividendide väljamakse aktsionäride pangakontodele tehti 24. mail 2022.

Kooskõlastatult nõukoguga teeb juhatus ettepaneku maksta aktsionäridele dividendidena välja 0,05 eurot aktsia kohta, kokku 0,9 miljonit eurot.

Dividendide ajaloo ja suhtarvude kohta on esitatud info tabelis Aktsia hind ja kauplemine.

Väljamakstud dividendid

Hea ühingujuhtimise tava aruanne 2022

Üldkoosolek	74
Juhatus	75
Nõukogu	77
Juhatus ja nõukogu koostöö	80
Mitmekesisuspoliitika	80
Teabe avaldamine	80
Finantsaruandlus ja auditeerimine	80
Täiendavad juhtimisorganid ja komiteed	81
Auditikomitee	81

Hea Ühingujuhtimise Tava on Finantsinspektsiooni soovituslik juhiste ja reeglite kogum, mis on järgimiseks eelkõige börsi-ettevõtetele. Harju Elekter järgib Hea Ühingujuhtimise Tava, välja arvatud juhul, kui käesolevas aruandes on märgitud teisiti.

AS Harju Elekter on aktsiaselts, mille juhtimisorganid on aktsionäride üldkoosolek, nõukogu ja juhatus.

Üldkoosolek

Aktsionäride õiguste teostamine

Aktsionäride üldkoosolek on AS-i Harju Elekter kõrgeim juhtimisorgan, mille pädevuses on muuhulgas põhikirja ja aktsiakapitali muutmine, nõukogu liikmete valimine ja tagasikutsumine, audiitori nimetamine, majandusaasta aruande kinnitamine ja kasumi jaotamine ning muude põhikirjas ja seaduses ettenähtud küsimuste otsustamine.

Igal aktsionäril on õigus osaleda üldkoosolekul, võtta üldkoosolekul sõna päevakorras esitatud teemadel ning esitada põhjendatud küsimusi ja teha ettepanekuid.

Harju Elektri iga aktsia annab võrdse hääle- ja dividendiõiguse. Kõik aktsionärid on võrdsed ning eraldi hääleõigust käsitlevad piirangud ja kokkulepped puuduvad. Harju Elektrile teadaolevalt ei ole aktsionäride omavahelistes lepingutes piiranguid seoses väärtpaberite võõrandamisega ega muid spetsiifilisi kontrolliõigusi.

Üldkoosoleku kokkukutsumine ja avaldatav teave

Korraline üldkoosolek toimub üks kord aastas hiljemalt kuue kuu jooksul pärast ettevõtte majandusaasta lõppemist. Erakorralise üldkoosoleku kutsub juhatus kokku vastavalt seaduses sätestatud juhtudel ja korras. Korralise üldkoosoleku toimumisest teatab juhatus ette vähemalt kolm nädalat.

Harju Elekter avalikustas korralise üldkoosoleku kokkukutsumise teate 30. märtsil 2022 Nasdaq Tallinna börsi infosüsteemi kaudu ja oma veebilehel ning 31. märtsil 2022 Äripäevas. Aktsionäridel oli võimalus esitada küsimusi ja teha esitatust erinevaid ettepanekuid päevakorras nimetatud teemade kohta üldkoosoleku kokkukutsumise teates esitatud e-posti aadressil ja tutvuda majandusaasta aruandega Harju Elektri veebilehel ning ettevõtte asukohas Keilas, Paldiski mnt 31. 2022. aastal ei esitatud korralise üldkoosoleku eel aktsionäride poolt küsimusi ja ettepanekuid päevakorras nimetatud teemade kohta.

Üldkoosoleku läbiviimine

Üldkoosolek on pädev otsuseid vastu võtma, kui kohal on üle poole aktsiatega esindatud häälest. Üldkoosoleku otsus on vastu võetud, kui selle poolt on antud üle poole üldkoosolekul esindatud häälest juhul, kui seadusega ei ole ette nähtud suurema hääleteenamusega nõuet.

AS-i Harju Elekter 2022. aasta aktsionäride korraline üldkoosolek toimus 28. aprillil Keila Kultuurikeskuses. Aktsionäridel oli võimalus hääletada üldkoosoleku päevakorras olevaid punkte enne üldkoosolekut e-posti või posti teel ning jälgida üldkoosolekut videoülekanDES. Enne koosolekut hääletas 16 aktsionäri ning videoülekanDEle oli registreerunud 9 osalejat. Videoülekanne avalikustati nii ettevõtte veebilehel www.harjuelekter.com kui ka Nasdaq Baltic youtube.com kontol.

Üldkoosolek toimus eesti keeles. Koosolekut juhatas jurist Ursula Joon, kes tutvustas üldkoosoleku läbiviimise protseduuri. Koosolekul osalesid kõik

nõukogu ja juhatuse liikmed. Koosolekul osalesid ka nõukogu liikme kandidaadid. Kuna üldkoosoleku päevakorras oli nõukogu liikmete valimine, osales koosolekul ka Tallinna notari asendaja Kristjan Rohtmets. Üldkoosolekul ei osalenud audiitor. Üldkoosolekust võttis osa 65 aktsionäri või nende volitatud esindajat, kes esindasid 64,28% hääle üldarvust.

Üldkoosolek kinnitas 2021. majandusaasta aruande ja kasumijaotuse ning otsustas maksta aktsionäridele 2021. aasta eest dividende 0,14 eurot aktsia kohta, kokku 2,5 miljonit eurot. Kinnitati juhatuse tasustamis põhimõtted, muudeti põhikirja, valiti järgneva viieks aastaks uus nõukogu ja määrati nõukogu liikmete tasu. Üldkoosolekul tehtud otsused avalikustati Nasdaq Tallinna börsi infosüsteemis, Finantsinspektsiooni ja ettevõtte veebilehel.

Juhatus

Juhatus ülesanded

Juhatus on AS-i Harju Elekter juhtimisorgan, mis esindab ja juhib ettevõtte igapäevategevust kooskõlas seaduse ja põhikirja nõuetega. Iga juhatuse liige võib ettevõtet esindada kõigis õigustoimingutes. Juhatus on kohustatud tegutsema majanduslikult kõige otstarbekamal viisil ja tegema igapäevaseid juhtimisotsuseid iseseisvalt, lähtudes Harju Elektri ja aktsionäride parimatest huvidest ning jättes kõrvale isiklikud huvid.

Juhatusesse ja tasu

Juhatus koosneb ühest kuni viiest liikmest. Juhatuseliikmed valib nõukogu kolmeks aastaks. Juhatuseliikme

valimiseks on vajalik tema nõusolek. Juhatuseliikme määrab ettevõtte nõukogu.

Alates 14.11.2022 on AS-i Harju Elekter juhatus kolmeliikmeline. Juhatuseliikmees Tiit Atso tegeleb kontserni üldise ja strateegilise juhtimisega, kontserni finantsküsimuste eest vastutab Priit Treial. Juhatuseliige Aron Kuhi-Thalfeldt vastutab ettevõtte kinnisvara- ja energeetikavaldkonna eest.

Juhatuseliikmed ei ole teiste emitentide juhatuse ega nõukogu liikmed. Juhatuseliikmed osalevad kontserni tütar- ja tütarettevõtete juht- ja kontrollorganite töös.

Juhatuseliikmetele makstakse tasu vastavalt juhatuse liikme lepingule. Tulemustasu määraks juhatuse liikmetele kokku on 0,75% Harju Elektri kontserni konsolideeritud ärikasumist. Tulemustasu makstakse välja kahes osas: I poolaasta tulemustasu 80% ulatuses pärast I poolaasta tulemuste selgumist, II poolaasta tulemustasu, koos eelnevalt moodustatud 20% reserviga pärast auditeeritud majandusaasta tulemuste selgumist; I poolaasta tulemustasu makstakse 80% ulatuses välja pärast I poolaasta tulemuste selgumist.

Lisaks makstakse aasta tulemustasu, mis on juhatuse liikmetele kokku 1,0% konsolideeritud puhaskasumist. II poolaasta ja aasta tulemustasu väljamaksmine kooskõlastatakse nõukoguga ja makstakse välja pärast kontserni aastaaruande auditeerimist. Tulemustasude suurus on võrdeline põhitöötasu osatähtsusega põhitöötasude kogusummast.

Juhatuseliikmele on õigus saada lahkumishüvitist

kuue kuu ja teistel liikmetel kuni nelja kuu juhatuse liikme tasu ulatuses. Konkurentsipiirangu kehtestamise eest tasutakse juhatuse liikmele kuni 40% tema kehtiva ametitasu ulatuses. Konkurentsipiirangut on võimalik rakendada maksimaalselt kuni 12 kuuks.

Juhatuseliikmetele 2022. aastal makstud brutotasud:

EUR'000	2022. aasta põhitasu	2022. aasta tulemustasu	Koosolekul osalemise tasu
Tiit Atso	142	23	9
Aron Kuhi-Thalfeldt	103	15	2
Priit Treial*	15	0	0

*alates 14.11.2022

Juhatuseliikmetele kuuluvad aktsioptsioonid seisuga 31.12.2022:

	Kogus	Aktsia ostuhind, mis tasutakse märkimisel (EUR)	Märkimise tähtaeg
Tiit Atso	10 000	4,44	14.07.2023
	10 000	4,50	25.06.2025
	10 000	4,50	21.12.2025
Aron Kuhi-Thalfeldt	10 000	4,50	25.06.2025
	10 000	4,50	21.12.2025
Priit Treial	14 000	4,50	21.12.2025

2022. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte juhatuse liikmetele otse ja kaudsete osaluste kaudu kokku 0,22% (2021: 0,14%) ettevõtte aktsiatest ([lisa 16](#)).

Juhatuse liikmed seisuga 31.12.2022:

TIIT ATSO,
juhatuse esimees

Tiit Atsol on magistrikraadi linna- ja keskkonna-ökonoomikas Tallinna Tehnikaülikoolist. Harju Elektris on ta töötanud alates 2015. aastast ning peamiselt kontserni finantsjuhi ametis. Alates 2020. aastast on ta AS-i Harju Elekter juhatuse esimees. Ta kuulub Skeleton Technologies Groupi nõukokku ning on AS Harju Elekter Elektrotehnika ning AS Harju Elekter Teletehnika nõukogu esimees. Harju Elekter Oy-s, Harju Elekter UAB-s, Telesilta Oy-s ning Harju Elekter AB-s on ta juhatuse esimees, Lisaks on ta Harju Elekter Oy-s, Harju Elekter UAB-s, Telesilta Oy-s ning Harju Elekter AB-s nõukogu esimees, Harju Elekter Kiinteistöt Oy-s, LC DEVELOPMENT FASTIGHETER 17 AB-s ja HE Services AB-s nõukogu liige.

Seisuga **31.12.2022 omab Tiit Atso** 15 500 Harju Elektri aktsiat. Tema otsene osalus on 0,08%, kaudset osalust ei oma.

ARON KUHI-THALFELDT,
juhatuse liige

Aron Kuhi-Thalfedtil on magistrikraad elektro-energeetikas Tallinna Tehnikaülikoolist. Harju Elektris on ta töötanud 2003. aastast, alustades ehitus- ja energeetika insenerina. 2007. aastast tänaseni täidab ta kinnisvara ja energeetikateenistuse juhi rolli ning 2016. aastast on ta AS-i Harju Elekter juhatuse liige. Ta kuulub Harju Elekter Elektrotehnika ning AS Harju Elekter Teletehnika nõukokku. Lisaks on ta nõukogu esimees Harju Elekter Kiinteistöt Oy-s, Harju Elekter Services AB-s ning LC DEVELOPMENT FASTIGHETER 17 AB-s ja nõukogu liige Harju Elekter Oy-s, Harju Elekter UAB-s, Telesilta Oy-s, Harju Elekter AB-s ja Entek AS-s.

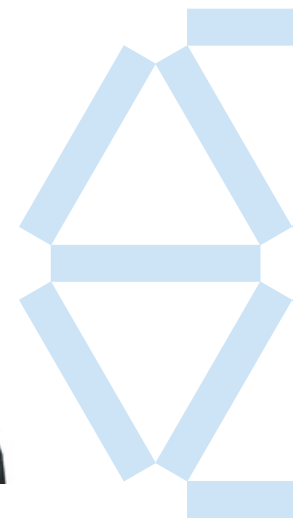
Seisuga **31.12.2022 omab Aron Kuhi-Thalfeldt** 25 529 Harju Elektri aktsiat. Tema otsene osalus on 0,14%, kaudset osalust ei oma.

PRIIT TREIAL,
juhatuse liige

Priit Treialil on bakalaureusekraad majanduses Tartu Ülikoolist. Harju Elektris töötab ta alates 2022. aasta sügisest kontserni finantsjuhina ja AS-i Harju Elekter juhatuse liikmena. Eelnevalt on Priit Treial töötanud Eesti Energias finantskontrollerina ja Elektrilevis finantsjuhi ja juhatuse liikmena. Lisaks on tal pikaajaline töökogemus investeringute analüütikuna ja grupi ärikontrollerina ärikinnisvara ettevõttest BPT Real Estate AS. Ta on osanik ja juhatuse liige ettevõttes PHT Chemicals OÜ. Ta kuulub Harju Elekter Elektrotehnika ning AS Harju Elekter Teletehnika nõukokku ning on nõukogu liige Harju Elekter Oy-s, Harju Elekter UAB-s, Telesilta Oy-s, Harju Elekter AB-s, Harju Elekter Kiinteistöt Oy-s, Harju Elekter Services AB-s ja LC Development Fastigheter 17 AB-s.

Seisuga **31.12.2022 ei oma Priit Treial** Harju Elektri aktsiaid.

Huvide konflikt

Juhatuse liikmed hoiduvad huvide konfliktidest ning järgivad konkurentsikeelu nõudeid. Juhatuse liikmel on kohustus teavitada Harju Elektri teist juhatuseliiget ja nõukogu esimeest juhatuseliikmele, tema lähedasele või temaga seotud isikule tehtud ärielistest pakkumistest, mis on seotud ettevõtte majandustegevusega. Nõukogu otsustab Harju Elektri ja tema juhatuseliikme või tema lähedase või temaga seotud isikuga tehtavate ettevõtte jaoks oluliste tehingute tegemise ja määrab selliste tehingute tingimused.

Harju Elektri juhatuseliige ei nõua ega võta isiklikul eesmärgil kolmandatelt isikutelt seoses oma tööga vastu raha ega teisi hüvesid ega tee kolmandatele isikutele õigusvastaseid või põhjendamatuid soodustusi emitendi nimel. 2022. aastal ei esinenud huvide konflikte või korrupsiooni juhte.

Nõukogu

Nõukogu ülesanded

Nõukogu planeerib ettevõtte tegevust, korraldab selle juhtimist ja teostab järelevalvet juhatuseliikmete tegevuse üle. Nõukogu annab juhatuseliikmetele korraldusi ettevõtte juhtimise korraldamisel. Nõukogu otsustab

kontserni arengustrateegia ja investeerimispoliitika üle, kinnisasjade tehingute teostamise ning juhatuseliikmete poolt koostatud investeeringute ja aastaeelarve vastuvõtmise. Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kvartalis. Nõukogu koosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa üle poole nõukogu liikmetest.

2022. aastal toimus 9 nõukogu koosolekut. Kõik nõukogu liikmed osalesid kõikidel koosolekutel.

Nõukogu koosseis ja tasu

AS-i Harju Elekter nõukogul on põhikirja järgi 3-7 liiget. Nõukogu liikmed valib üldkoosolek viieks aastaks. Aktsionäride korraline üldkoosolek valis 28.04.2022 Harju Elektrile viieaastaseks perioodiks kuueliikmelise nõukogu järgmises koosseisus: Risto Vahimest, Märt Luuk, Arvi Hamburg, Aare Kirsme, Triinu Tombak ja Andres Toome. Nõukogu esimees on Triinu Tombak. Nõukogu kuuest liikmest kaks – Arvi Hamburg ja Triinu Tombak – on sõltumatud liikmed. Nõukogu liikmete volitused kehtivad kuni 03.05.2027.

Alates 04.05.2022 on nõukogu liikme tasuks 2000 eurot kuus ja nõukogu esimehe tasuks 2500 eurot kuus.

Nõukogu liikmete volituste lõppemisel või lõpetamisel ei teki kontsernil hüvitise maksmise kohustust.

Nõukogu liikmetele 2022. aastal makstud brutotasud:

EUR '000	Põhitasu	Tulemus-tasu*	Koosolekul osalemise tasu
Endel Palla*	10	6	1
Triinu Tombak	24	-	1
Aare Kirsme	20	-	1
Andres Toome	20	-	1
Arvi Hamburg	20	-	1
Risto Vahimets**	16	-	-
Märt Luuk**	16	-	-

*kuni 03.05.2022

**alates 04.05.2022

Nõukogu liikmetele kuuluvad aktsioptsioonid seisuga 31.12.2022:

	Kogus	Aktsia hind, mis tasutakse märkimisel	Märkimise tähtaeg
Triinu Tombak	10 000	4,44	14.07.2023
Aare Kirsme	10 000	4,44	14.07.2023
Andres Toome	10 000	4,44	14.07.2023
Arvi Hamburg	10 000	4,44	14.07.2023

2022. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte nõukogu liikmetele otse ja kaudsete osaluste kaudu kokku 3,9% (2021: 13,16%) ettevõtte aktsiatest (lisa 16).

Nõukogu liikmed seisuga 31.12.2022:

TRIINU TOMBAK,
nõukogu esimees

Triinu Tombak on olnud AS-i Harju Elekter nõukogu liige aastatel 1997–2007 ning 2012. aastast tänaseni, seejuures nõukogu esimees 2022. aasta kevadest. Ta on lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna ning töötab TH Consulting OÜ juhatajana. 2013.–2019. aastani oli ta mõttekoja Praxis nõukogu liige (sh 2015–2017 nõukogu esimees). Aastatel 2001–2009 töötas ta Maailmapangas ning 1993–1998 Eesti Investeerimispangas. Triinu Tombak on Eesti Sulgpalliliidu juhatuse liige.

Seisuga **31.12.2022 omab Triinu Tombak** 23 000 Harju Elektri aktsiat. Tema otsene osalus on 0,13% ja kaudset osalust ei oma.

ANDRES TOOME,
nõukogu liige

Andres Toome töötas 1992. aastal Eesti Pangas, aastatel 1992–1998 Eesti Investeerimispangas, 1998–2000 Optiva Pangas ja 2000–2002 Sampo Pangas. Aastast 2003 on ta OÜ Tradematic juhataja. Ta kuulub OÜ Proformex, AS-i Harju KEK, AS-i Entek, Laagri Vara AS-i, Valdmäe Tööstuspargi OÜ, OÜ KEK Kinnisvara, H11 OÜ ja AS-i Tallinna Olümpiapurjespordikeskus nõukokku. Lisaks on ta OÜ Tradematic, 30pluss OÜ ja Hermes Worldwide OÜ juhatuse liige.

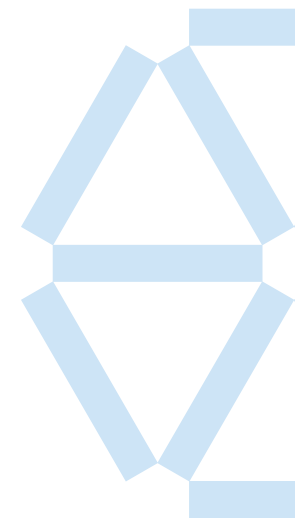
Seisuga **31.12.2022 omab Andres Toome** 45 500 Harju Elektri aktsiat. Tema otsene osalus on 0,25% ja kaudne osalus 0,33%.

ARVI HAMBURG,
nõukogu liige

Arvi Hamburg on Tallinna Tehnikaülikooli energia ja geotehnoloogia doktor ning volitatud elektriinsener, kes on töötanud professorina ja õppejõuna erinevates Eesti ülikoolides. 1987.–1990. aastani töötas ta Eesti Energia peadirektori asetäitjana ning 1990.–1992. aastani Tööstus- ja Energeetikaministeriumis ministri asetäitjana. Aastatel 1992–2001 oli ta Majandusministeriumi aseksler ja ministri nõunik. Arvi Hamburg on ühiskondlikult aktiivne, olles Tallinna Tehnikakõrgkooli nõunike kogu esimees, Kehtna Kutsehariduskeskuse nõukogu esimees, Eesti Teaduste Akadeemia Energeetikakomisjoni esimees, Maailma Energeetikanõukogu Eesti Rahvuskomitee juhatuse liige, AS Exomatic nõukogu liige, SA Kutsekoda Tehnika, tootmine ja töötlemine kutseühingu liige, HTM Haridus ja Noorte Kristjan-Jaagi stipendiuminõukogu liige, Eesti Elektroenergeetika Seltsi juhatuse aseesimees ja MTÜ Eesti Klubi Vanematekogu esimees.

Seisuga **31.12.2022 omab Arvi Hamburg** 15 500 Harju Elektri aktsiat. Tema otsene osalus on 0,08%, kaudset osalust ei oma.

AARE KIRSME,
nõukogu liige

Aare Kirsme on omandanud kõrghariduse õigusteaduse erialal Tartu Ülikoolist. Ta on praktiseerinud juristina AS-is Devest aastatel 2002–2011 ning juriidilise konsultandina Harju KEKis 2000–2013. Aare Kirsme kuulub OÜ KEK Kinnisvara, AS-i Laagri Vara, AS-i Harju KEK, OÜ Valdmäe Tööstuspargi, AS EKE ja H11 OÜ nõukokku. Lisaks on OÜ Kirschmann ja OÜ Devest Kaubandus juhatuse liige ning OÜ Silvertec ja Helicraft OÜ juhatuse liige ja osanik.

Seisuga **31.12.2022 omab Aare Kirsme** 235 750 Harju Elektri aktsiat. Tema otsene osalus on 1,29% ja kaudne 0,21%.

RISTO VAHIMETS,
nõukogu liige

Risto Vahimets on Ellex Raidla Advokaadibüroo OÜ partner, vandeadvokaat, kelle peamised tegevusvaldkonnad on M&A ja strateegiline nõustamine, restruktureerimine ja probleemkohtade nõustamine. Tal on bakalaureusekraad õigusteaduses Tartu Ülikoolist (cum laude) ja magistriskraad Connecticuti Ülikoolist. Risto Vahimets on AS Fifaa, Sportland International Group AS-i, Sportland Eesti AS-i ja AS-i Pontos Baltic nõukogu liige ning R8Tech Strategy Committee, Leden Group Oy juhatuse liige. Ühtlasi on ta Vahimetsa Investeeringute OÜ osanik ja juhatuse liige.

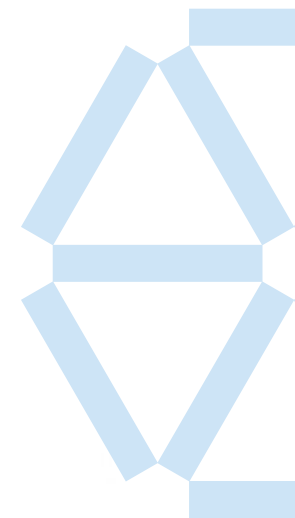
Seisuga **31.12.2022 ei oma Risto Vahimets** mitte ühtegi Harju Elektri aktsiat. Tal ei ole otsest osalust, kaudne osalus on 0,005%.

MÄRT LUUK,
nõukogu liige

Märt Luuk on omandanud kõrghariduse Tallinna Tehnikaülikoolist. Ta kuulub AS-i Harju Ehitus, AS-i Harju KEK, AS-i Laagri Vara, OÜ KEK Kinnisvara, Valdmäe Tööstuspargi OÜ, AS-i Taakes, AS-i Entek ja H11 OÜ nõukokku. Lisaks on ta HE Ehituse ja Kinnisvara OÜ juhatuse liige ning OÜ Landler Holding osanik ja juhatuse liige.

Seisuga **31.12.2022 omab Märt Luuk** 70 509 Harju Elektri aktsiat. Tema otsene osalus on 0,39% ja kaudne 1,22%.

Huvide konflikt

Nõukogu liikmed hoiduvad huvide konfliktidest ning järgivad konkurentsikeelu nõudeid. Nõukogu liige eelistab oma tegevuses nõukogu liikmena emitendi huvisid isiklikele või kolmanda isiku huvidele. Nõukogu liige ei kasuta isiklikes huvides ärilisi pakkumisi, mis on suunatud emitendile. Nõukogu koosolekul, kui otsustatakse nõukogu liikme ja Harju Elektri vahelise tehingu tegemiseks nõusoleku andmist või kui sarnane huvide konflikt on tingitud tehingust nõukogu liikmega seotud osapoollega, nõukogu liige ei hääleta. Vastavaid huvide konflikte 2022. aastal ei esinenud. Samuti ei tehtud 2022. aastal Harju Elektri ning nõukogu liikmete, nende lähedaste või nendega seotud isikute vahel olulisi tehinguid.

Juhatus ja nõukogu koostöö

Juhatus ja nõukogu teevad AS-i Harju Elekter huvide parima kaitsmise eesmärgil tihedat koostööd. Juhatus teavitab nõukogu korrapäraselt kõikidest olulistest asjaoludest, mis puudutavad kontserni tegevuse planeerimist ja äritegevust ning juhib eraldi tähelepanu olulistele muutustele Harju Elektri äritegevuses. Juhatus edastab nõukogule andmed, sh finantsaruanded, piisava ajavaruga enne nõukogu koosoleku toimumist. Ettevõtte juhtimisel lähtutakse seadusest, põhikirjast, aktsionäride ja nõukogu koosolekute otsustest ja püstitatud eesmärkidest.

Mitmekesisuspoliitika

Eesti Raamatupidamise seaduse § 24² lg 4 kohaselt peab suurettevõtja, kelle emiteeritud hääleõigust andvad väärtpaberid on võetud kauplemisele Eesti või muu lepinguriigi reguleeritud väärtpaberiturule, ühingujuhtimise aruandes kirjeldama äriühingu juhatuses ja kõrgemas juhtorganis ellu viidavat mitmekesisuspoliitikat ning selle rakendamise tulemusi aruandeaastal. Kui mitmekesisuspoliitikat aruandeaastal rakendatud ei ole, tuleb selle põhjuseid selgitada ühingujuhtimise aruandes.

AS Harju Elekter ei ole pidanud oluliseks koostada mitmekesisuspoliitikat käsitlevat dokumenti ning inimeste valimisel ja nimetamisel kõrgematesse juhtorganitesse lähtutakse esmajärjekorras võimalikust lisandväärtusest, mida nad Kontserni juhtimise oma teadmiste ja oskustega kaasa toovad, ning sobivusest. Kedagi ei diskrimineerita tema vanuse, soo, usu, päritolu või muude veendumuste tõttu.

Teabe avaldamine

Börsiettevõtteks lähtub AS Harju Elekter avatuse ja aktsionäride võrdse kohtlemise põhimõttest. Börsireglemendis nõutav teave avaldatakse regulaarselt kooskõlas tähtaegadega, seejuures lähtub ettevõtte põhimõttest mitte avaldada ettevaatavaid prognoose – kajastatakse ja kommenteeritakse üksnes toimunud faktilist infot. Kogu avalikustatav teave avaldatakse eesti ja inglise keeles Nasdaq Tallinna börsi, ettevõtte ja Finantsinspektsiooni veebilehel.

Aktsionäride ja avalikkuse operatiivseks teavitamiseks on ettevõttel koduleht, mis sisaldab börsiteateid, majandusaruandeid, infot juhatuse ja nõukogu koosseisu ning audiitori kohta, samuti ülevaadet kontsernist, selle ajaloost, toodetest ja muust olulisest.

AS Harju Elekter kinnitas möödunud aastal uue strateegia, mis näeb ette fokuseeritud tootmist ja tsentraliseerimat juhtimist. Ettevõtte strateegia on jätkusuutlikkuse strateegia üks osa.

Ettevõtte ei pea oluliseks HÜT punkti 5.6 kohaselt eri aktsionäride kohtumiste aja- ja päevakorragraafiku pidamist, sest kohtumistel piirduakse juba avalikustatud teabega. Ettevõtte lähtub oma tegevuses alati aktsionäride võrdse kohtlemise põhimõttest. Kohustuslik, oluline ja hinnatundlik teave avalikustatakse esmalt Nasdaq Tallinna börsisüsteemis, Finantsinspektsiooni kodulehel ning ettevõtte kodulehel. Lisaks on igal aktsionäril õigus küsida ettevõttelt vajaduse korral lisainfot ja kokku leppida kohtumisi. See reegel kehtib kõigi kohtumiste korral, ka vahetult enne finantsaruandluse avalikustamist.

Finantsaruandlus ja auditeerimine

AS-i Harju Elekter konsolideeritud raamatupidamisaruanded koostatakse kooskõlas rahvusvaheliste finantsarvestuse standarditega (IFRS, International Financial Reporting Standards), nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt. Finantsaruandluse

protsesside eesmärk on tagada kontserni ühtne ja usaldusväärne aruandlus, mis on kooskõlas seadusandluse ja teiste kehtivate nõuetega. Aruandlusega seotud protsesse viib läbi kontserni finantsaruandluse juht. Aruandluse põhimõtted on kindlaks määratud kontserni sise-eeskirjade, töötajate ametijuhendite ja valdkonnapõhiste juhenditega. Vajadusel kaasatakse väliseid eksperte, samuti arvestatakse tegevuses teiste väliste auditite ja kontrollidega.

Protsessidega seotud riskikohtade tuvastamine ning sisekontrollisüsteemide täiendamine ja arendamine toimub pidevalt. Sisekontrollisüsteemide toimimise üle teostab järelevalvet kontserni siseaudiitor. Pidevalt jälgitakse muutusi seadusandluses ja nõuetes ning analüüsitakse muutuste mõju kontsernis kehtivatele sise-eeskirjadele ning põhimõtetele, mida vajadusel muudetakse. Läbiviidud auditite ja nõuandvate tööde kokkuvõtted esitatakse auditikomiteele ning olulisematest tähelepanekutest ja soovitustest antakse jooksvalt ülevaade nõukogu koosolekutel. Vähemalt kaks korda aastas tehakse nõukogule koondülevaate sisekontrolli tegevusest.

Ettevõtte riskide paremaks hindamiseks ja juhtimiseks koostavad kontserni ettevõtted järgneva majandusaastaks eelarve. Kinnitatud eelarvete jooksvat täitmist jälgitakse ning antakse regulaarselt ülevaadet nõukogu koosolekutel.

AS Harju Elekter avalikustab kord aastas majandusaasta aruande ning majandusaasta jooksul kvartaalsed vahearanded. Majandusaasta aruanne auditeeritakse ja kiidetakse heaks nõukogu poolt ning kinnitatakse üldkoosoleku poolt.

Vastavalt 29. aprilli 2021. aktsionäride üldkoosoleku otsusele auditeerib 2021.–2023. aastal AS-i Harju Elekter ja tema tütaretevõtteid PricewaterhouseCoopers; v.a Energo Veritas OÜ, mida auditeerib Baker Tilly Baltics OÜ, Harju Elekter Services AB, mida auditeerib Allians Revision & Redovisning AB ja Telesilta OY, mida auditeerib Nexia Oy.

Teave audiitori kohta on kättesaadav ettevõtte kodulehel. Audiitori töö tasustatakse vastavalt lepingule. Tasu suurused on välja toodud raamatupidamisaruande lisas nr 18.

Aruandeperioodil ei informeerinud audiitor nõukogu talle teatavaks saanud olulistest asjaoludest, mis võivad mõjutada nõukogu tööd ja emitendi juhtimist. Samuti ei teavitanud audiitor nõukogu ohust audiitori sõltumatusele või töö professionaalsusele. Audiitor andis nõukogu poolt moodustatud auditikomiteele kirjaliku ülevaate ettevõtte 2022. aasta auditeerimise käigust, tehtud tähelepanekutest ning muudest olulistest teemadest, mida arutati ettevõtte juhatusega.

Täiendavad juhtimisorganid ja komiteed

Ettevõttes on vajalikud protseduurid reguleeritud eeskirjadega ja juhenditega ning praktilist vajadust täiendavate juhtimisorganite ja komiteede (sh töötasukomitee, nimetamiskomitee) loomiseks ei ole olnud.

Auditikomitee

2010. aastal moodustas Harju Elektri nõukogu seoses audiitoritegevuse seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditikomitee, kelle ülesanne on jälgida ja analüüsida rahandusteabe töötlemist, riskijuhtimise ja sisekontrolli tõhusust, konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande audiitorikontrolli protsessi, audiitorettevõtja ja seaduse alusel audiitorühingut esindava audiitori sõltumatust ning esitada nõukogule ettepanekuid ja soovitusi seaduses sätestatud küsimustes. Auditikomitee on nõukogu järelevalvele alluv nõuandev organ.

AS-i Harju Elekter auditikomitee on kolmeliikmeline. 2012. aastast kuuluvad komiteesse nõukogu liikmed Andres Toome (esimees), Triinu Tombak ning alates 2022. aastast Risto Vahimets.

Tasustamisaruanne

Juhatuseliikmete tasustamine

83

Käesolevas AS-i Harju Elekter tasustamisaruandes (aruandeperiood 01.01.2022–31.12.2022) avaldatakse teave AS-i Harju Elekter juhatus liikmetele makstud töötasude ja hüvitiste kohta 2022. aastal. Tasustamisaruanne on koostatud kooskõlas Eesti väärt-paberituru seadusega. Tasustamis-põhimõtted on kirjeldatud AS-i Harju Elekter nõukogu poolt kinnitatud majandusaasta aruande osas "Hea ühingujuhtimise tava aruanne 2022".

AS-i Harju Elekter juhtorganite liikmetele tasu (põhi- ja lisatasu) määramisel võetakse arvesse ettevõttes kehtivat tava, strateegiat, lühi- ja pikaajalisi eesmärke, finantsnäitajaid ning iga juhtkonna liikme ülesandeid ja vastutust. Tasu peab olema konkurentsivõimeline, et hoida ametis professionaalseid ja pädevaid tippjuhte. Lisatasu määramise põhimõtted vaadatakse üle kord aastas ja vajadusel tehakse muudatused. Tasustamis-poliitika eesmärgiks on tagada ettevõtte pikaajaliste eesmärkide ja huvide kaitse ning jätkusuutlikkus.

Tasustamisaruanne vastab nõukogu 2021. aastal kinnitatud ja 2022. aastal üldkoosoleku poolt heaks kiidetud juhatus liikmete tasustamise põhimõtetele.

Juhatus liikmete tasustamine

Juhatus liikmetele makstakse tasu vastavalt juhatus liikme lepingule. Juhatus liikme töötasu määratakse nõukogu otsusega.

Perioodi tulemustasu määraks juhatus liikmetele kokku on 0,75% Harju Elektri kontserni konsolideeritud ärikasumist. Lisaks makstakse aasta tulemustasu, mis on juhatus liikmetele kokku 1,0% konsolideeritud puhaskasumist.

Tulemustasud makstakse välja kahes osas:

1. Esimese poolaasta tulemustasu 80% ulatuses pärast esimese poolaasta tulemuste selgumist;
2. Teise poolaasta tulemustasu, koos esimese poolaasta tulemustasu 20% ja aasta tulemustasuga pärast auditeeritud majandusaasta tulemuste selgumist. Teise poolaasta ja aasta tulemustasu väljamaksmine kooskõlastatakse nõukoguga ja makstakse välja pärast kontserni aastaaruande auditeerimist.

Tulemustasu suurus on võrdeline põhitöötasu osatähtsusega põhitöötasude kogusummast.

Tasu kogusumma on Eestis konkurentsivõimeline ja tulemustest sõltuv. Tulemustest sõltuv tasu motiveerib juhte panustama tulemuste pikaajaliste parendamiste ja seatud eesmärkide saavutamise suunas.

Lisahüvedest kaetakse juhatus liikmetele ametiauto ja telefonikulud. Väljamakstud lisatasu tagasimaksmise tingimusi ei ole kehtestatud ja tagasinõudeid seisuga 31.12.2022 ei ole kohaldatud. 2022. aastal ei ole juhatus liikmetele tehtud tulemustasu määramisel tasustamis-põhimõtetes erandeid.

Juhatus liikmetele 2022. aastal makstud brutotasud:

EUR'000	Põhitasu	Tulemustasu	Koosolekul osalemise tasu	Brutotasud kokku
Tiit Atso – juhatus esimees	142 (82%)	23 (13%)	9 (5%)	174 (100%)
Aron Kuhi-Thalfeldt – juhatus liige	103 (86%)	15 (13%)	2 (2%)	120 (100%)
Priit Treial – juhatus liige alates 14.11.2022	15 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	15 (100%)

2022. aastal on juhatus liikmed saanud Harju Elekter kontserni välisriigi tütaretevõtetelt tasu. See on juht- ja järelevalveorganite koosolekul osalemise eest, mida ei maksta, kui liige osaleb koosolekul telefoni või MS Teams keskkonnas. Kontserni Eesti tütaretevõtetelt juhatus liikmed tasu ei ole saanud.

Juhatuse liikmetele antud aktsioptsioonid seisuga 31.12.2022:

	Tiit Atso juhatuse esimees		Aron Kuhi-Thalfeldt juhatuse liige		Priit Treial juhatuse liige	
	kogus		kogus		kogus	
2019. a antud aktsioptsioonid	kogus	8 000	kogus	8 000	kogus	-
	täitmishind EUR	3,98	täitmishind EUR	3,98	täitmishind EUR	-
	märkimise aeg	15.07.2022	märkimise aeg	15.07.2022	märkimise aeg	-
2020. a antud aktsioptsioonid	kogus	10 000	kogus	-	kogus	-
	täitmishind EUR	4,44	täitmishind	-	täitmishind	-
	märkimise aeg	14.07.2023	märkimise aeg	-	märkimise aeg	-
2021. a antud aktsioptsioonid	kogus	10 000	kogus	10 000	kogus	-
	täitmishind EUR	4,50	täitmishind EUR	4,50	täitmishind EUR	-
	märkimise aeg	25.06.2025	märkimise aeg	25.06.2025	märkimise aeg	-
2022. a antud aktsioptsioonid	kogus	10 000	kogus	10 000	kogus	14 000
	täitmishind EUR	4,50	täitmishind EUR	4,50	täitmishind EUR	4,50
	märkimise aeg	21.12.2025	märkimise aeg	21.12.2025	märkimise aeg	21.12.2025

Opsioonitehingutes juhtorgani liikmetega muudatusi ei tehtud.

Aktsioptsioonitingimused on kinnitatud AS-i Harju Elekter üldkoosoleku poolt 2018. ja 2021. aastal. Aktsiate märkimiseõiguse kehtivuseks on nõutav, et juhatuse liikmel on kehtiv töö- ja ametsuhe Harju Elekter kontserni kuuluva äriühinguga kuni aktsiate märkimise kuupäevani kaasa arvatud, va isiku pensionile mineku korral.

Opsiooniprogrammi kavandamise ja tingimused otsustab aktsionäride koosolek. Täpsed opsiooni-tingimused ja nende väljastamise otsustab nõukogu.

Muutused AS-i Harju Elekter tulemustes ja töötasus aastal 2018–2022

	2022	2021	2020	2019	2018
Juhatuse liikmete töötasud muutus (%)	2	-24	28	3	5
sh Tiit Atso	-3	30	41	3	5
sh Aron Kuhi-Thalfeldt	-1	27	21	11	9
sh Priit Treial alates 14.11.2022	-	-	-	-	-
sh Andres Allikmäe kuni 03.05.2020	-	-99	22	-1	2
Töötajate keskmise tasu muutus (%)	6,7	6	-1	6	5
Müügitulu muutus (%)	14,8	4,2	2,2	18,7	18
EBIT muutus (%)	-242,0	-51,1	100	35,6	-55,7

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne

Konsolideeritud finantsseisundi aruanne	87
Konsolideeritud kasumiaruanne	88
Konsolideeritud koondkasumiaruanne	88
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	89
Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne	90
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	91

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

1. Üldine informatsioon	91	20. Tava- ja lahustatud puhaskasum aktsia kohta	107
2. Raha ja pangakontod	92	21. Rahavoogude aruande kirjete selgitused	107
3. Nõuded ostjatele ja muud nõuded	92	22. Seotud osapooled	108
4. Ettemaksed	92	23. Tütarettevõtted	110
5. Varud	92	24. Emaettevõtte põhjaruanded	111
6. Finantsinvesteeringud	93	25. Aruande koostamise alused ja olulisemad arvestuspõhimõtted	114
7. Kinnisvarainvesteeringud	94	26. Raamatupidamishinnangud ja otsused	126
8. Materiaalne põhivara	95	27. Finantsriskide juhtimine	126
9. Rendilepingud	96	28. Tingimuslikud kohustused	131
10. Immateriaalne põhivara	97	29. Aruandekuupäeva järgsed sündmused	132
11. Võlakohustused	99		
12. Laenude tagatised ja panditud vara	100		
13. Ostjate ettemaksed ning võlad tarnijatele ja muud võlad	100		
14. Maksud	101		
15. Eraldised	101		
16. Aktsiakapital ja reservid	101		
17. Segmendaruanne	103		
18. Kasumiaruande kirjete selgitused	105		
19. Tulumaks ja edasilükkunud tulumaks	106		

Konsolideeritud finantsseisundi aruanne

EUR'000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Käibevara			
Raha ja raha ekvivalendid	2	9 152	574
Nõuded ostjatele ja muud nõuded	3	31 612	33 689
Ettemaksed	4	1 126	2 197
Varud	5	37 068	27 084
Käibevara kokku		78 958	63 544
Põhivara			
Edasilükkunud tulumaksu vara	19	1 008	690
Pikaajalised finantsinvesteeringud	6	23 731	25 222
Kinnisvarainvesteeringud	7	24 756	23 903
Materiaalne põhivara	8	35 740	26 654
Immateriaalne põhivara	10	7 244	7 544
Põhivara kokku		92 479	84 013
VARAD KOKKU	17	171 437	147 557

EUR'000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Kohustused			
Võlakohustused	11	24 385	16 912
Ostjate ettemaksed	13	16 827	4 659
Võlad tarnijatele ja muud võlad	13	24 502	24 490
Maksuvõlad	14	3 478	3 156
Lühiajalised eraldised	15	2 103	35
Lühiajalised kohustused kokku		71 295	49 252
Võlakohustused	11	20 732	11 426
Muud pikaajalised kohustused	13	0	33
Pikaajalised kohustused kokku		20 732	11 459
Kohustused kokku	17	92 027	60 711
Omakapital			
Aktiivkapital	16	11 523	11 352
Ülekurs	16	2 509	1 601
Reservid	16	17 768	18 716
Jaotamata kasum		47 771	55 315
Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital kokku		79 571	86 984
Mittekontrolliv osalus		-161	-138
Omakapital kokku		79 410	86 846
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU		171 437	147 557

Konsolideeritud kasumiaruanne

EUR'000	Lisa	2022	2021
Müügitulu	17,18	175 293	152 757
Müüdnud toodete ja teenuste kulud	18	-163 024	-134 877
Brutokasum		12 269	17 880
Turustuskulud	18	-5 578	-5 259
Üldhalduskulud	18	-11 194	-9 703
Muud äritulud		351	513
Muud ärikulud		-394	-229
Äri kasum (-kahjum)	17	-4 546	3 202
Finantstulud		122	129
Finantskulud		-853	-353
Kasum (-kahjum) enne maksustamist		-5 277	2 978
Tulumaks	19	-290	-368
Aruandeaasta puhaskasum (-kahjum)		-5 567	2 610
Aruandeaasta puhaskasumi (-kahjum) jaotus:			
Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist		-5 544	2 598
Mittekontrolliva osaluse osa puhaskasumist		-23	12
Puhaskasum (-kahjum) aktsia kohta			
Tavapuhaskasum aktsia kohta (EUR)	20	-0,31	0,15
Lahustatud puhaskasum aktsia kohta (EUR)	20	-0,30	0,14

Konsolideeritud koondkasumiaruanne

EUR'000	Lisa	2022	2021
Aruandeaasta puhaskasum (-kahjum)		-5 567	2 610
Muu koondkasum (-kahjum)			
<i>Kirjed, mis hiljem võib klassifitseerida kasumiaruandesse:</i>			
Valuutakursi vahed välisettevõtte ümberarvestusel	16	-208	-57
<i>Kirjed, mida hiljem ei klassifitseerita kasumiaruandesse:</i>			
Realiseerunud kasum finantsvara müügist	6	320	265
Finantsvara ümberhindluse netokasum	16	-726	12 269
Aruandeaasta muu koondkasum (-kahjum) kokku		-614	12 477
Aruandeaasta koondkasum (-kahjum) kokku		-6 181	15 087
Aruandeaasta koondkasumi (-kahjum) jaotus:			
Emaettevõtte omanike osa koondkasumist		-6 158	15 075
Mittekontrolliva osaluse osa koondkasumist		-23	12

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

EUR'000	Lisa	2022	2021
Rahavood äritegevusest			
Puhaskasum (-kahjum)		-5 567	2 610
<u>Korrigeerimised</u>			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	7, 8, 9, 17, 18	4 764	4 018
Kasum põhivara müügist		-37	-25
Aktsiapõhine hüvitis	22	189	227
Finantstulud		-120	-129
Finantskulud		851	353
Tulumaks	19	290	368
<u>Muutused</u>			
Äritegevusega seotud nõuete muutus		3 054	-7 443
Varude muutus		-9 983	-8 814
Äritegevusega seotud kohustuste muutus		14 631	9 308
Makstud ettevõtte tulumaks	21	-286	-616
Makstud intressid		-602	-345
Kokku rahavood äritegevusest		7 184	-488
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest	21	-2 119	-1 057
Tasutud materiaalse põhivara eest	21	-12 715	-4 857
Tasutud immateriaalse põhivara eest	21	-468	-698
Tasutud finantsinvesteeringu eest	6	-227	-1 749
Laekunud põhivara müügist		50	42
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	6	1 315	981
Laekunud intressid		1	8
Saadud dividendid		74	119
Muud laekumised investeerimistegevusest	21	0	190
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-14 089	-7 021

EUR'000	Lisa	2022	2021
Rahavood finantseerimistegevusest			
Arvelduskrediidi jääkide muutus	11	4 583	6 414
Saadud laenud	11	15 616	8 063
Laenude tagasimaksud	11	-1 788	-5 804
Rendikohustuste tagasimaksud	11	-1 328	-1 476
Laekunud lihtaktsiate emissioonist		1 049	946
Makstud dividendid	16	-2 523	-2 838
Makstud dividendide tulumaks		-55	-18
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		15 554	5 287
Kokku rahavood		8 649	-2 222
Raha jääk perioodi algul		574	2 843
Rahajääkide muutus		8 649	-2 222
Valuutakursside muutuste mõju		-71	-47
Raha jääk perioodi lõpus	2	9 152	574

Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne

EUR'000	Aktiivkapital	Ülekurs	Reservid	Jaotamata kasum	Emattevõtte omanikele kuuluv omakapital kokku	Mittekontrolliv osalus	Omakapital Kokku
Saldo 31.12.2020	11 176	804	6 709	54 858	73 547	-150	73 397
Koondkasum 2021							
Perioodi puhaskasum	0	0	0	2 598	2 598	12	2 610
Muu koondkasum	0	0	12 212	265	12 477	0	12 477
Perioodi koondkasum	0	0	12 212	2 863	15 075	12	15 087
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud omanikega							
Sissemakse aktsiakapitali (lisa 16)	176	797	0	0	973	0	973
Aktiivapõhine hüvitis (lisa 22)	0	0	-205	432	227	0	227
Dividendid	0	0	0	-2 838	-2 838	0	-2 838
Tehingud omanikega kokku	176	797	-205	-2 406	-1 638	0	-1 638
Saldo 31.12.2021	11 352	1 601	18 716	55 315	86 984	-138	86 846
Koondkasum (-kahjum) 2022							
Perioodi puhaskahjum	0	0	0	-5 544	-5 544	-23	-5 567
Muu koondkasum (-kahjum)	0	0	-934	320	-614	0	-614
Perioodi koondkasum	0	0	-934	-5 224	-6 158	-23	-6 181
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud omanikega							
Sissemakse aktsiakapitali (lisa 16)	171	908	0	0	1 079	0	1 079
Aktiivapõhine hüvitis (lisa 22)	0	0	-14	203	189	0	189
Dividendid	0	0	0	-2 523	-2 523	0	-2 523
Tehingud omanikega kokku	171	908	-14	-2 320	-1 255	0	-1 255
Saldo 31.12.2022	11 523	2 509	17 768	47 771	79 571	-161	79 410

Informatsioon aktsiakapitali ja reservide kohta on esitatud [lisis 16](#).

Aastaaruande lisad lehekülgedel 91-132 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

1. Üldine informatsioon

AS Harju Elekter on noteeritud Nasdaq Tallinn väärtpaberibörsil alates 30. septembrist 1997. Seisuga 31.12.2022 koostatud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab ASi Harju Elekter (edaspidi emaettevõte) ning tema tütarettevõtteid (koos kasutatuna Harju Elekter või kontsern, [Lisa 23](#)).

ESEF kohustuslikud põhitaksonoomia elemendid

Aruandva üksuse nimi või muud identifitseerimiseks vajalikud andmed	AS Harju Elekter
Üksuse alaline asukoht	Eesti Vabariik
Üksuse õiguslik vorm	Aktsiaselts
Asutamiskoha järgne riik	Eesti Vabariik
Üksuse registreeritud asukoha aadress	Paldiski mnt 31, Keila, Eesti Vabariik
Peamine tegevuskoht	Eesti, Soome, Rootsi, Leedu
Üksuse äritegevuse ja põhitegevusvaldkondade kirjeldus	<p>Tootmine – elektrienergia jaotus-, lülitus- ja muundamisseadmete ning automaatika-, protsessijuhtimis- ja tööstuslike juhtimisseadmete disainimine, müük, tootmine ja järelteenindus.</p> <p>Tööstuslik kinnisvara – tööstusliku kinnisvara arendamine, projektijuhtimine, rentimine ning sellega kaasnevad teenused rendipartneritele ja Harju Elekter kontserni oma ettevõtetele.</p> <p>Muud tegevused – finantsinvesteeringute juhtimine, elektrikaupade jae- ja projektimüük ning laevaehituse elektriinstallatsioonitööd.</p>
Kontserni kõrgeima emaettevõtja nimi AS Harju Elekter	AS Harju Elekter

Juhatus allkirjastas 31. detsembril 2022 lõppenud majandusaasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande 23. märtsil 2023. Vastavalt Eesti Vabariigi äriseadustikule kinnitatakse aktsionäride üldkoosolekul juhatuse poolt koostatud ja nõukogu poolt heakskiidetud majandusaasta aruanne, mis sisaldab ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet.

Raamatupidamise aruande koostamise aluste, olulisemate arvestuspõhimõtete, raamatupidamishinnangute ja otsuste ning finantsriskide juhtimise kirjeldus on esitatud lisades vastavalt – [Lisa 25](#), [Lisa 26](#) ja [Lisa 27](#).

2. Raha ja pangakontod

EUR '000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Arvelduskontod pankades		9 152	574
Raha ja raha ekvivalendid kokku	27	9 152	574

3. Nõuded ostjatele ja muud nõuded

EUR '000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Nõuded ostjatele			
Ostjatelt laekumata arved		20 830	22 496
Ebatõenäoliselt laekuvad arved		-358	-414
Kokku nõuded ostjatele		20 472	22 082
Lepingulised varad			
Lepingulised varad		10 551	11 032
Allahindlus		-19	-19
Kokku lepingulised varad		10 532	11 013
Muud nõuded			
Muud lühiajalised nõuded		272	33
Muud viitlaekumised		336	561
Kokku muud nõuded		608	594
Nõuded ostjatele ja muud nõuded kokku		31 612	33 689

Kontsern prognoosis seisuga 31.12.22 IFRS 9 tulenevat allahindluse vajadust ([lisa 27 Krediidirisk](#)).

Muutused nõuete allahindluses

EUR '000	Nõuded ostjate vastu		Lepingulised varad	
	2022	2021	2022	2021
Algsaldo 01. jaanuar	-414	-435	-19	-5
Kuludesse kantud ebatõenäolised arved	-255	-10	0	-14
Laekunud ebatõenäolised arved ja nõuded	10	31	0	0
Lootusetuks kantud ebatõenäolised arved	301	0	0	0
Lõppsaldo 31. detsember	-358	-414	-19	-19

4. Ettemaksed

EUR '000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Maksude ettemaksed	14	352	1 275
Ettemakstud kulud		457	569
Ettemaksed varude eest		317	353
Ettemaksed kokku		1 126	2 197

5. Varud

EUR '000	31.12.2022	31.12.2021
Tooraine ja materjal	28 421	18 599
Lõpetamata toodang	4 824	5 143
Valmistoodang	3 410	3 200
Müügiks ostetud kaubad	413	142
Kokku	37 068	27 084
Kulu varude allahindlusest perioodil 1.1.–31.12.	1 762	77

Eelneva aastaga võrreldes on muutunud varude ettemaksete kajastamine. 2021. aastal oli varude lisas kajastatud varude ettemaksed summas 353 tuhat eurot ([lisa 4](#)). Kontsernil puudub Energo Veritas OÜ ja Enefit Connect OÜ vahelise käimasoleva vaidluste tõttu kontroll Enefit Connect OÜ nõude tagamiseks kohtu poolt arestitud laovarud, mistõttu arvestati kuludesse Energo Veritas OÜ varude allahindlus, 1,0 miljonit eurot.

6. Finantsinvesteeringud

EUR '000	31.12.2022	31.12.2021
Noteeritud väärtpaberid (õiglasel väärtuses läbi muu koondkasumi)	1 433	2 898
Muud aktsiainvesteeringud (õiglasel väärtuses läbi muu koondkasumi)	22 287	22 315
Muud finantsvarad väärtuse muutusega läbi kasumiaruande	11	9
Kokku	23 731	25 222

1. jaanuar - 31. detsember toimunud liikumised	Lisa	2022	2021
1. Finantsvarad õiglasel väärtuses läbi muu koondkasumi			
Bilansiline maksumus perioodi alguses		25 213	11 911
Soetatud		227	1 749
Finantsvara müük		-995	-716
Õiglase väärtuse muutus läbi koondkasumi	16	-726	12 269
Bilansiline maksumus perioodi lõpus		23 719	25 213
2. Finantsvara õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande			
Bilansiline maksumus perioodi alguses		9	7
Õiglase väärtuse muutus läbi perioodi kasumi/kahjumi		3	2
Bilansiline maksumus perioodi lõpus		12	9
Kokku bilansiline maksumus perioodi lõpus		23 731	25 222

Noteeritud väärtpaberite osalisest müügist laekus aruandeaastal kokku 1,3 miljonit eurot, sh realiseerunud kasum summas 0,3 miljonit eurot kajastati läbi muu koondkasumi. 2021. aastal börsil noteeritud väärtpaberite müügist laekus 1,0 miljonit eurot, millest realiseerunud kasum oli 0,3 miljonit eurot. Väärtpaberite õiglane väärtus langes 2022. aastal 0,7 miljoni euro võrra, 2021. aastal kasvas 0,5 miljoni euro võrra.

Muud aktsiainvesteeringud seisuga 31.12.2022 sisaldavad investeeringut OÜ Skeleton Technologies Group osadesse summas 21,8 (31.12.2021: 21,8) miljonit eurot ja IGL-Technologies Oy osadesse summa 0,5 (31.12.2021: 0,25) miljonit eurot. Harju Elekter Oy suurendas aruandeaastal 0,2 miljoni euro võrra 2021. aastal omandatud osalust tehnoloogiaettevõttes IGL-Technologies Oy 5,5%-lt 10%-ni ning võõrandas 14%-lise SIA Energokomplekss osaluse ettevõtte tegevjuhile, et keskenduda oma põhitegevusalale.

3. juunil 2015 omandas AS Harju Elekter 10%-lise osaluse superkondensaatorite arendamise ja tootmisega tegelevas ettevõttes OÜ Skeleton Technologies Group. OÜ Skeleton Technologies Group on tootmist järk-järgult suurendamas ning tulevikus genereeritavate rahavoogude hindamine sisaldab õiglase väärtuse määramiseks olulist määramatust. Kontserni juhtkond hindas osaluse õiglast väärtust äriühingus, võttes aluseks rahastamisvoorudes kasutatud uute osade emiteerimishinda, OÜ Skeleton Technologies Group avalikustatud majandusnäitajaid, kaasnevat investeeringu riski ja kaalutud instrumendi müüdavust. Õiglase väärtuse hindamine on aktiivse turu puudumisel keeruline protsess, mis hõlmab eelduste tegemist ja otsustusi. AS-i Harju Elektri registreeritud osalus OÜ-s Skeleton Technologies Group aruandekuupäeva seisuga on 6,1%.

Vaata [lisa 27](#) Finantsriskide juhtimine.

7. Kinnisvarainvesteeringud

EUR '000	Maa	Ehitised	Lõpetamata hitised	Kokku
31.12.2020 seisuga				
Soetusmaksumus	4 854	26 302	39	31 195
Kogunenud kulum	0	-7 590	0	-7 590
Jääkväärtus	4 854	18 712	39	23 605
Soetatud (Lisa 21)	0	0	1 321	1 321
Arvestatud kulum	0	-970	0	-970
Ümberklassifitseerimine põhivaraks (Lisa 8)	0	-53	0	-53
Ümberklassifitseerimine	0	279	-279	0
2021 Liikumised kokku	0	-744	1 042	298
31.12.2021 seisuga				
Soetusmaksumus	4 854	26 525	1 081	32 460
Kogunenud kulum	0	-8 557	0	-8 557
Jääkväärtus	4 854	17 968	1 081	23 903
Soetatud (Lisa 21)	0	0	1 858	1 858
Arvestatud kulum	0	-983	0	-983
Ümberklassifitseerimine põhivaraks (Lisa 8)	0	-22	0	-22
Ümberklassifitseerimine	0	2 582	-2 582	0
2022 Liikumised kokku	0	1 577	-724	853
31.12.2022 seisuga				
Soetusmaksumus	4 854	29 079	357	34 290
Kogunenud kulum	0	-9 534	0	-9 534
Jääkväärtus	4 854	19 545	357	24 756

Kontserni kinnisvarainvesteeringuteks on tootmis- ja kontorihooned, mis paiknevad Eestis: Keila linnas, Saue vallas ja Haapsalus. Aruandeaastal valmis Allika Tööstuspargis uus tootmis- ja laoruumide kompleks Laohotell III. Energiasäästliku hoone katusele paigaldati 66 kW võimsusega päikeseelektrijaam, mis toodab elektrit lokaalselt. Hoone kogupind on 2 573,3 m² ja ehituse maksumus kokku 2,3 miljonit eurot.

Soetusmaksumuse meetodil arvestatud kinnisvarainvesteeringute õiglane väärtus seisuga 31.12.2022 on juhtkonna hinnangul 38,5 (31.12.2021: 35,7) miljonit eurot. Õiglase väärtuse muutuse hinnangu suurima mõju andis valminud Laohotell III hoone. Juhtkonna hinnang on tehtud diskonteeritud rahavoogude meetodil, võttes arvesse kehtivaid rendilepinguid, nendes ettenähtud kasvumäärasid, turu keskmisi vakantsuse määra ja prognoositud tarbijahinnaindeksi muutust. Tulevasi rahavoogusid diskonteeriti määraga 9,75% (31.12.2021: 11%). Kinnisvarainvesteeringute puhul hinnati rendile antud kinnisvara seisukorda, lepingute pikaajalisust ja väljarentimise võimalust. Kinnisvarainvesteeringud õiglases väärtuses on sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 3 ([lisa 27](#)).

Kinnisvarainvesteeringute otsesed ülalpidamis- ja remondikulud olid 2022. aastal 882 (2021: 599) tuhat eurot. Saadud renditulude kohta on esitatud informatsioon [lisa 9](#). Seisuga 31.12.2022 puudusid kontsernil lepingulised kohustused kinnisvarainvesteeringute soetamiseks järgnevatel perioodidel.

8. Materiaalne põhivara

EUR '000	Põhivara					Vara kasutusõigus		Kokku
	Maa	Ehitised ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Lõpetamata ehitised ja ettemaksed	Kontori- ja tootmispinnad	Masinad ja seadmed	
31.12.2020 seisuga								
Soetusmaksumus	1 156	17 033	7 587	1 907	3 477	2 598	2 910	36 668
Kogunenud kulum	0	-6 112	-5 130	-1 161	0	-1 336	-435	-14 174
Jääkmaksumus	1 156	10 921	2 457	746	3 477	1 262	2 475	22 494
Soetatud	105	28	830	480	4 085	0	213	5 741
Vara kasutusõiguse lisandumine (Lisa 17)	0	0	0	0	0	880	0	880
Müüdüd ja maha kantud põhivara jääkväärtuses	0	0	-17	0	0	0	0	-17
Arvestatud kulum	0	-800	-714	-278	0	-705	-217	-2 714
Ümberklassifitseerimine	138	5 774	279	78	-6 269	0	0	0
Ümberklassifitseerimine varudest	0	0	0	233	0	0	0	233
Ümberklassifitseerimine kinnisvarainvesteeringutest (Lisa 7)	0	53	0	0	0	0	0	53
Valuutakursimuutus	0	0	-3	-12	0	-1	0	-16
2021 liikumised kokku	243	5 055	375	501	-2 184	174	-4	4 160
31.12.2021 seisuga								
Soetusmaksumus	1 399	22 761	8 070	2 606	1 293	3 478	3 123	42 730
Kogunenud kulum	0	-6 785	-5 238	-1 359	0	-2 042	-652	-16 076
Jääkmaksumus	1 399	15 976	2 832	1 247	1 293	1 436	2 471	26 654
Soetatud (Lisa 21)	861	10 014	36	513	553	0	940	12 917
Vara kasutusõiguse lisandumine ja lepingu muutus	0	0	0	0	0	-443	0	-443
Müüdüd ja maha kantud põhivara jääkväärtuses	0	0	-19	17	0	0	-12	-14
Arvestatud kulum	0	-1 010	-837	-338	0	-666	-263	-3 114
Ümberklassifitseerimine	5	384	1 239	23	-1 651	0	0	0
Ümberklassifitseerimine kinnisvarainvesteeringutest (Lisa 7)	0	22	0	0	0	0	0	22
Valuutakursimuutus	-16	-198	-35	-31	-2	0	0	-282
2022 liikumised kokku	850	9 212	384	184	-1 100	-1 109	665	9 086
31.12.2022 seisuga								
Soetusmaksumus	2 249	32 984	9 175	3 031	193	1 444	4 023	53 099
Kogunenud kulum	0	-7 796	-5 959	-1 600	0	-1 117	-887	-17 359
Jääkmaksumus	2 249	25 188	3 216	1 431	193	327	3 136	35 740

Kontserni renditud varad on kajastatud eraldi tulbana „Vara kasutusõigus“. Rendilepingutega seotud amortisatsioonikulu on kajastatud äritegevuse kulude all (Lisa 9).

Kontserni Rootsi tütarettevõtte soetas kinnisvaraettevõtte, LC Development Fastigheter 17 AB, mis on loodud spetsiaalselt Västeråsi tehase ehituseks ning mille valmimisel arvestati Harju Elektri vajadusi. Ehitatud hoonet välja ei rendita, vaid kasutatakse kontserni tootmistegevuseks. Ostetava maa ja hoone hinnaks kujunes kokku 10,5 miljonit eurot. Ettevõtte soetust on kajastatud IAS 16 järgi põhivarade soetusena, mitte IFRS 3 järgi kajastatava äriühendusena, sest soetatud ettevõtte ei sisaldanud endas eraldi identifitseeritavat äritegevust. (Lisa 23)

Lisaks investeeriti aruandeaastal tootmistehnoloogilisse põhivarasse, taastuvenergia seadetes, tootmis- ja protsessijuhtimissüsteemidesse, renoveeriti hooneid ning soetati Soomes kinnistu.

Aruandeaastal maha kantud ja müüdnud põhivarade soetusmaksumus oli kokku 239 (2021: 796) tuhat eurot, sealhulgas masinad ja seadmed 177 (2021: 592) tuhat eurot, muu materiaalne põhivara 62 (2021: 77) tuhat eurot.

Seisuga 31.12.2022 oli täielikult amortiseerunud kasutuses oleva põhivara soetusmaksumus 4150 (31.12.2021: 4061) tuhat eurot.

9. Rendilepingud

Kontsern kui rendileandja

EUR '000	Lisa	2022	2021
Renditulud			
- kinnisvarainvesteeringutelt		3 324	3 129
- muud		2	2
Kokku renditulud	18	3 326	3 131

Renditulu kajastub kasumiaruandes müügituludes, rendiobjektidega seotud kulud ja amortisatsioon on müüdnud toodete kuludes. Kinnisvarainvesteeringute otsesed ülalpidamis- ja remondikulude informatsioon esitatud [lisas 7](#).

Kinnisvarainvesteeringute rendilepingud on sõlmitud tähtajalisi ja tähtajatuid. Üldjuhul on tähtajalised lepingud sõlmitud 1 kuni 7 aastaks. Kui osapooltel on soov renditingimusi muuta, siis räägitakse muudatused renditingimuses läbi enne rendiperioodi lõppemist; vastasel juhul pikeneb leping automaatselt ühe aasta võrra või muutub tähtajatuks. Rendilepingute ülesütlemise tähtaeg on sõltuvalt lepingust 1 kuni 18 kuud.

Juhatuse hinnangul jagunevad kehtivate rendilepingute võimalike tuleviku rendimaksete summad järgnevatel perioodidel lõikes järgmiselt:

EUR '000	2022	2021
Renditulud		
< 1 aasta	3 200	3 246
1-5 aastat	5 027	7 828
> 5 aasta	0	434
Kokku	8 227	11 508

Mittekatkestatavate kasutusrentide tuleviku rendimaksete summa lepingutähtaegade alusel:

EUR '000	2022	2021
Renditulud mittekatestatavatest lepingutest		
< 1 aasta	2 487	2 189
1-5 aastat	805	939
Kokku	3 292	3 128

Kontsern kui rentnik

Rendikohustus

EUR '000	Lisa	Kokku
Jääkväärtus 31.12.2020		2 939
2021		
Uued rendikohustused	11	2 031
Rendimaksud	11	-1 476
Valuutakursivahed		22
Jääkväärtus 31.12.2021		3 516
2022		
Uued rendikohustused	11	251
Rendimaksud	11	-1 328
Valuutakursivahed		-664
Jääkväärtus 31.12.2022		1 775

Rendilepingutega seotud kulud

EUR '000	Lisa	2022	2021
Intressikulu (kajastatud finantskulude all)		61	41
Amortisatsioonikulu (kajastatud äritege- vuse kulude all)	8	929	922
Lühiajaliste ja väikese väärtusega rendilepingutega seotud kulu tegevuskuludes		269	284
Kokku		1 259	1 247

2022. aasta rahalised väljamaksud autode, masinate ja seadmete ning ruumide rentimiseks kokku olid summas 1 586 (2021: 1 760) tuhat eurot.

10. Immateriaalne põhivara

Immateriaalse põhivara liikumine

EUR '000	Firmaväärtus	Arendus- väljaminekud	Litsentsid	Kliendi- lepingud	Kokku
31.12.2020 seisuga					
Soetusmaksumus	6 200	699	1 910	1 230	10 039
Kogunenud kulum	0	-252	-1 467	-1 121	-2 840
Jääkmaksumus	6 200	447	443	109	7 199
Soetused (Lisa 21)	0	185	495	0	680
Arvestatud kulum	0	-94	-131	-109	-334
Valuutakursimuutused	-1	0	0	0	-1
Ümberklassifitseerimine	0	87	-87	0	0
2021 liikumised kokku	-1	178	277	-109	345
31.12.2021 seisuga					
Soetusmaksumus	6 199	871	2 289	1 230	10 589
Kogunenud kulum	0	-246	-1 569	-1 230	-3 045
Jääkmaksumus	6 199	625	720	0	7 544
Soetused (Lisa 21)	0	124	344	0	468
Arvestatud kulum	0	-120	-137	0	-257
Firmaväärtuse allahindlus	-410	0	0	0	-410
Valuutakursimuutused	-100	-1	0	0	-101
Ümberklassifitseerimine	0	2	-2	0	0
2022 liikumised kokku	-510	5	205	0	-300
31.12.2022 seisuga					
Soetusmaksumus	5 689	996	2 570	0	9 255
Kogunenud kulum	0	-366	-1 645	0	-2 011
Jääkmaksumus	5 689	630	925	0	7 244

Kontsernil on piiramatu kasutuseaga immateriaalse vara objektiks firmaväärtus. Arendusväljaminekud on uute konkreetsete toodete valmistamise ja katsetustega seotud kapitaliseeritud kulud. litsentsid on põhiliselt tootevalmistuslitsentsid ja arvutitarkvara. Aruandeaastal investeeriti tarkvaradesse 0,3 (2021: 0,5) miljonit eurot.

Seisuga 31.12.2022 oli täielikult amortiseerunud kasutuses oleva immateriaalse põhivara soetusmaksumus 775 (31.12.2021: 1 022) tuhat eurot. Bilansist kanti välja Telesilta Oy soetamisega arvele võetud kliendilepingud, mille soetusmaksumus oli 1,2 miljonit eurot.

Firmaväärtuse kaetava väärtuse testimine

Firmaväärtuse kaetava väärtuse testid on läbi viidud seisuga 31.12.2022

Positiivne firmaväärtus, 5 689 tuhat eurot, on tekkinud läbi osaluse soetamise tütarettevõtetes:

- 2014. aastal kui soetati 100% osalus tütarettevõttes Finnkumu Oy, mis 31.12.2020 seisuga ühendati ettevõtte Harju Elekter Oy-ga.
- 2017. aastal kui soetati 100% suurune osalus Soome laevaehituse elektritööde ettevõttes Telesilta Oy
- 2018. aasta alguses, kui osteti 100% suurune osalus müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuvas Rootsi ettevõttes SEBAB AB ning tehasevalmistuse tehnilisi hooneid tootvas sösaettevõttes Grytek AB. 29.10.2020 seisuga liideti Grytek AB SEBAB AB-ga, kelle tänaseks ärinimeks on Harju Elekter AB.

Firmaväärtus on seotud tütarettevõtte võimega teenida eraldiseisvaid rahavooge ning tütarettevõtte on seega madalaim positiivse firmaväärtuse arvestuse ja jälgimise tase (raha teeniv üksus, RTÜ). Tütarettevõtte kasutusväärtus on leitud diskonteeritud rahavoogude meetodil ning selle suurust võrreldi RTÜ bilansilise (sh firmaväärtus) väärtusega.

Üldised firmaväärtuse kasutusväärtuse hindamise põhimõtted

Alljärgnevalt on kirjeldatud juhatuse poolt tehtud eeldusi ja hinnanguid, millele tuginedes viidi läbi RTÜ kaetava väärtuse testid. RTÜ koosseisu kuulub ka üksusele jagatud firmaväärtus. Juhtkonna hinnangud tuginevad ajaloolistele andmetele, kuid võtavad järgmiste perioodide prognooside osas arvesse aruande koostamise hetkeks väljakujunenud turusituatsiooni ja teisi põhjendatud eeldusi. Tütarettevõtete soetusel tekkinud firmaväärtuse hindamisel kasutati järgnevaid sisendeid:

- Prognoosi periood on 2023–2026 (2021: 2022–2025), millele lisandub terminalaasta.
- Diskonteeritud rahavoogude leidmisel on kasutatud diskontomäära vahemikku 7–8% (2021: 7–14%).
- Kaetava väärtuse testis on kasutatud aastast kasvumäära 2% (2021: 2%).
- Müügitulude keskmised prognoositud aastakasvud on vahemikus 5–20% (2021: 10–25%) aastas.

Hinnangute muutuste võimalik mõju

Raha teeniva üksuse kasutusväärtust võrreldakse tehtud investeeringu ja firmaväärtuse suurusega. Arvestades, et kasutusväärtuse leidmisel on tegemist hinnanguga, võib valitud sisendite muutmisel olla hindamistulemusele suurendav või vähendav mõju. Kontserni juhtkond on viinud läbi sensitiivsusanalüüsi oluliste kasutatud sisendite ja eelduste suhtes ning ei tuvastanud selliseid sisendeid ega eeldusi, mille muutumine mõistlikus ulatuses põhjustaks firmaväärtuse alla hindamise vajaduse.

Firmaväärtuse allahindlus

Tütarettevõtte Energo Veritas OÜ ütles 2022. aasta mais ülesse raamlepingud Enefit Connect OÜ-ga, kes on esitanud raamlepingute rikkumiste eest Energo Veritas OÜ-le nõuded ning kelle nõuete tagamiseks on kohtu otsusega ettevõtte laovarud arestitud ja sisuline äritegevus peatatud. Vaidluses pole saavutatud poolte vahel kokkulepet ning kokkuleppe mittesaavutamisel satub tütarettevõtte suure tõenäosusega makseraskustesse, likviidsuskriisi ja maksejõuetuseni. Energo Veritase äritegevuse jätkumine on pigem ebatõenäoline. Sellest tulenevalt hindas kontserni juhtkond aruandeaastal 410 tuhande euro võrra alla 2017. aastal soetatud Energo Veritas OÜ firmaväärtuse. Kulu on kajastatud amortisatsioonikuluna üldhalduskuludes.

11. Võlakohustused

Võlakohustuste saldod ja muutused

EUR '000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Lühiajalised võlakohustused			
Lühiajalised pangalaenud		18 735	14 152
Pikaajaliste pangalaenude tagasimaksed järgmisel perioodil		2 630	1 485
Faktooring		2 228	0
Muud lühiajalised laenud		0	14
Lühiajalised rendikohustused	9	792	1 261
Kokku lühiajalised võlakohustused		24 385	16 912
Pikaajalised võlakohustused			
Pikaajalised pangalaenud		19 640	9 171
Muud pikaajalised laenud		109	0
Pikaajalised rendikohustused	9	983	2 255
Kokku pikaajalised võlakohustused		20 732	11 426
Võlakohustused kokku		45 117	28 338

Muutused võlakohustustes	Lisa	2022	2021
Algsaldo		28 338	19 088
Muutus lühiajalistes laenukohustustes		4 583	6 414
Ettevõtte soetusega kaasnevad võlakohustused		109	0
Saadud pikaajalised laenud		13 402	8 063
Pikaajalise laenu tasumine		-1 788	-5 804
Muud saadud ja tagastatud laenud		2 214	-746
Perioodi jooksul lisandunud rendikohustused	9	251	2 031
Pikaajaliste liisingkohustuste tasumine	9	-1 328	-1 476
Valuutakursimuutused	9	-664	22
Lõppsaldo		45 117	28 338

Faktooringu all on kajastatud Rootsi tütarettevõtte faktooringlepingu kohustust, mille limiit on 2 249 tuhat eurot ning intressimäär 3 kuu euribor +3.03%.

Lisainformatsiooni intressiriski kohta leiab [lisan 27](#).

Lühiajaliste pangalaenude tingimused

31. detsembri seisuga (EUR '000)

Alusvaluuta	Laenujääk		Laenulimiit		Intressimäär	
	2022	2021	2022	2021	2022	2021
SEK	487	2 420	899	2 439	3,10%	3,10%
EUR	611	2 483	1 000	3 500	3 kuu euribor+0,75%	3 kuu euribor+0,75%
EUR	2 378	1 386	2 500	2 500	3 kuu euribor+0,65%	3 kuu euribor+0,65%
EUR	1 649	3 119	3 500	3 500	6 kuu euribor+1,40%	6 kuu euribor+1,4%
EUR	2 996	-	3 000	-	3 kuu euribor+1,00%	-
EUR	2 736	-	4 000	-	3 kuu euribor+1,60%	-
EUR	2 467	-	2 500	-	3 kuu euribor+2,25%	-
EUR	4 911	-	5 000	-	€STR+1,85%	-
EUR	500	-	500	-	12 kuu euribor+2,25%	-
EUR	-	3 830	-	5 000	-	3 kuu euribor+1,00%
EUR	-	914	-	2 000	-	3 kuu euribor+1,05%
KOKKU	18 735	14 152	22 899	18 939		

Pangalaenude garanteerimiseks panditud varade kohta on info esitatud [lisan 12](#).

Pikaajaliste pangalaenude tingimused

31. detsembri seisuga (EUR '000)

Alusvaluuta	Laenujääk		Laenulimiit		Intressimäär	Tagastamise tähtaeg
	2022	2021	2022	2021		
EUR	5 124	4 404	6 051	6 051	6 kuu euribor+1,35%	11.08.2026
EUR	235	295	300	300	12 kuu euribor+1,50%	05.11.2026
EUR	3 085	3 500	4 200	4 200	12 kuu euribor+1,75%	28.04.2025
EUR	1 771	2 039	2 800	2 800	6 kuu euribor+1,35%	
EUR	288	-	1 000	-	6 kuu euribor+0,75%	
EUR	1 767	-	2 000	-	12 kuu euribor+0,75%	03.05.2025
EUR	10 000	-	10 000	-	6 kuu euribor+2,75%	20.12.2025
EUR	-	28	-	300	-	-
EUR	-	390	-	1 000	3 kuu euribor+1,05%	
KOKKU	22 270	10 656	24 351	14 651		

Pangalaenude garanteerimiseks panditud varade kohta on info esitatud [lisan 12](#).

12. Laenude tagatised ja panditud vara

Panditud varad jääkväärtuses:

EUR '000	31.12.2022	31.12.2021
Kommertspant vallasvarale	7 638	814
Kinnisvarainvesteeringud	19 945	13 060
Maa ja ehitised	12 973	9 180

Kontsern on sõlminud Swedbank AS-iga lühiajalise laenu ja investeerimislauende lepingud. Laenude tagatiseks on Swedbank AS-i kasuks seatud kommertspant emaettevõtte vallasvarale ning hüpoteegid kinnisvarainvesteeringutele, kokku 12,24 miljonit eurot. Panditud varade tagatisel on kontsernil võimalik kasutada laenu kuni 6,1 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli kasutusel pikaajalist laenu 5,1 miljonit eurot.

Coop Pank AS-ga sõlmiti 28.12.2022 laenuleping summas 10 miljonit eurot. Muutuva intressimääraga euriboril baseeruva investeerimislauende tähtaeg on viis aastat. Võetavat laenu kasutatakse Rootsis valminud Västeråsi tehase ehituskulude ja uue kinnisvaraprojekti arenduse rahastamiseks ning vajadusel ka olemasolevate lühiajaliste finantskohustuste vähendamiseks. Laenude tagatiseks on Coop Pank AS-i kasuks seatud hüpoteek emaettevõtte maale ja hoonetele, kokku 18,5 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli kasutusel pikaajalist laenu 10,0 miljonit eurot.

Kontsern on sõlminud AB SEB bankasega pikaajalise investeerimislauende lepingu. Laenu tagatiseks on panditud AB SEB bankase kasuks Leedus asuvad kinnisvarad ning vallasvara, väärtusega 15,2 miljonit eurot. Panditud varad tagavad osaliselt pikaajalist laenu kuni 7,0 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli kasutusel pikaajalist laenu 4,9 miljonit eurot.

Kontsern on lühiajalise laenu katteks seadnud hüpoteegi Soome ehitisele Nordea Bank kasuks, summas 435 tuhat eurot. Panditud varade tagatisel on kontsernil võimalik kasutada lühiajalist laenu kuni 1,0 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli kasutusel lühiajalist laenu 0,6 miljonit eurot.

Kontsernil on Soome kinnisvara soetamiseks sõlmitud laenuleping 0,3 miljonile eurole. Laenude tagatiseks on OP Yrityspankki Oy-i kasuks seatud hüpoteek ehitisele, maksumusega 0,5 miljonit eurot. Pikaajalise laenu jääk aruandekuupäeva seisuga oli 0,2 miljonit eurot.

Nordea Bank Oy-ga on sõlminud lühi- ja pikaajaliste laenude lepingud. Laenude tagatiseks on Nordea Bank Oy-i kasuks seatud kommertspant, kokku 2,5 miljonit eurot. Panditud varade tagatisel on kontsernil võimalik kasutada laenu kuni 2,5 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli kasutusel lühiajalist laenu 0,5 miljonit eurot ja pikaajalist laenu 1,8 miljonit eurot.

13. Ostjate ettemaksed ning võlad tarnijatele ja muud võlad

EUR '000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Ettemaksed kaupade ja teenuste eest		15 020	4 301
Võlad tellijatele lepingutest		1 807	358
Ostjate ettemaksed kokku		16 827	4 659
Võlg kaupade ja teenuste eest		20 022	19 920
Võlg materiaalse põhivara eest		10	0
Võlg kinnisvarainvesteeringute eest	21	15	276
Võlad tarnijatele kokku	27	20 047	20 196
Võlad töövõtjatele		3 807	3 645
Intressivõlad	27	47	9
Muud viitvõlad	27	541	204
Järgnevate perioodide tulu	27	23	0
Muud kohustused	27	37	436
Muud lühiajalised kohustused kokku		4 455	4 294
Muud pikaajalised kohustused	27	0	33
Muud pikaajalised kohustused kokku		0	33
Ostjate ettemaksed, võlad tarnijatele ja muud võlad kokku		41 329	29 182

14. Maksud

EUR '000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Käibemaks		267	1 095
Ettevõtte tulumaks	21	85	176
Sotsiaalmaks		0	3
Muud maksud		0	1
Ettemaks kokku	4	352	1 275
Käibemaks		1 713	1 676
Ettevõtte tulumaks	21	216	63
Üksikisiku tulumaks		558	531
Sotsiaalmaks		703	694
Muud maksud		288	192
Maksuvõlg kokku		3 478	3 156

15. Eraldised

EUR '000	Garantii-eraldis	Kahjumlikud lepingud	Muud eraldised	KOKKU
Saldo 31.12.2021	35	0	0	35
Eraldise moodustamine	137	1 950	122	2 209
Eraldise kasutamine	-141	0	0	-141
Saldo 31.12.2022	31	1 950	122	2 103

Garantiieraldis on moodustatud potentsiaalsete garantiikulude katteks. Müügilepingute kohaselt annab kontsern müüdü toodetele garantii, kohustudes aasta jooksul tasuta parandama või välja vahetama mittekvaliteetsed või defektidega tooted.

Energo Veritas OÜ ütles 2022. aasta mais üles Enefit Connect OÜ-ga sõlmitud raamlepingud hermeetiliste jaotustrafode tarnimiseks. Enefit Connect OÜ on esitanud raamlepingute rikkumise eest leppetrahve, kahjuhüvitisi ning viiviseid kontserni tütarettevõttele Energo Veritas kogusummas 5,1 miljonit eurot, mis on tekkinud raamlepingu rikkumise ja raamlepingutes kokku lepitud hindade ja

dünaamilise hankesüsteemi hangete tulemusena Enefit Connect OÜ poolt sõlmitud lepingute hindade vahel. Tegemist on tulevikus realiseeruva kahjuga kuivõrd Enefit Connect OÜ pole raamlepingus märgitud hinda ületavaid väljamakseid veel teinud. Energo Veritas OÜ ei tunnista Enefit Connect poolt esitatud nõudeid ning läbirääkimiste käigus ei ole jõutud pooli rahuldava kompromissini. Kontsern moodustas kahjumliku lepingu katteks 1,95 miljoni euro suuruse eraldise.

Võttes arvesse, et tütarettevõtte äritegevus on peatatud Enefit Connecti nõude tagamiseks arestitud varude tõttu, hindab Harju Elekter, et kokkuleppe mittaavutamise korral, satub tütarettevõtte suure tõenäosusega majandus-raskusesse, likviidsuskriisi ja maksejõuetuseni. Olenemata Enefit Connect poolt esitatavate trahvinõuete lõplikust summast, on Energo Veritase võimekus äritegevust jätkata pigem ebatõenäoline.

16. Aktsiakapital ja reservid

Aktsiakapital ja ülekurs

	Ühik	31.12.2022	31.12.2021
Aktsiakapital	EUR '000	11 523	11 352
Aktsiate arv (tasutud täies ulatuses)	tk '000	18 290	18 019
Ülekurs	EUR '000	2 509	1 601

AS-i Harju Elekter suurendas ettevõtte aktsiakapitali 170 700 euro võrra uute lihtaktsiate väljalaskmise teel seoses töötajate optiooniprogrammi realiseerimisega. Aktsiate märkimise aeg oli 15. juuli 2022, aktsiate väljalaske hind 3,98 eurot aktsia kohta. Kokku märgiti 270 953 lihtaktsiat arvestusliku väärtusega 0,63 eurot aktsia kohta. Kokku laekus aktsiate emissioonist 1 079 tuhat eurot, millest ülekurs moodustas 908 tuhat eurot. Aktsiakapitali suurendamise järgselt on AS-i Harju Elekter aktsiakapital 11 523 tuhat eurot, mis jaguneb 18,3 miljoniks nimiväärtuseta lihtaktsiaks. Aktsiakapitali suurendamise käigus välja lastavad aktsiad annavad õiguse saada dividendi alates 1. jaanuaril 2022 alanud majandusaasta eest. Põhikirjajärgne maksimaalne lubatud aktsiakapital on 20,0 miljonit eurot ja minimaalne 5,0 miljonit eurot.

Dividend aktsia kohta

28. aprillil 2022 toimunud AS-i Harju Elekter aktsionäride korralise üldkoosoleku kasumi jaotamise otsuse kohaselt maksti aktsionäridele 2021. aasta eest dividende 0,14 eurot aktsia kohta, kokku 2 523 tuhat eurot. Dividendiõiguslike aktsionäride nimekiri fikseeriti 16. mail 2022 arveldussüsteemi tööpäeva lõpu seisuga. Dividendid maksti välja 24. mail 2022 ülekandega aktsionäride pangakontodele. Võrreldaval perioodil maksti 2020. aasta eest dividende 0,16 eurot aktsia kohta, kokku 2,8 miljonit eurot.

AS Harju Elekter nõukogu ja juhatuse liikmete osalus

		Aktsiate kogus	Otsene osalus	Kaudne osalus
Tombak, Triinu	Nõukogu esimees	23 000	0,13%	0,00%
Kirsme, Aare	Nõukogu liige	235 750	1,29%	0,21%
Toome, Andres	Nõukogu liige	45 500	0,25%	0,33%
Luuk, Märt	Nõukogu liige	70 509	0,39%	1,22%
Hamburg, Arvi	Nõukogu liige	15 500	0,08%	0,00%
Vahimets, Risto	Nõukogu liige	0	0,00%	0,00%
Atso, Tiit	Juhatusesimees	15 500	0,08%	0,00%
Kuhi-Thalfeldt, Aron	Juhatusesimees	25 529	0,14%	0,00%
Treial, Priit	Juhatusesimees	0	0,00%	0,00%
Kokku		431 288	2,36%	1,76%

Aktsionäride omanduses olevate aktsiate arv ja osaluse protsent on fikseeritud 31.12.2022 tööpäeva lõpu seisuga. Vastavalt Nasdaq Tallinna börsi reglemendi nõuetele on emitent kohustatud majandusaasta aruandes esitama teabe oma juhatuse ja nõukogu liikmetele (otsene osalus) ning nende lähikondsetele (kaudne osalus) kuuluvate emitendi aktsiate arvu kohta majandusaasta lõpu seisuga. Kaudse osalusena käsitletakse ka kontserni nõukogu või juhatuse liikme poolt kontrollitavale äriühingule kuuluvate aktsiatega esindatud häälid.

Üle 5% osalusega aktsionärid

%	31.12.2022	31.12.2021
AS Harju KEK	30,44	30,90
ING Luxembourg S.A.	10,39	10,54
Endel Palla	7,46	6,97
Aktsionärid kelle osalus on alla 5%	51,71	51,59
Kokku	100,00	100,00

Reservid

EUR '000	Lisa	Kohustuslik reservkapital	Aktsiaoptsoon	Ümberhindluse reserv	Valuutakursimuutuste reserv	Kokku reservid
Saldo 31.12.2020		1 242	549	5 024	-106	6 709
Finantsvara ümberhindluse netokasum (+)	6	0	0	12 269	0	12 269
Aktsiapõhine hüvitis	18	0	227	0	0	227
Aktsiaoptsooni realiseerumine		0	-432	0	0	-432
Valuutakursimuutus		0	0	0	-57	-57
Saldo 31.12.2021		1 242	344	17 293	-163	18 716
Finantsvara ümberhindluse netokahjum (-)	6	0	0	-726	0	-726
Aktsiapõhine hüvitis	18	0	189	0	0	189
Aktsiaoptsooni realiseerumine		0	-203	0	0	-203
Valuutakursimuutus		0	0	0	-208	-208
Saldo 31.12.2022		1 242	330	16 567	-371	17 768

Ümberhindluse reserv

Ümberhindluse reserv koosneb finantsvarade ümberhindlusest õiglasesse väärtusesse tekkinud realiseerimata kasumitest ja kahjumitest. Kontsernil on ümberhindluse reservi all kajastatud Skeleton Technologies Group OÜ, börsil noteeritud ettevõtete väärtpaperite ümberhindluse väärtus.

Valuutakursi muutuste reserv

Valuutakursi muutuste reserv koosneb valuutakursside erinevustest, mis tekivad seoses välismaal asuvate tütarettevõtete finantsaruannete ümberarvutamisega Kontserni esitusvaluutasse (Lisa 25.6). Rootsi tütarettevõtete majandus- tulemuste kajastamisest tekkinud saldode ümberarvestamisest tekkinud valuutakursi kahjum oli 208 tuhat eurot, 2021. aastal kahjum 57 tuhat eurot.

17. Segmendiaruanne

ASi Harju Elekter juhatus jälgib kontserni sisemisi aruandeid peamiste tegevusvaldkondade lõikes, hindamaks tulemuslikkust ja langetamaks otsuseid ressursside osas. Juhatus on määranud ärisegmendid antud aruannete alusel. Konsolideeritud finantsaruannetes eristatakse kahte põhisegmenti – tootmine ja kinnisvara. Muud tegevuste alla on koondatud segmenteerimata tegevusvaldkonnad, kus iga tegevusala ei ole piisavalt suure osakaaluga, et eraldi kajastatavat segmenti moodustada.

Tootmine – segment hõlmab elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmist ja müüki. Sellesse harusse kuuluvad kontserni ettevõtetest AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Harju Elekter UAB, Harju Elekter Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy ja Harju Elekter AB.

Kinnisvara – segment hõlmab kinnisvara arendamist, hooldust ja rentimist, kinnisvara ja tootmisvõimsuste ülalpidamisega seotud teenuseid ja teenuste vahendamist. Sellesse harusse kuulub AS Harju Elekter.

Muud tegevused – sisaldavad kontserni ja temaga seotud ettevõtete toodete ning muude elektriinstallatsioonitöödeks vajalike kaupade müüki peamiselt jaeklientidele ja väiksema ning keskmise suurusega elektripaigaldusfirmadele; juhtimisalased teenuseid, installatsioonitööde projektijuhtimist ja laevaehituse

elektritöid. Muud tegevusalad on kontserni seisukohalt väheolulised ja ükski neist ei moodusta eraldiseisvat segmenti aruandluse tarbeks. Sellesse harusse kuuluvad emaettevõtte ja kontserni tütarettevõtted Energo Veritas OÜ ja Telesilta Oy.

Kontsern hindab tegevussegmentide tulemust segmenti müügitulu ja ärikasumi alusel. Emaettevõtte juhtkonna hinnangul toimuvad segmentide vahelised tehingud tavapärasel turutingimustel ning ei erine oluliselt tingimustest, millega on tehing tehtud kolmandate osapooltega. Jagamatud varad on emaettevõtte raha, mitmesugused nõuded ja ettemaksud ning muud finantsinvesteeringud. Jagamatud kohustused on emaettevõtte võlakohustused, maksu- ja viitvõlad. Kontsernil ei ole ühtegi kontsernivälist klienti, kelle tulu moodustaks rohkem kui 10% vastava segmendigrupi tulu liigist.

EUR '000	Lisa	Tootmine	Kinnisvara	Muud tegevused	Elimineerimine	Konsolideeritud
2021						
Müügitulu kontsernivälistelt klientidelt	18	133 507	3 801	15 449	0	152 757
Tulu teistelt segmentidelt		583	1 759	185	-2 527	
Segmenti äritulud kokku		134 090	5 560	15 634	-2 527	152 757
Ärikasum		1 296	2 022	-461	345	3 202
Segmenti varad		88 534	26 384	28 317	-20 703	122 532
Jagamatud varad						25 025
<i>sh Finantsinvesteeringud</i>						24 953
<i>sh Muud nõuded ja ettemaksed</i>						72
Varad kokku						147 557
Segmenti kohustused		60 581	452	8 403	-20 703	48 733
Jagamatud kohustused						11 978
<i>sh Võlakohustused</i>						11 664
<i>sh Viitvõlad</i>						188
<i>sh Muud</i>						126
Kohustused kokku						60 711
Investeeringud põhivarasse	7, 8, 10	5 787	1 321	634	0	7 742
Vara kasutusõigus	8	105	0	775	0	880
Põhivara amortisatsioon	7, 8, 10	2 222	970	849	-23	4 018

EUR '000	Lisa	Tootmine	Kinnisvara	Muud tegevused	Elimineerimine	Konsolideeritud
2022						
Müügitulu kontsernivälistelt klientidelt	18	157 558	4 363	13 372	0	175 293
Tulu teistelt segmentidelt		1 042	1 704	259	-3 005	0
Segmenti äritulud kokku		158 600	6 067	13 631	-3 005	175 293
Ärikasum (-kahjum)		-2 002	2 344	-4 697	-191	-4 546
Segmenti varad		111 601	34 422	34 800	-32 710	148 113
Jagamatud varad						23 324
<i>sh Finantsinvesteeringud</i>						23 233
<i>sh Muud nõuded ja ettemaksed</i>						91
Varad kokku						171 437
Segmenti kohustused		89 873	163	8 993	-32 710	66 319
Jagamatud kohustused						25 707
<i>sh Võlakohustused</i>						25 239
<i>sh Viitvõlad</i>						250
<i>sh Muud</i>						219
Kohustused kokku						92 027
Investeeringud põhivarasse	7, 8, 10	13 137	1 858	248	0	15 243
Vara kasutusõigus		0	0	251	0	251
Põhivara amortisatsioon	7, 8, 10	2 651	983	1 156	-26	4 764

18. Kasumiaruande kirjete selgitused

Müügitulu tegevusalade viisi

EUR'000	Lisa	2022	Kindlal ajahetkel 2022	Perioodi jooksul 2022	2021	Kindlal ajahetkel 2021	Perioodi jooksul 2021
Elektriseadmed		148 223	109 578	38 645	126 656	89 222	37 435
Elektrikaupade projekti- ja jaemüük		9 754	9 754	0	10 658	10 658	0
Muud tooted		5 953	5 953	0	3 946	3 946	0
Elektritööd		5 445	0	5 445	6 047	495	5 552
Muud teenused		2 592	0	2 592	2 319	0	2 319
Renditulu	9	3 326	0	0	3 131	0	0
Kokku	17	175 293	125 285	46 682	152 757	104 321	45 306

Müügitulud geograafiliste (kliendi asukoht) piirkondade lõikes

EUR'000	Lisa	2022	2021
Eesti		30 296	25 993
Soome		81 829	70 918
Rootsi		22 844	27 611
Norra		21 821	13 195
Saksamaa		5 787	7 482
Holland		6 732	4 975
Muud riigid		5 984	2 583
Müügitulu kokku	17, 18	175 293	152 757

Äritegevuse kulud

EUR'000	Lisa	2022	2021
Müüdnud toodete kulud			
Kaubad ja materjalid		-116 340	-100 875
Ostuteenused		-11 762	-10 589
Tööjõukulu	18	-23 793	-20 756
Põhivara kulum		-3 491	-3 263
Muud kulud		-5 120	-2 677
Lõpetamata ja valmistoodangu varude kasv		-2 518	3 283
Kokku		-163 024	-134 877
Turustuskulud			
Ostuteenused		-1 475	-1 154
Tööjõukulu	18	-3 790	-3 512
Põhivara kulum		-341	-233
Muud kulud		28	-360
Kokku		-5 578	-5 259
Üldhalduskulud			
Ostuteenused		-2 874	-2 514
Tööjõukulu	18	-6 850	-6 382
Põhivara kulum		-932	-522
Muud kulud		-538	-285
Kokku		-11 194	-9 703
- sealhulgas arenduskulud		-2 312	-1 982

Tööjõukulud

EUR'000	Lisa	2022	2021
Tööjõukulud müüdnud toodete, turustus- ja üldhalduskuludes:			
Töötasud		-27 124	-23 863
Sotsiaal- ja muud maksud palgakulult		-6 532	-5 918
Aktsiapõhine hüvitis	16, 22	-189	-227
Kapitaliseeritud tööjõukulud		22	4
Tööjõukulude reservide muutus		-610	-646
Kokku		-34 433	-30 650
Sh keskmine töötajate arv:			
Töölepingu alusel töötav isik		866	810
Võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutav isik, va füüsilisest isikust ettevõtja		3	6
Juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige		9	9
Kokku		878	825

Audiitorettevõtjale makstud tasud

Vastavalt 29. aprill 2021. aktsionäride üldkoosoleku otsusele auditeerib 2021.–2023. aastal AS-i Harju Elekter ja tema tütarettevõtteid PricewaterhouseCoopers; v.a Energo Veritas OÜ, mida auditeerib Baker Tilly Baltics OÜ, Harju Elekter Services AB, mida auditeerib Allians Revision & Redovisning AB ja Telesilta OY, mida auditeerib Nexia Oy.

EUR'000	2022	2021
Audiitortasud	128	119
Ülevaatuse teenuse tasud	0	6
Muude kindlustandvate teenuste tasud	9	2
Seonduvate teenuste tasud	0	1
Muu äritegevuse, sealhulgas maksunõustamisteenuse tasud	10	1
Kokku	147	129

19. Tulumaks ja edasilükkunud tulumaks

Tulumaksu kulu

EUR'000	2022	2021
Perioodi tulumaksukulu	531	545
Edasilükkunud tulumaksu tulu(-)/kulu	-241	-177
Tulumaksu kulu kasumiaruandes	290	368

Kontserni kasumilt arvestatud tulumaks erineb tegelikust tulumaksukulust põhjustel, mis on esitatud alljärgnevas tabelis. 2022 aasta keskmine efektiivne tulumaksumäär oli -5,5% (2021: 12,4%).

EUR'000	2022	2021
Arvestuslik tulumaks kokku (Soome 20%, Leedu 15%, Rootsi 20,6%)	481	426
Arvestusliku tulumaksu korrigeerimised	-246	-17
Dividendide tulumaks (Lisa 21)	55	18
Kokku	290	427
Bilansiväliselt kajastatud edasilükkunud tulumaksuvara muutus	0	-59
Tulumaksukulu kokku (Lisa 21)	290	368

Edasilükkunud tulumaksu vara

EUR'000	31.12.2022	31.12.2021
Edasilükkunud tulumaksu vara	1 008	690

Edasikantavatelt maksukahjumitelt arvestatud edasilükkunud tulumaksu vara realiseerumine sõltub tütarettevõtete tulevaste perioodide maksustatavatest kasumitest, mis ületavad bilansipäevaks akumulunud edasikantavaid kahjumeid. Aastaaruande koostamisel viidi läbi tütarettevõtete tulevaste perioodide kasumi analüüs. Kasumi tekkimise eelduseks on iga tütarettevõtte strateegiliste eesmärkide saavutamine. Edasilükkunud tulumaksu vara kajastati summas, mille realiseerumine läbi tulevaste perioodide kasumi on tõenäoline.

20. Tava- ja lahustatud puhaskasum aktsia kohta

Tavapuhaskasum aktsia kohta on leitud jagades aruandeperioodi puhaskasumi perioodi kaalutud keskmise emiteeritud aktsiate arvuga.

Lahustatud puhaskasumi leidmiseks võetakse arvesse potentsiaalselt emiteeritavad aktsiad. 31.12.2022 seisuga oli kontsernil kokku 500 568 (31.12.2021: 763 968) potentsiaalselt emiteeritavat lihtaktsiat (lisa 22). Kooskõlas 3. mail 2018 toimunud aktsionäride üldkoosoleku otsusega kinnitati aktsiaoptsiooni alusel omandatavate aktsiate väljalaskehinnaks optioonilepingu sõlmimisele eelneva kolme kalendriaasta aktsia sulgemishindade keskmine Nasdaq Tallinna börsil 31.12. seisuga. 2018. aasta voo hindaks kujunes 3,49 eurot, 2019. aasta voo hindaks 3,98 eurot, 2020. aasta voo hindaks 4,44. 2019. aasta voo realiseerus aruandeperioodil 270 953 (2021: 278 675) aktsiat.

29. aprill 2021 toimunud aktsionäride üldkoosoleku otsusega kinnitati uus 2021.-2022. aasta aktsiaoptsiooni programm, mille raames on aktsiaoptsioone õigustatud saada AS-i Harju Elekter ja tema tütarettevõtete juhatuse liikmed ja võtmeisikud. Optsiooni alusel omandatavate aktsiate väljalaskehinnaks on 2018., 2019. ja 2020. kalendriaasta aktsia sulgemishindade keskmine Nasdaq Tallinna börsil 31.12. seisuga, so 4,50 eurot aktsia kohta.

Aktsiapõhiste hüvitiste suhtes, mille kohta kehtivad IFRS 2 nõuded, hõlmab aktsiate märkimishind tulevikus töötajate poolt aktsiapõhiste hüvitiste eest osutatavate teenuste maksumust. Sõltumatu eksperdi poolt hinnati teenuse väärtuseks ühe emiteeritava aktsia kohta 2020. aasta voo puhul 0,55 eurot, 2021. aasta puhul 3,55 eurot ja 2022. aasta puhul 1,52 eurot. Seega on IFRS 2 mõistes aktsia märkimishinnad 4,99, 8,05 ja 6,02 eurot. Potentsiaalsed aktsiad muutuvad lahustuvaks pärast seda, kui nende perioodi keskmine turuhind ületab antud väärtusi. Perioodil 1.01.-31.12.2022 oli aktsiate keskmine turuhind 6,02 eurot.

	Ühik	2022	2021
Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist/-kahjumist (-)	EUR '000	-5 544	2 598
Perioodi keskmine aktsiate arv	tk '000	18 134	17 855
Tavapuhaskasum aktsia kohta	EUR	-0,31	0,15
Perioodi korrigeeritud keskmine aktsiate arv	tk '000	18 216	17 963
Lahustatud puhaskasum/ -kahjum (-) aktsia kohta	EUR	-0,30	0,14

21. Rahavoogude aruande kirjete selgitused

EUR'000	Lisa	2022	2021
Ettevõtte tulumaks			
Tulumaksukulu kasumiaruandes	19	-290	-368
Tulumaksu ettemaksu vähenemine (+)/ kasv (-) ja võla vähenemine (-)/ kasv (+)	14	243	-89
Dividendi tulumaksu kulu	19	55	18
Edasilükkunud tulumaksu vara muutus	19	-318	-176
Valuutakursimuutus		24	-1
Makstud ettevõtte tulumaks		-286	-616
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest			
Kinnisvarainvesteeringu soetus	7	-1 858	-1 321
Soetusega seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)	13	-261	264
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest		-2 119	-1 057
Tasutud materiaalse põhivara eest			
Materiaalse põhivara soetus	8	-12 917	-4 970
Soetusega seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)		202	-77
Muud laekumised investeerimistegevusest		0	190
Tasutud materiaalse põhivara eest		-12 715	-4 857
Tasutud immateriaalse põhivara eest			
Immateriaalse põhivara soetus	10	-468	-680
Soetusega seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)		0	-18
Tasutud immateriaalse põhivara eest		-468	-698

22. Seotud osapooled

AS-i Harju Elekter seotud osapoolteks on kontserni juhatuse ja nõukogu liikmed, nende lähikondsed ning eelmainitud isikute valitseva või nende olulise mõju all olevad ettevõtted. Lisaks ka AS Harju KEK, kelle omanduses on 30,44% AS-i Harju Elekter aktsiatest. Kontserni juhtkond on ematettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmed.

Tehingud seotud osapooltega

EUR'000	31.12.2022	31.12.2021
Saldod seotud osapooltega:		
- Kohustused kaupade ja teenuste eest	106	93
- Kohustused nõukogu ja juhatuse liikmete ees	66	37

	2022	2021
Kaupade ja teenuste ost seotud osapooltelt:		
- AS Harju KEK'lt põhivara rentimine	68	118
- Muude teenuste ost AS Entekilt	731	599
Kaupade ja teenuste müük seotud osapooltele:		
- AS Harju KEK'le ja AS Entekile muud teenused	2	3
- AS Entekile kaupade müük	2	3
Nõukogu ja juhatuse liikmete tasud:		
- Palk, preemia, hüvitised (sh lahkumishüvitised) ja muud tasud	446	413
- Sotsiaalmaks	147	133

Juhatusel on saavad tasu vastavalt ametilepingule, lisaks on õigus saada lahkumishüvitist: kuni 8 kuu juhatuse liikme tasu ulatuses. Pensioniga seotud õigusi juhatuse liikmetel ei ole. Kontserni juhtorganite liikmete ja/või nende lähikondsetega 2022. aasta jooksul mingeid muid tehinguid ei toimunud. Täpsustav teave AS-i Harju Elekter juhatuse liikmetele makstud töötasude ja hüvitiste kohta on esitatud [Tasustamisaruandes](#).

Aktsiapõhine hüvitis

3. mail 2018 toimunud aktsionäride üldkoosolekul otsustati aktsiaoptsiooni-programm kontserni kuuluvate võtmeisikute, sh juhtorganite liikmetele, juhtivspetsialistidele ja inseneridele nende kaasamiseks ettevõtte aktsionärideks, et motiveerida neid tegutsema kontserni parema majandustulemuse saamise nimel. Optsiooniprogrammi raames väljastab AS Harju Elekter igal aastal aktsiaoptsioone kuni kahe protsendi (2%) ulatuses AS-i Harju Elekter aktsiate koguarvust. Optsiooniprogrammi tähtaeg on kolm aastat, millele lisandub aktsiaoptsioonide realiseerimise tähtaeg. Märkimisõiguse planeeritavast aktsiaemissioonist osavõtuks annab nendega sõlmitud eelleping, optsioonilepingu sõlmimise päevaks lepingutasu kümme (0.10) eurosenti iga aktsiaoptsiooni kohta ning aktsiate märkimise perioodil kehtiv töö- või ametisuhe kuni aktsiate märkimise kuupäevani kaasa arvatud. Aktsiaoptsioonide alusel omandatavate aktsiate väljalaskehind määrati ajavahemiku 2015–2017 kalendriaasta sulgemishindade keskmisest hinnast Nasdaq Tallinna börsil 31. detsembri seisuga.

Aruandeaastal realiseerus 2019. aasta juunis sõlmitud optsioonid. Aktsiate märkimise tähtaega oli 15.07.2022. Optsiooniprogrammi realiseerimisega seotud aktsiaemissioonist võttis osa 75 Harju Elektri praegust ja endist töötajat, kes märkisid kokku 270 953 aktsiat 1 078 392,94 euro eest. Märkimata jäi 26 247 aktsiat.

29. aprill 2021 toimunud aktsionäride üldkoosoleku otsusega kinnitati uus 2021.–2022. aasta aktsiaoptsiooni programm, mille raames on aktsiaoptsioone õigustatud saada AS-i Harju Elekter ja tema tütarettevõtete juhatuse liikmed ja võtmeisikud. Optsiooni alusel omandatavate aktsiate väljalaskehinnaks on 2018., 2019. ja 2020. kalendriaasta aktsia sulgemishindade keskmine Nasdaq Tallinna börsil 31.12. seisuga, so 4,50 eurot aktsia kohta. Optsiooniprogrammi tähtaeg on kaks aastat, millele lisandub optsioonide realiseerimise tähtaeg. Optsioonide realiseerimise tähtaeg on 36 ja 48 kuud pärast kirjaliku optsioonilepingu sõlmimist. Seejuures on AS-i Harju Elekter nõukogul õigus vajadusel väljastada erineva tähtajaga optsioone. 2020 ja 2021.aastal sõlmiti kontserni töötajate ja äriühingu juhtorganite liikmetega 76 optsioonilepingut, kokku 447 468 aktsia märkimisõiguse kohta. 2022. aasta detsembris sõlmiti kontserni äriühingu juhatuse liikmetega

veel viis optsoonilepingut, kokku 54 000 aktsia märkimisõiguse kohta.

Aktsiate märkimisõiguste kajastamisel on rakendatud IFRS 2 põhimõtteid. Kontsern kasutas töötajatelt aktsiate eest saadaolevate teenuste (tööpanuse) hindamisel märkimisõiguse õiglast väärtust eellepingute sõlmimise hetkel. Sõltumatu eksperdi poolt hinnati teenuse väärtuseks ühe emiteeritava aktsia kohta 2020. aasta voo puhul 0,55 eurot, 2021.aasta voo puhul 3,55 eurot ning 2022.aasta voo puhul 1,52 eurot. Õiglase väärtuse hindamisel kasutati Black-Scholes hindamismudelit. Hinna määramisel on arvesse võetud kaalutud keskmist aktsia turuhinda (4,44, 4,50 ja 4,50 eurot), aktsia eeldatavat volatiilsust (30%, 32% ja 35%), riskivaba intressimäära (1,50%, 1,50%, 3%) ja prognoositavaid dividende ning perioodi pikkust eellepingute sõlmimise ja planeeritava aktsiate märkimishetke vahel (3 aastat). 2022. aastal on tööjõukuluna kajastatud aktsiapõhiste maksete summa 190 (2021: 227) tuhat eurot ([lisad 16 ja 18](#)).

	Märkimise hind	Teenuse õiglase väärtus	IFRS2 mõistes märkimise hind	Aegumise aasta	Lepingute arv	Potentsiaalselt emiteeritavate aktsiate arv
Seisuga 31.12.2018					116	318 175
Perioodi jooksul väljastatud kogus (2019)	3,98	0,73	4,71	2022	94	339 100
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2018)					-6	-13 000
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2019)					-2	-8 000
Seisuga 31.12.2019					202	636 275
Perioodi jooksul väljastatud kogus (2020)	4,44	0,55	4,99	2023	66	347 468
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2018)					-5	-12 000
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2019)					-3	-12 000
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2020)					-2	-7 350
Seisuga 31.12.2020					258	952 393
Perioodi jooksul väljastatud kogus (2021)	4,50	3,55	8,05	2025	20	135 750
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2018)					-9	-14 500
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2019)					-8	-16 900
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2020)					-5	-14 100
Perioodi jooksul realiseeritud kogus (2018)					-96	-278 675
Seisuga 31.12.2021					160	763 968
Perioodi jooksul väljastatud kogus (2022)	4,50	1,52	6,02	2025	5	54 000
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2019)					-6	-25 000
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2020)					-4	-14 950
Perioodi jooksul tühistatud kogus (2021)					-1	-250
Perioodi jooksul realiseeritud kogus (2019)					-75	-277 200
Seisuga 31.12.2022					79	500 568

Tava- ja lahustatud puhakasum aktsia kohta informatsiooni leiab [lisast nr 20](#).

23. Tütarettevõtted

Ettevõtte nimi	Osalus ja hääleõigus %		Asukoht	Tegevusala	Segment	Omakapital (EUR'000)	
	31.12.2022	31.12.2021				31.12.2022	31.12.2021
AS Harju Elekter Teletehnika	100%	100%	Eesti	tootmine	tootmine	475	503
AS Harju Elekter Elektrotehnika	100%	100%	Eesti	tootmine	tootmine	6 286	6 678
Ergo Veritas OÜ	80,52%	80,52%	Eesti	kaupade vahendusmüük	muu	-38	79
Harju Elekter Oy	100%	100%	Soome	tootmine	tootmine	8 538	8 677
Harju Elekter Kiinteistöt Oy	100%	100%	Soome	tootmiskinnisvara haldamine	tootmine	3 050	3 042
Telesilta Oy	100%	100%	Soome	elektriinstallatsioonitööd	muu	1 096	611
Harju Elekter UAB	100%	100%	Leedu	tootmine	tootmine	1 409	3 889
Harju Elekter AB	100%	100%	Rootsi	tootmine	tootmine	508	2 823
Harju Elekter Services AB*	100%	100%	Rootsi	tootmiskinnisvara haldamine	tootmine	35	86

*sh Harju Elekter Services AB tütarettevõtte LC Development Fastigheter 17 AB

15. detsembril 2022 soetas kontserni rootsi tütarettevõtte Harju Elekter Services AB 100% suuruse osaluse Wästbygg Gruppi kuuluva LC Development Fastigheter 101 AB tütarettevõttes LC Development Fastigheter 17 AB. Ostetud kinnisvaraettevõtte, LC Development Fastigheter 17 AB, on loodud spetsiaalselt Västeråsi tehase ehituseks, mille valmimisel arvestati Harju Elektri vajadusi. Tulevikus plaanitakse ostetud ettevõtte ühendada Harju Elekter Services AB-ga, mis tuleneb kontserni põhimõttest hoida tootmistegevus ja kinnisvarahaldus eraldi ettevõtetes.

Aruandekuupäeva seisuga on Kontsernil üks mittekontrolliva osalusega tütarettevõtte. 2017. aasta I kvartalis ostis AS Harju Elekter 80,52% suuruse osaluse elektrimaterjalide ja -seadmete müügiettevõttes Ergo Veritas OÜ.

Kontserni pikaajaliste mittefinantsvarade paiknemine

EUR'000	31.12.2022	31.12.2021
Eesti	35 493	36 499
Soome	7 996	7 953
Rootsi	13 341	2 000
Leedu	10 910	11 649
Varade väärtus kokku	67 740	58 101

24. Emaettevõtte põhjaruanded

Vastavalt Eesti Raamatupidamise Seadusele esitatakse emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded (finantsseisundi aruanne, koondkasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) konsolideeritud aruande lisades.

Finantsseisundi aruanne

EUR'000	31.12.2022	31.12.2021
Raha ja raha ekvivalendid	8 055	126
Nõuded ostjate vastu	363	556
Nõuded kontserni ettevõtete vastu	14 532	13 484
Muud lühiajalised nõuded ja ettemaksud	91	74
Käibevara kokku	23 041	14 240
Investeeringud tütarettevõtetesse	14 794	15 224
Pikaajalised nõuded tütarettevõtetele	16 149	7 083
Muud pikaajalised finantsinvesteeringud	23 233	24 953
Kinnisvarainvesteeringud	28 616	27 826
Materiaalne põhivara	1 763	1 839
Immateriaalne põhivara	120	172
Põhivara kokku	84 675	77 097
VARAD KOKKU	107 716	91 337
Võlakohustused	11 444	7 863
Võlad tarnijatele	206	443
Võlad kontserni ettevõtete vastu	2 018	30
Maksuvõlad	218	126
Muud võlad ja saadud ettemaksud	454	382
Lühiajalised kohustused kokku	14 340	8 844
Võlakohustused	13 795	3 768
Muud pikaajalised kohustused	0	33
Pikaajalised kohustused kokku	13 795	3 801
Kohustused kokku	28 135	12 645
Aktsiakapital	11 523	11 352
Ülekurss	2 509	1 601
Reservid	17 809	18 535
Jaotamata kasum	47 740	47 204
Omakapital kokku	79 581	78 692
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU	107 716	91 337

Koondkasumiaruanne

EUR'000	2022	2021
Müügitulu	6 067	5 560
Müüdud toodete kulu	-3 186	-2 875
Brutokasum	2 881	2 685
Muud äritulud	111	85
Üldhalduskulud	-2 390	-1 716
Muud ärikulud	-31	-19
Ärikasum	571	1 035
Tulu tütarettevõtetest	2 523	2 839
Dividenditulu müügitulust finantsvaradelt	74	119
Intressitulu	332	259
Kulu tütarettevõtte investeeringu mahakandmisest	-430	0
Intressikulud	-139	-54
Kasum/kahjum valuutakursi muutusest	-181	-3
Kasum majandustegevusest	2 750	4 195
Tulumaks	-11	-18
Aruandeaasta puhaskasum	2 739	4 177
Muu koondkasum/-kahjum		
Finantsvara ümberhindluse netokasum/-kahjum	-406	12 533
Perioodi muu koondkasum/-kahjum kokku	-406	12 533
Aruandeaasta koondkasum/-kahjum	2 333	16 710

Rahavoogude aruanne

EUR'000	2022	2021
Rahavood äritegevusest		
Puhaskasum	2 739	4 177
<u>Korrigeerimised</u>		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	1 445	1 428
Kahjum põhivara müügist	-1	-1
Finantstulud	-2 929	-3 217
Finantskulud	750	56
Tulumaks	11	18
<u>Muutused</u>		
Äritegevusega seotud nõuete muutus	885	-1 372
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	173	-2
Makstud intressid	-114	-51
Kokku rahavood äritegevusest	2 959	1 036
Rahavood investeerimistegevusest		
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest	-2 367	-1 062
Tasutud materiaalse põhivara eest	-6	-561
Tasutud immateriaalse põhivara eest	-15	-78
Sissemakse tütarettevõtte täiendavasse reservkapitali	0	-900
Tasutud finantsinvesteeringu eest	0	-1 490
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	1 315	981
Antud laenude tagasimaksed	7 777	5 024
Antud laenud	-18 625	-10 024
Laekunud intressid	354	248
Saadud dividendid	2 597	2 958
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-8 970	-4 904

EUR'000	2022	2021
Rahavood finantseerimistegevusest		
Laekunud lihtaktsiate emissioonist	1 047	946
Arvelduskrediidi jääkide muutus	2 887	4 034
Saadud laenud	13 490	4 561
Laenude tagasimaksed	-769	-4 578
Makstud dividendid	-2 523	-2 838
Makstud dividendide tulumaks	-11	-18
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	14 121	2 107
Kokku rahavood	8 110	-1 761
Raha jääk perioodi algul	126	1 889
Rahajääkide muutus	8 110	-1 761
Valuutakursside muutuste mõju	-181	-2
Raha jääk perioodi lõpus	8 055	126

Omakapitali muutuste aruanne

EUR´000	Aktiivkapital	Ülekurs	Reservkapital	Ümberhindluse reserv	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo 31.12.2020	11 176	804	1 242	5 025	45 600	63 847
2021. aasta puhaskasum	0	0	0	0	4 177	4 177
2021. aasta muu koondkasum/kahjum	0	0	0	12 268	265	12 533
Koondkasum/-kahjum kokku	0	0	0	12 268	4 442	16 710
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud Emaettevõtte omanikega						
Aktiivkapitali suurenemine (optsioon)	176	797	0	0	0	973
Makstud dividendid	0	0	0	0	-2 838	-2 838
Tehingud Emaettevõtte omanikega kokku	176	797	0	0	-2 838	-1 865
Saldo 31.12.2021	11 352	1 601	1 242	17 293	47 204	78 692
2022. aasta puhaskasum	0	0	0	0	2 739	2 739
2022. aasta muu koondkasum/kahjum	0	0	0	-726	320	-406
Koondkasum/-kahjum kokku	0	0	0	-726	3 059	2 333
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud emaettevõtte omanikega						
Aktiivkapitali suurenemine (optsioon)	171	908	0	0	0	1 079
Makstud dividendid	0	0	0	0	-2 523	-2 523
Tehingud Emaettevõtte omanikega kokku	171	908	0	0	-2 523	-1 444
Saldo 31.12.2022	11 523	2 509	1 242	16 567	47 740	79 581

EUR´000	2022	2021
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31. detsembri seisuga	79 581	78 692
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste:		
-bilansiline väärtus	-14 794	-15 224
-bilansiline väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	14 784	23 516
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31. detsembri seisuga	79 571	86 984

Vastavalt Eesti Raamatupidamise Seadusele on summa, millest aktsiaselts võib teha aktsionäridele väljamakseid, leitav järgmiselt: korrigeeritud konsolideerimata omakapital, millest on maha arvatud aktiivkapital, ülekurs ja reservid.

Vastavalt Äriseadustikule võtab emaettevõtte, kes koostab konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande, kasumi jaotamise otsuse vastu konsolideerimisgrupi konsolideeritud aruannete alusel. Konsolideeritud aruannetel põhinevat kasumit ei ole lubatud jaotada niivõrd, kui võrd see vähendaks emaettevõtte netovara tasemeni alla aktiivkapitali ja reservide kogusumma, mille väljamaksmine aktsionäridele ei ole lubatud seadusest või põhikirjast tulenevalt.

25. Aruande koostamise alused ja olulisemad arvestuspõhimõtted

25.1 Koostamise alused

ASi Harju Elekter ja tema tütarettvõtete (koos „kontsern“) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS, International Financial Reporting Standards), nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt. Käesoleva konsolideeritud raamatupidamisaruande koostamisel kasutatud peamised arvestuspõhimõtted on esitatud allpool. Konsolideeritud raamatupidamisaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud juhtudel, kui alljärgnevas arvestuspõhimõtetes on kirjeldatud teisiti. Kontserni finantsinvesteeringud kajastatakse õiglasel väärtuses. Neid põhimõtteid on rakendatud lähtudes järjepidevuse ja võrreldavuse printsiibist, hindamiste muutuste sisu ja nende mõju on selgitatud vastavates lisades. Kui finantsaruannete kirjete esitust või klassifitseerimise meetodit on muudetud, siis on vastavalt ümber klassifitseeritud ka eelmise perioodi võrreldavad näitajad.

Vastavalt Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite nõuetele tuleb finantsaruannete koostamisel kasutada juhtkonnapoolseid raamatupidamislikke hinnanguid. Samuti tuleb juhtkonnal teha arvestuspõhimõtete valiku ja rakendamisega seotud otsuseid. Valdkonnad, milles hinnangu osakaal või keerukuse tase on suurem, või valdkonnad, kus eeldused ja hinnangud on

konsolideeritud raamatupidamisaruannete suhtes olulised, on esitatud [lisas 26](#).

25.2 Emaettevõtte põhjaruanded

Vastavalt Eesti raamatupidamise seadusele esitatakse Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded

(finantsseisundi aruanne, koondkasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) konsolideeritud aruande lisades. ASi Harju Elekter konsolideerimata põhjaruanded on esitatud [lisas 24 „Emaettevõtte põhjaruanded“](#). Need aruanded on koostatud konsolideeritud aruandega samu arvestuspõhimõtteid ja hindamisaluseid kasutades, välja arvatud tütarettvõtetes tehtud investeeringute puhul, mis on Emaettevõtte konsolideerimata aruannetes kajastatud lähtuvalt soetusmaksumuse printsiibist.

25.3 Uute või muudetud standardite ja tõlgenduste rakendamine

Järgmised uued või muudetud standardid ja tõlgendused muutusid kontsernile kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2022:

„Tulu enne otstarbekohast kasutamist, kahjulikud lepingud – lepingu täitmise kulud, viide kontseptuaalsele raamistikule” – IAS 16, IAS 37 ja IFRS 3 piiratud ulatusega muudatused ning parandused IFRS-ides 2018–2020 – IFRS 1, IFRS 9, IFRS 16 ja IAS 41 muudatused

Rakendub 1. jaanuaril 2022 või hiljem algavatele aruandeperioodidele.

IAS 16 muudatus keelab ettevõttel põhivara soetusmaksumusest maha arvata põhivara otstarbekohasesse kasutusvalmidusse viimise aja jooksul toodetud toodangu müügist saadud tulu. Sellise toodangu müügist saadud tulu koos tootmiskuludega, kajastatakse nüüd kasumiaruandes. Ettevõtte peab kasutama IAS 2 standardit sellise toodangu kulude mõõtmiseks. Kulud ei sisalda testitava vara amortisatsiooni kuna ta ei ole veel valmis otstarbekohaseks kasutamiseks. IAS 16 muudatus selgitab samuti, et ettevõtte peab 'testima vara korralikku töökorda' kui ta hindab vara tehnilist ja füüsilist taset. Vara finantstulemused ei ole sellisel hindamisel asjakohased. Seega võib vara olla viidud juhtkonna poolt ette nähtud tööseisundisse ning selle suhtes võib kohaldada kulumit enne kui ta saavutab juhtkonna poolt eeldatavat põhitegevuse tulemust.

IAS 37 muudatus selgitab mõistet 'lepingu täitmise kulud'. Muudatus selgitab, et lepingu täitmise otsesed kulud sisaldavad lepingu täitmise lisakulusid; ning muude kulude jaotamise, mis on otseselt seotud selle täitmisega. Muudatus selgitab samuti, et enne kahjumlikust lepingust tuleneva eraldise moodustamist, peab ettevõtte kajastama väärtuse langusest tulenevat kahjumit, mis on tekkinud lepingu täitmiseks kasutatud varade, mitte selle lepinguga seotud varade puhul.

IFRS 3 muudatused viitavad 2018. aastal välja antud Finantsaruandluse kontseptuaalsele raamistikule, et määrata kindlaks, mis on äriühenduse mõistes vara ja kohustus. Enne muudatust viitas IFRS 3 2001.aastal välja antud Finantsaruandluse kontseptuaalsele raamistikule. Lisaks, IFRS 3 standardis on lisatud uus erand kohustuste ja tingimuslike kohustuste osas. Erand täpsustab, et mõnede kohustuste ja tingimuslike kohustuste liikide kajastamisel peab ettevõtte IFRS 3 standardi kohaselt viitama hoopis IAS 37 või IFRIC 21 standardile, mitte 2018.aastal välja antud Finantsaruandluse kontseptuaalsele raamistikule. Ilma uue erandita, kajastaks ettevõtte mõned kohustused äriühenduses, mida ta ei kajastaks vastavalt IAS 37 standardile. Seega, oleks pidanud ettevõtte kohe pärast ühinemist lõpetama kohustuse kajastamise ning kajastama kasumit, mis ei tekita majanduslikku kasu. Samuti selgitati, et omandaja ei pea kajastama tingimuslike varasid omandamise kuupäeva seisuga nagu on määratletud IAS 37-s.

IFRS 9 muudatus käsitleb, millised tasud tuleb arvesse võtta finantskohustuste kajastamise lõpetamise hindamisel, kasutades 10% testi. Kulud või tasud võivad olla makstud kas kolmandatele osapooltele või laenuandjale. Muudatuste kohaselt, kolmandatele osapooltele makstud kulusid või tasusid ei arvestata 10% testi.

IFRS 16-ga kaasnev illustreeriv näide 13 on muudetud, et eemaldada rendileandja renditud vara täiustamisega seotud maksete kirjeldust. Muudatuse

põhjuseks on kõrvaldada kõik võimalikud segadused rendi stiimulite käsitlemisel.

IFRS 1 lubab vabastuse teha, kui tütaretevõttest saab esmakordne IFRS-i kasutuselevõtja hiljem kui tema emaettevõtte. Tütaretevõtte saab mõõta oma varasid ja kohustusi bilansilistes (jääk) maksumustes, mida oleks kasutatud emaettevõtte konsolideeritud finantsaruannetes emaettevõtte IFRS-idele ülemineku kuupäeva seisuga, kui seoses konsolideerimisprotseduuridega ja äriühenduse, mille raames emaettevõtte tütaretevõtte omandas, mõjude arvestamisega ei ole tehtud mingeid korrigeerimisi. IFRS 1 on muudetud, et IFRS 1 vabastuse kasutavad ettevõtted saaksid mõõta kumulatiivseid kursivahesid kasutades emaettevõttes kajastatud summasid emaettevõtte IFRS-idele ülemineku kuupäeva seisuga. IFRS 1 muudatus laiendab eelnimetatud vabastuse kumulatiivsetele kursivahedele, et esmakordsetele kasutuselevõtjatele kulusid vähendada. Muudatus kehtib ka sidusettevõttele või ühissettevõtmisele, kes kasutavad sama IFRS 1 vabastust.

Nõue, mille kohaselt ettevõtted elimineerivad rahavood maksustamisest IAS 41 õiglase väärtuse mõõtmisel on nüüd tühistatud. Selle muudatuse eesmärk on viia standard vastavusse nõudega diskonteerida rahavooge maksujärgselt.

Muudatustel ei ole olulist mõju kontserni finantsaruannetele.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis hakkasid esmakordselt kehtima 01.01.2022 algaval aruandeaastal, ei ole olnud kontsernile olulist mõju.

25.4 Tulevikus jõustuvad uued standardid, tõlgendused ja nende muudatused

Kontsern jälgib pidevalt uute standardite ja olemasolevate standardite tõlgenduste muutuseid. Välja on antud uusi või muudetud standardeid ja tõlgendusi, mis muutuvad kontsernile kohustuslikuks alates 01.01.2023 või hilisematel perioodidel ja mida kontsern ei ole rakendanud ennetähtaegselt.

IAS 1 ja IFRS rakendusjuhendi nr 2 muudatused: „Arvestuspõhimõtete avalikustamine”

Rakendub 1. jaanuaril 2023 või hiljem algavatele aruandeperioodidele

IAS 1 muudeti, et nõuda ettevõtelt oluliste arvestuspõhimõtete asemel nende oluliste arvestuspõhimõtete teabe avalikustamist. Muudatus sätestas olulise arvestuspõhimõtete teabe määratluse. Muudatus selgitas samuti, et arvestuspõhimõtete teave on eeldatavasti oluline, kui ilma selleta ei oleks finantsaruannete kasutajatel võimalik aru saada finantsaruannete muust olulisest teabest. Muudatuses on toodud illustreerivad näiteid arvestuspõhimõtete teabest, mida tõenäoliselt peetakse oluliseks ettevõtte finantsaruannete jaoks. Lisaks selgitas IAS 1 muudatus, et ebaoluline arvestuspõhimõtete teave ei pea olema avalikustatud.

Kui aga seda avalikustatakse, siis see ei tohiks varjutada olulist arvestuspõhimõtete teavet. Selle muudatuse toetamiseks muudeti ka IFRS rakendusjuhendit nr 2 „Olulisuse otsuste tegemine“, et anda juhiseid olulisuse mõiste rakendamiseks arvestuspõhimõtete avalikustamisel. Kontserni hinnangul oluline mõju finantsaruandele puudub.

IAS 8 muudatused: „Arvestushinnangute mõiste“

Rakendub 1. jaanuaril 2023 või hiljem algavatele aruandeperioodidele;

IAS 8 muudatus selgitab, kuidas ettevõtteid peavad eristama arvestuspõhimõtete muutuseid arvestushinnangute muutustest. Muudatuste rakendamine konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele olulist mõju ei avalda.

„Varade ja kohustustega seotud edasilükkunud tulumaks, mis tuleneb ühest tehingust“ – IAS 12 muudatused

Rakendub 1. jaanuaril 2023 või hiljem algavatele aruandeperioodidele;

IAS 12 muudatused täpsustavad, kuidas kajastada edasilükkunud tulumaksu tehingutelt nagu rendilepingud ja kahjutustamise kohustused. Teatud tingimustel on ettevõtteid varade või kohustuste esmakordsel kajastamisel vabastatud edasilükkunud tulumaksu kajastamisest. Varasemalt ei olnud selge, kas vabastus rakendub selliste tehingute suhtes nagu rendilepingud ja kahjutustamise kohustused – tehingud, mille puhul kajastatakse nii vara kui ka

kohustus. Muudatused selgitavad, et vabastust ei rakendata ning ettevõtetel on kohustus kajastada vastavate tehingutelt edasilükkunud tulumaks. Muudatused nõuavad ettevõtetelt edasilükkunud tulumaksu kajastamist tehingutelt, millest tulenevad esmasel kajastamisel maksustatavate ja mahaarvatavate ajutiste erinevuste võrdsed summad. Kontsern analüüsib eeltoodud IAS 12 muudatuste võimalikku mõju finantsaruannetele ning avalikustab nimetatud muudatuse mõju selle rakendumisel.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju kontsernile.

25.5 Konsolideerimise alused (IFRS 10)

Tütarettevõtted

Tütarettevõtteks loetakse kõiki majandusüksusi, mille üle kontsern omab kontrolli. Kontsern kontrollib majandusüksust, kui ta saab või tal on õigused majandusüksuses osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ja ta saab mõjutada selle kasumi suurust, kasutades oma mõjuvõimu majandusüksuse üle. Tütarettevõtteid konsolideeritakse täielikult alates kuupäevast, mil kontroll läheb üle kontsernile ning nende konsolideerimine lõpetatakse alates kuupäevast, mil kontroll lõppeb.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab ASi Harju Elekter ja tema tütarettevõtete raamatupidamisaruandeid. Tütarettevõtete finantsaruanded on koostatud sama perioodi kohta, nagu konsolideeritud raamatupidamise

aastaaruanne. Kui tütarettevõtte kasutab samades tingimustes toimunud samalaadsete tehingute puhul konsolideeritud aruandega võrreldes teistsuguseid arvestuspõhimõtteid, tehakse konsolideeritud aruande koostamisel tütarettevõtte finantsaruannetes kohased korrigeerimised. Informatsioon ASi Harju Elekter tütarettevõtete, nende osaluse ning hääleõiguse kohta on esitatud [lisas 23](#).

Äriühendused ja firmaväärtus (IFRS3, IAS 36)

Äriühenduste arvestamisel rakendatakse ostumeetodit, mille korral võetakse kõik omandatud tütarettevõtte eristatavad varad, kohustused ja tingimuslikud kohustused ostukuupäeval arvele nende õiglastes väärtustes, sõltumata mittekontrolliva osaluse olemasolust.

Tütarettevõtte soetamisel üle kantud tasu sisaldab:

- üleantud varade õiglast väärtust;
- omandatud ettevõtte endistele omanikele tekkinud kohustusi;
- kontserni emiteeritud omakapitaliinstrumente;
- tingimusliku tasu korra alusel tekkinud vara või kohustise õiglast väärtust; ning
- varem olemasoleva osaluse õiglast väärtust tütarettevõttes.

Iga äriühenduse puhul teeb kontsern valiku, kas kajastada mittekontrolliv osalus omandatavas ettevõttes õiglastes väärtuses või mittekontrolliva osaluse proportsionaalses osas omandatavast eristatavast netovarast.

Kontsern kajastab äriühenduse omandamisega seotud kulud, välja arvatud võla- või omakapitali-väärtpäberite emiteerimise kulutused, nende tekkimisel kuludena.

Kui üleantud tasu, omandatavas ettevõttes oleva mittekontrolliva osaluse ja omandajale eelnevalt omandatavas ettevõttes kuulunud omakapitaliosaluse õiglase väärtuse (omandamise kuupäeva seisuga) summa ületab kontserni osalust omandatud eristatavates varades ja ülevõetud kohustustes, kajastatakse vahe firmaväärtusena. Kui eelnimetatud summa on soodusostude puhul väiksem kui omandatud tütarettevõtte netovarade õiglasest väärtusest, kajastatakse vahe koheselt kasumiaruandes.

Mittekontrolliv osalus on osa selliste tütarettevõtete kasumist või kahjumist ning netovarast, mis ei kuulu täielikult kontsernile. Konsolideeritud kasumi- ja muu koondkasumiaruandes jaotatakse kasum või kahjum ja iga muu koondkasumi komponent emaettevõtte omanikele ja mittekontrollivale osalusele kuuluvaks osaks. Mittekontrollivad osalused kajastatakse konsolideeritud finantsseisundi aruandes omakapitali koosseisus eraldi emaettevõtte aktsionäridele kuuluvast omakapitalist.

Konsolideerimisel elimineeritavad tehingud

Konsolideeritud aruandes on elimineeritud kõik kontsernisisesed saldod, tehingud ning realiseerimata kasumid. Realiseerumata kahjumid

on samuti elimineeritud, välja arvatud juhul, kui kahjumi põhjuseks on vara väärtuse langus.

25.6 Välisvaluutas toimunud tehingute ja saldode kajastamine

Arvestusvaluuta ja esitusvaluuta

Kontserni ettevõtete arvestusvaluutaks on oma majanduskeskkonna valuuta. Kontserni Eesti, Leedu ja Soome ettevõtted kasutavad arvestusvaluutana eurot (EUR), Rootsi ettevõtted Rootsi krooni (SEK).

Konsolideeritud finantsaruanded on esitatud eurodes, mis on emaettevõtte arvestus- ja esitusvaluuta. Kõik arvnäitajad on esitatud tuhandetes (EUR '000) eurodes, kui pole osutatud teisiti.

Välisvaluuta tehingud ja saldod

Välisvaluutas kajastatud tehingud arvestatakse ümber arvestusvaluutasse, kasutades tehingute kuupäevadel ametlikult kehtinud Euroopa Keskpannga vahetuskursse. Selliste tehingute arveldamisest ja välisvaluutas fikseeritud finantsvarade ja -kohustuste bilansikuupäeva vahetuskursiga ümberarvestamisest tulenevad valuutakursi kasumid ja kahjumid kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes.

Realiseerunud ja realiseerumata kasumid ja kahjumid, mis tekivad välisvaluutapõhiste põhitegevuse nõuete ja kohustuste tasumisel ja ümberhindlusel, kajastatakse netomeetodil ridadel Muud äritulud (-kulud). Realiseerumata kasumid ja kahjumid, mis tulenevad rahast, raha ekvivalentide ja laenude ümberhindamisest, kajastatakse netomeetodil ridadel Finantstulud (-kulud).

Välisriikides asuvate tütarettevõtete tehingute ja saldode kajastamine

Kontserni kõikide ettevõtete finantstulemused ja -seisund, mille arvestusvaluuta erineb esitusvaluutast, arvestatakse ümber esitusvaluutasse. Välismaiste ettevõtete varad ja kohustused hinnatakse ümber eurodesse bilansipäeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursi alusel, tulud ja kulud arvestatakse eurodesse perioodi kaalutud keskmise vahetuskursi alusel ning muud omakapitali muutused nende tekkimise päeva valuutakursi alusel. Ümberhindluste kursivahed kajastatakse muu koondkasumi hulgas, ning esitatakse omakapitali koosseisus „Valuutakursi muutuste reservina”. Välismaise üksuse osalisel võõrandamisel või müümisel kajastatakse omakapitalis kajastatud valuutakursi vahed kasumis või kahjumis. Välismaise üksuse omandamisel tekkivaid firmaväärtuse ja õiglase väärtuse korrigeerimisi käsitletakse välismaise üksuse varade ja kohustustena ning need hinnatakse ümber eurodesse bilansipäeval kehtinud valuutakursi alusel.

25.7 Raha ja raha ekvivalendid (IAS 7)

Raha ja raha ekvivalendid hõlmavad nõudmiseni hoiuseid pangas, muid lühiajalisi likviidseid investeeringuid, mille esialgne tähtaeg on kuni kolm kuud ja mille väärtuse muutumise risk on ebaoluline. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste võlakohustuste koosseisus.

Rahavoogude aruanne (IAS 7)

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil – äritegevuse rahavoogude leidmisel on korrigeeritud

puhaskasumit/–kahjumit, elimineerides mitterahaliste tegevuste mõju ja äritegevusega seotud käibevarade ja lühiajaliste kohustiste saldode muutused. Investeeringu- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

25.8 Finantsinstrumendid (IFRS 9, IAS 32)

Finantsinstrument on igasugune leping, millega tekib ühele lepingu osapoolle finantsvara ja teisele lepingu osapoolle finantskohustus või omakapitaliinstrument. Finantsvarad ja -kohustused kajastatakse kontserni finantsseisundi aruandes, kui kontsernist saab instrumendi lepinguline osapool.

Finantsvarad

Kontsern klassifitseerib finantsvarad vastavalt IFRS9-le järgmistesse kategooriatesse:

- finantsvara korrigeeritud soetusmaksumuses; ning
- finantsvara õiglasel väärtusel muutusega läbi koondkasumiaruande või muutusega läbi kasumiaruande.

Klassifitseerimine toimub esmasel arvele võtmisel ja sõltub kontserni ärimudelil finantsvarade haldamisel ning rahavoogude lepingulistest tingimustest.

Arvele võtmine ja kajastamise lõpetamine

Finantsvarad, välja arvatud nõuded ostjate vastu, kajastatakse esmasel arvele võtmisel õiglasel väärtusel, millele on lisatud tehingukulud, mis on otseselt seotud finantsvara omandamisega, välja arvatud finantsvarade puhul, mida kajastatakse

õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande. Õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande kajastavate finantsvarade tehingutasud kajastatakse kuluna kasumiaruandes.

Tavapärasel turutingimustel toimuvaid finantsvarade ostmise ja müüki kajastatakse vastavalt IFRS 15-le tehingupäeval ehk kuupäeval, millal kontsern võtab endale vara ostmise või müümise kohustuse. Finantsvarade kajastamine lõpetatakse kui õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele lõppevad või antakse üle ja kontsern annab üle sisuliselt kõik riskid ja hüved.

Võlainstrumendid

Võlainstrumentide edasine kajastamine sõltub kontserni ärimudelil finantsvarade haldamisel ning finantsvara lepingulistest rahavoogudest. Varad, mida hoitakse lepinguliste rahavoogude kogumiseks ning mille rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intress, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Kontserni kõik võlainstrumendid (raha ja raha ekvivalendid, nõuded, laenud) on klassifitseeritud korrigeeritud soetusmaksumuse kategooriasse. Nendest varadest saadav intressitulu kajastatakse finantstuludes sisemise intressimäära meetodil. Kajastamise lõpetamisel kajastatakse saadud kasum või kahjum kasumiaruandes muudes ärituludes/ ärikuludes. Valuutakursi kasumid ja kahjumid ning krediidikahjumid kajastatakse kasumiaruandes eraldi ridadel.

Nõuded ja ettemaksud kajastatakse käibevaradena, välja arvatud juhul, kui nende tasumise tähtaeg on hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansikuupäeva. Selliseid varasid kajastatakse põhivarana.

Omakapitaliinstrumendid

Kontsern kajastab omakapitaliinstrumendid (investeeringud aktsiatesse, osadesse ja väärtpaberitesse) õiglasel väärtusel. Kui kontsern on võtnud vastu tagasivõtmatu otsuse kajastada mitte-kauplemise eesmärgil hoitavate omakapitaliinstrumentide õiglase väärtuse muutused läbi koondkasumiaruande, siis instrumendi kajastamise lõpetamisel ei klassifitseerita õiglase väärtuse muutuseid ümber kasumiaruandesse. Selliste investeeringutelt saadud dividendid kajastatakse jätkuvalt kasumiaruandes real muud äritulud.

Börsil noteeritud väärtpaberite puhul põhineb õiglase väärtus aruandeperioodi lõpus kehtinud väärtpaberi sulgemishindadele. Börsil noteerimata väärtpaberite puhul leitakse õiglase väärtus tuginedes avalikult kättesaadavale informatsioonile ning kasutades hindamistehnikana võrdlust teiste, olulises osas sarnaste instrumentide õiglase väärtusega aruandeperioodi lõpus ja/või diskonteeritud rahavoogude analüüsi.

Omakapitaliinstrumente ei ole lubatud kajastada soetusmaksumuses, kuid teatud juhtudel võib soetusmaksumust lugeda ligilähedaseks õiglase väärtusega. Kontsern kajastab omakapitaliinstrumenti soetusmaksumuses vaid siis, kui pärast soetust ei ole

saadaval infot investeerimisobjekti õiglase väärtuse mõõtmiseks või võimalike õiglaste väärtuste vahemik on väga lai ja soetusmaksumus on parim hinnang selle vahemiku sees.

Finantsvarade väärtuse vähenemine

Kontsern hindab korrigeeritud soetusmaksumuses kajastavate võlainstrumentide oodatavat krediidikahjumit tuleviku informatsiooni baasil. Rakendatav väärtuse languse meetodika sõltub sellest, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud. Eeldatava krediidikahju mõõtmine võtab arvesse erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat; raha ajaväärtust ja mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni minevikus toimunud sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste majandustingimuste prognooside kohta.

Raha ja raha ekvivalentidele, deposiidile, nõuetele ostjate vastu ja lepingulistele varadele, kus puudub oluline finantseerimise komponent, rakendab kontsern IFRS 9 järgi lubatud lihtsustatud lähenemist ning arvestab nõuete allahindlust nõuete pikkuse oodatava krediidikahjumina nõuete esmasel kajastamisel. Kontsern kasutab allahindluste maatriksit, kus allahindlus arvutatakse nõuetele lähtudes erinevatest aegumiste perioodidest („[Finantsvarade krediidikõlblikkus](#)“).

Müügivalmiks liigitatud omakapitaliinstrumenti tehtud investeeringu väärtuse langusest tulenevaid kahjumeid ei tühistata läbi kasumiaruande. Kui

müügivalmiks liigitatud võlainstrumenti õiglase väärtus tõuseb ja seda tõusu saab objektiivselt seostada sündmusega, mis toimus pärast vara väärtuse langusest tuleneva kahjumi kajastamist kasumiaruandes, siis tühistatakse vara väärtuse langusest tulenev kahjum ja tühistamise summa kajastatakse kasumiaruandes.

Finantskohustused

Kontserni finantskohustuste hulka kuuluvad ettemaksud, võlad hankijatele, muud lühi- ja pikaajalised kohustused, saadud laenud, mida võetakse algselt arvele nende õiglaste väärtuses, millest on maha arvestatud tehingukulud. Edaspidi kajastatakse finantskohustusi korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustusi liigitatakse lühiajaliste kohustustena kui selle tasumise tähtaeg on 12 kuu jooksul alates bilansipäevast välja arvatud juhul, kui kontsernil on tingimusteta õigus lükata kohustuse täitmist edasi vähemalt 12 kuu võrra pärast aruandeperioodi lõppu. Kohustused, mille maksetähtajad on finantsseisundi aruande kuupäevast arvestatuna üle ühe aasta, on finantsseisundi aruandes esitatud pikaajaliste kohustustena.

Kontsern lõpetab finantskohustuste kajastamise ainult siis, kui kontserni kohustused on täidetud, tühistatud või aegunud.

25.9 Varud (IAS 2, IAS 23)

Varusid kajastatakse kas soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses, olenevalt sellest, kumb on madalam. Materjalide ja kaupade arvestamisel kasutatakse kontsernis kaalutud keskmise soetusmaksumuse meetodit. Valmis- ja lõpetamata toodangu soetusmaksumus hõlmab projekteerimiskulusid, toormaterjali, otseseid tööjookulusid, muid otseseid kulusid ja seonduvaid tootmise üldkulusid (tavalise töövõimsuse baasil), v.a. laenukulud; projektitoodete arvestamisel kasutatakse individuaalmaksumuse meetodit. Neto realiseerimisväärtus on hinnanguline müügihind tavalise äritegevuse käigus, millest on maha arvatud hinnangulised müügikulud.

25.10 Kinnisvarainvesteeringud (IAS 40)

Kinnisvarainvesteering on vara, mida kontsern hoiab kas omanikuna või liisinguvõtjana renditulu teenimise, turuväärtuse kasvu või mõlemal eesmärgil ning mida ei kasutata enda majandustegevuses. Kinnisvara-investeeringud on kajastatud soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud allahindlused väärtuse langusest. Soetusmaksumus sisaldab soetamisega otseselt seonduvaid tehingutasusid (s.o notariatasud, riigilõivud, nõustajatele makstud tasud ja muud kulutused, ilma milleta ei oleks ostutehing tõenäoliselt aset leidnud). Kontsern avalikustab kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse raamatupidamise aruande [lisas 7](#).

Kinnisvarainvesteeringute amortiseerimiseks kasutatakse materiaalse põhivara analoogsete objektide amortiseerimisel kasutatavat kasulikku eluiga (**Kulumi arvestus**).

Kinnisvarainvesteeringu kajastamine finantsseisundi aruandes lõpetatakse objekti võõrandamise või kasutusest eemaldamise korral, kui varast ei teki eeldatavasti tulevast majanduslikku kasu. Kinnisvarainvesteeringu kajastamise lõpetamisest tekkinud kasum või kahjum kajastatakse lõpetamise perioodi kasumiaruandes muude äritulude või muude ärikuulude real. Kui kinnisvaraobjekti kasutamise eesmärk muutub, klassifitseeritakse vara finantsseisundi aruandes ümber. Alates muutuse toimumise kuupäevast rakendatakse objekti suhtes selle vararühma arvestuspõhimõtteid, kuhu objekt on üle kantud.

25.11 Materiaalne põhivara (IAS 16)

Materiaalne põhivara on materiaalne vara, mida kasutatakse tootmisel, teenuste osutamisel või halduseesmärkidel pikema perioodi jooksul kui üks aasta.

Kajastamine ja mõõtmine

Materiaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, mida on vähendatud akumulierenud kulumi ja varade väärtuse vähenemisest tuleneva kahjumi võrra. Soetusmaksumus koosneb vara ostuhinnast ja muudest otseselt soetamisega seotud kuludest, mis on vajalikud vara viimiseks tema

tööseisundisse ja -asukohta. Oma tarbeks valmistatud põhivara soetusmaksumus koosneb materjalikulust, otsestest tööjookuludest ning proportsionaalsest osast tootmise üldkuludest ja põhivara soetamise, ehitamise või tootmisega seotud laenukasutuse kulutustest.

Põhivara müügist saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse aruandeperioodi kasumiaruandes muu ärituluna.

Edaspidised väljaminekud

Mõne materiaalse põhivaraobjekti osad tuleb teatud ajavahemike järgi vahetada või renoveerida. Sellised väljaminekud kajastatakse materiaalse põhivara bilansilises maksumuses juhul, kui on tõenäoline, et kontsern saab varaobjekti osaga seotud tulevast kasu ja varaobjekti osa soetusmaksumust saab usaldusväärset hinnata. Asendatud osade kajastamine finantsseisundi aruandes lõpetatakse. Materiaalse põhivara objekti bilansilises maksumuses ei kajastata igapäevase hooldusega seotud kulusid. Sellised väljaminekud on tekkepõhiselt perioodikulud.

Kulumi arvestus

Kulum kajastatakse kuludes ning arvestatakse materiaalselt põhivaralt ning selle eristatavate komponentidelt lineaarsel meetodil kogu kasuliku eluea jooksul. Maad ja lõpetamata ehitisi ei amortiseerita. Kontserni ettevõtted kasutavad ühetaolisi amortisatsiooninorme. Materiaalsele põhivarale määratud kasulikud eluead, jääkväärtused ja amortisatsioonimeetodid vaadatakse üle iga-

aastaselt. Muudatustest tulenev mõju kajastub aruandeperioodis ja järgnevates perioodides.

Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponentide kasulikule elueale.

Hinnangulised majanduslikult kasulikud eluead on järgmised:

Materiaalse põhivara grupp	Kasulik eluiga
Ehitised ja rajatised	10–33 aastat
Masinad ja seadmed	5–10 aastat
Muu inventar	3–16 aastat

Väärtuse langus

Piiramata kasutuseaga materiaalse põhivara ning amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega. Vara kasutusväärtuse hindamisel diskonteeritakse hinnangulised tulevased rahavood nende nüüdisväärtusesse, kasutades tulumaksueelset diskontomäära, mis peegeldab nii raha väärtuse muutust ajas kui ka varaga seonduvaid riske. Kui vara ei genereeri iseseisvalt rahavoogu, leitakse kaetav väärtus raha teeniva üksuse kohta, mille koosseisu nimetatud vara kuulub.

25.12 Immateriaalne põhivara (IAS 38, IAS 36)

Immateriaalset põhivara (välja arvatud firmaväärtus) amortiseeritakse lineaarsel meetodil hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Immateriaalse põhivara väärtuse langust hinnatakse juhul, kui eksisteerib sellele viitavaid asjaolusid, analoogiliselt materiaalse põhivara väärtuse languse hindamisele.

Firmaväärtus

Firmaväärtus on positiivne vahe äriühenduse käigus omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahel. See peegeldab osa soetusmaksumusest, mis tasuti ettevõtte selliste omandatud varade eest, mida ei ole võimalik eristada ja eraldi arvele võtta. Firmaväärtuse tekkimist on kirjeldatud arvestuspõhimõttes „25.5 Konsolideerimise alused“. Omandamise kuupäeval kajastatakse firmaväärtus soetusmaksumuses. Firmaväärtuse kasulik eluiga on määramatu, mistõttu firmaväärtust ei amortiseerita kuid igal bilansipäeval hinnatakse firmaväärtuse võimalikku väärtuse langust.

Arvele võtmise järgselt kajastatakse firmaväärtus soetusmaksumuses, mida on vähendatud väärtuse akumulieeritud languste võrra. Kapitaliosaluse meetodil kajastatud investeeringute firmaväärtus sisaldub investeeringu soetusmaksumuses.

Uurimis- ja arendusväljaminekud

Uurimisväljaminekud on kulutused, mida tehakse uurimistulemuste rakendamisel uute toodete ja

teenuste väljatöötamiseks. Uute teaduslike või tehniliste teadmiste genereerimise eesmärgil läbiviidud uuringute ja teadustööga seotud kulutused kajastatakse nende tekkimise momendil aruandeperioodi kuluna.

Arendusväljaminekud on kulutused, mida tehakse uurimistulemuste rakendamisel uute konkreetsete toodete, teenuste, protsesside või süsteemide väljatöötamiseks, kujundamiseks või testimiseks. Arendusväljaminekuid kapitaliseeritakse immateriaalse põhivarana juhul, kui arendusväljaminekute suurus on võimalik usaldusväärsetl mõõta, on olemas tehnilised ja finantsilised võimalused ning positiivne kavatsus projekti elluviimiseks, kontsern suudab kasutada või müüa loodavat vara ning immateriaalsest varast tulevikus tekkivat majanduslikku kasu on võimalik hinnata.

Kapitaliseeritud arendusväljaminekuid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud amortisatsioon ja vara väärtuse vähenemisest tingitud kahjumid. Arendusväljaminekud kajastatakse kuludes lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille maksimumpikkus ei ületa üldjuhul 10 aastat. Amortiseerimist alustatakse, kui arendusprojekt on kasutusvalmis.

Muu immateriaalne vara

Muu immateriaalne vara hõlmab litsentse ja arvutitarkvara. Omandatud litsentsid kajastatakse

soetusmaksumuses. Omandatud arvutitarkvara litsentsid kapitaliseeritakse asjaomase tarkvara omandamiseks ja kasutusse võtmiseks kantud kulude põhjal. Muu ostetud immateriaalne vara kajastatakse soetusmaksumuses, vähendatuna akumulieerunud kulumise ja vara väärtuse vähenemisest tulenevate kahjumite võrra.

Väärtuse langus

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete põhivarade sh firmaväärtuse väärtuse vähenemisest tulenev kahjum kajastatakse, kui vara või raha teeniva üksuse raamatupidamisväärtus ületab vastava vara või raha teeniva üksuse kaetava väärtuse. Varade väärtuse vähenemisest tulenev kahjum kajastatakse aruandeaasta kahjumina.

Raha teeniva üksuse väärtuse langusest tekkinud kahjum jaotatakse selliselt, et esiteks vähendatakse üksusele (üksuste rühmale) jaotatud firmaväärtuse bilansilist maksumust ning seejärel hinnatakse proportsionaalselt alla kõik kõnealusesse üksusesse (üksuste rühma) kuuluvad varad.

Firmaväärtuse võimalikke languseid kontrollitakse vähemalt kord aastas majandusaasta lõpus. Kui esineb sündmusi või hinnangute muutusi, mis tingivad firmaväärtuse raamatupidamisväärtuse vähenemise, viiakse test läbi sagedamini. Väärtuse langus määratakse kindlaks firmaväärtusega seotud raha teeniva üksuse kaetava väärtuse hindamise teel. Väärtuse languse testimiseks jagatakse firmaväärtused kontserni nendele raha teenivatele

üksustele või üksuste rühmadele, mis peaksid saama konkreetsest äriühendusest majanduslikku kasu. Firmaväärtuse väärtuse langusest tulenevad kahjumid kajastatakse perioodi kasumiaruandes. Firmaväärtuse allahindlust ei tühistata.

25.13 Rendilepingud (IFRS 16)

Lepingu sõlmimisel hindab kontsern, kas tegemist on rendilepinguga või kas see sisaldab rendisuhet. Leping on rendileping või sisaldab rendisuhet juhul, kui lepinguga antakse tasu eest õigus kontrollida kindlaksmääratud vara kasutamist teatud ajavahemikus. Hindamaks, kas leping annab õiguse kontrollida ning kasutada vara, tugineb kontsern standardi IFRS 16 „Rendilepingud“ nõuetele.

Kontsern kui rendileandja

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse finantsseisundi aruandes tavakorras, analoogselt muule ettevõtte finantsseisundi aruandes kajastatavale varale. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

Kontsern kui rentnik

Kontsern rendib kontori- ja tootmispindasid, masinaid ja seadmeid ja sõidukeid ning kajastab kasutusõiguse esemeks olevat vara ja rendikohustisi rendiperioodi alguse seisuga. Kontsern arvestab rendiperioodina rendi katkestamatut perioodi, mis hõlmab nii rendilepingu võimaliku pikendamise perioode juhul, kui rentnik on piisavalt kindel, et ta seda võimalust kasutab, ja rendilepingu võimaliku lõpetamise perioode juhul, kui rentnik

on piisavalt kindel, et ta seda võimalust ei kasuta. Kontsern muudab rendiperioodi rendi katkestamatu perioodi muutumise korral.

Esmasel kajastamisel mõõdab kontsern renditavat vara („kasutusõiguse vara“) soetusmaksumuses, mis koosneb rendikohustuse algsummast. Rendikohustuse algsummat korrigeeritakse tehtud ettemaksete võrra, tehtud otseste kulutuste võrra ning taastamiskulude võrra. Saadud summast on maha arvatud saadud rendisoodustused. Kasutamisoiguse esemeks olev vara on kajastatud finantsseisundi aruandes „Materiaalse põhivara“ grupis.

Kasutusõiguse vara amortiseeritakse lineaarsel meetodil rendi alguskuupäevast kuni rendiperioodi lõpuni. Juhul kui rendilepingu alusel läheb vara omandiõigus rendiperioodi lõppedes üle kontsernile või kui vara maksumuse kindlaksmääramisel on eeldatud, et rentnik realiseerib ostuõiguse, arvestab kontsern kasutamisoiguse esemeks oleva vara kulumit alates rendiperioodi algusest kuni alusvara kasuliku eluea lõpuni. Väärtuse langusest tulenevate kahjumite korral vähendatakse kasutusõiguse vara. Samuti korrigeeritakse kasutusõiguse vara rendikohustuse teatud ümberhindamistel.

Rendikohustust mõõdetakse algselt rendimaksete nüüdisväärtuses, mida ei ole rendiperioodi alguseks tasutud. Rendimaksete hulka kuuluvad järgmised osad:

- fikseeritud maksed (millest on lahutatud saadaolevad rendistiimulid);

- muutuvad rendimaksed (sõltuvad indeksist või määrast);
- garanteeritud jääkväärtus (makstava summa eeldatav väärtus);
- väljaostuhind (kui ostu realiseerimine on piisavalt kindel); ning
- trahvid rendilepingu katkestamisel (kui katkestamine on piisavalt kindel).

Rendikohustust diskonteeritakse rendi sisemise intressimääraga. Kui vastavat määra ei ole võimalik hõlpsasti kindlaks teha, kasutab kontsern alternatiivset laenuintressimäära, mis on intressimäär, mida peaks sarnases majanduskeskkonnas, perioodi ja laenu tagatise võtmisel tasuma, et omandada kasutamisoiguse esemeks oleva varaga sarnast vara.

Rendikohustust arvutatakse ümber kui tulevastes rendimaksetes on muutusi, mis tulenevad indeksist või määrast, kui muutub hinnang garanteeritud jääkväärtuse summa osas või kui kontsern muudab oma hinnangut selle osas, kas soovitakse kasutada vara väljaostu, rendi pikendamise või lõpetamise võimalusi. Samuti mõõdetakse rendikohustust ümber, kui muutuvad fikseeritud maksed.

Kontsern on otsustanud mitte rakendada IFRS 16 nõudeid lühiajaliste rendilepingute ja selliste rendilepingute suhtes, mille alusvara väärtus on väike. Lühiajaliste rendilepingutega ja selliste rendilepingutega, mille alusvara väärtus on väike, seotud maksed kajastatakse lineaarselt kuluna kasumiaruandes. Lühiajalised rendilepingud on

lepingud, mille rendiperiood on kuni 12 kuud või lühem. Väikese väärtusega rendilepingud on IT-seadmete rendilepingud.

25.14 Tulumaks ja edasilükkunud tulumaks (IAS 12)

Konsolideeritud kasumiaruandes kajastatakse Rootsis, Leedus ja Soomes asuvate tütarettevõtete kasumilt arvestatud ettevõtte tulumaks, edasilükkunud tulumaksukohustuse ja –vara muutuse mõju ning Eesti ettevõtete dividendide tulumaks.

Ettevõtte tulumaks Eestis

Vastavalt Eesti Vabariigi seadustele ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit. Ettevõtte tulumaksu maksmise kohustus tekib kasumi jaotamisel ning see kajastatakse kuluna dividendide väljakuulutamisel. Lisaks makstakse tulumaksu erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Kehtiv tulumaksumäär on 20/80 väljamakstud netosummalt, kuid alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksumäära 14/86. Soodsamat maksumäära saab kasutada dividendimaksele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga. Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on 2018.a. esimene arvesse võetav aasta.

Ettevõtte tulumaks teistes riikides

Kontserni Soome, Rootsi ja Leedu tütarettevõtete puhaskasum on tulumaksuga maksustatav, seega nende tulumaksuvarad ja –kohustused ning tulumaksukulud ja –tulud hõlmavad realiseerunud (tasumisele kuuluvat) ja edasilükkunud tulumaksu. Vastavad tulumaksumäärad nendes riikides on: Soomes 20% (2021: 20%), Rootsis 20,6% (2021: 20,6%) ja Leedus 15% (2021: 15%). Maksustatav kasum arvutatakse ettevõtete kasumist enne tulumaksu, mida korrigeeritakse tulumaksu deklaratsioonides kohalike tulumaksuseaduste nõuetest lähtuvalt ajutiselt või püsivalt lubatud tulu- ja kulutäiendustega.

Edasilükkunud tulumaks

Edasilükkunud tulumaksukohustist kajastatakse konsolideeritud finantsseisundi aruandes juhul kui emaettevõtte hindab, et tütarettevõtte dividend makstakse välja ettenähtavas tulevikus ning mõõdetakse edasilükkunud tulumaksukohustist planeeritava dividendi väljamakse ulatuses eeldusel, et dividendi väljamaksmiseks on aruandekuupäeva seisuga piisavalt omakapitali, mille arvelt ettenähtavas tulevikus kasumit jaotada. Edasilükkunud tulumaksusumma leidmisel kasutatakse maksumäärasid, mis on jõustunud või realselt seadusega sätestatud aruandekuupäeva seisuga ja mida eeldatavasti rakendatakse arvestuse aluseks oleva edasilükkunud tulumaksu vara realiseerimisel või tulumaksukohustuse tasumisel.

25.15 Hüvitised töötajatele (IAS 19)

Kohustused töövõtjate ees sisaldavad muuhulgas tulemustasusüsteemidest tulenevat kohustust tulemustasu osas, mida arvestatakse vastavalt kontserni ettevõtete finantstulemustele ning töötajatele seatud eesmärkide täitmisele.

Töösuhte lõpetamise hüvitised kuuluvad maksmisele siis, kui kontsern lõpetab töösuhte enne tavapärasest pensionile jäämise kuupäeva või kui töötaja aktsepteerib vabatahtlikku töölt lahkumist vastutasuna nende hüvitiste eest. Kontsern kajastab töösuhte lõpetamise hüvitisi, kui ta on selgelt kohustunud: lõpetama töösuhte olemasolevate töötajatega vastavalt üksikasjalikule ametlikule kavale, millest ettevõttel ei ole realselt võimalik taganeda; maksta töötajatele tehtud töösuhte lõpetamist soodustava pakkumise alusel hüvitist. Kui töösuhte lõpetamise hüvitiste maksetähtaeg saabub enam kui 12 kuud pärast bilansipäeva, diskonteeritakse kohustust.

Aktsiapõhised tehingud (IFRS 2)

Kontsernil on kasutusel aktsiapõhistel maksetel põhinevad optsooniprogrammid ([lisa 22](#)). Töötajate poolt saadud teenuste osutamisel väljastatakse optsoone AS Harju Elekter aktsiate omandamiseks. Teenuste õiglane väärtus määratakse lähtudes töötajatele võimaldatud omakapitaliinstrumentide õiglasest väärtusest nende võimaldamise kuupäeval. Optiooni väljaandmisest kuni aktsiate emiteerimise perioodi alguseni kajastatakse teenuse õiglast väärtust tööjõukuluna ja omakapitalis kirjel

„Reservid“. Iga aruandeperioodi lõpus hindab kontsern realiseerimisele kuuluvate optsoonide arvu. Optsoonide realiseerumisel emiteerib kontsern uusi aktsiaid. Aktsiaemissiooni käigus aktsiate eest saadavad summad miinus otsesed tehingukulud kajastatakse omakapitalis aktsiakapitali ja ülekursi kirjetel. Optsoonide realiseerumisel kajastatakse töjõukulude reservina kajastatud summat omakapitali kirjel „Jaotamata kasum“.

25.16 Eraldised (IAS 37)

Eraldised kajastatakse siis, kui: kontsernil on varasematest sündmustest tulenev juriidiline või faktiline kohustus; kui on tõenäoline, et selle kohustuse arveldamiseks on nõutav ressursside väljavool; summa on usaldusväärselt hinnatav. Eraldisi ei kajastata tulevase tegevuskahjumi katteks.

Mitme sarnase kohustuse olemasolu korral määratakse kohustuste täitmiseks vajalik ressursside vähenemise tõenäosus kindlaks, vaadeldes kõiki kohustusi kui üht tervikut. Eraldis kajastatakse ka siis, kui ressursside väljavoolu tõenäosus seoses mistahes samasse kohustuste liiki kuuluva kohustusega võib olla väike.

Eraldisi mõõdetakse kohustuse täitmiseks eeldatavalt vajalike kulutuste nüüdisväärtuses, kasutades maksueelset diskontomäära, mis kajastab turu hinnanguid raha ajaväärtusele ja kohustusele iseloomulikele riskidele. Aja möödumisest tulenev eraldise suurenemine kajastatakse intressikuluna.

25.17 Tingimuslikud kohustused ja panditud varad (IAS 37)

Olulised lubadused ja muud kohustused, mis tulevikus võivad teatud tingimustel muutuda kohustuseks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena. Tingimuslike kohustuste üle peetakse arvestust finantsseisundi aruande väliselt. Tingimuslike kohustusi ei kajastata kohustustena, kui need on:

- võimalikud möödunud sündmusest tekkinud kohustused, mille olemasolu kinnitab vaid ühe või mitme ebakindla tuleviku sündmuse toimumine või mittetoimumine, mis ei ole täielikult (majandus)üksuse kontrolli all, või
- eksisteerivad möödunud sündmustest tekkinud kohustused, kuid mida ei ole kajastatud, sest:
- ei ole tõenäoline, et kohustuse täitmiseks tuleb loovutada majanduslikku kasu sisaldavaid ressursse, või
- kohustuse summat ei saa piisava usaldusväärsusega mõõta.

Kontserni panditud varaks on kinnisvarahüpoteegid. Panditud varad antakse laenuandjale laenu kohustuse tagatiseks. Kui laenuvõtja ei suuda kokkulepitud makseid tasuda, saab laenuandja kasutada panditud vara oma kahjude maandamiseks.

25.18 Aktsiakapital

Lihtaktsiad liigitatakse omakapitaliks. Uute aktsiate või optsoonide emiteerimisega otseselt kaasnevad kulud kajastatakse omakapitalis mahaarvamisenä laekumistest.

Kui kontserni mistahes ettevõtte ostab tagasi ettevõtte omakapitaliinstrumentid (omaaktsiad), arvatakse makstav tasu, sh otseselt kaasnevad kulud (ilma tulumaksuta), maha ematavõtte omanike osast omakapitalis kuni aktsiate tühistamise või uuesti emiteerimiseni. Nende aktsiate uuesti emiteerimisel kantakse saadav tasu, millest on maha arvatud otseselt kaasnevad tehingukulud ja seotud tulumaksumõjud, ematavõtte omanike osasse omakapitalis.

25.19 Kohustuslik reservkapital

Vastavalt Eesti äriseadustikule moodustavad äriühingud seaduses ette nähtud kohustusliku reservkapitali. Igal majandusaastal tuleb reservkapitali kanda vähemalt 1/20 puhaskasumist kuni reservkapital moodustab 1/10 aktsiakapitali summast. Reservkapitali võib kasutada ettevõtte kahjumi katmiseks ning aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist on keelatud teha aktsionäridele väljamakseid.

25.20 Segmendiaruandlus (IFRS 8, IFRS 15)

Tegevussegmendid ehk tegevusvaldkonnad on ettevõtte osad, mis osalevad äritegevuses ja millelt ettevõtte võib teenida tulu ja kanda kulusid; mille kohta on kättesaadavad eraldi finantsandmed ja millele koostatakse eraldi eelarveid. Segmendiaruandlus vaadatakse regulaarselt üle ettevõtte tegevjuhtkonna poolt, otsustamaks segmendile vahendite eraldamist ja hindamaks segmendi tulemuslikkust.

25.21 Müügitulu kliendilepingutelt (IFRS 15)

Müügitulu on tulu, mis tekib kontserni tavapärase äritegevuse käigus. Müügitulu mõõdetakse kliendiga sõlmitud lepingus sätestatud tasu alusel. Kontsern kajastab müügitulu, kui ta täidab lepingust tuleneva toimingukohustuse, andes kauba või teenuse üle kliendile. Kontsern on kauba või teenuse kliendile üle andnud hetkel, kui klient omandab kauba või teenuse üle kontrolli. Kontrolli võib üle anda kas mingil kindlal ajahetkel või aja jooksul.

Kaupade müük

Kontsern toodab ja müüb elektrijaotusseadmeid ja juhtaparatuuri ning mitmesuguseid metalltooteid. Müük kajastatakse kui kontroll toodete osas on üle antud, see tähendab, et tooted on tarnitud kliendile, klient saab otsustada toodete turustamise ja hinna üle ning pole täitmata kohustusi, mis võiksid mõjutada kliendi poolt toodete aktsepteerimist. Tooted on tarnitud, kui need on saadetud kokkulepitud kohta, toodete kahjustumise ja hävimisega seotud riskid on üle läinud kliendile ning klient on aktsepteerinud tooted vastavalt müügilepingule, aktsepteerimise nõue on aegunud või on kontsernil objektiivset tõendusmaterjali selle kohta, et kõik aktsepteerimise nõuded on täidetud. Kontsern kajastab nõude kui kaubad on tarnitud, kuna sellel ajahetkel tekib tingimusteta õigus saada tasu, mille maksmine sõltub ainult aja möödumisest.

Müügitulu kajastatakse tootmisprotsessi jooksul juhul, kui elektriseadmeid toodetakse vastavalt

tellija spetsiifikatsioonidele, mille osas puudub alternatiivne kasutus (kontsern ei saa toodet alternatiivselt kasutada või müüa ilma oluliste kuludeta); ning on õigus saada tasu vastavalt teostatud tööde valmidusastmele. Müügitulu leitakse tegelike tehtud kulude ning kogu eeldatavate kulude suhtena. Kui kliendile on bilansipäevaks esitatud arveid väiksemas summas, kui tootmisperioodi jooksul arvestatud müügitulu, siis kajastatakse lepinguline vara finantsseisundi aruandes „Nõuded ostjatele ja muud nõuded“ real (lisa 3). Juhul, kui esitatud arved ületavad tootmiskahtu, siis kajastatakse lepinguline kohustus finantsseisundi aruandes „Ostjate ettemaksud“ real.

Kui kontsern osutab kliendile täiendavaid teenuseid pärast seda, kui kontroll kauba üle on kliendile üle läinud, siis on nimetatud teenuse osutamine eraldiseisev teostamiskohustus ja müügitulu kajastatakse perioodi jooksul kui teenust osutatakse.

Elektrikaupade projekti- ja jaemüük

Kontsern opereerib jaekaupluste ketti, kus müüakse nii kontsernis toodetud tooteid kui ka muid elektriinstallatsiooni töödeks vajalike kaupu. Müügitulu kaupade müügist kajastatakse kui kontsern müüb toote kliendile. Tehinguhind kuulub maksmisele koheselt või maksegraafikuna, kui klient ostab ja võtab toote kauplusest kaasa. Kliendil on õigus defektiga toode vahetada seadusest tuleneva aja jooksul. Kuna tagastatud toodete arv on püsinud aastaid samal tasemel, siis on väga tõenäoline, et olulist kumulatiivselt kajastatud müügitulu

tühistamist ei toimu. Igal bilansipäeval vaadatakse üle selle eelduse kehtivus ja hinnanguline tagastuste arvu.

Kui kontsern osutab kliendile täiendavaid teenuseid pärast seda, kui kontroll kauba üle on kliendile üle läinud, siis on nimetatud teenuse osutamine eraldiseisev teostamiskohustus ja müügitulu kajastatakse perioodi jooksul kui teenust osutatakse.

Elektritööd ja muud teenused

Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse perioodil kui teenuseid osutatakse. Fikseeritud hinnaga lepingute puhul kajastatakse müügitulu vastavalt tegelikult osutatud teenustele aruandeperioodi lõpuks suhtena kogu lepingu mahtu, kuna klient saab teenusest kasu samal ajal kui seda osutatakse. Müügitulu leitakse tegelike tehtud kulude ning kogu eeldatavate kulude suhtena.

Hinnangud müügitulu, kulude ja lepingu täitmise ulatuse osas vaadatakse üle kui tingimused muutuvad. Selle tulemusena tekkinud suurenemised või vähenemised hinnangulises müügitulus või kuludes kajastatakse selle perioodi kasumiaruandes, kui tingimused, mis põhjustasid ülevaatamise, said juhtkonnale teatavaks. Juhul kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

25.22 Renditulu

Kinnisvarainvesteeringutest saadud renditulu kajastatakse aruandeperioodi müügituluna

rendiperioodi vältel lineaarselt, kui klient saab teenusest kasu samal ajal kui seda osutatakse kontserni poolt. Antud rendisoodustusi käsitletakse renditulu koostisosana ([Kontsern kui rendileandja](#)).

25.23 Intressi- ja dividenditulu

Intressitulu kajastatakse ajalise suhte alusel, kasutades efektiivse intressimäära meetodit. Kui nõude väärtus on langenud, vähendab kontsern bilansilist maksumust kaetava väärtuseni, milleks on prognoositav tulevane rahavoog, mis on diskonteeritud instrumendi esialgse tegeliku intressimääraga. Intressitulu langenud väärtusega laenudelt kajastatakse, kasutades esialgset tegelikku intressimäära.

Dividenditulu kajastatakse siis, kui tekib õigus makseid saada. Dividendide jaotamist ettevõtte aktsionäridele kajastatakse kohustusena kontserni finantsaruannetes perioodil, mil ettevõtte aktsionärid dividendid kinnitavad.

25.24 Puhaskasum aktsia kohta (IAS 33)

Tavapuhaskasum aktsia kohta leitakse jagades aruandeaasta Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist perioodi kaalutud keskmise emiteeritud aktsiate arvuga. Lahustatud puhaskasum aktsia kohta leitakse jagades aruandeaasta emettevõtte omanike osa puhaskasumist perioodi kaalutud keskmise aktsiate arvuga, arvesse võttes ka potentsiaalselt lahustuva toimega emiteeritavate aktsiate arvu.

25.25 Seotud osapooled (IAS 24)

Konsolideeritud aastaaruande koostamisel on seotud osapoolteks loetud:

- ASi Harju KEK, kelle omanduses on 30,44% ASi Harju Elekter aktsiatest;
- emettevõtte juhatuse ja nõukogu liikmeid;
- eelpool loetletud isikute lähikondlasi - juhtorgani liikme abikaasat, alaealisi lapsi või liikmega ühist majapidamist omavaid isikuid; ning
- ettevõtteid, mida kontrollivad emettevõtte juhatuse ja nõukogu liikmed.

25.26 Aruandeperioodi järgsed sündmused (IAS 10)

Aruandeaasta finantsaruanded kajastavad olulisi vara ja kohustuste hindamist mõjutavaid asjaolusid, mis ilmnesid bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahemikus ning on seotud aruandeperioodi või eelnevate perioodide tehingutega. Olulisi aruandeperioodijärgseid sündmusi, mis ei ole seotud aruandeperioodi või eelnevate perioodide tehingutega, ei kajastata finantsseisundi aruandes, nende sisu on avalikustatud aastaaruande lisades.

26. Raamatupidamishinnangud ja otsused

Rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega kooskõlas oleva raamatupidamise aastaaruande koostamine nõuab juhtkonnapoolset eelduste kujundamist, hinnangute langetamist ja otsuste tegemist, mis mõjutavad rakendatavaid

arvestuspõhimõtteid ja kajastatud varasid ja kohustusi ning tulusid ja kulusid. Hinnangud ja nendega seotud eeldused tuginevad ajaloolisele kogemusele ning mitmetele muudele faktidele, mis on eeldatavasti asjakohased ning lähtuvad asjaoludest, mis kujundavad põhimõtted varade ja kohustuste väärtuste hindamiseks, mis ei tulene otseselt muudest allikatest.

Hinnangud ja nende aluseks olevad eeldused vaadatakse perioodiliselt üle. Raamatupidamislike hinnangute ülevaatamisest tulenev mõju kajastatakse hinnangute muutmise perioodil ja tulevastel perioodidel, mida muutus mõjutab.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel läbi viidud kõige olulisemad juhtkonnapoolsed raamatupidamislikud hinnangud:

- Kinnisvarainvesteeringute ja materiaalse põhivara kasulik eluiga ([lisa 7, 8, 25](#))
- Firmaväärtuse kaetava väärtuse testimine ([lisa 10](#))
- Finantsinvesteeringute õiglane väärtus ([lisa 6](#))
- Äriühendused ja varade soetused
- Tingimuslike kohustuste hindamine ([lisa 28](#))

27. Finantsriskide juhtimine

Oma igapäevases tegevuses puutub kontsern kokku erinevate riskidega, mille juhtimine on oluline ning lahutamatu osa ettevõtte äritegevusest. Ettevõtte võime identifitseerida, mõõta ning kontrollida erinevaid riske on oluliseks sisendiks kogu kontserni

kasumlikkusele. Risk on kontserni juhtkonna poolt defineeritud kui võimalik negatiivne kõrvalekalle oodatavast finantstulemusest.

Peamisteks riskifaktoriteks on:

- tururisk;
- krediidirisk;
- likviidsusrisk; ning
- kapitalirisk.

Kontserni riskijuhtimise aluseks on Nasdaq Tallinna Börsi, Finantsinspektsiooni ja teiste regulatiivsete organite poolt seatud nõuded, üldiselt aktsepteeritud raamatupidamisstandardite ja hea tava jälgimine ning ettevõtte sisemised regulatsioonid ning riskipoliitika. Riskide juhtimine üldisel tasandil sisaldab riskide määratlemist, mõõtmist ning kontrollimist. Peamine roll riskide juhtimisel ja riskiprotseduuride kinnitamisel on emaettevõtte juhatusel nii konsolideeritud kui ka individuaalselt iga tütar- ning emaettevõtte tasandil. Emaettevõtte nõukogu teostab järelevalvet juhatuse riskide maandamiseks võetud meetmete üle.

27.1 Tururisk

Tururisk on risk, mis tuleneb muutustest turgudel, millega kontsern kokku puutub. Peamised tururiskid kontserni äritegevuses on valuutarisk, hinnarisk ja intressirisk.

Valuutarisk

Valuutarisk on risk, kui finantsinstrumentide õiglase väärtus või rahavood on volatiilsed tulevikus valuutavahetuskursi muutuste tõttu. Kontserni tegevus toimub valdavalt ettevõtete majanduskeskkonna valuutas – Eestis, Soomes, Leedus eurodes ning Rootsis Rootsi kroonides (SEK). Kontserni välisvaluutarisk tuleneb Rootsi tütar- ja arvestus- ja esitusvaluutasse. Valuutariskivabadeks finantsvaradeks ja –kohustusteks loetakse euros nomineeritud finantsvarasid ja –kohustusi.

Valuutariskide maandamiseks sõlmitakse kontsernis võimalikult palju välislepinguid ning tehakse enamasti kontsernisisesed tehingud eurodes. Allpool olevas tabelis on välja toodud kontserni nõuded ja kohustused välisvaluutas. Nende olemasolul kasutatakse võimalusel välisvaluutas fikseeritud nõuete laekumisest saadavaid vahendeid samas valuutas fikseeritud kohustuste tasumiseks. Kõik olemasolevad pikaajalised laenu- ja rendilepingud

on sõlmitud eurodes, mistõttu käsitletakse neid valuutariskivabade kohustustena.

Valuutakursside kõikumise võimalik mõju kontserni aruandeperioodi koondkasumile on leitud lähtuvalt aruandeperioodi valuutakursside maksimaalse kõikumise ulatusest, mida on kasutatud allolevas tabelis võimaliku kursimuutuse mõju hindamisel. Kontserni avatud valuutaposisiooni tundlikkuse analüüsimisel on kõik muud muutujad konstantsed.

Võimalik mõju koondkasumile:

EUR'000	2022	2021
SEK valuutakursi mõju +9,07% (2021: +4,39%)	195	-28
SEK valuutakursi mõju -9,07% (2021: -4,39%)	-160	78

Tulenevalt eeltoodust on juhtkond seisukohal, et kontsern ei ole olulises osas valuutariskidele avatud ja seetõttu ei ole kontsernis kasutatud eraldi instrumente valuutariskide maandamiseks 2022. ja 2021. aastal.

EUR'000	31.12.2022			31.12.2021		
	EUR	SEK	NOK	EUR	SEK	NOK
Varad	41	12 698	0	41	12 903	0
Kohustused	-82	-11 420	0	-1 557	-7 706	0
Avatud valuutaposisioon	-41	1 278	0	-1 516	5 197	0
Tulud	0	25 733	0	2 069	27 271	0
Kulud	-357	-30 624	-400	-5 758	-19 279	-407
Avatud valuutaposisioon	-357	-4 891	-400	-3 689	7 992	-407

Hinnarisk

Kontsern puutub kokku omakapitaliinstrumentide hinnariskiga, mis tuleneb kontserni hoitavatest investeringute õiglase väärtuse muutusest. Muude pikaajaliste finantsinvesteringutena kajastatud OÜ Skeleton Technologies Group 6,1%-lise osaluse õiglase väärtuse muutus võib oluliselt mõjutada kontserni varade väärtust. Investeeringu väärtused tulevikus sõltuvad ärimahtude kasvuprognoside realiseerumisest, nii ettevõtte enda kui üldistest majandusnäidikutest, mis võivad oluliselt mõjutada järgmiste rahastusvoorude hinnastamist, mis omakorda on oluliseks sisendiks investeeringu väärtuse hindamisel. Informatsioon OÜ Skeleton Technologies Group osaluse kohta on esitatud [lisas 6](#). Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena on kajastatud ka börsil noteeritud väärtipabereid ja IGL-Tehnologies Oy 5,5% osalust ([lisa 6](#)).

Intressirisk

Kontsernil ei ole olulisi intressi teenivaid varasid, mistõttu on kontserni tulud ja äritegevuse rahavood turu intressimäärade muutustest sisuliselt sõltumatud.

Kontserni intressimäärade risk tuleneb lühiajalistest ja pikaajalistest võlakohustustest, mis on võetud ujuva intressimääraga. Muutuva määraga finantskohustuste kaudu puutub kontsern kokku rahavoogude intressimäärade riskiga. Kontserni intressimäärade risk on esmalt sõltuvuses Euribori (Euro Interbank Offered Rate) ja €STR (Euro lühiajaline intressimäär) võimalikest muutusest. Pikalt negatiivsed

olnud intressimäärad kasvasid aruandeaastal märkimisväärselt, mil näiteks 3 kuu euribor tõusis aruandeperioodi lõpuks 2,2%ni. Inflatsioon on olnud euroalal kiire ning sellega võitlemiseks on Euroopa Keskpanka nõukogu tõstnud korduvalt intressimäärasid, millega kommertspangad saavad keskpangas raha hoiustada ja laenu võtta. Kontserni pika- ja lühiajalised võlakohustused seisuga 31. detsember 2022 kandsid 3-kuu, 6-kuu ja 12-kuu Euribor-il põhinevaid ujuvaid intressimäärasid ([lisa 11](#)).

Bilansipäeval oli Kontserni intressikandvate finantsinstrumentide intressimäärade struktuur järgmine:

EUR '000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Muutumatu määraga finantskohustused	11	2 715	2 462
Muutuva määraga finantskohustused	11	42 402	25 876
Kokku	11	45 117	28 338

Kui intress oleks aasta jooksul muutunud keskmiselt ühe protsendipunkti võrra, oleks kasum või kahjum ja omakapital kasvanud (või kahanenud) 424 (31.12.2021: +/- 259) tuhande euro võrra eeldusel, et ülejäänud muutujad on konstantsed. Samadel alustel tehti arvutus ka võrdlusperioodi osas.

27.2 Krediidirisk

Krediidiriski hindamine

Krediidirisk väljendab potentsiaalset kahju, mis võiks tekkida juhul, kui kontserniga majandustehingus

osalev vastaspool ei suuda täita oma lepingulisi kohustusi ja tagada finantsinstrumendist tulenevaid rahavoogusid. Krediidirisk kaasneb põhiliselt raha ja raha ekvivalentidega, nõuetega ostjate vastu ja lepinguliste varadega.

Krediidiriski juhitakse grupipõhiselt, aktsepteerides pikaajaliste koostööpartneritena Balti riikides ja Skandinaavias ainult kõrge krediidireitinguga pankasid ja finantseerimisasutusi. Likviidsusrisiki hajutamiseks hoiab Kontsern vabu rahalisi vahendeid erinevates pankades: Swedbank AB grupi pankades, AS SEB Pank, AS LHV Group, Coop Pank AS, Nordea Bank ja OP Corporate Bank gruppi kuuluvate pankade arvelduskontodel.

Raha ja raha ekvivalendid hoiustava panga lõikes vastavalt Moody's Investor Service'i krediidireitingule:

EUR '000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
a3		190	32
aa2		67	161
aa3		24	165
ba1		7 980	0
baa1		571	136
baa3		320	80
Kokku	11	9 152	574

Kontserni krediidiriski suurust mõjutavad enim iga kliendiga seotud spetsiifilised asjaolud. Samas lähtub kontserni juhtkond krediidiriski hindamisel ka üldisematest asjaoludest, nagu kliendi juriidiline staatus (era- või riiklik ettevõtte), klientide

geograafiline paiknemine, tegevusharu, riigi majanduslik seisundit ning tulevase majandusprognose. Kontserni kogemus näitab, et kõige suurem krediidirisk välitseb erasektori tellijate osas, kõige madalama krediidiriskiga on riiklikud asutused ja kohalikud omavalitsused.

Krediidiriskide vähendamiseks jälgitakse igapäevasevalt klientide maksedistsipliini ja nende võimet endale võetud kohustusi täita. Kontsernisestest ja -välisest reitingute põhjal kehtestatakse klientidele individuaalsed krediidilimiidid. Krediidilimiitide kasutamise üle teostatakse regulaarset seiret. Jaeklientidele müügil toimub arveldus tuntud pankade maksekaartidega. Kaardimaksete nõue on tagatud kaardimaksete lepinguga, millega on tagatud kaardimaksete laekumine kahe pangapäeva jooksul – seega ei kaasne jaeklientidega olulist krediidiriski. On kehtestatud tingimused, mille korral alustatakse võla sissenõudmist kohtu teel.

Maksimaalne krediidiriskile avatud summa on ostjatelt laekumata arvete bilansiline maksumus, millest on maha arvatud nõuete allahindlused, ning hoiused pangas ja finantsasutustes.

EUR '000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Raha ja raha ekvivalendid	2	9 152	574
Nõuded ostjatele, lepingulised varad ja muud nõuded	3	31 612	33 689
Kokku		40 764	34 263

Aruandekuupäeva seisuga oli krediidiriskile avatud summa 40,8 miljonit eurot ja 31.12.2021 seisuga 34,3 miljonit eurot. Juhtkond on seisukohal, et kontsernil puudub oluline kahjumirisk, mis ületaks juba kajastatud allahindluse summat.

Seisuga 15. märts 2023 on ostjatelt laekumata arvete 31.12.2022 bilansilisest maksumusest tasumata 1,3 (31.12.2021: 0,9) miljonit eurot.

Finantsvarade krediidikõlblikkus

Kontsern rakendab oodatavate krediidikahjude mõõtmiseks IFRS 9 lihtsustatud lähenemisviisi, mis arvestab allahindluste tegemisel oodatavat kahjumimäära kõikidele ostjate nõuetele ja lepinguliste varadele. Mineviku kahjumäärasid on korrigeeritud, et kajastada jooksvat ning tulevikuinformatsiooni makromajanduslike faktorite kohta,

mis mõjutavad ostjate võimet nõuete tasumiseks. Ülevalpool kirjeldatud põhimõtete alusel raha ja rahaekvivalentide allahindlus 31. detsembri 2022 seisuga oli ebaoluline.

Oodatava krediidikahjumi mõõtmiseks rühmitatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning aegumise perioodist. Oodatavad krediidikahjumi määrad põhinevad viimase 12 kuu kuni 31. detsember 2022 maksedistsipliinil, vastavatel perioodidel esinenud ajaloolistel krediidikahjumitel ning arvestades majanduskasvu ja turuintressimäärade prognoose.

Ülevalpool kirjeldatud põhimõtete alusel oli nõuete allahindlus 31. detsembri 2022 ja 31. detsembri 2021 seisuga alljärgnev:

EUR'000	Lisa	Maksetähtaeg tulevikus	Maksed üle tähtaja kuni 30 pv	Maksed üle tähtaja üle 30 pv	Maksed üle tähtaja üle 60 pv	Maksed üle tähtaja üle 90 pv	Kokku
31. detsember 2021							
Oodatud kahjumimäär		0,17%	0,30%	3,71%	6,68%	75,70%	
Nõuded ostjate vastu	3	19 004	2 849	90	70	483	22 496
Lepingulised varad	3	11 032	0	0	0	0	11 032
Muud nõuded	3	33	0	0	0	0	33
Allahindlus kokku		51	8	3	5	366	433
31. detsember 2022							
Oodatud kahjumimäär		0,11%	0,75%	1,06%	83,06%	75,85%	
Nõuded ostjate vastu	3	15 266	4 605	564	97	298	20 830
Lepingulised varad	3	10 551	0	0	0	0	10 551
Muud nõuded	3	272	0	0	0	0	272
Allahindlus kokku		29	35	6	81	226	376

27.3 Likviidsusrisk

Likviidsusrisk on risk, et kontsernil tekib raskusi oma finantskohustuste täitmisel, mida arveldatakse raha või muu finantsvara üleandmisega. Juhatus jälgib pidevalt rahavooprognose, arvestades kontserni rahaliste vahendite olemasolu ja piisavust võetud kohustuste täitmiseks ning kontserni strateegiliste eesmärkide finantseerimiseks.

Likviidsusrisiki maandatakse erinevate finantsinstrumentidega – pangalaenuid, arvelduskrediidid, pikaajalised laenu- ja rendilepingud, nõuete monitoring. Kontserni rahavoogude võimalikult efektiivseks juhtimiseks on kasutusele võetud kontsernikonto, mis võimaldab tütarettevõtetel ehk kontsernikonto liikmetel kasutada kontserni rahalisi vahendeid emaettevõtte poolt kehtestatud limiidi piires. Arvelduskrediiti kasutatakse käibekapitali finantseerimiseks. Investeeringute soetamiseks või ehitamiseks kasutatakse pikaajalist laenu- või rendilepinguid. Rahalisi vahendeid on pikaajaliselt paigutada väärtpaberitesse, millel on likviidne järelturg ning mida saab vajadusel koheselt kasutusele võtta likviidsuse parandamiseks. Majandusaasta lõpu seisuga oli kontsernil vabu rahalisi vahendeid mahus 9,2 (31.12.21: 0,6) miljonit eurot ja kohustusi kokku 92,0 (31.12.2021: 60,7) miljonit eurot. Kontserni lühiajalise võlgnevuse kattekordaja ja likviidsuskordaja olid 2022. aastal vastavalt 1,1 ja 0,6 ning 2021. aastal 1,3 ja 0,8.

Kontserni finantskohustuste analüüs maksetähtaegade lõikes:

EUR '000	Lisa	< 3 kuud	3–12 kuud	1–5 aastat	Kokku
31. detsember 2021					
Võlakohustused		4 321	12 963	11 905	29 189
Võlad tarnijale	13	20 196	0	0	20 196
Muud võlad	13	649	0	33	682
Kokku		25 166	12 963	11 938	50 067

EUR '000	Lisa	< 3 kuud	3–12 kuud	1–5 aastat	Kokku
31. detsember 2022					
Võlakohustused		6 301	18 902	21 455	46 658
Võlad tarnijale	13	20 047	0	0	20 047
Muud võlad	13	617	31	0	648
Kokku		26 965	18 933	21 455	67 353

27.4 Kapitali juhtimine

Kontserni eesmärk kapitali juhtimisel on kaitsta kontserni jätkusuutlikkust, et tagada tootlus aktsionäridele ja hüved teistele huvitatud osapooltele ning et säilitada optimaalne kapitalistruktuur kapitalikulu vähendamiseks.

Kapitalistruktuuri säilitamiseks või korrigeerimiseks võib kontsern korrigeerida aktsionäridele makstavate dividendide summat, tagastada kapitali aktsionäridele, emiteerida uusi aktsiaid või müüa varasid võlgade vähendamiseks.

Vastavalt levinud praktikale kasutab kontsern kapitali jälgimiseks võla ja kapitali suhet ning omakapitali osakaalu. Võla ja kapitali suhe arvutatakse netovõla suhtena kogukapitali. Netovõlg saadakse raha ja rahaekvivalentide lahutamisel kogu võlast (konsolideeritud finantsseisundi aruandes kajastatud lühi- ja pikaajalised intressikandvad võlakohustused). Kogukapital on konsolideeritud finantsseisundi aruandes kajastatud omakapitali ja netovõla summa. Omakapitali suhe saadakse omakapitali jagamisel varade kogumahuga.

Kontserni emaettevõtte asukohamaa seadustest tulenevalt on kehtestatud miinimumnõuded ettevõtete omakapitali piirmääradele. Seaduse kohaselt peab ettevõtte omakapitali suurus moodustama vähemalt poole aktsiakapitalist, aga mitte vähem kui 25 tuhat eurot. Aruandeperioodil on kontsern täitnud kõiki seadustest tulenevaid nõudeid omakapitali suurusega seotud usaldusnormatiividele.

Kontserni omakapitali suhe:

EUR '000	Lisa	31.12.2022	31.12.2021
Intressikandvad võlakohustused	11	45 117	28 338
Raha ja raha ekvivalendid	2, 27.2	-9 152	-574
Netovõlg		35 965	27 764
Kokku omakapital		79 410	86 846
Kokku kapital		115 375	89 642
Võla ja kapitali suhe		31,2%	24,2%
Varad kokku		171 437	147 557
Omakapitali osakaal		46,3%	58,9%

27.5 Õiglase väärtuse hindamine (IFRS 13, IFRS 7)

Kontsern kategoriseerib varad ja kohustused sõltuvalt nende õiglase väärtuse hindamisest kolmele eri tasemele:

Tase 1: Varad ja kohustused, mida hinnatakse börsi või muu aktiivse reguleeritud turu korrigeerimata hinnas.

Tase 2: Varad ja kohustused, mida hinnatakse hindamismeetoditega, mis põhinevad otseselt või kaudselt jälgitavatel sisenditel. Selle kategooria alla liigituvad näiteks finantsinstrumendid, mis on hinnatud kasutades sarnaste instrumentide hindu aktiivsel reguleeritud turul või ka finantsinstrumendid, mille ümberhindluseks kasutatakse küll reguleeritud turu hinda, kuid mille likviidsus börsil on madal. Seisuga 31. detsember 2022 ja 2021 ei olnud kontsernil finantsinstrumente, mis kuuluksid tasemel 2.

Tase 3: Varad ja kohustused, mille ümberhindluseks kasutatavad hindamismeetodid põhinevad mittejälgitavatel sisenditel.

Raha ja raha ekvivalendid (lisa 2), nõuded ostjatele ja muud nõuded (lisa 3), võlad tarnijatele ja muud lühiajalised kohustused (lisa 13) on lühiajalised, seega on juhtkonna hinnangul nende bilansiline väärtus lähedane nende õiglasele väärtustele.

Enamus kontserni lühi- ja pikaajalistest võlakohustustest baseeruvad ujuval intressimääral, mis muutub vastavalt turu intressimääradele. Juhtkonna hinnangul ei ole kontserni riskimarginaalid oluliselt muutunud võrreldes laenude saamise ajaga ja Kontserni võlakohustuste intressimäärad vastavad turutingimustele. Õiglase väärtuse määramiseks on kasutatud diskonteeritud rahavoogude analüüsi, diskonteerides lepingulisi tuleviku rahavooge kehtivate turuintressimääradega, mis on Kontsernile kättesaadavad sarnaste finantsinstrumentide kasutamisel. Eelpool nimetatud finantsinstrumentide õiglase väärtus vastab tasemele 3.

Aktiivsetel turgudel kaubeldavate finantsinstrumentide (noteeritud väärtpaberid, lisa 6) õiglase väärtus põhineb bilansipäeval noteeritud turuhindadel ja on sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 1. Noteerimata finantsvara õiglase väärtus (lisa 6) on määratud juhtkonna poolt, hindamine vastab tasemele 3.

Lisaks avalikustab Kontsern raamatupidamise aruande lisa 7 kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse, mida hinnatakse iga aruandeperioodi lõpus sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 3.

28. Tingimuslikud kohustused

Tulumaks

EUR '000	31.12.2022	31.12.2021
Jaotamata kasum	47 771	55 315
Omanikele maksimaalselt võimalik väljamakstav dividendisumma	37 482	44 195
Dividendide väljamaksmisega kaasnev tulumaksukulu	10 289	11 120

Maksimaalse võimaliku tulumaksukohustuse arvestamisel on lähtutud eeldusest, et jaotatavate neto dividendide ja tasumisele kuuluva tulumaksu summa ei või ületada jaotuskõlblikku kasumit seisuga 31. detsember 2022.

Tingimusliku tulumaksukohustuse arvutamisel on aluseks võetud maksimaalne maksumäär 20/80. Kontsernil on 2022. aasta dividendide väljamaksmisel võimalik kasutada soodustatud 14% maksumäära 89 (2021: 142) tuhandelt eurolt.

Potentsiaalsed maksuriskid

Maksuhaldur ei ole algatanud ega läbi viinud kontserni ettevõtete maksurevisjoni ega üksikjuhtumi kontrolli üheski ettevõttes. Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontsernile täiendava maksusumma.

29. Aruandekuupäeva järgsed sündmused

Harju Elekter kontserni Rootsi tütarettevõtte Harju Elekter AB sõlmis lepingu Rootsi juhtiva andmekeskuse operaatoriga atNorth, mis on laiendamas oma Rootsi andmekeskust mitmete serverihallidega. Lepingu järgi tarnib ja paigaldab Harju Elekter atNorthi andmekeskuse uute serverisaalide jaoks elektrienergia jaotamiseks mõeldud trafosid ja madalpinge jaotusseadmeid 2023. aasta jooksul. Lepingu orienteeruv maht on 2,7 miljonit eurot.

AS Harju Elekter on otsustanud poolte kokkuleppel lõpetada leping Harju Elekter AB juhataja Mikael Shwartz Jonssoniga. Mikael Jonsson jätkab juhatajana kuni 28. veebruarini 2023, peale mida võtab juhtimise üle kohusetäitjana Martin Frank. Martin Frank on Harju Elekter AB-s töötanud turundus- ja müügijuhina alates 2021. aastast.

AS Harju Elekter otsustas kavandada Allika Tööstusparki uut tootmishoonet. Selle ehitamiseks sõlmisid AS Harju Elekter ja Nordecon Betoon OÜ (brändinimi NOBE) töövõtulepingu tootmis- ja büroohoone ehituseks aadressile Angerja tee, Hüüru. Koos hoone ehitusmaksusega kujuneb kogu kinnisvarainvesteering 5 miljoni euro suuruseks. Tööd valmivad 2023. aasta detsembris.

AS-i Harju Elekter Elektrotehnika (ühendav ühing) ja AS-i Harju Elekter Teletehnika (ühendatav ühing) ühinemisotsused võeti vastu 01.12.2022 ning ühinemine kanti äriregistrisse 13.03.2023. Vastavalt 30.09.2022 sõlmitud ühinemislepingule on AS Harju Elekter Teletehnika õigusjärglaseks AS Harju Elekter Elektrotehnika ning kogu AS-i Harju Elekter Teletehnika vara anti ühinemise kandmisega äriregistrisse tervikuna üle AS-ile Harju Elekter Elektrotehnika. Ühinemisega seoses AS Harju Elekter Teletehnika kustutati 13.03.2023 äriregistrist.

Juhatuse kinnitus konsolideeritud majandusaasta aruandele

Juhatus kinnitab, et lehekülgedel 6 kuni 72 toodud juhatuse tegevusaruanne annab õige ja õiglase ülevaate aruandeperioodi jooksul toimunud olulistest sündmustest ning nende mõjust raamatupidamisaruandele, sisaldab peamiste riskide ja ebaselguste kirjeldust ning kajastab olulise tähtsusega tehinguid seotud osapooltega.

Juhatus kinnitab, et lehekülgedel 85 kuni 132 toodud ASi Harju Elekter 2022. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise õigsust ja täielikkust ning, et:

- raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on vastavuses rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt;
- raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Emaettevõtja ja Kontserni finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid;
- AS Harju Elekter ja tema tütaretevõtted on jätkuvalt tegutsevad.

Tiit Atso
juhatuse esimees

/ allkirjastatud digitaalselt / 23. märts 2023

Aron Kuhi-Thalfeldt
juhatuse liige

/ allkirjastatud digitaalselt / 23. märts 2023

Priit Treial
juhatuse liige

/ allkirjastatud digitaalselt / 23. märts 2023

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

Aktsiaselts Harju Elekter aktsionäridele

Aruanne konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kohta

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt aktsiaseltsi Harju Elekter (*Ettevõtte*) ja selle tütarettevõtete (koos *Kontsern*) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2022 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Meie auditi arvamus on kooskõlas auditikomiteele 23. märts 2023 esitatud täiendava aruandega.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2022;
- konsolideeritud kasumiaruannet ja konsolideeritud koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad olulisi arvestuspõhimõtteid ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Sõltumatus

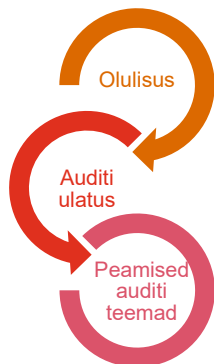
Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvahelise Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide rahvusvahelise eetikakoodeksiga (sealhulgas rahvusvahelised sõltumatus standardid) (IESBA koodeks). Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile.

Oma parima teadmise ja veendumuse kohaselt kinnitame, et meie poolt Ettevõttele ja selle tütarettevõtetele osutatud auditivälised teenused on olnud kooskõlas Eesti Vabariigis kehtivate seaduste ja regulatsioonidega ning et me ei ole osutanud auditiväliseid teenuseid, mis on keelatud Eesti Vabariigi audiitoritegevuse seaduse §-i 59¹ poolt.

Perioodi 1. jaanuar 2022 - 31. detsember 2022 jooksul ei ole me osutanud Ettevõttele ja selle tütarettevõtetele auditiväliseid teenuseid.

Ülevaade meie auditist

Kokkuvõte

- Kontserni auditi olulisus on 1 600 tuhat eurot, mis on määratud kui ligikaudu 1% Kontserni konsolideeritud müügitulust.
- Täismahus audit viidi läbi Kontserni auditi meeskonna poolt või meie juhendamisel teiste PwC võrgustiku firmade poolt kõigis olulistest Kontserniettevõtetes, mis moodustasid 90% Kontserni varadest ja 91% Kontserni müügitulust. Lisaks teostasime täiendavaid auditiprotseduure tütarettevõtetes, mille auditi teostasid teised audiitorfirmad.
- Müügitulu kajastamine

Oma auditi kujundamisel määrasime me olulisuse ja hindasime olulise väärkajastamise riske konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes. Erilist tähelepanu pöörasime valdkondadele, kus juhatuse on kasutanud subjektiivseid hinnanguid, näiteks oluliste raamatupidamislike hinnangute puhul, mis tuginesid eeldustele ja tulevikusündmustele, mis on oma olemuselt ebakindlad. Nagu kõikides oma auditites, tegelesime riskiga, et juhtkond eirab sisekontrollisüsteemi, hinnates muu hulgas seda, kas on asjaolusid, mis viitavad pettusest tuleneda võivale olulise väärkajastamise riskile.

Olulisus

Meie auditi ulatust mõjutas meie poolt määratud olulisus. Auditi eesmärgiks on omandada põhjendatud kindlustunne selle kohta, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast. Neid loetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Tuginedes oma professionaalsele hinnangule määrasime olulisusele, sealhulgas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku olulisusele, teatud numbrilised piirmäärad, mis on toodud alljärgnevas tabelis. Need numbrilised piirmäärad koos kvalitatiivsete kaalutlustega aitasid meil määrata meie auditi ulatust ja meie auditiprotseduuride olemust, ajastust ja mahtu ning hinnata väärkajastamiste mõju konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele kui tervikule nii eraldiseisvalt kui summeerituna.

Kontserni auditi olulisus	Olulisuse määr aruandele tervikuna on 1 600 tuhat eurot.
Kuidas me selle määrasime	Olulisus aruande kui terviku suhtes: ligikaudu 1% konsolideeritud müügitulust.
Rakendatud olulisuse kriteeriumi põhjendus	Arvutasime olulisuse lähtudes konsolideeritud müügitulust, kuna meie hinnangul on see põhinäitaja, mis peegeldab Kontserni väärtust ja mida jälgivad nii Kontserni juhtkond, investorid, analüütikud kui kreditorid.

Peamised auditi teemad

Peamised auditi teemad on valdkonnad, mis olid meie professionaalse hinnangu kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditis kõige olulisemad. Neid valdkondi käsitleti konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditeerimise ja sellele arvamuse avaldamise kontekstis ning me ei avalda nende valdkondade kohta eraldi arvamust.

Peamine auditi teema

Müügitulu kajastamine (täiendav info aastaaruande lisades 25 "Aruande koostamise alused ja olulisemad arvestuspõhimõtted", 17 "Sagmendiaruanne" ja 18 "Kasumiaruande kirjete selgitused").

2022. aastal kajastas Kontsern müügitulu 175 miljonit eurot. Müügitulu koosneb peamiselt elektriseadmete ja -kaupade müügist summas 164 miljonit eurot ning elektritööde ja muude teenuste osutamisest summas 8 miljonit eurot.

Kuigi enamus Kontserni müügitehingutest pole keerukad, on mõningates valdkondades vaja rakendada juhtkonnapoolseid hinnanguid ja eeldusi, seda eelkõige taoliste projektide valmidusastme määramisel, mille puhul müügitulu kajastatakse teatud perioodi jooksul (sealhulgas spetsiifiliste elektrotehniliste seadmete valmistamise ja elektritööde osutamisega kaasneva müügitulu kajastamine).

Valmidusastme määramiseks hindab juhtkond igal bilansipäeval nii lepingu täitmiseks vajalikke täiendavaid kulusi kui võimalikke lepingutasu muudatusi.

Tehingute suure mahu tõttu võtab müügitulu auditeerimine märkimisväärse osa auditi ajast ja ressurssidest, mistõttu on see üheks auditi peamiseks teemaks.

Kuidas me tegelesime peamise auditi teemaga oma auditis

Müügitulu auditeerimisel viisime muuhulgas läbi järgmised testid:

- Omandasime arusaamise müügirotsessist ning hindasime kontrollikeskkonna protseduuride toimimist.
- Hindasime, kas Kontsern on õigesti rakendanud müügitulu kajastamise standardit IFRS 15, sealhulgas perioodi jooksul kajastatava müügitulu osas.
- Küsisime suurimatelt klientidelt kinnituskirjad nii aasta jooksul tehtud müügitehingute kui ka aasta lõpus laekumata arvete kogusummade kohta.
- Hindasime müügitulu kannete korrektsust, viies raamatupidamissüsteemides kajastatud valitud tehingud kokku alusdokumentidega, nagu müügiarved, lepingud ja raha laekumised.
- Perioodi jooksul kajastatava müügitulu osas vaatasime üle juhtkonna poolt kasutatud protseduurid ja hinnangud veendumaks, et kajastatud müügitulu vastab müügilepingutele ning valmidusastmele. Samuti veendusime, kas kõik tingimused müügitulu kajastamiseks olid müügitulu kajastamise momendil täidetud.
- Vaatasime üle müügitulusid puudutavate manuaalsete pearaamatukannete nimekirja ning kontrollisime kannete aluseks olevat tõendusmaterjali.

Kontrollisime aastaaruandes müügitulu arvestuse kohta avaldatud informatsiooni korrektsust ja piisavust.

Kuidas me kujundasime oma auditi ulatuse

Kujundasime oma auditi ulatuse eesmärgiga teha piisavalt tööd, võimaldamaks meil avaldada arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta, võttes arvesse Kontserni struktuuri, raamatupidamisprotsesse ja kontrollprotseduure, ning tegevusvaldkonda, milles Kontsern tegutseb.

Kontserni kuuluvad mitmed tütarettevõtted, mis on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisa 23. Täismahus audit viidi läbi meie poolt või meie juhendamisel teiste PwC võrgustiku firmade poolt Kontserni ettevõtetes, mis katsid 90% Kontserni varadest ja 91% müügitulust. Ülejäänud Kontserni kuuluvad ettevõtted olid ebaolulised ja seega viisime me nende osas läbi valitud auditi protseduure, mis olid seotud teatud saldodega või avalikustatud informatsiooniga.

Kui töö teostati komponentauditiitorite poolt, hindasime, kas ja millises mahus on vajalik meie osalemine nende ettevõtete auditites, saamaks veendumust piisava ja sobiva auditi tõendusmaterjali olemasolu osas, et anda audiitori aruanne Kontserni raamatupidamise aastaaruandele tervikuna.

Muu informatsiooni, sealhulgas tegevusaruande, aruandlus

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet, hea ühingujuhtimise tava aruannet 2022, tasustamisaruannet, täiendavaid lisasid ja jätkusuutlikkuse aruandluse (GRI) sisukorda (kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeaudiitori aruannet).

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni, sealhulgas tegevusaruannet.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Tegevusaruande osas teostasime ka Eesti Vabariigi audiitoritegevuse seaduses sätestatud protseduurid. Nimetatud protseduuride hulka kuulub kontroll, kas tegevusaruanne on olulises osas kooskõlas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega ning on koostatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduse nõuete kohaselt.

Vastavalt Eesti Vabariigi väärtpaberituru seadusele tasustamisaruande osas on meie kohustus kontrollida, kas tasustamisaruanne sisaldab Eesti Vabariigi väärtpaberituru seaduse § 135³ lg 3 nõuetele vastavat informatsiooni.

Tuginedes auditi käigus tehtud töödele, on meie arvates:

- tegevusaruandes toodud informatsioon olulises osas kooskõlas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega selle aasta osas, mille kohta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud;
- tegevusaruanne koostatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduse nõuete kohaselt; ja
- tasustamisaruanne koostatud vastavalt Eesti Vabariigi väärtpapierituru seaduse §-le 135³ lg 3.

Pidades silmas auditi käigus saadud teadmisi ja arusaamu Kontsernist ja selle keskkonnast, oleme lisaks kohustatud avaldama, kui oleme tuvastanud olulisi väärkajastamisi tegevusaruandes ja muus informatsioonis, millest saime teadlikuks enne käesoleva audiitori aruande kuupäeva. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduuri vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, väaresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;

- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerime oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

Samuti kinnitame neile, kelle ülesandeks on valitsemine, et oleme järginud sõltumatust puudutavaid eetikanõudeid ning edastame neile info kõikide suhete ja muude asjaolude kohta, mis võivad tekitada põhjendatud kahtlust meie sõltumatuse riivamise kohta, ja vajadusel ohtude kõrvaldamiseks rakendatud meetmete või kaitsemehhanismide kohta.

Neile, kelle ülesandeks on valitsemine, edastatud auditiga seotud teemade seast valime välja need teemad, mis olid käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kontekstis kõige olulisemad ja on seega peamised auditi teemad. Me kirjeldame neid teemasid audiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui seaduse või regulatsiooni kohaselt on keelatud antud teema kohta infot avalikustada või kui me äärmiselt erandlikel juhtudel otsustame, et antud teema kohta ei peaks meie aruandes infot esitama, kuna võib põhjendatult eeldada, et antud info esitamisega kaasnevad kahjulikud tagajärjed ületavad avaliku huvi rahuldamisest saadava kasu.

Aruanne muude seadustest ja regulatsioonidest tulenevate nõuete kohta

Aruanne konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitusviisi vastavuse kohta Euroopa ühtse elektroonilise aruandlusvormingu (ESEF) nõuetele

Meid on tellitud lepingu alusel Emaettevõtte juhatuse poolt läbi viima põhjendatud kindlustandvat töövõttu, et kontrollida aktsiaseltsi Harju Elekter 31. detsembril 2022 lõppenud majandusaasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitusviisi vastavust kohaldatavatele nõuetele ("Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitusviis").

Käsitletava küsimuse kirjeldus ja kohaldatavad kriteeriumid

Emaettevõtte juhatus on rakendanud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele esitusviisi, et vastata artiklite 3 ja 4 nõuetele, mis on KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUSES (EL) 2018/815, 17. detsember 2018, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/109/EÜ seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks ühtne elektrooniline aruandlusvorming (ESEF-i määrus). Kohaldatavad nõuded konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitusviisi kohta on sätestatud ESEF-i määruses.

Eelmises lauses kirjeldatud nõuded määravad aluse konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitusviisi kohaldamiseks ja on meie hinnangul asjakohane kriteerium meie põhjendatud kindlustandva kokkuvõtte koostamiseks.

Juhatuse ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused

Emaettevõtte juhatus vastutab selle eest, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitusviis vastaks ESEF-i määruse nõuetele.

See kohustab juhatust valima ja rakendama sobivaid märgistusi iXBRL-märgistuskeeles ESEF taksonoomia baasilt ning looma, rakendama ning hoidma sisekontrolle, mis on asjakohased konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitusviisi koostamiseks, mis ei sisalda olulisi väärkajastamisi ESEF-i määruse nõuetele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad finantsaruandluse protsessi järelevalve eest, mille all tuleb mõista ka konsolideeritud finantsaruannete koostamist vastavalt ESEF-i määrusest tulenevale vormingule.

Audiitori kohustused

Meie kohustuseks on avaldada sõltumatu vandeaudiitori põhjendatud kindlustandev kokkuvõte, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitusviis vastab kõigis olulistes aspektides ESEF-i määrusele.

Viisime oma töövõtu läbi kooskõlas rahvusvahelise kindlustandvate töövõtude standardiga (Eesti) 3000 (muudetud) "Kindlustandvad töövõttud, mis on muud kui möödunud perioodide finantsinformatsiooni auditid või ülevaatused" (ISAE (EE) 3000 (muudetud)) põhjendatud kindlustandva töövõtuna. See standard nõuab, et me oleme vastavuses eetikanõuetega ning et me planeerime ja viime kindlustandva töövõtu läbi, omandamaks põhjendatud kindlustunnet, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitusviis vastab kõigis olulistes aspektides kohaldatavatele nõuetele.

Kuigi põhjendatud kindlustunne on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISAE (EE) 3000 (muudetud) standardiga kooskõlas läbiviidud töövõtt garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse (oluline nõuetele mittevastavus).

Kvaliteedikontroll

Me rakendame kvaliteedijuhtimise standardit (Eesti) 1 (täiendatud) ja sellest tulenevalt oleme kehtestanud mitmekülgse kvaliteedijuhtimissüsteemi, mis sisaldab dokumenteeritud poliitikaid ja protseduure vastavuse osas eetikanõuetele, kutsestandarditele ning rakendatavatest seadustest ja regulatsioonidest tulenevatele nõuetele.

Me oleme vastavuses Rahvusvahelise Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide rahvusvahelise eetikakoodeksi (sealhulgas rahvusvahelised sõltumatuse standardid) (IESBA koodeks) sõltumatuse ja muude eetikanõuetega. Eetikakoodeks põhineb järgmistel aluspõhimõtetel: ausus, objektiivsus, kutsealane kompetentsus ja nõutav hoolsus, konfidentsiaalsus ja kutsealane käitumine.

Läbiviidud protseduuride kokkuvõte

Meie planeeritud ja läbiviidud protseduuride eesmärgiks oli saada põhjendatud kindlust, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande esitusviis on vastavuses, kõigis olulistest aspektides, kohaldatavate nõuetega ja selline vastavus ei sisalda olulisi vigu ega väljajätmissi. Meie protseduurid hõlmasid eelkõige järgmist:

- arusaamise loomine sisekontrollisüsteemist ja protsessidest, mis on olulised konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande elektroonilise aruandlusvormingu rakendamisel, sealhulgas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande XHTML-vormingus koostamisel ja märgistuskeele kasutamisel;
- kontrollimine, kas XHTML-vormingut rakendati õigesti;
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande märgistamise täielikkuse hindamine iXBRL-märgistuskeele abil vastavalt ESEF-i määruses kirjeldatud elektroonilise aruandlusvormingu rakendamise nõuetele;
- Kontserni ESEF-i taksonoomiast valitud XBRL-märgistuste kasutamise, ja kui ESEF-i taksonoomiast pole sobiv taksonoomiaelement leitud, laiendussiltide loomise asjakohasuse hindamine; ja
- ESEF-i taksonoomia laienduselementide ankurdamise asjakohasuse hindamine.

Usume, et kogutud tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie kokkuvõtte avaldamiseks.

Kokkuvõte

Meie arvates, tuginedes käesolevas aruandes kirjeldatud protseduuridele, vastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistest aspektides ESEF-i määrusele.

Audiitoriks määramine ja audiitorteenuse osutamise periood

Meid määrati esmakordselt aktsiaseltsi Harju Elekter audiitoriks kuupäeval 3. mai 2018, 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta suhtes. Meid on uuesti audiitoriks määratud vastavalt vahepealsetel aastatel toimunud aktsionäride otsustele; meie audiitorteenuse katkematu osutamise periood aktsiaseltsile Harju Elekter on kokku 5 aastat. Vastavalt Eesti Vabariigi audiitortegevuse seadusele ja Euroopa Liidu määrusele 537/2014 on võimalik meie volitusi aktsiaseltsi Harju Elekter audiitorina pikendada kuni 31. detsembril 2038 lõppeva majandusaastani.

AS PricewaterhouseCoopers

/allkirjastatud digitaalselt/

Eva Jansen-Diener
Vastutav vandeaudiitor, litsents nr 501

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristiina Veermäe
Vandeaudiitor, litsents nr 596

23. märts 2023
Tallinn, Eesti

Kasumi jaotamise ettepanek

AS-i Harju Elekter omanikele kuuluv jaotamata kasum on:

	EUR
Eelmiste perioodide jaotamata kasum seisuga 31.12.2022	53 314 971
2022. aasta kahjum	-5 544 403
Kokku jaotuskõlbulik kasum seisuga 31.12.2022	47 770 568

Juhatus teeb ettepaneku kasumi jaotamiseks alljärgnevalt:

	EUR
Dividendideks (0,05 eurot aktsialt)	914 475
Jaotamata kasumi jääk peale kasumi jaotamist	46 856 093

Tiit Atso
juhatuse esimees

/ allkirjastatud digitaalselt /

23. märts 2023

Nõukogu allkirjad 2022. a majandusaasta aruandele

Juhatus on koostanud ASi Harju Elekter 2022. aasta konsolideeritud tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande.

Tiit Atso / allkirjastatud digitaalselt / 23. märts 2023
juhatuse esimees

Aron Kuhi-Thalfeldt / allkirjastatud digitaalselt / 23. märts 2023
juhatuse liige

Priit Treial / allkirjastatud digitaalselt / 23. märts 2023
juhatuse liige

Nõukogu on juhatuse poolt koostatud majandusaasta aruande (lk 6–132), mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, läbi vaadanud ja aktsionäride üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

Triinu Tombak / allkirjastatud digitaalselt / 28. märts 2023
nõukogu esimees

Arvi Hamburg / allkirjastatud digitaalselt / 28. märts 2023
nõukogu liige

Aare Kirsme / allkirjastatud digitaalselt / 28. märts 2023
nõukogu liige

Märt Luuk / allkirjastatud digitaalselt / 28. märts 2023
nõukogu liige

Andres Toome / allkirjastatud digitaalselt / 28. märts 2023
nõukogu liige

Risto Vahimets / allkirjastatud digitaalselt / 28. märts 2023
nõukogu liige

Täiendavad lisad

Suhtarvude valemid

Tegevusaruandes lehekülgedel 49 ja 70 kasutatud suhtarvude valemid:

Omakapitali kordaja	= keskmine Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) / keskmine varad * 100
Brutokasumi marginaal	= Brutokasum / Müügitulud * 100
Käibe ärirentaablus	= Ärikasum / Müügitulud * 100
Käibe puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Müügitulud * 100
Varade puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / keskmine vara * 100
Kasutatud kapitali tootlus (ROCE)	= Ärkasum / (Varad - lühiajalised kohustused) * 100
Omakapitali puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / keskmine Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) * 100
Omakapital aktsia kohta	= Omakapital (keskmine, emaettevõtte omanikele kuuluv) / Aktsiate arvuga (perioodi keskmine)
Puhaskasum aktsia kohta	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / keskmine aktsiate arv
P/E suhe	= Aktsia sulgemishind / Kasum Aktsia kohta
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	= Käibevara (keskmine) / Lühiajalised kohustused (keskmine)
Likviidsuskordaja	= Keskmine likviidsed varad (käibevara - varud) / Lühiajalised kohustused (keskmine)
Ettevõtte turuväärtus (miljonit)	= Sulgemishind * Aktsiate arv
Dividendimäär %	= Dividend aktsia kohta / Sulgemishind
Dividend / puhaskasum %	= Dividend aktsia kohta / Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)

Jätkusuutlikkuse aruandluse (GRI) sisukord

Alates 2017. aastast on kontsern aastaaruande koostamisel järginud rahvusvaheliselt kõrgelt tunnustatud ja laialt kasutatud Global Reporting Initiative (GRI) standardi nõudeid, tehes seda „Core“ tasandil. GRI nõuetest tulenevad teemad on integreeritud ülejäänud tegevusaruandega ühtseks tervikuks.

Aruanne kajastab neid keskkonnavalaseid, sotsiaalseid ning vastutustundliku juhtimise ja turukäitumise teemasid, mis on kõige olulisemad kontserni tegevust, mõju ja huvigruppide ootusi silmas pidades. Allolevas GRI sisukorra tabelis ära

märkitud teemad koondavad emaettevõtte AS Harju Elekter ning tütarettevõtete AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, OÜ Energo Veritas, Harju Elekter Oy, Telesilta Oy, Harju Elekter UAB, Harju Elekter AB tegevusi ning koondandmeid juhul kui ei ole märkitud teisiti. Harju Elekter Services AB on kajastatud aruandes personali andmetega. Andmed on kogutud ja esitatud ühtse metoodika alusel iga ettevõtte enda poolt ning sellise detailsusega nagu kontserni ettevõtted olulisusest lähtuvalt koguvad.

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Raporteerimise alused (GRI 101: 2016)				
Üldised näitajad (GRI 102: 2016)				
Organisatsiooni ülevaade				
	102-1	Organisatsiooni nimi	lk 1	
	102-2	Tegevused, kaubamärgid, tooted ja teenused	lk 7-10, 23, 51-68	
	102-3	Peakontori asukoht	lk 2	Keila (Eesti)
	102-4	Tegevuskohad	lk 8	
	102-5	Omandivorm ja õiguslik vorm	lk 69-71	
	102-6	Teenindatavad turud	lk 53, 57-67	
	102-7	Organisatsiooni suurus	lk 8, 49, 51-56	Tegevuste/toodete iseloom erineb olenevalt ettevõttest, mistõttu on see toodetud ühikute arvu asemel väljendatud läbi müügitulu.
	102-8	Põhiandmed töötajate kohta	lk 27-33	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Organisatsiooni ülevaade				
	102-9	Tarneahel	lk 8, 43, 57	Kontserni peamiste toodete, st elektrijaotusseadmete ja juhtaparatuuri tootmiseks (1) disainitakse tooteid vastavalt kliendi lähteülesandele, (2) ostetakse vajalikud komponendid tarnijatelt või toodetakse Kontserni enda tütarettevõtete poolt; (3) komplekteeritakse tooted; (4) testitakse ning (5) saadetakse või viiakse kliendi objektile kohale.
	102-10	Aruandeperioodil toimunud olulised muutused	lk 4-5, 9-10, 43, 51-56, 69-72	
	102-11	Ettevaatusprintsibiil põhinev lähenemine keskkonnaküsimustes	lk 11-16, 34-39	
	102-12	Vabatahtlikud initsiatiivid	lk 11-16, 17-19, 20, 23-25, 36, 74-81	
	102-13	Liikmelisus ühingutes	lk 19	
Strateegia				
	102-14	Juhatuse esimehe pöördumine	lk 4-5	
Eetika ja ausameelsus				
	102-16	Väärtused, põhimõtted, standardid ja käitumisnormid	lk 7, 20, 42	
Juhtimine				
	102-18	Juhtimisstruktuur	lk 20, 74-76	
Huvigruppide kaasamine				
	102-40	Huvigruppide nimekiri	lk 17	
	102-41	Kollektiivläbirääkimiste kokkulepped	lk 33	
	102-42	Huvigruppide kindlaks tegemine ja valik	lk 17	
	102-43	Huvigruppide kaasamise viis	12-13, 17-19, 25, 27-33, 69, 74	
	102-44	Peamised tõstatatud teemad ja küsimused	lk 17	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Aruande parameetrid				
	102-45	Konsolideeritud üksused	lk 91, 110	
	102-46	Aruande teemade ja ulatuse määramine	lk 12	
	102-47	Oluliste teemade nimekiri	lk 13	
	102-48	Eelmiste aruannete informatsiooni parandamine		Parandused puuduvad
	102-49	Muudatused aruandluses		Muudatused puuduvad
	102-50	Aruande periood	lk 1, 91	
	102-51	Eelmise aruande kuupäev		2021. a auditeeritud konsolideeritud aruanne avalikustati 30. märts 2022
	102-52	Aruandlustsükkel	lk 2	
	102-53	Kontaktisik aruandega seotud küsimustes		Merili Pärnpuu, merili.parnpuu@harjuelekter.com
	102-54	GRI standardi nõuetele vastavuse kinnitus	lk 147	
	102-55	GRI sisukord	lk 147-152	
	102-56	Väline kontroll		Ei ole kolmandate osapoolte poolt kontrollitud
JÄTKUSUUTLIKKUSE FOOKUSTEEMAD				
Toote kvaliteet				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 16, 22-25	
	mitte-GRI	Kliendikaebused	lk 24	
	mitte-GRI	Tähtajaks nõuetekohaselt valminud tooted	lk 23-24	
Kliendikogemus				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 16, 22-25	
	mitte-GRI	Kliendirahulolu	lk 25	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Toodete keskkonnamõju				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 34-39	
	mitte-GRI	Taastuvenergia tootmine	lk 37	
Majandustulemused (GRI 201: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3			
	201-1	Loodud ja jaotatud majanduslik väärtus	lk 49, 51-56, 77-81, 87-89	
Korruptsioonivastane tegevus (GRI 205: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 42	
	205-3	Kinnitatud korruptsioonijuhtumid ja meetmed	lk 42	
Energiakasutus (GRI 302: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 37-38	
	302-1	Organisatsiooni sisene energiatarbimine	lk 37-38	
Emissioonid (GRI 305: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 36	
	305-1	Mõjuala 1 KHG emissioonid	lk 36	
	305-2	Mõjuala 2 KHG emissioonid	lk 36	
Jäätmed (GRI 306: 2020)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 36, 39	
	306-3	Jäätmete kogus kokku ja liikide kaupa	lk 39	
	306-4	Taaskasutusse suunatud jäätmete kogus, liigid ja käitlusviisid	lk 39	
Vee ja heitvesi (GRI 303: 2018)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 39	
	303-5	Vee tarbimine	lk 39	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Keskkonnanõuete täitmine (GRI 307: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 36	
	307-1	Keskkonnaseadustele ja -regulatsioonidele mittevastavused	lk 36	
Tarnijate keskkonnaalane hindamine (GRI 308: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 43	
	308-2	Negatiivne keskkonnamõju tarneahelas ja meetmed	lk 43	
Tööhõive (GRI 401: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 28-33	
	401-1	Värvatud ja lahkunud töötajad	lk 28, 31	
	401-2	Hüved ja soodustused töötajatele	lk 31-32	Kajastatud läbi töötajatele mõeldud motivatsioonisüsteemi kirjeldamise. Hüved ja soodustused kehtivad töölepinguga töötajatele.
	mitte-GRI	Praktikandid	lk 18	
	mitte-GRI	Töötajate haridustase	lk 30-31	
	mitte-GRI	Töötajate rahulolu ja tagasiside	lk 31-32	
Töötervishoid ja ohutus (GRI 403: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3, 403-1, 403-2		lk 29-30	
	403-9	Tööõnnetused	lk 30	
Koolitus ja haridus (GRI 404: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 27, 30-31	
	404-1	Koolitustunnid töötaja kohta	lk 30-31	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad.
	404-3	Arengu- ja karjäärivestlustel osalenud töötajad	lk 30-31	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad.
	mitte-GRI	Koolitustel osalenud töötajad	lk 30-31	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Mitmekesisus ja võrdsed võimalused (GRI 405: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)		103-1 kuni 103-3	lk 33, 42, 80	
	405-1	Juhtorganite ja kogu kollektiivi mitmekesisus	lk 28, 33, 75-80	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad.
Mitte-diskrimineerimine (GRI 406: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 33	
	406-1	Diskrimineerimisjuhtumid ja meetmed	lk 33, 42	
Kohalikud kogukonnad (GRI 413: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 17-19	
	413-1	Kogukonna kaasamisega, mõjuhindamisega ja arenguprogrammidega seotud tegevused	lk 17-19	Kontserni ettevõtte hindavad oma mõju ja planeerivad tegevusi kohalikes kogukondades jooksvalt igapäevatoote käigus (sh kogukonda mõjutavaid uuendusi ja otsuseid tehes, kogukonnalt saadud vastukaja ja ettepanekute kaudu), eraldi mõjuhindamisi läbi viidud ei ole.
Tarnijate sotsiaalne hindamine (GRI 414: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 43	
	414-1	Negatiivne sotsiaalne mõju tarneahelale ja meetmed	Lk 43	
Poliitikakujundamine (GRI 415: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 11-12, 20, 74	
	415-1	Poliitilised annetused	lk 42	
Klientide tervis ja ohutus (GRI 416: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 24	
	416-2	Toodete ja teenuste tervislikkuse ja ohutusega seotud mittevastavused	lk 24	
Sotsiaalmajanduslike nõuete täitmine (GRI 419: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 42	
	419-1	Sotsiaalmajanduslikele seadustele ja regulatsioonidele mittevastavused	lk 42	

AS HARJU ELEKTER
Paldiski mnt 31,
76606 Keila, Eesti
info.he@harjuelekter.com
www.harjuelekter.com